

สรุปผลการดำเนินงาน

การสัมภาษณ์รายการโทรทัศน์และวิทยุรัฐสภา

รายการโทรทัศน์และวิทยุรัฐสภา

๑.รายการมองรัฐสภา (โทรทัศน์)

๒.รายการ Inside รัฐสภา (วิทยุ)

๓.รายการวาระปฏิรูป...วาระประเทศไทย (วิทยุ)

กันยายน – ธันวาคม ๒๕๖๐

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทนำ	๔
การสัมภาษณ์รายการโทรทัศน์และวิทยุรัฐสภา	๕
๑.รายการมองรัฐสภา (รายการโทรทัศน์)	๕
๑.๑ ประเด็น “การปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชนเทคโนโลยีสารสนเทศ”	๖
๒.รายการ Inside รัฐสภา (รายการวิทยุ)	๑๑
๒.๑ ประเด็น “การปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชนเทคโนโลยีสารสนเทศ”	๑๒
๓.รายการวาระปฏิรูป...วาระประเทศไทย (รายการวิทยุ)	๑๕
๓.๑ ประเด็น “เทปสัมภาษณ์ที่สาธารณะว่าด้วยนโยบายแห่งชาติทางทะเล”	๑๖
๓.๒ ประเด็น “เทปสัมภาษณ์ที่สาธารณะว่าด้วยนโยบายแห่งชาติทางทะเล”	๑๙
เรื่อง ความต่อเนื่องของนโยบายแห่งชาติทางทะเลในการปฏิรูปประเทศ”	
๓.๓ ประเด็น “เทปสัมภาษณ์ที่สาธารณะว่าด้วยนโยบายแห่งชาติทางทะเล	๒๓
เรื่อง การจัดการความรู้เพื่อสนับสนุนนโยบายแห่งชาติทางทะเล	
๓.๔ ประเด็น “เทปสัมภาษณ์ที่สาธารณะว่าด้วยนโยบายแห่งชาติทางทะเล	๒๖
เรื่อง ความเชื่อมโยงของนโยบายแห่งชาติทางทะเลกับแผนชาติ และ SDGs”	
๓.๕ ประเด็น “เทปสัมภาษณ์ที่สาธารณะว่าด้วยนโยบายแห่งชาติทางทะเล	๓๑
เรื่อง บทบาทของตรซล.ต่อนโยบายแห่งชาติทางทะเล”	
๓.๖ ประเด็น “เทปการปาฐกถาพิเศษ เรื่อง การปฏิรูประบบกฎหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ตอนที่ ๑ (งานสัมมนา มหกรรมวิชาการเพื่อการปฏิรูป)”	๓๖
๓.๗ ประเด็น “เทปการปาฐกถาพิเศษ เรื่อง การปฏิรูประบบกฎหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ตอนจบ (งานสัมมนา มหกรรมวิชาการเพื่อการปฏิรูป)”	๓๘
๓.๘ ประเด็น “เทปการสัมมนา "มหกรรมวิชาการเพื่อการปฏิรูป" เรื่อง การบูรณาการและขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้างเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ตามข้อเสนอ อปป.”	๔๑
๓.๙ ประเด็น “เทปการสัมมนา "มหกรรมวิชาการเพื่อการปฏิรูป"	๔๕
เรื่อง ทิศทางและแนวทางการปฏิรูปสู่ความสำเร็จและยั่งยืน”	
๓.๑๐ ประเด็น “เทปการสัมมนา "มหกรรมวิชาการเพื่อการปฏิรูป"	๔๘
เรื่อง ทิศทางและแนวทางการปฏิรูปสู่ความสำเร็จและยั่งยืน ด้านกระบวนการยุติธรรม”	
๓.๑๑ ประเด็น “เทปการสัมมนา "มหกรรมวิชาการเพื่อการปฏิรูป" เรื่อง ทิศทางและแนวทางการปฏิรูปสู่ความสำเร็จและยั่งยืน ด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และที่ดิน – ป่าไม้	๕๓

๓.๑๒ ประเด็น “เทปการสัมมนา "มหกรรมวิชาการเพื่อการปฏิรูป" เรื่อง ทิศทางและแนวทางการปฏิรูปสู่ความสำเร็จและยั่งยืน ด้านการศึกษา และด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และที่ดิน – ป่าไม้	๕๖
๓.๑๓ ประเด็น “เทปการสัมมนา "มหกรรมวิชาการเพื่อการปฏิรูป" เรื่อง ทิศทางและแนวทางการปฏิรูปสู่ความสำเร็จและยั่งยืน”	๖๒
๓.๑๔ ประเด็น “การปฏิรูปการพิจารณากฎหมายในระบบรัฐสภา”	๖๕
๓.๑๕ ประเด็น “การปฏิรูปการวางแผนและการผังเมืองของประเทศไทย กรณีศึกษาจังหวัดเพชรบุรี”	๖๘
๓.๑๖ ประเด็น “ข้อเสนอการปฏิรูประบบงานสอบสวน”	๓๒
๓.๑๗ ประเด็น “การปฏิรูประบบการศึกษาโดยการใช้งานวิจัยเป็นฐาน”	๓๕
๓.๑๘ ประเด็น “การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดิน ป่าไม้”	๘๑
๓.๑๙ ประเด็น “ความก้าวหน้าการขับเคลื่อนปฏิรูปนโยบายแห่งชาติทางทะเล”	๘๖
๓.๒๐ ประเด็น “การปฏิรูปการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง”	๙๑
๓.๒๑ ประเด็น “การจัดการขยะบริเวณชายฝั่งและเกาะ”	๙๕
รายนามคณะผู้จัดทำ	๙๗

บทนำ

ในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยประสบปัญหาในด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม สะสมและต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานจนปัญหาหยั่งรากลึก ระบบโครงสร้างการเมือง เศรษฐกิจ สังคมที่ไม่เอื้ออำนวยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่ยืดเยื้อ ปัญหาการบริหารจัดการภาครัฐ กฎหมาย บางส่วน ล้าสมัยและขาดประสิทธิผลในการบังคับใช้ ทำให้ประเทศไม่สามารถก้าวข้ามประเทศกำลังพัฒนาไปสู่ ประเทศที่พัฒนาแล้วได้ อีกหนึ่งปัญหาที่สำคัญคือ ปัญหาความยากจนของประชาชน เกิดความ เหลื่อมล้ำทางสังคม ในขณะเดียวกัน มีปัญหาความสัมพันธ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาความขัดแย้งในการใช้ ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ระหว่างรัฐกับประชาชนและระหว่างประชาชนในกลุ่มต่างๆ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังขาดกำลังสำคัญของชาติที่จะนำพาประเทศก้าวข้ามกับดักในมิติต่างๆ จึงมีความจำเป็นต้องทบทวนปัญหาและบทเรียนที่ผ่านมา รวมทั้งสร้างองค์ความรู้เพื่อปฏิรูปประเทศให้เดินหน้าต่อไป

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับพ.ศ. ๒๕๖๐ ใน “หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ” ได้บัญญัติถึงเป้าหมายในการปฏิรูปไว้ ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อให้ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ และ ๓) ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขประกอบกับได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งกำหนดการปฏิรูปประเทศไว้ ๑๑ ด้านสำคัญ และได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศทั้ง ๑๑ ด้านเพื่อเป็นกลไกร่วมขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศให้มีความต่อเนื่อง

กลุ่มงานประชาสัมพันธ์ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติได้เล็งเห็นความสำคัญของภารกิจสนับสนุนงานด้านการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้ของคณะทำงานต่างๆ เพื่อการปฏิรูป สู่สาธารณะ จึงจัดทำแผน ออกอากาศ โดยได้รับความอนุเคราะห์จากทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ให้ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ประเด็นองค์ความรู้ต่างๆ ในรายการมองรัฐสภา สถานีโทรทัศน์รัฐสภา รายการ Inside รัฐสภา และรายการวาระปฏิรูป...วาระประเทศไทย ทางสถานีวิทยุรัฐสภา ทั้งนี้ กลุ่มงานประชาสัมพันธ์ได้จัดทำสรุปการสัมภาษณ์ในประเด็นต่างๆ ที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ช่วงเดือนกันยายน – ธันวาคม ๒๕๖๐ เพื่อเผยแพร่ต่อไป

การสัมภาษณ์รายการโทรทัศน์และวิทยุรัฐสภา

๑.รายการมองรัฐสภา (รายการโทรทัศน์)

รายการ มองรัฐสภา ออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา ๐๙.๐๐-๑๐.๐๐ น. สถานีโทรทัศน์รัฐสภา
ระบบทีวีดิจิทัล ระบบดาวเทียม เคเบิลทีวี รับชมได้ที่ช่อง ๑๐ www.radioparliament.net/ Application
ระบบ iOS และระบบ Android App : TPchannel

๑.๑ ประเด็น “ การปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชนเทคโนโลยีสารสนเทศ ”
(ออกอากาศเมื่อวันพุธที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๐)

โดย นายจรัชย์ มุลทองโรย (ประธานกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ตั้งเป้าปฏิรูปสื่อให้เป็นโรงเรียนของประชาชน พร้อมทำหน้าที่บนพื้นฐานของจริยธรรมภายใต้ความรับผิดชอบ ปรับเปลี่ยนมุมมองการบริหารทางด้านกฎหมายจริยธรรมของสื่อ กำกับดูแลบนพื้นฐานของประชาธิปไตย ปฏิรูปมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน การกำกับดูแลสื่อออนไลน์ สร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนรู้เท่าทันสื่อ การปฏิรูปด้านสื่อสารมวลชนจะสร้างคุณธรรม จริยธรรมของวิชาชีพสื่อได้มากน้อยเพียงใด ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงหรือไม่ ติดตามพร้อมกัน “มองรัฐสภา”

๑. ที่มาของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

- รัฐบาลตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศขึ้นมาทั้งหมด ๑๓ คณะ โดยอาศัยบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๖๐ ในมาตรา ๒๕๗ การปฏิรูปประเทศต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายใน ๓ เรื่อง

๑. ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

๒. สังคมมีความสุข เป็นธรรม ทัดเทียม เพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ

๓. ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพที่ดี

โดยมีหมวดย่อยในแต่ละหมวด เช่น

- บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น คุ่มครองสิทธิ เสรีภาพของบุคคลอื่น

- บุคคลที่ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสาร และแสดงความคิดเห็น

โดยหน้าที่ของรัฐต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะที่ครอบครองของหน้ วยงานของรัฐต่อประชาชน รัฐบาลเคยตั้งคณะกรรมการปฏิรูป ๒ คณะแล้ว คือปฏิรูปตำรวจ ปฏิรูปการศึกษา ในคณะกรรมการชุดที่ผมเป็นประธานนี้ รัฐบาลมาตั้งรอบ ๒ ทั้งหมด ๑๑ ชุดด้วยกัน มีด้านกฎหมาย ด้านสังคม ด้านสาธารณสุข ด้านเศรษฐกิจ มีด้านยุติธรรม ส่วนของผมด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

๒. กรอบการทำงานของคณะทำงานชุดนี้ มีความเชื่อมโยงกับการทำงานของ สปช. สปท. หรือไม่

- มีความเชื่อมโยงกันมา สปช .เป็นจุดเริ่มต้น สปท .ก็มีการปฏิรูปสื่อมวลชนเช่นเดียวกัน ในกรอบเหล่านั้น จะมีอยู่ ๒ ส่วน ส่วนหนึ่งที่ สปท.ทำมาในเรื่องของการที่จะให้มีบัญญัติของกฎหมาย อีกส่วนหนึ่งเป็นข้อเสนอ หรือผลของการศึกษา ดังนั้นคณะปฏิรูปทั้ง ๑๓ คณะนั้นต้องมีข้อมูลจาก สปช . สปท. เป็นหลักมาก่อนแล้ว โดยเป็นการรับลูกมา ไม่ต้องเริ่มจากศูนย์ เป็นการเอาสิ่งที่มีอยู่ก่อนแล้วมาปฏิบัติ ใครเป็นคน ปฏิบัติปฏิบัติเมื่อไหร่ ผลจะเป็นอย่างไร

๓. คณะกรรมการปฏิรูปประเทศในชุดนี้มีที่มาอย่างไร และดำเนินการไปในทิศทางใดบ้าง

- เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐ รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปขึ้นมา ๑๑ คณะ โดยส่วนตัวไม่ทราบมาก่อนว่าจะได้มาเป็นประธานในคณะนี้ พอมีข้อเสนอออกมาถึงได้ทราบว่ารัฐบาลให้มาเป็นประธาน ในการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ครั้งแรก เมื่อ ๔ กันยายน ที่ผ่านมากลุ่มผมได้แจ้งที่ประชุมทราบว่ามีการวิพากษ์วิจารณ์จากสื่อมาก่อนแล้วว่าตัวผมไม่มีความรู้เรื่อง สื่อ แต่มาเป็น ประธานคณะนี้ได้อย่างไร ขอเรียนตามตรง ถึงกระผมไม่มีความรู้ในเรื่องสื่อ แต่กระผมมีความ ตั้งใจในการทำงาน แล้วก็มาเรียนรู้จากคณะกรรมการทั้ง ๑๑ ท่าน โดยตัวกรรมการกระผมไม่ทราบว่ามีการ มาอย่างไร แต่พอเห็นชื่อแล้วมีความเกรงกรรมการ เพราะแต่ละท่านเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญ มีค วามรู้ในเรื่องสื่อทั้งใน ประเทศและต่างประเทศ อาทิ ดร .เสรี วงษ์มณฑา , ศาสตราจารย์ ดร .ปรีชาต สถาปัตตานนท์ , นายสุทธิชัย หยุ่น, พลอากาศเอก คณิต สุวรรณเนตร ,นางประภา เทตระกูล ศรีนวนันต์ , นายธงชัย ณ นคร , นายสมหมาย ปาริจฉัตต์, ร้อยเอก ประยุทธ์ เสาวคนธ์

ในประเทศไทยมีการร่างกฎหมาย บัญญัติกฎหมายมากมาย การทำงานของคณะกรรมการปฏิรูป ประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ อยากให้ทำเป็นคู่ขนาน ใน ๒ มิติ ๑.จะร่างเป็นกฎหมายก็ ได้ ๒. โดยไม่ใช้กฎหมาย ใช้จริยธรรมในการให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการสร้างจิตสำนึก

๔. กรอบแนวคิด การทำงานของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

- สื่อ ต้องการเสรีภาพของตนเองมากที่สุด ไม่ให้มีใครมาควบคุม ไม่ให้มีใครมาบังคับ ไม่ให้มีใครมา กำกับ แต่สื่อละเมิดสิทธิประชาชนเหมือนกัน การปฏิรูปได้มีแนวคิดแบบสามเหลี่ยม ประกอบไปด้วย

๑.ภาครัฐ ๒. ภาคสื่อ ๓. ภาคประชาชน

การมีส่วนร่วมอยากให้มี ๓ มิติดีนี้แล้วเชื่อมโยงกัน

๕. การสัมมนารับฟังความคิดเห็นที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ เป็นอย่างไรบ้าง

- ในการประชุมคณะกรรมการได้มีการกำหนดหัวข้อปฏิรูปแล้ว การรับฟังความคิดเห็นโดยเชิญ ผู้เกี่ยวข้องแต่ละกลุ่ม เช่น กลุ่มภาครัฐ กลุ่มสื่อ กลุ่มประชาชน เข้ามาช่วยกันแสดงความคิดเห็น มาให้ข้อมูล กับคณะกรรมการ ก็หลายครั้งแล้ว ในครั้งสุดท้ายได้จัดสัมมนาใหญ่ กำหนดกลุ่มเป้าหมายไว้ ๓๐๐ ท่าน ดำเนินการเมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ที่ผ่านมา โดยช่วงเช้าเป็นการนำเสนอในภาพรวม กำหนดเป้าหมาย กรอบ การดำเนินการ และความก้าวหน้าในการปฏิรูป หลังจากนั้นก็แบ่งกลุ่มย่อย ๓ กลุ่ม (รัฐ สื่อ ประชาชน) โดยให้ แต่ละกลุ่มไปแสดงความคิดเห็น มีการวิพากษ์วิจารณ์ว่าข้อมูลที่คณะกรรมการได้เสนอไปเป็นอย่างไร แล้วก็ นำเอาความคิดเห็นในแต่ละกลุ่มมาสรุปรวมกันอีกครั้ง

จากการสัมมนาแต่ละกลุ่มก็ได้นำเสนอถึงผลกระทบที่ได้รับ ทั้งผลกระทบโดยตรง เช่น เรื่องที่วี ดิจิตอล ขณะนี้มีปัญหาอยู่มีการประมูลกันไป ความผิดพลาดเกิดจากอะไร แล้ว จะดำเนินการแก้ไขได้อย่างไร อีกส่วนก็เป็นภาพรวมที่เขายกนำเสนอ โดยท่าน ดร .เสรี วงษ์มณฑา ได้ฉายภาพในเชิงปัญหา ฉายภาพใน เชิงวิชาการ ท่านบอกว่า กรอบยุทธศาสตร์ในการปฏิรูป อยากให้มีการปฏิรูปทัศนคติและแนวทางในการ ทำงานกับสื่อและประชาชนของรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐว่า ด้วยการกำกับการทำงานของสื่อมวลชนและ การสื่อสารประชาชนบนพื้นที่ดิจิทัล การสร้างการรับรู้ที่แท้จริงของการสื่อสารทั้งในรูปแบบของสื่อสารมวลชน

การสร้าง ความเข้าใจหลัก การและแนวทางการทำงานของสื่อมวลชน การสร้างความแตกต่างที่ชัดเจนระหว่าง คำว่า “สื่อของรัฐ” กับ “สื่อของรัฐบาล” การสร้างความเข้าใจให้รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐว่าด้วยเสรีภาพ ของการสื่อสาร รวมไปถึงการปฏิรูปการทำงานของสื่อมวลชนให้มีเสรีภาพอย่างมีขอบเขต ควบคุมการทำงาน ของตนเองด้วยความสำนึก ความรับผิดชอบต่อสังคม จรรยาบรรณให้ครบทุกมิติ การเลือกข่าวตามหลักการ ของวาระประชาชน การเขียนข่าวตามหลักของความถูกต้อง เที่ยงตรง ฯลฯ

๖. การปฏิรูปการรู้เท่าทันสื่อ และการกำกับดูแลสื่อโดยภาคประชาชน อยากให้ท่านขยายความในส่วนนี้

แนวทางการปฏิรูปกำหนดเอาไว้ว่า จะต้องทำอะไรบ้าง, ใครเป็นเจ้าของภาพที่จะรับผิดชอบในการกระทำ ดังกล่าว ,ต้องดำเนินการอย่างไร ใช้ทรัพยากรอะไรบ้าง,จะสร้างความเข้าใจกับสาธารณชนให้รู้แนวทางของเรา อย่างไร,ระยะเวลาในการดำเนินงาน,จะทำประชาพิจารณ์ที่ไหน ,ต้องมีเงื่อนไขอะไรในการดำเนินการปฏิรูปให้ ประสบความสำเร็จ ,จะแสวงหาความร่วมมือและการยอมรับได้อย่างไร

เป้าหมายการปฏิรูป : สื่อต้องเป็นเสมือนโรงเรียนของสังคม ประกอบด้วย

๑. ให้ความรู้แก่ประชาชน ๒. ปลุกฝังวัฒนธรรม ๓.ปลุกฝังทัศนคติพฤติกรรมที่ดี

ประเด็นปฏิรูป ๖ เรื่อง

๑.การปฏิรูปการรู้เท่าทันสื่อและการกำกับดูแลสื่อโดยภาคประชาชน “การรู้เท่าทันสื่อ” คือการที่ ผู้บริโภคที่เป็นผู้บริโภคสื่อจะต้องรู้จักเลือกในการบริโภคสื่อ รู้จักที่จะวิเคราะห์ข้อเท็จจริงของข้อความ ข่าวสาร เนื้อหาสาระที่ปรากฏในสื่อทั้งสื่อสารมวลชน สื่อดิจิทัล และสื่ออื่นๆ เรื่องนี้เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการ พัฒนาประชาชนให้เป็นทรัพยากร มนุษย์ที่มีคุณภาพ โดยมีข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและมีคุณค่ามาใช้ในการ ทำงานและการดำเนินชีวิตที่ดี การรู้เท่าทันสื่อ ควรมีส่วนร่วมทั้งภาครัฐ สื่อ ประชาชน ในการการร่วมรณรงค์ การใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์

๒. การปฏิรูประบบการกำกับดูแลสื่อมวลชน ซึ่งเป็นการต่อยอดมาจาก สปท. โดย สปท. ได้ร่าง กฎหมายขึ้นมาฉบับหนึ่ง คือ ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐาน วิชาชีพสื่อมวลชน มีอยู่ ๘๗ มาตรา มีองค์ประกอบอยู่ ๓ ชั้น คือ ๑.องค์กรสื่อดูแลกันอย่างไร ๒. องค์กร การสื่อ ๓. สภาวิชาชีพสื่อ

คู่มือมาตรฐานกลางของจริยธรรมสื่อมวลชน ขณะนี้ไม่มีมาตรฐานกลาง กสทช .เคยร่างคู่มือจริยธรรม ของสื่อมวลชน แต่ กสทช .รับผิดชอบอยู่ ๒ เรื่อง ๑.สื่อวิทยุ ๒.สื่อโทรทัศน์ ดังนั้นสื่อทุกสื่อควรมีมาตรฐาน กลาง

๓. การปฏิรูปแนวทางการกำกับดูแลสื่อออนไลน์ ประชาชนมีการปรับตัวเร็วมากในการใช้สื่อออนไลน์ โดยสื่อออนไลน์มีปัญหาในมิติต่างๆ เช่น การส่งเสริมสื่อออนไลน์มาก ภาษีเราก็ไม่ได้ ต่างประเทศรับไป หรือ ประเทศไทยจะให้กำกับสื่อออนไลน์ยังไง จะส่งผลต่อประชาชนอย่างไร รวมไปถึงการเรียนรู้การใช้สื่อ Social Media อย่างถูกต้อง

๔. การปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรมวิทยุโทรทัศน์/ทีวีดิจิตอล/NBT/Thai PBS มีข้อเสนอของ สปท. ให้มีการปฏิรูปสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT) เช่น ผังรายการ ใน ๑๐๐ % ข้อเสนอของ สปท. อยากให้มีการดำเนินการใน ๒ ส่วน ส่วนแรก NBT ดำเนินการผลิตรายการเอง ๖๐ % อีก ๔๐ % เป็นเรื่อง ของภาครัฐ ภาคประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม

๕. การปฏิรูปการบริหารจัดการความปลอดภัยไซเบอร์ กิจการทางอวกาศ และระบบเครื่องมือด้านการสื่อสารมวลชนและโทรคมนาคมเพื่อสนับสนุนภารกิจการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย

๖. การปฏิรูประบบการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภาครัฐ ภาครัฐมีภารกิจมากมายในแต่ละปี แต่ภาครัฐยังส่งข้อมูล สารระสำคัญ ให้กับประชาชนน้อยมาก ดังนั้นภาครัฐควรมีความเข้าใจบทบาทของสื่อ และมีความสามารถในการวางยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์

.....

ประเด็นคำถามจากผู้ชมที่บ้าน

คุณวิยะดา

- อยากเสนอให้เปลี่ยนอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ เพราะไม่มีประสิทธิภาพ ไม่มีความสามารถเพียงพอ และตั้งแต่ปฏิบัติเป็นการสื่อสารทางเดียว ไม่ให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น ไม่เป็นธรรม
- สถานีโทรทัศน์บางช่องได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐมาผลิตรายการ แต่กลับไม่เปิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ และประชาชนเลย รายการซ้ำซ้อน ไม่คุ้มค่ากับเงินของรัฐ ขอให้เปลี่ยนผู้บริหารช่อง ๑๑
- สื่อสารมวลชนของประเทศไทยทุกสื่อ ทุกประเภท ล้วนแต่นึกถึงประโยชน์ของผู้ประกอบการ ไม่คำนึงถึงผู้รับบริการ ข้อมูลไม่มีสาระที่น่าเชื่อถือ เนื้อหาที่ลอกเลียนแบบกัน ไม่แตกต่าง ดังนั้นต้องพัฒนาผู้ประกอบการและนักข่าวให้มีความคิดให้มากขึ้น

คุณชูโชค จ.ราชบุรี โทร. ๐๖๓๙๙๖๐๓๙๖

- อยากให้สื่อแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อมูลต่อปัญหาความมั่นคงของประเทศชาติ ในฐานะสื่อที่มีข้อมูลอยู่ในมือ แต่ไม่สามารถทำให้ประชาชนรับรู้ข้อเท็จจริงได้

คุณกฤษมา จ.เพชรบูรณ์ โทร.๐๙๕-๖๙๒๕๙๓๖

- อยากให้สื่อเป็นส่วนหนึ่งในการปฏิรูปด้านสังคม ช่วยเหลือผู้ที่ยากจน คนพิการ โดยนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้ยากจน คนพิการ ผู้ด้อยโอกาสต่างๆ ประชาชนจะได้รับรู้ความเดือดร้อน และเกิดความช่วยเหลือ

คุณดุสิต จ.นครราชสีมา โทร.๐๙๕-๖๙๒๕๙๓๖

- อยากให้สื่อเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนให้รัฐบาลและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลูกป่าให้มากขึ้น โดยเฉพาะป่าสักในภาคเหนือ ปัจจุบันลดน้อยลงมาก

คุณพิศิษฐ์ จ.นครราชสีมา โทร.๐๒-๖๑๘๒๓๗๙

- อยากให้มีการโปรโมตช่องรายการทีวีดิจิทัลให้มากขึ้นเพื่อประชาสัมพันธ์รายการเด็ดๆประโยชน์สถานีดีๆให้ประชาชนทราบ

คุณชัชพงศ์ จ.เพชรบูรณ์ โทร.๐๘๑-๘๗๐๔๗๖๐

- อยากให้สื่อเสนอข่าวปัญหาความเดือดร้อนความทุกข์ยาก ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำของประชาชน ไม่ใช่นำเสนอแต่ข่าวดารา การเมือง อาชญากรรมมากเกินไป ประเทศชาติไม่ได้อะไรเลย

คุณศักดิ์สกุล จ.สงขลา โทร ๐๗๓-๒๖๓๓๐๗

อยากให้สื่อมีอิสระนำเสนอข่าว ผลิตความจริง และแสวงหาความจริง ไม่ชี้หน้า ไม่สร้างมายาคติ และรู้จักตั้งคำถามในประเด็นที่แหลมคมรอบด้านเป็นกลาง ปราศจากอคติ และนำเสนอปัญหาคนที่ได้รับความเดือดร้อนและถูกละเมิดสิทธิ

ลุงเยี่ยม จ.พิจิตร โทร.๐๙๔-๖๒๐๑๙๖๕

ปัจจุบันเทคโนโลยีสื่อเปลี่ยนไปมาก โดยเฉพาะสื่อออนไลน์ ทำผิดกฎหมายกันบ่อย จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายควบคุม แต่สิ่งสำคัญคือตัวเราเองที่เป็นสื่อมวลชน ต้องรับผิดชอบกับข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ไปสู่สาธารณะ

ประวิตร จ.สงขลา โทร.๐๘๕-๕๘๔๒๐๔๔

สิ่งสำคัญคือ ผู้จัดการรายการหรือดำเนินรายการ ต้องมีความคิดด้วยสติสัมปชัญญะ ก่อนที่จะสื่อสารอะไรออกไปยังประชาชน คิดให้รอบคอบว่ามีประโยชน์กับสังคมส่วนรวมหรือไม่ ที่สำคัญอย่านำไปสู่ความแตกแยกเหมือนกับที่ผ่านมา สนับสนุนให้มีกฎหมายควบคุมสำหรับสื่อที่ทำแตกแยก ต้องมีความรับผิดชอบ

คุณมาลี จ.นครปฐม

- อยากให้ควบคุมการเสนอข่าวของสื่อไม่ใช่เจาะจงเล่นข่าวด้านเดียว ทำประชาชนเบื่อ ควรจะนำเสนอภาพรวมที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติหรือสิ่งที่ทำให้เกิดการพัฒนาประเทศและประชาชนจะดีกว่า

คุณพรรณราย จ.กรุงเทพ

- อยากเห็นสื่อร่วมพัฒนาสังคมและชุมชนให้มากกว่านี้ นำเสนอสิ่งดีๆของ ชุมชนว่ามีอะไรบ้าง เพราะปัจจุบันสื่อเสียมให้เกิดความแตกแยกมีเยอะ และให้รับผิดชอบต่อสังคมให้มากกว่าการขายข่าว

วีชัย กทม. ๐๒-๔๑๕๐๗๐๑

- อยากให้มีจริยธรรม คุณธรรมในนักข่าวของสื่อไม่ใช่แสดงความคิดเห็นส่วนตัว อยากว่าใครก็ได้ อยากตั้งคำถามเชิงลึกเกินไปอยากให้บูรณะสื่อให้มีความสามัคคีกันมากขึ้นไม่แข่งขันกันมากเกินไป

เกียรติวัตร จ.สงขลา

- อยากให้ทุกตำบลมีทีวีจอยักษ์ เปิดรายการของทางรัฐ ให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารตลอดเวลาอย่างถูกต้องและเข้าถึง เหมือนจอ LED ในกรุงเทพตาม ๔ แยก

สมชาย จ.มหาสารคาม

- ตั้งกติกาสามารถปิดสื่อได้ ถ้ามีการปลุกระดมมวลชนโดยเฉพาะสื่อที่มีพรรคการเมืองคอยสนับสนุน ตรวจสอบอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อไม่ให้ประเทศวุ่นวาย

.....
เรียบเรียงโดย นายคมสันต์ ทองมัน

๒.รายการ Inside รัฐสภา (รายการวิทยุ)

รายการ Inside รัฐสภา ออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา ๐๗.๓๐-๐๘.๐๐ น. สถานีวิทยุรัฐสภา คลื่น ๘๗.๕ MHz. กระจายเสียงด้วยระบบ FM ๘๗.๕ MHz. และต่างจังหวัด ระบบ AM ๑๐๗๑ KHz.
www.radioparlament.net/ Application ระบบ iOS และระบบ Android App : TPchannel

๒.๑ ประเด็น “การปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชนเทคโนโลยีสารสนเทศ”

(ออกอากาศเมื่อวันศุกร์ที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๐)

โดย นายจรัลชัย มูลทองโรว์ ประธานคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ
 ขอต้อนรับเข้าสู่ช่วงเวลาของรายการ Inside รัฐสภา วันนี้จะไปติดตามการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีและสารสนเทศ ถ้ามองย้อนไปก่อนหน้านี้นี้เป็นช่วงเวลาการทำงานของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) และมีความคิดเห็นต่างกันในเรื่องของการปฏิรูปสื่อจะเป็นการดีทะเบียน หรือจะถูกครอบงำหรือเปล่า แนวทางการปฏิรูปจะเป็นอย่างไร จะไปพูดคุยกับท่านจรัลชัย มูลทองโรว์ (ประธานคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีและสารสนเทศ)

๑. เมื่อกล่าวถึงเรื่องของการปฏิรูป หลายคนมองในมุมต่าง และหลายคนมองว่าจะเป็นจริงได้อย่างไร

โดยเฉพาะด้านสื่อสารมวลชน และเทคโนโลยีสารสนเทศ

ขอนำเรียนว่าข้อจำกัดของการดำเนินการของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ๑๑ ด้าน เบื้องต้นในช่วง ๓ เดือน แต่แต่วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๐ มีการจัดทำร่างแผนการดำเนินการปฏิรูปจะต้องแล้วเสร็จภายในวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ ภายในระยะเวลา ๓-๔ เดือนทุกคณะจะต้องทำการประมวล และวิเคราะห์ข้อมูลจากสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) ในมิติต่างๆ นำมาวิเคราะห์ว่าสิ่งที่ดำเนินการไปแล้ว มีอะไรบ้าง เพื่อนำมาเป็นหัวข้อในการปฏิรูป และเรื่อง ที่มีอยู่แล้วเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ถ้าไม่เห็นด้วยมีอะไรเพิ่มเติม ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศทั้ง ๑๑ ด้าน กำลังดำเนินการอยู่ และในส่วนของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ มีการวิเคราะห์ข้อมูลจาก สปช. และสปท. ทั้งหมด ๑๒ เรื่อง แยกออกเป็น ๖ กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ ๑ การกำกับดูแลสื่อตัวเอง ตามความเห็นของสื่อที่มาร่วมหารือ สื่อต้องการที่จะดูแลตัวเอง ไม่ต้องการให้ภาครัฐเข้ามาควบคุม กำกับ ดูแล หรือบังคับ ซึ่งกรอบที่ สปช. และสปท. ดำเนินการแล้วเป็น (ร่าง) พระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน มีจัดอันดับไว้ ๓ อันดับ ๑.องค์กรของสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ ๒.วงการสื่อมวลชน หมายความว่าองค์กรที่มาร่วมเป็นสมาชิกของสื่อมวลชน ๓.องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน ต้องมีการคัดเลือก มีการสรรหาเพื่อกำกับดูแลสื่อมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศด้วยเช่นกัน ซึ่งมีกฎหมายคุ้มครองทั้งหมด ๘๗ มาตรา ในตัว (ร่าง) พ.ร.บ.การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ

กลุ่มที่ ๒ การดูแลสื่อออนไลน์ สื่อออนไลน์สามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้ง่าย ตัวผู้บริโภคเองก็สามารถเป็นผู้ผลิตสื่อเองได้ โดยผ่านช่องทาง Social Media/Facebook/Line ฯลฯ หน่วยงานกำกับดูแลสื่อออนไลน์ เช่น กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการไปถึง ขั้นตอนใดตามข้อเสนอของ สปช. และสปท. ในส่วนนี้คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชนฯ กำลังติดตามอยู่ใน Social Media จัดอยู่ในกลุ่มสื่อออนไลน์ มีมาตรการอะไรบางอย่างที่สามารถกำกับ ติดตาม และสร้างความรู้ ความเข้าใจ

กลุ่มที่ ๓ การปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรมวิทยุ โทรทัศน์ ทีวีดิจิทัล NBT และ ThaiPBS
 ในส่วนนี้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ ซึ่งสำนักงาน

คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เป็นผู้รับผิดชอบ

กลุ่มที่ ๔ หน่วยงานของรัฐต้องให้ข้อมูลข่าวสารกับประชาชน หน่วยงานของรัฐมีจำนวน ๒๐ กระทรวง ๒๐๐ กว่ากรม ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น ซึ่งใช้งบประมาณมากในการบริหารจัดการ ซึ่งการให้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานรัฐเป็นที่น่าสนใจของประชาชนหรือไม่ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา (นายกรัฐมนตรี) พยายามให้หน่วยงานของรัฐสร้างการรับรู้ และความเข้าใจแก่ประชาชนให้มากขึ้น แต่การที่ภาครัฐจะสื่อความหมายไปยังประชาชนก็เป็นเรื่องที่ยาก ฉะนั้นการที่จะสื่อให้ประชาชนในรูปแบบใด เรื่องนี้ก็อยู่ในการปฏิรูประบบการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารของรัฐ

กลุ่มที่ ๕ การปฏิรูปจะต้องรู้เท่าทันสื่อ และการกำกับดูแลสื่อโดยภาคประชาชน เรื่องนี้เป็นเรื่องที่สำคัญ ในสมัยก่อนประชาชนส่วนใหญ่จะเป็นผู้รับสื่ออย่างเดียว แต่สมัยนี้ผู้รับสื่อ ก็เป็นผู้ผลิตสื่อได้เช่นกัน ส่งผ่านช่องทาง Socail Media/Facebook ในส่วนนี้จะให้ความรู้กับประชาชนอย่างไร ยกตัวอย่าง โครงการข่าวก่อนแชร์ เรื่องต่างๆ เหล่านี้จำเป็นที่จะต้องตระหนักรู้

กลุ่มที่ ๖ การปฏิรูปการบริหารจัดการความปลอดภัยไซเบอร์ อวกาศ ระบบและเครื่องมือการสื่อสารมวลชน โทรคมนาคม ขอนำเรียนว่า คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ จะดำเนินการใน ๓ มิติ คือ ๑.รัฐ ๒.สื่อมวลชน ๓.ประชาชน เพื่อให้ทุกมิติมีส่วนร่วม

๒. จากผลการดำเนินงานของ สปช. และสปท. ได้ดำเนินการไปแล้ว ๑๒ เรื่อง แยกเป็น ๖ กลุ่ม จากนั้นจัดเป็น ๓ มิติ คือ (รัฐ สื่อ ประชาชน) แนวทางดังกล่าวนี้ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชนฯ ได้หารือกับแวดวงสื่อมวลชนมาน้อยเพียงใด

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชนฯ ได้มีขั้นตอนการรับฟังความคิดเห็นอยู่ ๒-๓ ขั้นตอน **ขั้นตอนแรก** ในนามของคณะกรรมการทั้ง ๑๑ ท่าน

ขั้นตอนที่สอง โดยการเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องใน ๓ กลุ่ม รัฐ สื่อ ประชาชน เข้ามาให้ความคิดเห็นในแต่ละมิติ ได้ดำเนินการมา ๓-๔ ครั้งแล้ว

และขั้นตอนที่สาม ในวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ จะมีการรับฟังความคิดเห็นในภาพรวมทั้งหมด จากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ในวันดังกล่าวจะเปิดกว้างให้ทุกคน เข้ามาร่วมกันปฏิรูปจัดที่โรงแรมเซ็นทารา ศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

การรับฟังความคิดเห็นมีประโยชน์ดังนี้ ๑. ประชาสัมพันธ์ให้ทราบว่าคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชนฯ ได้ดำเนินการอะไรไปแล้วสิ่งที่คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชนฯ ดำเนินการมาทุกท่านเห็นด้วยหรือไม่ และมีเพิ่มเติมอะไรหรือไม่ ๓. เป็นการประชาสัมพันธ์งานดังกล่าวของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชนฯ ไปอีกทางหนึ่งด้วย อย่างไรก็ตาม เป้าหมายของการปฏิรูปสื่อมวลชนเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อต้องเป็นเหมือน โรงเรียนของสังคม โรงเรียนของสังคมประกอบด้วย ๓ ด้าน ๑.ให้ความรู้แก่ประชาชนที่แท้จริง และถูกต้อง ๒.ปลูกฝังวัฒนธรรม และระเบียบวินัย ๓.ปลูกฝังทัศนคติ พฤติกรรมที่ดี

๓. หลังจากที่เปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นที่ผ่านมา ส่วนใหญ่มองว่าประเด็นใดเป็นเรื่องที่น่าสนใจ

ขอนำเรียนว่า ในมุมมองของ “รัฐ” ข้อเสนอใกล้จะแล้วเสร็จ ในมุมมองของ “ประชาชน” มุ่งเน้นในเรื่องของการ ๑. ปลุกฝังทัศนคติ ปลุกฝังจิตสำนึกในการรับฟังข้อมูลต่างๆ ๒. ธรรมชาติสากลสำหรับสังคม ๓. มีหน่วยงานรับร้องทุกข์ และสรุปท้าย “สื่อ” สื่อต้องการรื้อกฎหมาย (ร่าง) พ.ร.บ.คุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน ที่ทาง สปช . และสปท.ร่างขึ้นมา แต่กระผมมองว่าการรื้อครั้งนี้ก็มีความคล้ายคลึงกับของเดิมคือ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย เพิ่มเติมอย่างไร และการทำงานจะต้องมีการร่างกฎหมาย ซึ่งในมุมมองของกระผมมองว่าไม่ยากให้มี การร่างกฎหมายเพิ่ม เนื่องจากประเทศไทยมีกฎหมายมากมายอยู่แล้ว ขาดการปฏิบัติ ขาดการบังคับใช้ อยากจะเน้นเรื่องของจริยธรรมเสียมากกว่า ที่ไม่ใช่กฎหมาย หลังจากนั้นจะรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานต่างๆ ครบถ้วน ในวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ และจะนำความเห็นของ สปช . และสปท.มาสรุปอีกรอบ และในวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ จะรับฟังความคิดเห็นในภาพรวมทั้งหมด และกระผมคาดหวังว่าจะสามารถสรุป (ร่าง)แผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ เสนอให้กับรัฐบาล ภายในวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๐

๔. ในแผนดังกล่าว หลายคนมีความคาดหวัง เนื่องจากมีการปฏิรูปหลายครั้ง มีข้อเสนอหลายชุด ในภาคของการปฏิบัติจริง แผนดังกล่าวจะแตกต่างกับแผนของจาก สปช. และ สปท.มากน้อยเพียงใด

ในเรื่องของระยะเวลาในการดำเนินการที่หน่วยงานต่างๆ จะต้องมีการละเอียด และเป้าหมายที่ชัดเจน มีข้อเสนอกว้างๆ ให้หน่วยงานดำเนินการ แต่ให้หน่วยงานเหล่านั้นมายืนยันว่าสิ่งที่หน่วยงานนั้น จะต้องดำเนินงานตามกรอบที่คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชนฯ เห็นด้วยหรือไม่ และจะดำเนินการในปีใด ระหว่างปี พ .ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๕ ฉะนั้นทุกหน่วยงานจะต้องมีการปฏิรูปตนเอง ทางคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชนฯ ได้เชิญหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้ามาเพื่อตอบข้อซักถามที่เป็นข้อเสนอของ สปท . และ สปช. ดังนี้ ๑. หน่วยงานของท่านได้ดำเนินการอะไรไปบ้างแล้ว ๒. หน่วยงานที่รับผิดชอบมีการปฏิรูปตนเองอย่างไร ในมิติต่างๆ ๓.แผนงานงบประมาณในปี ๒๕๖๑-๒๕๖๒ ที่กำลังจะร่างมีอะไรที่สอดคล้องกับนโยบาย ข้อเสนอของ สปท. และ สปช. หรือการปฏิรูปบ้าง

๕. ในช่วงท้ายนี้ท่านอยากฝากอะไรถึงคุณผู้ฟังรายการอยู่ ณ ขณะนี้บ้าง

การที่คณะกรรมการปฏิรูปประเทศทั้ง ๑๑ ด้าน แต่ละคณะทำงานมีการรับฟังความคิดเห็นบางอย่างแล้ว อยู่ระหว่างดำเนินการก็มี ยกตัวอย่างคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นไปสักระยะหนึ่งแล้ว และในวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ จะเปิดกว้างในการเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาแสดงความคิดเห็น หากพี่น้อง ประชาชนที่ต้องการแสดงความคิดเห็นสามารถมาได้ที่ สำนักงานสภาที่ปรึกษา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๖๐ ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพฯ

เรียบเรียงโดย นางสาววราพร โภคา

๓.รายการวาระปฏิรูป...วาระประเทศไทย (รายการวิทยุ)

รายการวาระปฏิรูป...วาระประเทศไทย ออกอากาศทุกวันอังคาร,พุธ เวลา ๑๖.๓๐-๑๗.๐๐ น. สถานีวิทยุรัฐสภา
คลื่น ๘๗.๕ MHz. กระจายเสียงด้วยระบบ FM ๘๗.๕ MHz. และต่างจังหวัด ระบบ AM ๑๐๗๑ KHz.
www.radioparlaim_ent.net/ Application ระบบ iOS และระบบ Android App : TPchannel

๓.๑ ประเด็น “เทปสัมมนาเวทีสาธารณะว่าด้วยนโยบายแห่งชาติทางทะเล”

(ออกอากาศเมื่อวันพุธที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๐)

โดย คณะทำงานปฏิรูปด้านการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง คณะอนุกรรมการบูรณาการและการขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง ภายใต้ ปย.ป.

คณะทำงานการปฏิรูปด้านการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กราบขอบพระคุณทุกท่าน ที่ให้ความสำคัญและความสนใจเข้าร่วมสัมมนาเวทีสาธารณะ ว่าด้วยนโยบายแห่งชาติทางทะเล

จากสถานการณ์ปัจจุบันพบว่าผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลมีมูลค่ามหาศาล และมีมูลค่าเพิ่มขึ้นตามระยะเวลาที่ผ่านมา แต่ผลประโยชน์ดังกล่าวไม่ได้ตกอยู่ในมือคนไทยในปริมาณที่ควรจะเป็น ยิ่งไปกว่านั้น ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งมีสาเหตุมาจากกิจกรรมการใช้ประโยชน์ทางทะเลที่หลากหลายและเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีทิศทาง โดยสาเหตุหนึ่งมาจากการบริหารจัดการทางทะเลในเชิงระบบและโครงสร้างที่ยังขาดเอกภาพ และบูรณาการในการทำงานของทุกส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม ดังนั้นเครื่องมือสำคัญในการจะช่วยป้องกันแก้ไข รวมถึงการสร้างโอกาสในปัญหานั้นคือการมีนโยบายแห่งชาติทางทะเล จะทำให้เกิดการบริหารจัดการผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งให้มีประสิทธิภาพขึ้น รวมถึงยังสนับสนุนการมีส่วนร่วมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้บรรลุ เป้าหมายที่ ๑๔ ของวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ๒๐๓๐ ที่ว่าด้วยระบบนิเวศทางทะเลและมหาสมุทร ได้อย่างเป็นระบบด้วย

คณะทำงานปฏิรูปด้านการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จึงเห็นความสำคัญและได้จัดการสัมมนาเวทีสาธารณะว่าด้วยนโยบายแห่งชาติทางทะเลขึ้น โดยมี **วัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของการมีนโยบายแห่งชาติทางทะเล และเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการจัดทำนโยบายแห่งชาติ** ซึ่งมีความยึดโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. ๒๕๕๘ ถึง ๒๕๖๔ และสามารถเชื่อมโยงประสานกับแผนภาค แผนจังหวัด แผนท้องถิ่น และแผนชุมชน รวมถึงแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ

การสัมมนาในวันนี้แบ่งออกเป็น ๒ ช่วง เข้าและบ่าย ประกอบด้วยเป็นการนำเสนอ ประเด็นนโยบายแห่งชาติทางทะเล โดยผู้เสนอหัวข้อต่างๆ ได้แก่

๑.ดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์ ประธานอนุกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง หัวข้อ **“ความต่อเนื่องของนโยบายแห่งชาติทางทะเลในการปฏิรูปประเทศ”**

๒.น.อ.อภิชัย สมพลกรัง ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผน ศูนย์ประสานงานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล หรือชื่อย่อว่า (ศรชล) หัวข้อ **“บทบาทของศรชล ต่อนโยบายแห่งชาติทางทะเล”**

๓.คุณชมพูนุท ช่วงโชติ ผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการและพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หัวข้อ **“ความเชื่อมโยงของนโยบายแห่งชาติทางทะเล กับแผนชาติและ SDGs”**

๔.ศ.ดร.เมธิตศักดิ์ จารยะพันธุ์ ประธานคณะทำงานปฏิรูปด้านระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง หัวข้อ **“การจัดการความรู้เพื่อสนับสนุนนโยบายแห่งชาติทางทะเล”**

การเสวนามี **คุณเพชรลัย นุชหมอน** สมาชิกคณะทำงานปฏิรูปด้านระบบการบริหารจัดการ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เป็นวิทยากรดำเนินรายการ

ช่วงปลายแรกจะเป็นการนำเสนอ “**แผนที่การใช้ประโยชน์ของทะเลและชายฝั่งในปัจจุบัน**” โดย **ดร.อานนท์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา** ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) หรือ GISTDA

ส่วนช่วงที่ ๒ เป็นการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องในหัวข้อ บทบาทของภาคส่วนต่างๆ ต่อนโยบายแห่งชาติทางทะเล ซึ่งช่วงนั้นหลายท่านที่เป็นผู้แทนจากภาคส่วนต่างๆ ขอความกรุณาให้ความเห็นต่อประเด็นดังกล่าวด้วย โดยผู้แทนหน่วยงานต่างๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคผู้ประกอบการ เมื่อรับฟังจนครบรอบด้านแล้ว จะเป็นการเปิดอภิปรายทั่วไปเกี่ยวกับนโยบายแห่งชาติทางทะเล จากนั้นเป็นการสรุปผลการสัมมนา

การปาฐกถาพิเศษโดย ดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์ ประธานคณะกรรมการบูรณาการและการขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง “เรื่องการปฏิรูปเชิงโครงสร้างและระบบเพื่อการบริหารจัดการเชิงระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง”

คณะทำงานชุดนี้มีหลายภาคส่วน ทั้งนักวิชาการ องค์กรภาคเอกชน หน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญอย่างยิ่งในช่วงของการปฏิรูปโค้งสุดท้าย เพื่อให้เชื่อมโยงกับการปฏิรูปเรื่องของการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จึงต้องการความรู้ข้อเสนอแนะจากประชาชนเพื่อให้ข้อเสนอและการขับเคลื่อนการปฏิรูปนั้นสมบูรณ์ อีกทั้งเป็นกระบวนการที่เกิดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนให้มากที่สุด ซึ่งภาพโครงสร้างใหญ่ ภายใต้คณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความปรองดองหรือ ที่ย่อว่า ป.ย.ป. เป็นกลไกที่รัฐบาลตั้งขึ้น เพื่อทำให้การปฏิรูปมีผลเป็นรูปธรรมมากที่สุด คือ Reform in paper นำไปสู่ Reform in action

Reform in paper คือข้อมูลจาก สปช.และสปท.ที่มีข้อเสนอเป็นเอกสาร ซึ่งรัฐบาลพยายามแปลงข้อเสนอเอกสารมาสู่การทำให้เป็นรูปธรรม ไปสู่ การปฏิบัติ คือ action ให้มากที่สุด กลไกของ ป.ย.ป. เพื่อพยายามหาทางตัดสินใจในการปฏิรูปต่างๆ ให้เร็วที่สุดและสั้นที่สุด ตัวอย่างคือการตั้งคณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินเชิงยุทธศาสตร์ ที่เรียกว่า คณะกรรมการชุดเล็ก หรือ mini cabinet

ในคณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศภายใต้คณะกรรมการ ป.ย.ป. มีอนุกรรมการ ๒ คณะ

ชุดที่ ๑.อนุกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง

ชุดที่ ๒.อนุกรรมการสานพลังเพื่อการปฏิรูปพื้นที่และสังคม

ส่วนกรรมการการปฏิรูปทั้ง ๑๑ ด้าน มีความสัมพันธ์กับกรรมการ ป.ย.ป. อย่างไร คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติทั้ง ๑๑ คณะ มีภารกิจในการที่จะต้องสังเคราะห์ข้อมูล ข้อเสนอจาก สปช . สปท. เพื่อนำไปสู่การยกร่างแผนปฏิรูปประเทศไทย ๑๑ ด้าน นับจากนี้ไปจนถึง ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๑ มีเวลา ๖ เดือน ในการจัดทำแผนการปฏิรูป ดังนั้นกลไกของ ป.ย.ป. ก็จะทำหน้าที่ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานปฏิรูปและการปฏิบัติ เกิดการดำเนินงานนำไปสู่การ Reform in action ฉะนั้นภารกิจนี้จำเป็นต้องเดินคู่กันไป

ทั้งนี้ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕๗ เขียนไว้ ๓ เป้าหมายหลักสำคัญ

๑.เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นฐานความคิด

๒.การตอบโจทยเรื่องความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ

๓.ทำให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดี ประชาชนมีความสุขและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

ทั้งนี้กฎหมายยุทธศาสตร์ชาติ เขียนไว้ว่าการปฏิรูปและยุทธศาสตร์ชาติต้องมีเนื้อหาที่สอดคล้องและเชื่อมโยง ถ้าอุปมาอุปไมยประเทศเป็นบ้านของเรา ด้านซ้ายการปฏิรูปเหมือนการซ่อมแซมบ้าน ส่วนยุทธศาสตร์ชาติก็คือการเขียนอนาคตมองบ้านที่จะทำให้มันมั่นคงและยั่งยืนได้อย่างไร ๒ ส่วนนี้ที่

คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะกรรมการปฏิรูป ทั้ง ๑๑ ด้าน ต้องทำให้เกิดขึ้น โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึง

เรื่องกรอบการปฏิรูปด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีกรอบเป้าหมาย (Sustainable Development Goals :SDGs) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีทั้งหมด ๕ เป้าหมาย SDGs คือเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านทะเลอยู่ใน SDGs ที่ ๑๔ ของทั้งหมด ๑๗ เป้าหมาย ซึ่งปัจจุบันภาคเอกชนเริ่มขับเคลื่อนเป้าหมาย SDGs แล้ว

ส่วนเรื่องการปฏิรูปการบริหารจัดการเชิงระบบนิเวศทาง ทะเลและชายฝั่ง ข้อเสนอที่ได้ดำเนินการผ่านทางคณะทำงานมีทั้งหมด ๔ เรื่อง

๑. เรื่องการบริหารเชิงระบบนิเวศนำไปสู่การทำแผนแม่บทแห่งชาติด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๒. เรื่องการจัดทำแผนที่จำแนกเขตทางทะเลและชายฝั่ง (Marine map เป็น one marine map)

๓. เรื่องการปฏิรูประบบการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง

๔. เรื่องการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและสัตว์ทะเล

ซึ่งทั้งหมดจะเป็นการบ้านร่วมกันที่ทุกท่านจะช่วยกันสร้างให้เป็นความจริง มีความชัดเจนตอบโจทย์ประเด็นการปฏิรูปกับสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม

.....

เรียบเรียงโดย การุณรัฐ จินตามณี

๓.๒ ประเด็น เทปสัมภาษณ์ที่สาธารณะว่าด้วยนโยบายแห่งชาติทางทะเล เรื่อง “ความต่อเนื่องของนโยบายแห่งชาติทางทะเลในการปฏิรูปประเทศ”

(ออกอากาศเมื่อวันอังคารที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๐)

โดย ดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์

ประธานคณะกรรมการบูรณาการและการขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง(อบป.) และ กรรมการคณะทำงานปฏิรูประบบบริหารจัดการทรัพยากรแห่งชาติทางทะเลและชายฝั่ง

รายการวาระปฏิรูป...วาระประเทศไทย ติดตามการสัมภาษณ์ที่สาธารณะว่าด้วยนโยบายแห่งชาติทางทะเล โดยคณะทำงานปฏิรูประบบบริหารจัดการทรัพยากรแห่งชาติทางทะเลและชายฝั่ง ภายใต้ คณะอนุกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง (อบป.) โดยหัวข้อความสำคัญของนโยบายแห่งชาติทางทะเล ความเสื่อมโทรมและเกิดมลพิษ กฎหมายที่เกี่ยวข้องเกิดความซ้ำซ้อน และเกิดความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปกระบวนการหรือระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง นโยบายแห่งชาติและแผนยุทธศาสตร์ชาติจะเป็นอย่างไร เชิญรับฟังบรรยากาศในงาน โดย ดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์ ประธานคณะกรรมการบูรณาการและการขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง และกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำเสนอเรื่อง “ความต่อเนื่องของนโยบายแห่งชาติทางทะเลในการปฏิรูป”

ความต่อเนื่องของนโยบายแห่งชาติทางทะเลในกระบวนการปฏิรูปประเทศ เรื่องที่อยากเสนอเพื่อเป็นข้อมูล และการดำเนินการต่อไปเชื่อมโยงกับงานของ (อบป.) ซึ่ง (อบป.) ได้จัดทำ ข้อเสนอจาก ทั้งหมด ๘ เรื่อง ๒๐ ประเด็น และเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทะเล เช่น One Marien Map แผนแม่บท การปฏิรูปชายฝั่ง ขยะทะเล หลังจากดำเนินการแล้วเสร็จจะนำเสนอไปที่ คณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศ (ปยป.) ในขณะเดียวกันประเด็นที่มีความซับซ้อนต้องการหรือเพื่อเข้าไปสู่การพิจารณา (บยส.) ที่เรียกว่า Mini cabinet และอีกเรื่องที่จะต้องปฏิรูปคือ การบริหารจัดการ ารป่าไม้ที่ดิน เป็นความขัดแย้งที่มีมานาน จาก ๘ หัวข้อ ๒๓ ประเด็น ส่วนหนึ่งมีกรรมการ ที่ตั้งขึ้นมาเมื่อเดือนสิงหาคม เรียกว่า คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปเพื่อรองรับการปรับเปลี่ยนตามนโยบาย ๔.๐ ที่มีนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน และมีท่านสุวิทย์ เมษินทรีย์ เป็นรองประธาน เลขาธิการ กพร . เป็นฝ่ายเลขาฯ โดยคณะกรรมการชุดนี้จะเน้นการปฏิรูประบบบริหารราชการ ได้เชิญผู้ที่มีประสบการณ์ เช่น CEO จากภาคเอกชน จะได้นำประสบการณ์จากภาคเอกชนมาใช้กับภาคราชการ งานที่ (อบป.) เข้าไปเชื่อมโยงมี ๒ ประเด็น ๑.ระบบบริหารราชการเพื่อรองรับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ๒.การจัดความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารราชการส่วนกลาง ภูมิภาค ท้องถิ่น สรุปคือ ผู้ว่าราชการจังหวัดรับทุกเรื่อง ซึ่งผู้ว่าไม่ได้เป็นผู้บังคับโดยตรงกับหน่วยงานที่อยู่ในจังหวัด เพราะหัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงกับ อบต. เช่น จังหวัดนครราชสีมา หน่วยงานส่วนกลางส่งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ในจังหวัด ๒๐๐ หน่วยงาน ทั้ง ๒ เรื่องนี้ (อบป.) จะดำเนินการต่อ ซึ่งได้ประสานกับท่านสุวิทย์ฯ เรื่องที่ต่อดำเนินการใน Thailand ๔.๐ คือ การจัดการกำลังพลภาครัฐ (KPI) ซึ่ง กพร. นำมาปรับรื้อกันใหม่ กฎหมาย ๙ ฉบับ ที่ได้นำเสนอไว้ ซึ่ง ๑ ใน ๙ ฉบับ จะนำเสนอไว้ในชุดของ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ภายใต้คณะกรรมการเพื่อกำกับปฏิรูปกฎหมาย ฉะนั้น ๑ ใน ๙ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลจะเข้าไปสู่การพิจารณาทำงานเชื่อมโยงกัน

เรื่องที่ไม่สำเร็จ โดยกลไกนี้ซึ่งอยู่ภายใต้ (ปป.) ภายในเดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ จะส่งมอบต่อให้ คณะกรรมการปฏิรูป ๑๑ ด้าน เรื่องที่สำเร็จจะนำออกจากแผนปฏิรูป ๕ ปี หลายเรื่องอาจทำไม่แล้วเสร็จ ด้วยข้อจำกัดต่างๆ เวลาที่ไม่เพียงพอซึ่งอยู่ในแผนการปฏิรูปทั้ง ๑๑ ด้าน เรื่องทรัพยากรอยู่ในคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ท่านรอยล จิตรดอน เป็นประธาน นี่คือกลไกที่จะ เชื่อมต่อกันมีการวางกรอบแนวความคิดการดำเนินงานไว้อย่างไรบ้าง เป้าหมายการปฏิรูปคือเพื่อความมั่นคง ความยั่งยืนของประเทศ รัฐธรรมนูญเป็นกรอบตามมาตรา ๒๕๗ และมาตรา ๒๕๘ และหมวดที่เกี่ยวข้องของ สิทธิบุคคล สิทธิชุมชน ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน หมวดหน้าที่ของรัฐ หมวดปฏิรูป ร่างยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ซึ่ง ๕ ปีแรก นำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติจะมีเป้าหมายที่ชัดเจน ยุทธศาสตร์การเจริญเติบโตที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม ฉบับร่างมีการเผยแพร่ในเว็บไซต์แล้ว

ตอนเริ่มต้นถ้าท่านจำได้ผมเรียนว่ามีอยู่ ๕ เรื่อง ในชุดอาจารย์รอยลฯ บอกว่าต้องมีเรื่องที่ ๖ ด้วยคือ เรื่อง “เมืองยั่งยืน” เพราะเรื่องผังเมืองเป็นหนึ่งในโจทย์ปฏิรูปที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ดังนั้น SDGs ที่จะใช้ ทำงานต่อก็ค้นจาก ๕ มาเป็น ๖ เรื่อง

ข้อมูลตอนนี้มีฐานอยู่มาก ข้อเสนอจาก สภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) เดิมมี ๔๗ มาถึง สภาขับเคลื่อน การปฏิรูปประเทศ (สปท.) นับรวมแล้ว ๑๗๔ เรื่อง โดยมีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ประมาณ ๒๐ กว่าเรื่อง ข้อเสนอจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ก็คือข้อเสนอในการปรับปรุง กฎหมาย เช่น ผังเมือง การจัดทำแผนที่ หน่วยงานของภาครัฐก็มีข้อเสนอปฏิรูปอยู่มากพอสมควร ขณะเดียวกันมีแผนยุทธศาสตร์ มีแผนแม่บทเรื่องโลกร้อน แผนแม่บทเรื่องการจัดการที่ดิน แผนแม่บทเรื่อง การจัดการป่า แผนแม่บทเรื่องสิ่งแวดล้อม ๒๐ ปี แผนปฏิบัติการ ๕ ปี โดยประเทศไทยเรามีแผนเยอะมาก มี เรื่องของแผนความมั่นคงที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แผนความมั่นคงแห่งชาติทาง ทะเล ตรงนี้ก็เป็นข้อมูลพื้นฐานที่มาประกอบในการยกร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ๕ ปีข้างหน้า และที่สำคัญสุด คือ ข้อเสนอจากกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน อย่างทั่วถึง กรรมการปฏิรูปประเทศทุกด้านต้องนำกระบวนการนี้เข้ามา กรรมการปฏิรูปประเทศไม่สามารถตั้ง อนุกรรมการได้ ยกเว้นอนุกรรมการด้านการมีส่วนร่วมเท่านั้น นี่คือกติกาที่กำหนดไว้ชัดเจนในรัฐธรรมนูญ

กำหนดเป้าหมายในการทำงานเกี่ยวกับเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในด้านทรัพยากร แบ่งเป็น ทรัพยากรธรรมชาติทางบก อาทิเช่น ดิน แร่ธาตุ ป่าไม้ และสัตว์ป่า ส่วนเรื่องที่ดิน (Land) จะไปอยู่ในด้านสังคม โดยมีท่านปิติพงศ์ พิ้งบุญ ณ ออยุธยา (เป็นประธาน) เรื่องที่ต้องดำเนินการต่อไป คือ การถือครอง ที่ดินอย่างเป็นธรรมลดความเหลื่อม เรื่องของทรัพยากรน้ำทางทะเลและชายฝั่งอยู่ในเป้าหมายแน่ๆ เรื่อง สิ่งแวดล้อมจะเป็นเรื่องของคุณภาพสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะ การปฏิรูปด้านผังเมือง และเรื่องการ

เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ในกรอบการดำเนินงานจะคล้ายๆกับการปฏิรูปเชิงระบบ และโครงสร้าง ประกอบด้วย (๑) การปฏิรูปในด้านระบบงบประมาณ (๒) องค์กร และโครงสร้าง (๓) เครื่องมือ การบริหาร และตัดสินใจทางนโยบาย (๔) วิธีการปฏิบัติของภาครัฐ และ (๕) ระบบกฎหมาย ในเรื่องของการ จัดการระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งคิดว่ามี ๕ โจทย์นี้เช่นเดียวกัน

ในเรื่องเครื่องมือที่จะใช้ในความหมายนี้ One Marine Map คือหนึ่งในเครื่องมือที่เราจะใช้ในการ บริหารจัดการในการปฏิรูป เรื่องระบบกฎหมาย พระราชบัญญัติผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล วิธีการปฏิบัติ ของภาครัฐที่จะทำให้การทำงานเชื่อมโยงกันได้ ข้ามกรม ข้ามกระทรวง แนวคิดของการวางงบประมาณที่อยู่ บนฐานทรัพยากร จะเริ่มทำให้เห็นคือ ระบบงบประมาณตามผังลุ่มน้ำ ประเด็นสำคัญสำหรับในเชิงระบบ บริหารและจัดการ เรื่องคณะกรรมการระดับชาติ เรื่องโครงสร้างองค์กร ระดับส่วนกลาง และระดับพื้นที่ เรา จะจัดความสัมพันธ์ในส่วนกลางกับระดับพื้นที่ได้อย่างไร เราต้องการเครื่องมือที่มากกว่าเครื่องมือทางกฎหมาย เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ เครื่องมือทางสังคมที่จะต้องนำมาใช้มากขึ้น เรื่องของระบบกองทุน เรามีกองทุน สิ่งแวดล้อมที่ต้องการการปฏิรูป ฐานข้อมูลประเทศไทยมีอยู่มากมาย กระจายกระจาย ระบบแผนงบประมาณ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน สิทธิตามรัฐธรรมนูญอันนี้ต้องทำให้ชัดเจน มีข้อเสนอจาก (สปท.) เป็น กฎหมายว่าด้วยร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ จะเป็น กฎหมายกลางเพื่อให้ทุกหน่วยงานมีกติการ่วมกันในการสร้างการมีส่วนร่วม ที่มีอยู่เรามีระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความเห็น ซึ่งเป็นเพียงแค่มิ ตีเดียวในเรื่องการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมในเรื่อง บริการหรือ ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมิน ร่วมรับผิดชอบไม่มีกฎหมาย ธรรมนูญ บาลสิ่งแวดล้อม หลักการสำคัญสากลที่ต้องนำมาใช้ ระบบยุติธรรมสิ่งแวดล้อม ข้อเสนอเรื่องศาลสิ่งแวดล้อม วิธีพิจารณาคดีเรื่องสิ่งแวดล้อม การมีพยานผู้เชี่ยวชาญในเรื่องสิ่งแวดล้อม นี่คือการยุติธรรมสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใน โจทย์ที่ทางคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ชุดท่านรอยลฯ วางกรอบไว้ สิ่งที่จะต้องออกมามีอยู่อย่างน้อย ๗ เรื่อง ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗ ของแผนและขั้นตอนการปฏิรูปประเทศ ในแผน ปฏิรูปประเทศทั้ง ๑๑ ด้าน จะต้องเขียนสาระเหล่านี้ครบ วิธีดำเนินการ ระยะเวลาที่ต้องดำเนินการ มีตัวชี้วัด หน้ วยงาน หรือบุคคลที่ รับผิดชอบ จะใช้งบประมาณเท่าไร และที่สำคัญจะเอา งบประมาณจากไหน ผลสัมฤทธิ์ใน ๕ ปี และถ้า จำเป็นที่จะต้องปรับปรุงเพิ่มเติมกฎหมายก็ให้ เสนอมาด้วย นี่คือการที่จะต้องทำให้เกิดขึ้นในช่วง ๖ เดือนนับ จากนี้ ร่างแรกต้องเสร็จภายใน ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ จากกรรมการส่งไปให้กรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ส่งไปให้ คณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา แล้วออกมาให้เสร็จภายใน ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๑

เมื่อสักครู่นี้เป็นเสียงของ ดร .บัณฑิต ตรี เศรษฐศิริโรตม์ ประธานคณะอนุกรรมการบูรณาการและการ ขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง (อบป.) และกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม ครั้งหน้าจะนำเสียงของ ศ.เผด็จศึกดี จารยะพันธุ์ (ประธานคณะกรรมการ
บริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง) มานำเสนอหัวข้อ “การจัดการความรู้เพื่อสนับสนุนนโยบาย
แห่งชาติทางทะเล” ในรายการวาระปฏิรูป...วาระประเทศไทย

เรียบเรียงโดย นางสาวราพร โภคา

๓.๓ ประเด็น เทปสัมภาษณ์ที่สาธารณะว่าด้วยนโยบายแห่งชาติทางทะเล เรื่อง “การจัดการความรู้เพื่อสนับสนุนนโยบายแห่งชาติทางทะเล”

(ออกอากาศเมื่อวันพุธที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๐)

โดย ศ.ดร.เผด็จศักดิ์ จารยะพันธุ์ (ประธานคณะกรรมการปฏิบัติงานด้านระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง)

วันนี้ ศ.ดร.เผด็จศักดิ์ จารยะพันธุ์ ประธานคณะกรรมการปฏิบัติงานด้านระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้มาบอกเล่าถึงการจัดการความรู้เพื่อสนับสนุนนโยบายแห่งชาติทางทะเล อยากรู้เรื่อง Reform Inaction องค์ประกอบของผู้เข้าร่วมจะมาจากหลายหลายเฉพาะ ถ้าพูดถึงเรื่องของทะเลและชายฝั่ง ชุมชนชายฝั่งทั้ง ๒๓-๒๔ จังหวัด เราได้ประสานงานเชิญท่านเข้ามาด้วย บรรยากาศในการประชุมเราอยากได้แบบการหารือร่วมกันมากกว่า โดยเอาคำว่านโยบายชาติทางทะเลเป็นตัวตั้ง และเราก็มาหารือกันว่า จะดำเนินการอย่างไรเพื่อให้ไปถึงตามวัตถุประสงค์นั้น

ในหัวข้อ “การจัดการความรู้เพื่อสนับสนุนนโยบายแห่งชาติทางทะเล” เป็นการนำเสนอถึงการใช้ประโยชน์จากทางทะเลที่เราดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ทำให้มีปัญหาทางทะเล ทั้งแทนชุดเจาะ ะปิโตรเลียมท่าเรือ พื้นที่ฐานทัพเรือ พื้นที่อุทยาน ฯลฯ ซึ่งการแก้ไขคือต้องมีนโยบายแห่งชาติทางทะเล โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน **ประเด็นการปฏิรูปหลัก** คือ การมีนโยบายชาติทางทะเล (๓ปี) หน่วยงานรับผิดชอบหลัก : คณะอนุกรรมการจัดการความรู้เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติ ทางทะเล (อจชล.) ศูนย์ประสานงานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) **ประเด็นปฏิรูปย่อย** ๑. การปฏิรูประบบการแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ๒. การจัดการขยะบริเวณชายฝั่งทะเลและเกาะ ๓. ระบบการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและสัตว์ทะเลที่เป็นสัตว์สงวนและสัตว์คุ้มครอง นี่เป็นแค่ ๓ ปัญหาตัวอย่าง ความจริงปัญหาทางทะเลและชายฝั่งยังมีอีกมาก ประเทศไทยมีพื้นที่ติดทะเลและชายฝั่ง ประมาณ ๖๐ % ของพื้นที่ทางบก มีกิจกรรมและมีผลประโยชน์ต่าง ๆ มหาศาลที่เกี่ยวข้องกับทะเล พื้นที่ที่มาจากชายฝั่งทะเลคงมีประสบการณ์โดยตรงอยู่แล้วว่าเราใช้ประโยชน์จากทะเลมากน้อยขนาดไหน แต่ในขณะที่เดียวกันสิ่งต่างๆ ก็ยังเกิดปัญหาขึ้น มีเรื่องของการกรรมากร ไม่ว่าจะเป็นการในระดับชาติ หรือกรรมการของชุดต่างๆ ซึ่งมีมาก ทางผมเองได้ลงไปคุย กับผู้ว่าราชการจังหวัดในแต่ละจังหวัดซึ่งท่านก็ยอมรับว่าไม่สามารถระบุได้ว่าท่านอยู่ในกรรมการชุดไหนบ้าง

ความจริงแล้วปัญหาทางทะเลก็เลียนแบบปัญหาจากบนบก พอปัญหาดังกล่าวได้ลงมาในมิติของทะเลปัญหาดังกล่าวก็จะยิ่งมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ทั้งนั้นเป็นเพราะสภาพโดยธรรมชาติหรือระบบทางนิเวศของธรรมชาติทางทะเลและชายฝั่งมันมีความเชื่อมโยงกัน มีความต่อเนื่องกันอยู่ จุดใหญ่ที่คิดว่าน่าจะนำไปสู่การแก้ไขก็คือเราจะทำอย่างไรให้เกิดนโยบายชาติทางทะเลขึ้นมาได้ ความจริงที่เขียนไว้ว่า ๓ ปี เรียบตรงๆ ว่าภายใน ๖ เดือนจะพยายามจะยกร่างหรือทำรูปแบบของตัวนโยบาย แล้วคงจะส่งต่อให้กับกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูป ถ้าเราไม่พยายามทำให้เกิดนโยบายแห่งชาติทางทะเล แล้วมีนโยบายพัฒนาอย่างที่ควรจะเป็น คือ

การมีส่วนร่วมทางทะเลอย่างแท้จริง การมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย นี้เป็นสาเหตุที่เราพยายามเชิญทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมกันคิดตั้งแต่ต้น

ถึงแม้ว่าความจริงแล้วการมีนโยบายในลักษณะนี้ไม่ใช่ในนโยบายเรื่องใหม่ของประเทศไทย ถ้ามองตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลฉบับที่ใช้อยู่ปัจจุบัน โดยสภาความมั่นคงแห่งชาติก็พยายามที่จะดำเนินการในลักษณะนั้นอยู่เหมือนกัน เพียงแต่ว่าการดำเนินการนั้นอาจจะยังแยกส่วนอยู่ภายใต้ของมิติของความมั่นคงแห่งชาติเป็นหลัก ในความพยายามของชุดแผนดังกล่าวก็ได้มองมิติของความมั่นคงกว้าง นอกเหนือจากความมั่นคงแห่งชาติแบบเดิมอยู่เหมือนกัน ซึ่งอาจมีข้อจำกัดเพราะเป็นองค์กรที่ดูแลความมั่นคงเป็นหลัก

อีกส่วนหนึ่งคิดว่าเดี๋ยวคงได้ฟังจากทางสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ความจริงก็มีมิติทะเลอยู่ในนั้นอยู่แล้วเหมือนกัน เพียงแต่ว่าสิ่งต่างๆ เหล่านี้เวลามองคือมองในส่วนที่ต่ำ กว่ามองนโยบายหลัก ทำให้ปัญหาหรือสิ่งต่างๆ ที่เราเห็นอยู่ อันนี้ผมอาจจะนำตัวอย่างของการใช้ประโยชน์จากทะเลบนฐานทรัพยากร ซึ่งข้อมูลตรงนี้ตัดแปลงมาจากข้อมูลของกรมอุทกศาสตร์ เป็นข้อมูลที่ได้จากตอนที่ผมได้มีส่วนเข้าไปช่วยทำงานของคณะทำงานเรื่องฝั่งทะเล ซึ่งท่านจะเห็นว่าประเทศไทยมีเขตทะเล ที่พอจะเห็นได้ตามสีต่างๆ กิจกรรมต่างๆ ที่เราใช้อยู่ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรไม่มีชีวิต ปัจจุบันเรามีแท่นผลิตปิโตรเลียม หรือแท่นสำรวจ อยู่ประมาณ ๔๓๐ กว่าแท่น ส่วนใหญ่อยู่ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะเป็นส่วนใหญ่ เรามีการใช้ประโยชน์เรื่องของพื้นที่ในเขตฐานทัพเรือ หรือเขตล้อมรอบ มีทางด้านทรัพยากรที่มีชีวิต เรามีเขตที่เราลงปะการังเทียม ซึ่งปะการังเทียมมี ๒ ส่วนด้วยกันคือปะการังเทียมเพื่อการประมง กับเพื่อการอนุรักษ์ ปัจจุบันมีพื้นที่ลงปะการังเทียมตามรายงานกว่า ๗๐๐๐ จุดตามชายฝั่ง ทั้งหมด เรามีพื้นที่ที่ประกาศเป็นเขตอุทยาน เรามีบริเวณที่เป็นท่าเรือ เรามีเขตแนวปะการังอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง สิ่งต่างๆ เหล่านี้เมื่อมาใส่ในมิติของทะเลตามภาพที่เห็น จะเห็นว่าทะเล ๓๕๐๐๐ ตารางกิโลเมตร ไม่ได้ว่างแบบเดิมแล้ว แผน การหรือแนวทางการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ต่างๆ ในปัจจุบันซึ่งอยู่บนฐานทรัพยากร ขาดการวางแผน ขาดการวางนโยบายต่างๆ ในรูปแบบที่ควรจะเป็น เรามุ่งพัฒนาเพื่อให้ได้ผลตอบแทนทางด้านเศรษฐกิจ แต่แลกมาด้วยความเสื่อมโทรมของทะเลและทรัพยากรสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่จะเห็นว่าทุกคนมีแผน มีแนวทางในเรื่องของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง แต่อาจจะเป็นเพราะแผนต่างๆ เหล่านี้ขาดการวางแผนที่ดี ต่างคนต่างทำซึ่งไม่ได้เสริมสร้างเชื่อมโยงไปในทางเดียวกัน ตัวอย่างของสถานภาพการเสื่อมโทรม เช่น สถานภาพของปะการัง พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๘ มีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง ปัจจุบันเรามีแนวปะการังบริเวณที่เป็นเขตที่ดีถึงดีมาก อยู่แค่ไม่ถึง ๕ % คำถามคือเราจะปล่อยให้เป็นอย่างนี้เรื่อยๆ หรือว่าจะมีการจัดการแก้ปัญหาอย่างไร สัตว์ทะเลหายากและใกล้สูญพันธุ์จะเห็นว่ามียัตราการตายที่เพิ่มขึ้นไม่ว่าจะเป็นเต่าทะเล โลมา หรือวาฬต่างๆ ประเด็นเรื่อง การกัดเซาะชายฝั่ง เรามีความยาวชายฝั่งทะเลประมาณ ๓๐๐๐ กว่า กิโลเมตร มีพื้นที่ที่มีการกัดเซาะกว่า ๒๐ % หรือคิดเป็นความยาว ๖๑๘ กิโลเมตร สาเหตุการกัดเซาะชายฝั่งมีอยู่ ๓ สาเหตุหลักด้วยกัน ๑. กระบวนการเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติ ๒. การขยายพื้นที่การพัฒนาเขตชายฝั่ง และ ๓. การลงไปแก้ไขปัญหาการกัดเซาะ

สถานภาพขยะทะเล ก็เป็นปัญหาหนึ่งซึ่งถือว่าเป็นปัญหาระดับประเทศ โดยทั้งประเทศมีปริมาณขยะ ๒๗ ล้านตันต่อปี มีความสามารถในการกำจัดอย่างถูกต้อง ๓๖ % คิดเป็น ๙.๕๙ ล้านตัน สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ ๕.๗๖ ล้านตัน คือ ๒๑ % ส่วนกำจัดไม่ถูกต้อง ๑๑.๖๙ ล้านตัน ทำให้มีโอกาสดูแลขยะ

ตัวอย่างองค์ความรู้ในปัจจุบัน ซึ่งอาจจะมีหลายหน่วยงาน มีการกระจายไม่ทันต่อเหตุการณ์ และไม่สะท้อนความเป็นจริง ความรู้หลายส่วนอาจจะต้องไปประกอบกับส่วนอื่นๆ ในการนำมาสู่การแก้ไขปัญหา ดังนั้นการจัดการองค์ความรู้ของสถานการณ์ภาพรวมต้องเป็นระเบียบ ทันต่อเหตุการณ์ สะท้อนความเป็นจริง และข้อมูลมีการสร้างใหม่ เพื่อการวางแผนกิจกรรมการใช้ประโยชน์อย่างมีทิศทาง

ขอก้าวถึงแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลฉบับปัจจุบัน ในตัวแผนก็ได้มียุทธศาสตร์สร้างความสมดุลและยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเลด้วย ถึงแม้ว่าแผนนี้จะอยู่ภายใต้สภาพความมั่นคงแห่งชาติ แต่ก็ยังเป็นแผนที่มองมิติทางทะเลนอกเหนือเรื่องของความมั่นคงรูปแบบเดิม เป็นการมองมิติใหม่ ถึงได้มีเรื่องของความยั่งยืนของตัวทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และมีการพูดถึงการขาดนโยบายยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการกำกับและดูแลการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเล

นโยบายชาติทางทะเล (National Marine Policy) การจัดการองค์ความรู้ นำไปสู่ (๑) ภาคสนับสนุน (๒) ภาควิชาการ และ (๓) ภาคปฏิบัติ โดยนโยบายชาติทางทะเลดูแลรักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลมาจาก ๒ ส่วน (๑) พื้นที่ภายใต้เขตอำนาจรัฐ ในเขต ๒๐๐ ไมล์ทะเล (๒) พื้นที่นอกเขตอำนาจรัฐ นอกเขต ๒๐๐ ไมล์ทะเล ประเทศไทยเป็นสมาชิกภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ (UNCLOS ๑๙๘๒) นโยบายชาติทางทะเลเป็นการป้องกัน แก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยเป็นการทำงานร่วมกันจากภาคส่วนต่างๆ ในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น นโยบายชาติทางทะเล (National Marine Policy) นำไปสู่ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมต่อการพัฒนาทะเลไทยที่ยั่งยืน ทั้งการพัฒนาทะเลไทยที่ยั่งยืน ความมั่นคง และเรียบร้อย การมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย และองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของทะเลไทย ความรู้มีอยู่เป็นจำนวนมากและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นยิ่งเน้นย้ำให้ใหญ่ว่าเราคงไม่สามารถวางนโยบายชาติ การติดตามหรือประเมินผลสัมฤทธิ์ของนโยบายนั้น ปราศจากการมีฐานความรู้ และมีการวางแผนทางที่เหมาะสมได้ ซึ่งตรงนี้เป็นสิ่งที่สำคัญ

สุดท้ายอยากจะฝากแนวคิด **“สมุทรภิบาล (Ocean Governance)”** คือการบริหารจัดการไม่สามารถดำเนินการจากผู้มีอำนาจในการตัดสินใจจากภาครัฐแต่เพียงอย่างเดียวได้ ภาครัฐอย่างเดียวไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุความสำเร็จหรือวัตถุประสงค์ได้ จำเป็นที่จะต้องอาศัยความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมที่มีความหมายจากภาคส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศ และระหว่างประเทศ ภาคส่วนอื่นๆ ที่อยู่ภายในประเทศก็หมายถึงภาคเอกชน ภาคประชาชน หรือที่รัฐบาลใช้ว่า “ประชารัฐ” ต้องร่วมมือกันจัดการ ทั้งนี้ทั้งนั้นมั่นใจได้ส่วนหนึ่งว่ากลุ่มคนที่เป็นหลักที่จะเข้าใจถึงปัญหานี้เป็นกลุ่มที่ทำงานร่วมกัน และร่วมกันสานงานต่อ เพียงแต่ว่าทำอย่างไรในประเด็นเรื่องของนโยบายชาติทางทะเลมันจะเกิดขึ้นได้ เราดำเนินการโดยไม่มีนโยบายหลักที่จะลงมาเฉพาะในเรื่องของทะเล ซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะอยู่พอสมควร

เรียบเรียงโดย นายคมสันต์ ทองมัน

๓.๔ ประเด็น เทปสัมภาษณ์ที่สาธารณะว่าด้วยนโยบายแห่งชาติทางทะเล เรื่อง “ความเชื่อมโยงของนโยบายแห่งชาติทางทะเลกับแผนชาติ และ SDGs”

(ออกอากาศเมื่อวันอังคารที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๐)

โดย คุณชมพูนุท ช่วงโชติ (ผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

รายการวาระปฏิรูป... วาระประเทศไทย ติดตามการสัมภาษณ์ที่สาธารณะว่าด้วยนโยบายแห่งชาติทางทะเล โดยคณะทำงานปฏิรูประบบบริหารจัดการทรัพยากรแห่งชาติทางทะเลและชายฝั่ง ภายใต้คณะอนุกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง (อปป.) โดย คุณชมพูนุท ช่วงโชติ ผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในหัวข้อ “การเชื่อมโยงของนโยบายแห่งชาติทางทะเลกับแผนชาติ และ SDGs”

เริ่มต้นประเด็นปัญหาโดย ท่านดร . เติมศักดิ์ จารยะพันธ์ ได้เสนอไปแล้วว่ามีปัญหาที่เป็นวิกฤติอะไรบ้าง ตัวปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นที่จะหาทางแก้ไขและปฏิรูป ปัญหาที่มีเยอะแต่โยงวิกฤติออกมาเพื่อให้ทราบว่า จะต้องดำเนินการเรื่องนี้อย่างไร และจะปฏิรูปอย่างไร บางเรื่องติดขัดเป็นเวลานานไม่สามารถที่จะแก้ไขได้

ปัญหาสิ่งแวดล้อม

- ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ระยะทาง ๗๐๔ กิโลเมตร ดำเนินการไปแล้ว และยังไม่ได้แก้ไขประมาณ ๑๖๘ กิโลเมตร
- ป่าชายเลนจำนวน ๒๘ ล้านไร่ เปลี่ยนสภาพไปแล้ว ๓ ล้านไร่ เหลือที่เป็นสภาพป่าชายเลน ๒๕ ล้านไร่
- มลพิษชายฝั่ง มีขยะทะเลวัดปริมาณขยะที่ปากแม่น้ำ ๕ แม่น้ำ ๕๙๑ กิโลเมตร / ชั่วโมง น้ำมันรั่วไหล ๗๘ ครั้ง ในรอบ ๑๐ ปี

ปัญหาการทำประมงเกินศักยภาพ

- ปัญหาอวนรุน อวนลาก ทำลายสัตว์น้ำวัยอ่อน สะท้อนปัญหาโดยชาวประมงพื้นบ้าน มีปัญหาชัดเจนในพื้นที่ ความจริงมีแนวเขตประมงพื้นบ้าน ประมงพาณิชย์ แต่ในทางปฏิบัติมีการละเมิดกฎ มีการรุกร้า
- ปัญหาสัตว์ทะเลใกล้สูญพันธุ์ มีการเกยตื้นมากขึ้นในปี ๒๕๕๘ จำนวน ๓๔๕ ตัว ทั้งเต่า พะยูน โลมา ปลาฉลาม ปี ๒๕๕๙ เพิ่มขึ้นเป็น ๔๕๖ ตัว จะเห็นถึงปริมาณที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่แย่ง
- ปัญหาการจัดการอุทยานทางทะเลที่ไม่ยั่งยืน มีนักท่องเที่ยวมาก แหล่งทรัพยากรเสื่อมโทรม เนื่องจากไม่มีการบริหารจัดการที่เหมาะสม

ปัญหาความมั่นคง

- มีความขัดแย้ง เขตแดนทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้าน มีการล่องลำลำนน้ำทำการประมง
- การค้าผิดกฎหมาย อาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งอาจทำให้รัฐเสียประโยชน์จากที่ประเมินไว้ ๘,๐๐๐ ล้านบาท/ปี
- การลักลอบเข้าเมือง การค้าแรงงานผิดกฎหมาย ถ้าไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้จะส่งผลกระทบกับการส่งออกประมง มีมูลค่าประมาณ ๒๗๐,๐๐๐ ล้านบาท/ปี

ปัญหาชุมชนและสังคม เป็นเรื่องของความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรทางอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว ชุมชนกับนายทุนขนาดใหญ่ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานาน ยังไม่มีกลไกหรือเครื่องมือที่ช่วยแก้ไขปัญหาได้ หากไม่สามารถจัดการได้จะกลายเป็นปัญหาทางความมั่นคงด้วย ปัญหาวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นถูกทำลาย กรณีนี้เกิดได้ในหลายพื้นที่ที่เป็นพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญ พื้นที่การท่องเที่ยว ชุมชนพื้นถิ่นและประมงพื้นบ้านถูกทำลาย

เชิงเศรษฐกิจ ประเทศไทยมีนิคมอุตสาหกรรม ๓๙ แห่ง ท่าเรือ ๔๔๐ แห่ง แท่งปิโตรเลียม ๔๓๖ แห่ง การพัฒนาขนาดใหญ่เหล่านี้ส่งผลกระทบกับสิ่งแวดล้อม

ประเด็นแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม จากการประเมินตัวเลขล่าสุดนักท่องเที่ยว ๓๓.๕ ล้านบาท ในปี ๒๕๖๐ ประมาณการมูลค่า ๒.๗ ล้านล้านบาท ๔๓ % นักท่องเที่ยวเกิดขึ้นในฝั่งอันดามัน ซึ่งจะทำให้เราเห็นถึงความสำคัญของชายฝั่ง ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทะเลของประเทศว่ามี ความสำคัญในเชิงเศรษฐกิจอย่างไร แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ในยุทธศาสตร์ที่ ๔ เรื่องการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีแนวทางเพื่อป้องกันการเสียหายของระบบนิเวศ เน้นในเรื่องการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การแก้ไขปัญหาขยะ น้ำเสีย การจัดการเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พื้นฟูฐานทรัพยากร ป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ มีการพลิกฟื้นผืนป่า การเพิ่มพื้นที่เศรษฐกิจ การบริหารจัดการที่ดิน การจัดการเรื่องน้ำ การจัดการเรื่องแร่ สารสำคัญที่เป็นประเด็นว่าควรจะมีผลดำเนินการดำเนินงานภายใน ๕ ปีข้างหน้า ทั้งนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) เป็นส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

สิ่งที่ดำเนินการไปแล้ว เรื่องการทวงคืนผืนป่า , การแก้ไขปัญหาเขาหัวโล้น , การฟื้นฟูป่าชายเลน , โครงการ One Map, การจัดระเบียบที่ดิน การกำหนดเป้าหมายการทำ Road Map เรื่องการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน, การเพิ่มพื้นที่ชลประทาน ปรับปรุงลำน้ำ สิ่งเหล่านี้มีการขับเคลื่อนอยู่ แต่ยังไม่ถึงเป้าหมาย ยังไม่สำเร็จ

สิ่งที่ต้องเริ่มลงมือทำ ยังไม่ได้เริ่มดำเนินงานโดยจะให้เกิดผล ใน ๕ ปีข้างหน้า เช่น พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, โครงการ One Map มีการผลักดันฐานข้อมูลเบื้องต้นแต่การผลักดันการออกบังคับใช้ในการปฏิบัติยังไม่มีดำเนินการ, การเพิ่มพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ โดยเฉพาะพื้นที่ที่จะปลูกป่าไม้เศรษฐกิจยืนต้นระยะยาว เช่น การปลูกไม้สัก ไม้พะยูน ซึ่งมีปัญหาอยู่ยังไม่มีการขับเคลื่อนในทางปฏิบัติ , เรื่องปกป้องฟื้นฟูระบบนิเวศกับการบริหารจัดการทางทะเลและชายฝั่ง อยู่ในช่วงของรอยต่อจะเห็นว่าเมื่อมี พระราชบัญญัติทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งขึ้น จะมีการออกเรื่องแผนจัดการทางทะเล แผนจัดการทรัพยากรชายฝั่ง เรื่องปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง อีก ๓ แผนที่จะเกิดขึ้นเป็นแผนระดับชาติ

นอกจากนี้ ยังมีกรณีผลักดันเรื่อง SEA การประเมินสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ เรื่องนี้เป็นสิ่งใหม่ที่กำลังจะเกิดขึ้น, การป้องกันพื้นที่ชายฝั่ง การลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก หรือมาตรการทางภาษี การบริโภคอย่างยั่งยืน การจัดการขยะ แต่ละเรื่องอาจมีการดำเนินการมาแล้ว ท่านสามารถหาข้อมูลเรื่องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๒ ได้ทางเว็บไซต์ <http://www.nesdb.go.th>

สิ่งที่ได้รับมอบหมายให้มานำเสนอคือ การเชื่อมโยงเรื่องเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย องค์การที่ใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน อยู่ภายใต้คณะกรรมการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งท่านนายกรัฐมนตรีเป็น

ประธาน ได้มีคณะทำงานแต่ละด้านเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมาย เร่งเป้าหมายพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นเป้าหมายระดับโลก เพื่อให้ประเทศต่างๆ ในโลกเดินไปในทิศทางเดียวกัน เรียกว่าเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ Millennium Development Goals (MDG)

การขับเคลื่อนเป็นกระบวนการภายในของแต่ละประเทศ สำหรับประเทศไทยแผนพัฒนาประเทศอยู่บนความยั่งยืน เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมี ๑๗ เป้าหมาย (๑) เป้าหมายการจัดความยากจน (๒) การบรรลุความมั่นคงทางอาหาร (๓) การสร้างหลักประกันการมีชีวิตที่มีคุณภาพ (๔) การศึกษา (๕) ความเท่าเทียม (๖) หลักประกันเรื่องน้ำ (๗) พลังงานอย่างยั่งยืน (๘) การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน (๙) โครงสร้างพื้นฐาน (๑๐) การลดความไม่เท่าเทียมกัน (๑๑) การสร้างความปลอดภัยของเมืองและการตั้งถิ่นฐาน (๑๒) ส่งเสริมรูปแบบการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน (๑๓) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (๑๔) เป้าหมายการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและมหาสมุทรอย่างยั่งยืน (๑๕) การปกป้องฟื้นฟูระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน (๑๖) ส่งเสริมสังคมที่สงบสุข ทุกคนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม (๑๗) เสริมสร้างความแข็งแกร่งกลไกดำเนินงานหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลก

ทั้งนี้ ใน ๑๗ เป้าหมาย ยังมีดัชนีชี้วัดชี้วัดอีก ๒๗๐ กว่าตัว โดยบ่งบอกว่าแต่ละเป้าหมาย การที่จะบรรลุถึงความยั่งยืนว่าวัดจากอะไร อย่างไรตาม เป้าหมายต่างๆ แบ่งออกเป็น

กลุ่มที่ ๑ เป้าหมายซึ่งมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน สามารถหาค่ามาตรฐานร่วมกัน

กลุ่มที่ ๒ เป้าหมายที่ไม่สามารถกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจนได้ หรือไม่สามารถหามาตรฐานร่วมได้

กลุ่มที่ ๓ อาจไม่มีข้อมูลที่ชี้วัดเลย ซึ่งเป้าหมายเหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

ใน Road Map การขับเคลื่อนเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย จากการทบทวนดูว่ามียุทธศาสตร์ มีแผนงาน มีโครงการมาตรการหรือว่าเรื่องเร่งด่วนที่ดำเนินการ เพื่อที่จะขับเคลื่อนเป้าหมายเหล่านี้ มีอะไรบ้าง แล้วมากำหนดแนวทางการดำเนินงานในเรื่องการขับเคลื่อนในการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว สุดท้ายการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งเป็นเป้าหมายของโลกก็ต้องมาพยายามเชื่อมโยงให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ยุทธศาสตร์ของชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ วาระปฏิรูปและ Road Map ต่างๆ ของรัฐบาลที่จะดำเนินงาน นี่คือนโยบายการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย มติของคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีความก้าวหน้าโดยการกำหนดตัวชี้วัดที่จะนำมาใช้วัดในประเทศไทยใช้มีความชัดเจน และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง ๑๗ เป้าหมาย อีกเรื่องคือแนวทางที่จะขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับพื้นที่ จากตั้งชี้วัด ๒๗๙ ตัว ได้คัดเลือกโดยทำเกณฑ์การจัดลำดับความสำคัญของเป้าประสงค์และตัวชี้วัดทั้งหมดโดยใช้มิติเรื่องความสำคัญเร่งด่วนมิติเรื่องความพร้อม

เร่งด่วน-ผลกระทบต่อประชากร จำนวนประชากร ที่ได้รับผลกระทบ ขนาดความรุนแรง ความเป็นไปได้ที่จะแก้ไขปัญหา กระทั่งเป้าหมายอื่นๆ การไม่พิจารณาระดับเป้าประสงค์

ความพร้อม -พิจารณาว่าในแง่ของความพร้อมสามารถทำอะไรได้ ความพร้อมที่ความรู้ ข้อมูลกฎหมาย ทรัพยากร และสังคม

จากกระบวนการที่กำหนดเรื่องตัวชี้วัด เราได้เป้าประสงค์ที่สำคัญ ๕ ลำดับแรก มีทั้งกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านคน ซึ่งในSDGs ระดับโลกมี ๕ เป้าหมายดังนี้

เป้าหมายที่ ๑ People (ประชาชน) มาตรการคุ้มครองทางสังคม การยุติความหิวโหย การผลิตอาหารที่ยั่งยืน ความหลากหลายทางพันธุกรรมและเมล็ดพันธุ์ การยุติการแพร่กระจายของโรคติดต่อ ลดการตายจากโรคที่ติดต่อได้ติดต่อ เสริมสร้างการป้องกันจากสารเสพติด ลดอุบัติเหตุทางถนน การศึกษาระดับประถมและมัธยม ให้มีคุณภาพเท่าเทียม การพัฒนาดูแลจัดการศึกษาเต็มรูปแบบให้มีคุณภาพ ลดความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก

เป้าหมายที่ ๒ Prosperity (การเติบโตทางเศรษฐกิจ) การใช้ประสิทธิภาพการใช้พลังงาน การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร การเชื่อมโยงระหว่างการผลิตทางเศรษฐกิจ การรักษาเรื่องสิ่งแวดล้อม เป้าหมายด้านอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การเติบโตด้านรายได้ของคนยากไร้ ร้อยละ ๕๐ ที่อยู่ระดับต่ำสุด ลดจำนวนการตาย จำนวนคนได้รับผลจากภัยพิบัติ

เป้าหมายที่ ๓ Planet (โลกของเรา) มีเป้าหมายที่สำคัญคือการเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัย การจัดการสารเคมีและของเสียที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การเสริมภูมิคุ้มกันและขีดความสามารถในการปรับตัวต่อภัยพิบัติ การเปลี่ยนแปลงต่อสภาพภูมิอากาศ การบูรณาการด้านมาตรการการเปลี่ยนแปลงด้านสภาพภูมิอากาศในนโยบาย การฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเล การป้องกันประมงโดยผิดกฎหมาย นอกจากนี้ เป็นการอนุรักษ์ฟื้นฟูระบบนิเวศบนบกและการจัดการป่าที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ ๔ Peace (ความสันติ) การยุติการค้ำมนุษย์ ลดความรุนแรงต่อเด็ก ลดการทุจริตคอร์รัปชัน

เป้าหมายที่ ๕ Partnership (ความร่วมมือกันระดับโลก)

ตัวชี้วัดทั้งหมด ๓๐ ตัวนี้ทางสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไม่ได้กำหนดขึ้นเองเป็นตัวชี้วัดที่มาจากตัวชี้วัดระดับโลก ซึ่งจัดลำดับความสำคัญแล้วสำหรับประเทศไทย ซึ่งจะดำเนินการหรือขับเคลื่อนต่อไป เป้าหมายทั้ง ๓๐ เป้าหมายเมื่อนำมาจับกลุ่มตามยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี ดังนี้

กลุ่มด้านความมั่นคง ด้านความสามารถในการแข่งขัน การเสริมศักยภาพคน ความเสมอภาคความเท่าเทียมกันในสังคม เรื่องการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

จะเห็นว่าประเทศไทยมีทั้งแผนการดำเนินงาน ซึ่งก็สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ประเด็นปัญหาของวิกฤตทะเลไทย ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พูดเรื่องนี้ไว้รวมถึงเรื่องฟื้นฟูป่าชายเลน การกำหนดพื้นที่คุ้มครองทางทะเล เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายพื้นที่คุ้มครองทางทะเล ในเรื่องของการประมงเกินศักยภาพ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ กล่าวถึงเครื่องมือประมงผิดกฎหมาย ซึ่งรัฐบาลก็ดำเนินการในเรื่องนี้อยู่ เป้าหมายของ SCG ก็พูดถึงเรื่องนี้เช่นกัน การแก้ไขประมงที่ผิดกฎหมาย ฐานทรัพยากรด้านประมงของไทยซึ่งต้องอยู่ในระดับที่ยั่งยืน ระดับที่ยั่งยืนหมายความว่า “ปริมาณในการจับสัตว์น้ำไม่ไปทำลายปริมาณสัตว์น้ำที่สามารถที่จะผลิตขึ้นใหม่ได้ หากจับในปริมาณจำกัด ทรัพยากรสัตว์น้ำก็สามารถอยู่ได้ยั่งยืน” ซึ่งกรมประมงก็ดำเนินการเรื่องนี้อยู่ แต่การดำเนินงานอาจไม่เป็นไปตามข้อกำหนด

ในวิกฤตทะเลไทยอีกเรื่องคือ *อุทยานและการท่องเที่ยวทางทะเล* ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ เน้นเรื่องการพัฒนาการบริหารจัดการเก็บรายได้จากการท่องเที่ยว การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว การพยายามควบคุมแหล่งท่องเที่ยวอยู่ภายใต้ขีดความสามารถ *มลพิษและขยะทะเล* เป็นวิกฤตของประเทศไทย ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ไม่ได้กล่าวถึง แต่ในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนพูดถึงการลดมลพิษทางทะเล ขยะทะเล ลดภาวะความเป็นกรดในทะเล *การกัดเซาะชายฝั่ง* ในแผนพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งโดยจัดการระบบกลุ่มหาด Literal Cell โค้งของหาดทุกๆ โค้งจะมีระบบที่สมดุล การแก้ไขต้องทำอยู่ภายในระบบนี้เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อออกไปข้างนอก

สำหรับปัญหาความมั่นคง เรื่องเขตแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน เรื่องการค้า อาชญากรรมและแรงงานมีเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล กฎหมายทะเล ซึ่งประเทศไทยก็อยู่ในภาคีเรื่องนี้ด้วย

วิถีชุมชน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ระบุถึงการคุ้มครองประมงพื้นบ้าน จะเห็นว่าประมงพื้นบ้านได้รับผลกระทบ โดยมีแนวทางมีเส้นแบ่งเขตประมงพื้นบ้าน แต่ก็มีกรรกรักล่า มีการทำผิดกฎหมาย ใช้เครื่องมือผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นการจัดการในระดับพื้นที่ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนคือเรื่องการปกป้องประมงพื้นบ้าน อีกเรื่องที่สำคัญคือ เรื่องการพัฒนา ขนาดใหญ่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พูดถึงการจำแนกแนวเขตการใช้ประโยชน์ในเป้าหมาย SDG พูดถึงการใช้พื้นที่การบริหารจัดการเชิงระบบนิเวศ หมายความว่าเรามีพื้นที่เศรษฐกิจทางทะเล ต้องบริหารจัดการโดยคำนึงถึงขีดความสามารถของระบบนิเวศ เกิดขึ้นโดยการทำ Marine One Map ซึ่งสิ่งทั้งหลายคือการใช้ประโยชน์ร่วมกัน อาจจะไม่สามารถแบ่งแนวเขตใหญ่ชัดเจนได้ แต่ควรต้องมีกติกาในการใช้ประโยชน์ร่วมกัน โดยเกิดขึ้นจากผู้ใช้ประโยชน์ร่วมกันที่เกี่ยวข้อง อยู่บนเป้าหมายที่จะใช้ทรัพยากรในพื้นที่นั้นๆ ควรต้องเอาสิ่งนี้ ไปพิจารณาจนทำ Marine One Map ให้เข้มแข็ง จากที่กล่าวมาทั้งหมดต้องยอมรับว่าแผนประเทศไทยมีเยอะมาก แต่ละกระทรวงแต่ละกรม ทั้งกรมป่าไม้ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยคนทำเป็นคนกลุ่มเดียวกัน ปัญหาที่มีความซ้ำซ้อน เสนอความเห็นหลากหลาย ไม่มีการสรุปปัญหาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้

นี่คือบรรยากาศของการสัมมนาเวทีสาธารณะเรื่องนโยบายแห่งชาติทางทะเล ในหัวข้อ“การเชื่อมโยงของนโยบายแห่งชาติทางทะเลกับแผนชาติ และ SDGs”

เรียบเรียงโดย นางสาวราพร โภคา

๓.๕ ประเด็น เทปสัมภาษณ์ที่สาธารณะว่าด้วยนโยบายแห่งชาติทางทะเล เรื่อง “บทบาทของศรีชล.ต่อนโยบายแห่งชาติทางทะเล”

(ออกอากาศเมื่อวันอังคารที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๐)

โดย คณะทำงานปฏิรูปด้านการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในอนุกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง

วันนี้เราจะไปติดตามการสัมภาษณ์ที่สาธารณะว่าด้วยนโยบายแห่งชาติทางทะเล โดย คณะทำงานปฏิรูปด้านระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ในนามของคณะอนุกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบ และโครงสร้าง ไปฟังบรรยากาศของคุณชมพูนุชช่วงโชติ ผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มาพูดในหัวข้อการนำเสนอความเชื่อมโยงของนโยบายแห่งชาติทางทะเลกับแผนชาติและsdg

คุณชมพูนุช : เป็นตัวแทนในสำนวนของภาคปฏิบัติ ท่านจะได้รับทราบในทุกมิติในการดำเนินการของภาครัฐต่อนโยบายของชาติทางทะเล ผมขออนุญาตนำเรียนเพื่อกรุณาทราบว่าในฐานะที่เป็นหน่วยงานของภาครัฐในการดำเนินนโยบายต่างๆ ของชาติทางทะเลตรงนี้ เรายังมีปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของความขัดแย้งต่างๆ เดี่ยวผมจะมีการนำเสนอในภาพรวมต่อไป ว่าเรามีการดำเนินการ ขึ้นตอนในการดำเนินการว่าการดำเนินการในอดีต และปัจจุบันเราดำเนินการอย่างไร และแนวโน้มในอนาคตเราจะดำเนินการอย่างไร ให้นโยบายแห่งชาติทางทะเลตรงนี้เราสามารถที่จะสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และเป็ นไปอย่างยั่งยืนได้ โดยในส่วนของขอบเขตที่ผมจะนำเรียน เพื่อได้รับทราบก็คือบทบาทของศรีชล ที่นี้ตามแบบแผนของความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ .ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ หน่วยงานของศรีชลมีการนำแผนตรงนี้มาใช้เป็นกรอบในการดำเนินการ การปฏิบัติงานของศรีชลในภาพรวมเกี่ยวกับนโยบายแห่งชาติทางทะเล แล้วอย่างที่เรียนไปแนวความคิดในการปฏิบัติงานทั้งปัจจุบันและในอนาคต บทบาทของศรีชลที่หลายท่านในส่วนของพี่น้องชาวประมงก็คงจะมีความคุ้นเคยกันดีแล้วทำงานใกล้ชิดกันกับศรีชล โดยในส่วนของศรีชลภาค ตรงนี้ก็อยากจะนำเรียนว่า ศรีชลมีความเป็นมาเป็นไปอย่างไร ศรีชลเป็นหน่วยที่จัดตั้งขึ้นตามมติของสภาความมั่นคงแห่งชาติ เมื่อปี พ .ศ ๒๕๔๐ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการประสานงานด้านการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ตลอดจนเป็นศูนย์กลางในการดำเนินกิจกรรมทางทะเลในทุกๆ ด้าน ระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การปฏิบัติเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่เกิดความซ้ำซ้อน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันอย่าง ต่อเนื่อง โดยมีกองทัพเรือเป็นศูนย์กลาง ขออนุญาตนำเรียนว่าทางอาจารย์เผด็จศึก ได้กล่าวเอาไว้แล้วว่าทำไมกองทัพเรือถึงเป็นศูนย์กลาง คำว่าสมุทร ราชอาณาจักรนั้นคือหลายๆ อย่าง ที่อยู่ทะเลทั้งหลาย โดยเฉพาะใน ส่วนของกองทัพเรือ เป็นส่วนหนึ่งของสมุทรภาพ เราจะทำอย่างไรเพื่อให้การใช้ประโยชน์จากทะเลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ท่านอาจารย์เผด็จศึกได้กล่าวเอาไว้แล้วนะครับ ่า สมุทร ราภิบาล เราจะมี good governance อย่างไร นั่นคือสมุทร ราภิบาล ฉะนั้นต้องขอเรียนว่า เมื่อ พ .ศ. ๒๕๔๐ สภาความมั่นคงแห่งชาติได้จัดตั้งศรีชล โดยมีกองทัพเรือเป็นศูนย์กลาง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กองบังคับการตำรวจน้ำ กรมศุลกากร กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมเจ้าท่า การทำงานก็ลงไปอยู่ในส่วนของศรีชล เขตต่างๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ในส่วนบทบาทและความรับผิดชอบของศรีชล หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นับจากตรงนี้มี

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในมิติทางด้านทะเลไม่ว่าจะเป็นทางด้านของกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งในส่วนของ การดำเนินการต่างๆ มีผลกระทบกับต่างประเทศในภาพรวม ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของเรือประมง ะมงไปถูกจับใน น่านน้ำต่างประเทศ เรือประมงของต่างประเทศล่องลำเข้ามาในประเทศของเรา กระทรวงการต่างประเทศจะ เป็นกระบอกเสียงในการดำเนินการขยายความร่วมมือ ทรวงแรงงาน ในส่วนของแรงงานภาคประมง และงาน ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กระทรวงการท่องเที่ยว สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง แล ะกรมป่าไม้ ตรงนี้ ถ้าหากอันไหน เกี่ยวข้องกับในส่วนของการใช้ทะเลทั้งหลาย หน่วยงานตรงนี้ก็จะเป็นหน่วยงานที่บริหารจัดการร่วม บทบาท ของศรชลตามที่นำเสนอไปว่า ตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล เป็นการประสานการปฏิบัติงาน ตรงนี้ เน้นในส่วนของ การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดกฎหมายในทะเล ตลอดจนดูแลความสงบเรียบร้อย ของกิจกรรมทางทะเลอื่นๆ ก็คงต้องขอยอมรับว่ากิจกรรมตรงนี้นั้นเป็นกิจกรรมที่ทำหาหน่วยงานของศรชล เราไม่สามารถพูดได้เต็มปากว่าการรักษากฎหมายในทะเลของศรชนเป็นไปได้ ๑๐๐% ยังมีปัญหาตรงนี้อยู่ ก็ ขออนุญาตนำเสนอว่าเราก็คงจะต้องดำเนินการพัฒนาตรงนี้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้เรายัง ประสานการปฏิบัติทั้งในระดับนโยบาย ทั้งคณะกรรมการ และคณะอำนวยการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติทาง ทะเล ส่วนราชการอื่นๆ อย่างที่เราได้นำเรียน ณ ขณะนี้ เราได้เห็นแล้วว่านโยบายจะเป็นอย่างไร ทั้ง แผนพัฒนา ทั้งในส่วนของ การบูรณาการ เราจะทำอย่างไร ตัวศรชลจะเป็นหน่วยปฏิบัติ โดยเฉพาะเน้นในเรื่อง ของการกำกับดูแลในเรื่องของการรักษากฎหมายในทะเล การดำเนินการก็คือจะใช้การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมทางทะเลที่เกี่ยวข้อง แล้วนำไปให้หน่วยงานต่างๆ ในการที่จะควบคุมบังคับใช้กฎหมายของตัวเอง ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน และอำนวยการควบคุมและกำกับดูแลการปฏิบัติงานของศรชลเขต พื้นที่รับผิดชอบที่กระจายลงไป เขต ๑ กับเขต ๒ จะอยู่ในฝั่งอ่าวไทย ในส่วนของศรชล เขต ๓ จะอยู่ในฝั่งอัน ตามัน ตามร่างของกรอบแผนความมั่นคงแห่งชาติจะเห็นได้ว่าตัวกลไกในการขับเคลื่อน มีทั้งในส่วนของ นโยบาย และกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ที่ทางหน่วยงานคือศรชลได้นำในส่วนของกรอบนโยบายต่างๆ มา เป็นกลไกหลักในการกำกับดูแล นโยบายในการจัดการความรู้ ก็จะมีในส่วนของ คณะกรรมการที่มีท่านเผด็จ ศักดิ์ เป็นคณะอนุกรรมการจัดการความรู้ทางทะเล เป็นกลไกหลักในศูนย์ด้านการวิชาการ โดยศรชลจะเป็น กลไกในการขับเคลื่อนนโยบาย อย่างที่นำเสนอไว้ว่า จะเน้นในการบังคับใช้กฎหมาย และการรักษา ผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลทั้งปวงให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐ และกฎหมายที่ให้อำนาจ นี่คือนิยามของ แผนจะเห็นได้ว่าในระดับนโยบายเป็นการรวบรวม ข้อมูลต่างๆ กลไกทั้งแผนยุทธศาสตร์ กรอบการทำงานของ คณะกรรมการ นี่คือนโยบาย ระดับปฏิบัติการ ก็จะมีการจัดตั้งหน่วยงาน ในการรักษาผลประโยชน์ แห่งชาติทางทะเล เป็นศูนย์อำนวยการและเป็นในส่วนของระดับวิชาการ ตามที่นำเสนอเอาไว้ ก็มี คณะอนุกรรมการจัดการความรู้ (อจทร.) นอกจากนี้ตามแผนความมั่นคงแห่งชาติ ฉบับปัจจุบันได้กำหนด ยุทธศาสตร์ในการดำเนินการไว้ทั้งหมด ๖ ด้าน ตามที่นำเสนอ ฉะนั้นศรชลจะ เข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็น ึ่งหน่วยรับผิดชอบหลักและหน่วยงานรับผิดชอบร่วม ตามยุทธศาสตร์ทั้ง ๖ ด้านนี้ ซึ่งศรชลจะต้องดำเนินการ เพื่อประสานสอดคล้อง ทั้งในส่วนของ การพัฒนาศักยภาพความมั่นคงของชาติ การบริหารจัดการผลประโยชน์ ของชาติ ทางทะเลโดยองค์กรของรัฐ การสร้างความสงบเรียบร้อยทั้ง ๖ ยุทธศาสตร์ ซึ่งเป็นบทบาทของศรชล ตามแผนความมั่นคงแห่งชาติที่จะต้องดำเนินการ ทั้งในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักและในฐานะที่เป็นหน่วยงาน

ร่วมขออนุญาตนำเสนอการปฏิบัติงานของศรีชลที่ผ่านมา โดยเฉพาะการอนุรักษ์ทรัพยากรทะเลและชายฝั่ง ใน ห้วงปีที่ผ่านมาศรีชลได้ปฏิบัติงานตามนโยบายของรัฐในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและ ชายฝั่งอยู่หลายด้านด้วยกัน โดยเฉพาะในส่วนของการทำงานประมงผิดกฎหมาย ภายใต้การปฏิบัติงานของ ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย การขจัดคราบน้ำมัน และมลพิษทางทะเล การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ การสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชน การแก้ไขการทำประมงผิดกฎหมาย ตั้งแต่ห้วง ปี ๒๕๕๘ ตอนนี้อย่างที่เราติดกับในการดำเนินการตามข้อเสนอแนะของ EU ที่ผ่านมาศรีชลทั้ง ๓ เขต ได้ทำ การตรวจเรือประมงพาณิชย์ในทะเลไปแล้วกว่า ๙,๐๐๐ ลำ ตรวจเรือในท่าโดยศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า ออกไปแล้วกว่า ๕๐๐,๐๐๐ ลำ ตรวจแรงงานประมงไปแล้วกว่า ๘๐,๐๐๐ คน สนับสนุนการยึดตรึงอุปกรณ์ VMS ของเรือประมงไปแล้วกว่า ๕,๐๐๐ ลำ สำนวจสำมะโนประชากรเรือ และสำรวจอัตลักษณ์เรือประมง จำนวนหลายครั้ง รวมถึงการสำรวจความพร้อมของท่าเทียบเรือ ในการขึ้นทะเบียนท่าเรือตาม พ.ร.ก. ประมง ปี ๒๕๕๘ กว่า ๑,๒๐๐๐ ท่า ในส่วนของการขจัดคราบน้ำมันมลพิษทางทะเล ศรีชลก็ได้ริเริ่มงานโดยเฉพาะ อย่างยิ่งกับกองทัพเรือ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างเช่น กรมเจ้าท่า และหน่วยงานต่างๆ อย่างที่ได้ชี้แจงไป ทั้งการขจัดมลพิษทางน้ำ ตามแผนขจัดมลพิษทางน้ำเนื่องจากน้ำมันจำนวนหลายครั้ง เพื่อเป็นการชักจูงใน การปฏิบัติงานร่วมกัน ของทั้งหลายหน่วยงานทั้ง ภาครรัฐและภาคเอกชน ในเดือนสิงหาคมที่ผ่านมา หลายๆ ท่านคงได้ย็นเรื่องขยะทางทะเล สิงหาคมที่ผ่านมาหน่วยงานของศรีชล ได้มีการประชุมเพื่อวางแผนการแก้ไข ปัญหา ขยะในทะเลบริเวณเกาะสีชัง โดยในส่วนของกรมเจ้าท่ามีการตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสาร เพื่อติดตาม สถานการณ์ทางน้ำตลอด ๒๔ ชั่วโมง โดยในส่วนของกรมเจ้าท่าเองมีขอบเขตความรับผิดชอบ เพื่อให้เป็นไป ตามกรอบการดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศ ขยะทางน้ำที่หลายๆ ท่านได้พูดถึงมันมีหลายมิติ มี ส่วนหนึ่งเป็นมิตรระหว่างประเทศนั้นคือจะต้องมีขั้นตอนในการกำจัดขยะที่ถูกต้อง ซึ่งไม่ใช่ขยะทาง ภายภาพ หรือขยะมูลฝอยธรรมดาแต่เป็นขยะที่เป็นพิษ จึงได้มีการกำหนดมิติตรงนี้ให้เป็นเรื่องระหว่างประเทศ ฉะนั้น ขั้นตอนในการกำจัดขยะที่เป็นพิษ จึงต้องมีการกำจัดขยะที่ถูกต้อง ตั้งแต่การไปตรวจที่เรือ ไปจนถึงการกำจัด ให้เรียบร้อย ต้องมีขั้นตอนที่ได้รับมาตรฐาน ตามที่ผู้ แทนของกรมเจ้าท่าได้ชี้แจงไป ซึ่งต้องเป็นไปตาม พันธกรณีระหว่างประเทศด้วย ส่วนแนวคิดในการดำเนินการต่อไป เนื่องจากในปัจจุบันศรีชลยังเป็นการจัดตั้ง ตามมติสภาความมั่นคงแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ศรีชล ในอนาคตจึงมีความพยายามที่จะผลักดันเพื่อให้ การทำงานของหน่วยงานที่ปฏิบัติงานในทะเล เป็นไปอย่างมีเอกภาพ และมีขีดความสามารถในการดำเนินการ ทั้งด้านด้านงบประมาณ ตรงนี้ได้มีการผลักดันเพื่อให้เกิด พ.ร.บ. รักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล ตามที่ ได้มีการพูดถึงกันอยู่แล้ว โดยขณะที่ตอนนี้ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่รอ พ.ร.บ. ออกก็มีการเตรียมการ ในส่วนของ ความพร้อมในการปรับโครงสร้าง จากศูนย์ประสาน เป็นศูนย์อำนวยการในการบริหารจัดการทรัพยากรทาง ทะเลและภัยคุกคาม ตลอดจนอาชญากรรมข้ามชาติต่างๆ พัฒนาศักยภาพในส่วนของหน่วยงานของศรีชล เน้น ในส่วนของการสร้างความตระหนักรู้สถานการณ์ทางทะเล ให้สามารถปฏิบัติภารกิจ โดยเฉพาะหน่วยเรือ เฉพาะกิจของศรีชล มีความเป็นมืออาชีพในการบังคับใช้กฎหมาย ตรงนั้นนโยบายของผอ .ศรีชลปัจจุบัน มุ่งเน้น ในเรื่องของการบังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนการบริหารจัดการองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ มีความพร้อมในการ รองรับการขับเคลื่อนของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาต่างๆ การป้องกัน การยับยั้ง ในส่วนของ IUU สร้างความ

เชื่อมั่น และในส่วนของความร่วมมือของหน่วยงานต่างๆ ในการที่จะเป็นหน่วยงานของศรชล เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงนี้ในมุมมองของภัยคุกคามที่ทางหน่วยงานของศรชลและหลายๆ ประเทศได้มองไว้ถึงภัยคุกคามทางทะเล ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของการบินเรือโดยใช้อาวุธ การทำประมงผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ การก่อการร้ายทางทะเล การลักลอบสินค้าหนีภาษี การเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ตลอดจนอุบัติเหตุทางทะเล ในส่วนของภัยพิบัติ ตลอดจนการดูแล การเสื่อมถอยของทรัพยากรทางทะเล แนวทางในการดำเนิน การปัจจุบันเรามีการรวบรวมข้อมูลข่าวสารทั้งจากหน่วยงานภายในประเทศและต่างประเทศ โดยมีการปฏิบัติงานตลอด ๒๔ ชั่วโมง การรวบรวมข้อมูลข่าวสารตรงนี้นอกจากที่จะรวบรวมข้อมูลแล้วเรายังมีการพยายามที่จะพัฒนาขีดความสามารถในการกระจายข้อมูลข่าวสาร วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารถึงการกระทำผิดกฎหมายต่างๆ ในทะเล เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานในทะเลสามารถที่จะมีข้อมูลในการไปดำเนินการสกัดกั้นและยับยั้งการกระทำผิดกฎหมาย โดยจะมีหมวดเรือเฉพาะกิจ ในการปราบปรามการกระทำผิดอยู่ในศรชลทั้ง ๓ เขต ตามที่ชี้แจงไป โดยจะมีเรือจำนวน ๑๒ ลำ ทางอากาศยานจะมีเฮลิคอปเตอร์ ปฏิบัติการอยู่ตลอดเวลา กำลังส่วนใหญ่จะเป็นกำลังจากกองทัพเรือ ในส่วนของหน่วยงานที่มีเรือ โดยเฉพาะกรมเจ้าท่า ตำรวจน้ำ กรมประมง และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ปัจจุบันในส่วนของร่าง พ.ร.บ. การรักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลตามที่จะได้มีการผลักดัน เพื่อให้การทำงานของหน่วยงานในศรชลสามารถที่จะมีการบูรณาการกันมากขึ้น ทั้งในส่วนของการทำงานร่วมกัน มีงบประมาณในการดำเนินการร่วมกัน โดยเฉพาะเน้นในเรื่องของการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ ตรงนี้ก็อยู่ในช่วงของการผลักดันในส่วนของ พ.ร.บ. นี้คือแนวความคิดการจัดศรชลในรูปแบบปัจจุบัน ซึ่งมีเฉพาะกำลังพลของกองทัพเรือเป็นหลัก ในรูปแบบใหม่ก็จะมีกำลังพลทั้ง ๖ หน่วยงาน มานั่งเพื่อที่จะรับฟังปัญหาต่างๆ ร่วมกันโดยเฉพาะในส่วนของ การควบคุมปฏิบัติการจะมีกำลังพลทั้ง ๖ หน่วยงานเพื่อที่จะเป็นกลุ่มคนหลักในการที่จะรับทราบปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้อง หรือแนวทางในการปฏิบัติของแต่ละหน่วยงานที่มีข้อกฎหมายเกี่ยวกับทะเล เมื่อได้ตรงนี้แล้วแนวทางในการดำเนินการต่างๆ ก็จะส่งผลการปฏิบัติไปเป็นส่วนของศรชลภาคต่างๆ โดยจะมีคณะกรรมการที่ปรึกษา ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่จะคอยรับฟังข้อคิดเห็น ในส่วนของภูมิภาค ในส่วนของจังหวัดเป็นที่ปรึกษา คอยรับฟังข้อเสนอแนะต่างๆ ตรงนี้ แต่ในส่วนของหน่วยงานที่ปฏิบัติก็จะเป็นหน่วยงานที่จะเน้นการบังคับใช้กฎหมายเป็นหลัก ตัวภารกิจ การดำเนินการต่างๆ อย่างที่ได้บรรยายไป จะมีการแบ่งภารกิจในสภาวะธรรมดา ในสภาวะที่ไม่สามารถที่จะใช้กำลัง ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งได้ ศรชลจะเข้ามา ดำเนินการ ในการบูรณาการ ในภาพรวม ตลอดจน ในสถานการณ์ที่มีความรุนแรงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของสถานการณ์ที่เกิดภัยพิบัติที่จำเป็นต้องบูรณาการและมีการสั่งการในภาพรวมของคณะรัฐบาล ต่อไปในส่วนของศรชลในฐานะที่เป็นศูนย์อำนาจ การ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้มีการเสนอให้มีการมอบอำนาจในส่วนของผู้บังคับบัญชาของศรชลให้สามารถทำหน้าที่เป็นพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตรงนี้ให้มีขีดความสามารถในการหยุดยานพาหนะ และมีมาตรการบังคับเท่าที่จำเป็น สามารถเข้าทำการสั่งให้บุคคลหรือยานพาหนะ ซึ่งขัดขวาง กีดขวาง ออกจากพื้นที่ที่กำหนด สามารถที่จะขึ้นไปบนยานพาหนะในการตรวจสอบ ซึ่งต่างๆ ตรงนี้ในปัจจุบันที่เสนอไปบางท่านจะเห็นได้ว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจมากมายแต่จริงๆ แล้วมีข้อจำกัดในการดำเนินการค่อนข้างเยอะ ไม่ว่าจะเป็น

การไล่ติดตามยานพาหนะ ก็มีการท้วงติงหลายอย่างว่าจะไล่กันไปถึงไหน ซึ่งได้มีการทำการชี้แจงในส่วนของหลายเวทีถึงขั้นตอนในการดำเนินการ มีส่วนสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถดำเนินคดีต่างๆ ตรงนี้ได้ สถานการณ์ความรุนแรง ที่เราได้ชี้แจงไปว่าในปัจจุบันเราได้มีการติดตามสถานการณ์ หรือกำหนดสถานการณ์ต่างๆ อย่างเป็นสถานการณ์ปกติที่ศรีชลจะเข้าควบคุม อย่างเป็นสถานการณ์ที่ไม่ปกติ นี่คือภาพในส่วน ของ Flow Chart ที่เราได้เตรียมการในส่วนของเงื่อนไขว่ามีกระบวนการเช่นไร มีการดำเนินการอย่างไร ในภาพรวมของศรีชลก็อยากจะขออนุญาตนำเรียนว่า แนวโน้มปัจจุบันสถานการณ์ความมั่นคง มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ทั้งความมั่นคงในรูปแบบเดิมคือปัญหาเขตแดนซึ่งยังไม่ยุติ ปัญหาความมั่นคงในรูปแบบใหม่ เช่น ยาเสพติด ปัญหาการกระทำผิดกฎหมายในทะเล ปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรทางทะเล ตลอดจนภัยพิบัติต่างๆ ที่มีความซับซ้อนและทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น การดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ต้องยอมรับว่าหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งหรือว่าประเทศใดประเทศหนึ่ง ไม่สามารถที่จะดำเนินการแก้ไขได้ตามลำพัง จะต้องอาศัยความร่วมมือและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารรถมาช่วยในการดำเนินการ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะทำให้การใช้ประโยชน์จากทะเลของประเทศไทยเป็นไปอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

.....

เรียบเรียงโดย นายการุณรัฐ จินตมณี

๓.๖ ประเด็น “เทพการปาฐกถาพิเศษ เรื่อง การปฏิรูประบบกฎหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ตอนที่๑ (งานสัมมนา มหกรรมวิชาการเพื่อการปฏิรูป)”

(ออกอากาศเมื่อวันอังคารที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๐)

โดย ศ.ดร. วิษณุ เครืองาม (รองนายกรัฐมนตรี)

วันนี้ได้นำบรรยากาศของการสัมมนาวิชาการเพื่อการปฏิรูป “เรื่องการปฏิรูปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ในวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๐ ณ ห้องวายุภักษ์ ชั้น ๕ โรงแรมเซ็นทราศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ โดยคณะกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง (อบป.) ภายใต้คณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศ ร่วมกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เริ่มต้นกับระบบกฎหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดย ศ.ดร. วิษณุ เครืองาม (รองนายกรัฐมนตรี)

การปฏิรูปเป็นความคาดหวังของประชาชนจนกระทั่งมีคนบางกลุ่มเรียกร้องให้มีการปฏิรูปก่อนแล้วค่อยไปเลือกตั้ง หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Strong determination ความมั่นหมายที่อยากเห็นการปฏิรูป เรื่องการปฏิรูปโดยปกติในรัฐธรรมนูญจะแทรกเพียงวรรคหนึ่ง หรือมาตราหนึ่งเท่านั้น แต่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้เพิ่มหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศขึ้นมา หมวดอำนาจอธิปไตย หมวดรัฐสภา หมวดคณะรัฐมนตรี หมวดศาล การปฏิรูปทำเพื่อวัตถุประสงค์อะไร และต้องปฏิรูปกี่ด้าน ถ้าทำครบจำนวนเรื่องแล้ว อยากจะทำเรื่องอื่นต่อได้ แต่สิ่งที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญต้องทำบางด้านและต้องลงรายละเอียดว่าต้องตั้งคณะกรรมการฯ ก็คน ใช้เวลาเท่าไร ผลสัมฤทธิ์คืออะไร มีพระราชบัญญัติว่าด้วยแผนและขั้นตอนการปฏิรูปประเทศ การปฏิรูปเป็นสิ่งที่ต้องเดิน หน้า การปฏิรูปคือการเปลี่ยนแปลง แต่การปฏิรูปต่างจากการเปลี่ยนแปลง หรือคำว่า “Refrom Change” คำว่า Refrom หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่ต่างจากแบบเดิมๆ ส่วนคำว่า Change หมายถึง เป็นการเปลี่ยนตามอารมณ์ ตามใจชอบ

การปฏิรูปจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐาน ๓ P

๑. Purpose คือ การตั้งวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนว่าจะเปลี่ยนทำไม เปลี่ยนเพื่อเดินไปสู่เส้นทางอะไร

วัตถุประสงค์มี ๓ ประการ

- **ประเทศ** การปฏิรูป คือ ต้องการให้ประเทศมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง และมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน บนพื้นฐานของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และต้องมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาทางวัตถุกับการพัฒนาทางจิตใจ

- **สังคม** ต้องการให้สังคมมีความสุข มีความเป็นธรรม และขจัดความเหลื่อมล้ำ

- **ประชาชน** รัฐธรรมนูญมุ่งเน้นไปที่ประชาชน การปฏิรูปทำเพื่อให้ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิต มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ และกระบวนการประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

๒. Process คือ การปฏิรูปต้องมีกระบวนการที่ชัดเจน ต้องมีผู้นำ องค์กร แนวทาง วิธีดำเนินการ มีขั้นตอนซึ่งรัฐธรรมนูญตั้งกรอบสำหรับ Process ให้มีการตั้งกรรมการฯ ยกเว้น กรรมการฯ ปฏิรูปตำรวจ จะต้องเป็นตำรวจครึ่งหนึ่ง และไม่ใช่ตำรวจครึ่งหนึ่ง กฎหมายระบุให้มีคณะกรรมการปฏิรูปประเทศทั้ง ๑๑

ด้าน ซึ่งรัฐบาลตั้งไว้ ๑๓ ด้าน อาจจะต้องจำแนกอีกหลายด้าน เช่น **การปฏิรูปด้านเศรษฐกิจ** ความมุ่งหมายในเรื่อง พาณิชยกรรม SME เกษตรกรรม อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว เหมือนแร่ เงินทุน ธนาการ การคลัง การแข่งขันกับต่างประเทศ ซึ่งในรัฐธรรมนูญระบุว่าต้องมีคณะกรรมการได้ไม่เกิน ๑๕ คน **การปฏิรูปด้านสังคม** ความมุ่งหมายในเรื่อง เด็ก สตรี เยาวชน คนชรา คนพิการ ศาสนา วัฒนธรรม ภาษา ศิลปะ คติชีวิต วิถีชีวิต ประเพณี ความเป็นอยู่ ความมั่งคั่ง คุณธรรม จริยธรรม อาจจะต้องแยกออกมาเป็นอีก ๑ ชุดหรือ ๒ ชุดเป็นต้น

การปฏิรูปมีกระบวนการที่สำคัญอยู่ ๒ ส่วน

- ส่วนที่ ๑ การปฏิรูปตามรัฐธรรมนูญ

ตามที่กล่าวมาข้างต้น คณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ๑๑ ชุด ชุดละไม่เกิน ๑๕ คน มีผลทุก ๑ ปี เมื่อครบ ๕ ปี ต้องประเมิน เมื่อทำแผนปฏิรูปออกมาแล้ว ส่วน ราชการจะต้องดำเนินการตามแผน รวมถึงการจัดสรรงบประมาณต่างๆ จะต้องเดินตามแผนปฏิรูป แผนปฏิรูปมีระยะเวลาดำเนินการ ๙๐ วัน ระหว่างนี้ต้องมีการระดมความคิดเห็นจากประชาชน เดือนมกราคม ๒๕๖๑ นำมาปรับแก้บางส่วน เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ การระดมความคิดเห็นจากประชาชนอีก ๑ ครั้ง เดือนมีนาคม ๒๕๖๑ เสนอเข้าคณะรัฐมนตรี (ครม.) เดือนเมษายน ๒๕๖๑ ทำการประกาศใช้ ทั้งหมดนี้คือการปฏิรูปตามรัฐธรรมนูญ ยกเว้น **ปฏิรูปการศึกษา** โดยท่านจรูญ สุวรรณเวลา รัฐธรรมนูญกำหนดว่าไม่ต้องเดินตามแผน และใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ ๒ ปี ส่วนการ **ปฏิรูปตำรวจ** การปฏิรูปตาม รัฐธรรมนูญ ต้องทำโดยผ่านช่องทางพิเศษในการปฏิรูป ช่องทางปกติคือผ่าน คณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ๑ คณะ

- ส่วนที่ ๒ การปฏิรูปตามแนวทางของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา

รัฐบาลเข้ามาพร้อมคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) โดยเข้ามาเพื่อทำงานด้านการปฏิรูปประเทศ เมื่อแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีเสรีจัสติน จะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการชุดใหญ่ขึ้นมาชื่อว่า คณะกรรมการบริหารราชแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง (ปยป.) ย่อมาจาก ๓ คำ คือ **ปฏิรูป ยุทธศาสตร์ชาติ สามัคคีปรองดอง** ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ส่วนนี้อยู่ในการปฏิรูปตามแนวทางของรัฐบาล เป็นคนละส่วนกับการปฏิรูปตามรัฐธรรมนูญ

นี่คือระบบการปฏิรูปกฎหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนโดย ศ.ดร.วิษณุ เครืองาม (รองนายกรัฐมนตรี)
หลังจากนี้จะเป็นอย่างไรพรุ่งนี้มารับฟังต่อในรายการวาระปฏิรูป...วาระประเทศไทย

.....

เรียบเรียงโดย นางสาววราพร โภาคา

๓.๗ ประเด็น “เทพการปาฐกถาพิเศษ เรื่อง การปฏิรูประบบกฎหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ตอนจบ
(งานสัมมนา มหกรรมวิชาการเพื่อการปฏิรูป)”

(ออกอากาศเมื่อวันพุธที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐)

โดย ศ.ดร.วิษณุ เครืองาม (รองนายกรัฐมนตรี)

วันนี้เรานำเทพการปาฐกถาพิเศษจากงานสัมมนา มหกรรมวิชาการเพื่อการปฏิรูป เรื่อง “การปฏิรูปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” เป็นเทพเสียงของ ศ.ดร.วิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี ได้มาพูดถึงการปฏิรูประบบกฎหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

การปฏิรูปจะต้องมี P ตัวที่ ๓ ด้วย คือ Participation แปลว่า การมีส่วนร่วม การปฏิรูปอะไรที่พูดเอง คิดเอง อยู่ในคนไม่กี่คน ไม่มีวันสำเร็จ เพราะการปฏิรูปเป็นการชักชวนให้คนทั้งประเทศทำ ฉะนั้นเมื่อจะคิดทำอะไรก็ต้องบอกคนทั้งประเทศ มันจึงต้องมีการรับฟังความคิดเห็น เรื่องการมีส่วนร่วม ที่เรียกว่า Participation ภาษาทหารใช้คำว่า การสร้างการรับรู้ความเข้าใจ ผมคุ้นแต่คำว่าประชาสัมพันธ์ แต่ทหารเขาไม่ใช้คำว่า ประชาสัมพันธ์ เขาใช้คำว่า การสร้างการรับรู้และความเข้าใจ การรับรู้ก็คือ Acknowledge ความเข้าใจก็คือ Understanding โดยรวมก็คือ Participation

ย้อนไป ๑๐๐ กว่าปี เมื่อครั้งรัชกาลที่ ๕ ท่านคิดจะทำการปฏิรูป ท่านก็ไม่รู้จักว่ามันคืออะไร และท่านก็ไม่ได้ใช้คำว่าปฏิรูปด้วย ท่านทับศัพท์ใช้คำว่า Reform รัชกาลที่ ๕ ทรงพระราชทานพระบรมราชโองการว่า **ความต้องการอย่างใหญ่ในประเทศไทยสยามเรา** คือการทำ **Government Reform** ถ้าตราบดที่ยังไม่เริ่มต้นด้วย **Government Reform** ก็อย่าหวังว่าจะ Reform อย่างอื่นได้ เช่น เลิกทาส การศึกษา การทหาร แต่เวลาที่รัชกาลที่ ๕ รับสั่งถึงคำ **Government Reform** ท่านไม่ได้หมายถึง การปรับคณะรัฐมนตรี ไม่ได้หมายถึง คณะรัฐมนตรี หรือรัฐบาล แต่ท่านหมายถึง **การปกครอง** ไม่ใช่รัฐบาล และในการปกครองนั้นท่านได้อธิบายแยกออกว่าหมายถึง ๒ เรื่อง ๑. กฎ ระเบียบราชการ ๒. การบริหารราชการ ท่านบอกว่าที่ ๒ อย่างนี้สำคัญ เพราะเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนตัวอื่นๆ ทั้งหมด จะเลิกทาสก็ต้องออกกฎหมาย จะปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ก็ต้องปรับปรุงแนวในการบริหารราชการแผ่นดิน จะปฏิรูปการศึกษา จะปฏิรูปการทหาร ก็ต้องแก้กฎหมาย ออกกฎหมายใหม่ แล้วจะต้องมีหลักในการบริหารราชการที่ดี ต้องทำ ๒ ตัวนี้ในฐานะที่เป็นเครื่องมือ และถ้าไม่ทำ ๒ ตัวนี้ อย่างอื่นมันก็ไม่สำเร็จ

เมื่อการปฏิรูปมันต้องอาศัย ๓ P ดังนี้

๑. Purpose ก็ชัด เขียนไว้ในมาตรา ๒๕๗

๒. Process ก็ชัด เขียนอยู่ในพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการปฏิรูป

๓. Participation ก็ชัด การที่เราจะทำอะไรในห้องนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งของ Participation

ผมถึงได้เริ่มประโยคแรกว่าผมชอบใจมากที่ท่านใช้คำว่า “**มหกรรมวิชาการเพื่อการปฏิรูป**” เพราะผมเริ่มประโยคแรกเมื่อสักครู่ว่า การปฏิรูปนั้นไม่ได้เกิดจากการคิดอยากจะทำก็ทำ ไม่ได้เกิดจากความฝัน แต่มันจะต้องมีข้อมูลทางวิชาการมาสนับสนุน ซึ่งเรื่องนี้อยู่ในขั้นตอนของคำว่า **Process** มันต้องมีการวิจัย ต้องมีการสร้างนวัตกรรม ต้องมีทรัพย์สินทางปัญญา ต้องมีการค้นพบอะไรบางอย่าง อย่างน้อยคือต้องรู้ปัญหา แล้วจึงรู้วิธีการว่าจะทำอย่างไร แนนอนวิธีการมันมีหลายวิธี ต้องอาศัยการวิจัยนี้แหละที่จะบอกเราว่าวิธีใดเป็นวิธีที่

ดีเลิศ เพราะถ้าไม่มีงานวิจัยสนับสนุน ไม่มีฐานจากประชาชน คือ **Participation** มาสนับสนุน ไม่มีวันทำได้สำเร็จ หรือถึงสำเร็จก็อยู่ต่อไปอีกไม่นานเหมือนครั้งที่ จอมพล ป . ทำการปฏิรูป ทั้งหมดนี้ผมเชื่อว่าเป็นสิ่งที่เราเข้าใจ ที่จะต้องเดินไปในแนวทางนี้

เมื่อวันอังคารในการประชุมคณะรัฐมนตรี มีวาระเรื่องหนึ่งที่เข้ามาในที่ประชุม องค์การสหประชาชาติ มีหนังสือเชิญชวนประเทศสมาชิกให้มีส่วนร่วมในการปฏิรูปสหประชาชาติ เขาใช้คำว่า **UN Reform** สหประชาชาติเขียนจดหมายมาถึงรัฐบาลไทย อยากให้รัฐบาลไทยมีส่วนร่วมในการปฏิรูปสหประชาชาติ ครม. เห็นชอบ ที่สำคัญคือเราจะได้เรียนรู้ว่า อันว่าการปฏิรูปมันทำอย่างไร เอกสารที่เลขที่ UN ส่งมาให้เป็นภาษาอังกฤษ กระทรวงการต่างประเทศแปลเป็นไทย ผมได้นั่งอ่านแล้วคิดว่าเราไม่เซย์แล้วเพราะในเอกสาร เขาบอกว่าในการปฏิรูปสหประชาชาตินี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ **P** ตัวแรก **Purpose** วัตถุประสงค์เพื่อขจัดความซับซ้อนของกฎ ระเบียบต่างๆ และเพื่อให้เกิดความโปร่งใส ที่สำคัญที่สุดให้ขับเคลื่อนงานได้รวดเร็ว เพราะที่ผ่านมา UN ทำงานได้ช้ามาก ที่สำคัญเหนืออื่นใดในการปฏิรูปนี้ เขาต้องการปฏิรูปประเด็นหนึ่ง คือ การให้ประเทศและภูมิภาคต่างๆ ทุกภูมิภาคมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทุกกิจกรรมของ UN และมีความหลากหลายทางเพศในทุกกิจกรรม เพราะที่ผ่านมา นั้น หลายกิจกรรมหนักไปทางชายล้วน หรือ สตรีล้วน ต่อไปจะต้องผสมกันระหว่างชายและสตรี และอาจจะกึ่งชาย กึ่งสตรีด้วย เข้าไปอยู่ในทุกกิจกรรมของ UN อันนี้คือ **Purpose** วัตถุประสงค์ เหมือนมาตรา ๒๕๗ ของเรา เอกสาร UN บอกอีกว่านอกจากวัตถุประสงค์แล้ว มีกระบวนการดังต่อไปนี้ จะต้องมีการตั้งกรรมการ จะต้องมีการดำเนินการ อันนี้คือ **Process** ทั้งหมดที่ว่าจะไม่มีความสำเร็จถ้าไม่มี **Participation** เขาจึงเรียนเชิญประเทศไทยให้เข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องนี้ เพราะฉะนั้นเรามาถูกทางแล้วที่ต้องทำอย่างนี้ และมาถูกทางยิ่งขึ้นเมื่ออาศัยงานวิจัยมาเป็นฐานรองรับในการปฏิรูป

ประโยคสุดท้ายที่ผมคิดและตั้งใจจะพูด ก็คือ อยากเตือนทุกท่านที่ทำงานเรื่องปฏิรูป และผมก็เตือนรัฐบาลแล้วด้วยว่า การปฏิรูปไม่ว่าอะไรก็ตามย่อมต้องมีอุปสรรค อุปสรรคอย่างหนึ่งก็คืออุปสรรคที่เราจะต้องไปเผชิญหน้ากับความเคยชินของคน คนเขาคุ่นเคยกับเรื่องเก่าๆ อย่างนี้ มันจะถูก จะผิด จะดี จะเลว จะชั่ว เขาก็ทำของเขาแบบนั้นตั้งนาน แล้ววันหนึ่งเรามาบอกว่าไม่ดี ต้องลุกขึ้นมาใหม่ในเรื่องปฏิรูปนี้ อย่างนี้กันว่า จะสามารถเปลี่ยนได้ง่ายๆ เพราะในกระบวนการจะต้องมีคนที่ต้องลำบาก คนที่ต้องทุกข์ ทรมาน คนที่กระทบต่อวิถีชีวิต เมื่อ ๑๐ ปีก่อนเราเคยปฏิรูปมาแล้วครั้งหนึ่งในเรื่องของระเบียบราชการ รัฐบาลถูกด่ายับเยิน ผมก็ถูกด่าไม่น้อยทีเดียวละ คนบางคนแค้นจะขึ้นเป็นอธิบดี รอมานาน คนอื่นอาวุโสกว่าให้เป็นก่อน วันนี้อธิบดีคนอาวุโสกว่าจะเกษียณแล้ว เราเป็นรองอธิบดีมา ๑๑ ปี ควรจะได้ขึ้น ผลจากการปฏิรูปเขาโยกกรรมนี้ ไปรวมกับอีกกรมหนึ่ง ยุบรวมโยธาไปรวมกับกรมผังเมือง กลายเป็นกรมโยธาและผังเมือง ซึ่งมีอธิบดีได้คนเดียว ซึ่งอธิบดีคนที่อาวุโสกว่าได้เป็นอธิบดี ส่วนคนที่รอมา ๑๑ ปีได้เป็นแค่รองอธิบดีต่อไป

ผมไปตรวจราชการที่เชียงใหม่เมื่อ ๑๐ ปีที่แล้ว ข้าราชการมาตั้งแถวยืนต้อนรับ มีคนหนึ่งก้าวออกมาบอกว่า ท่านครับผมอายุ ๕๙ ปี ถูกย้ายมาอยู่เชียงใหม่ ก็เลยซื้อบ้านไว้ ลูกคนเล็กก็เข้าโรงเรียนที่เชียงใหม่ เปิดห้องแถวไว้คิดว่าพอเกษียณแล้วจะไปทำงาน ผลจากการปฏิรูปผมต้องไปอยู่สุโขทัย โลก สภาพแบบนี้มันเกิดขึ้นได้ แม้เวลาเราจะปรับเปลี่ยนเงินเดือน ปรับค่าตอบแทนมันจะต้องมีบางคน **Suffer** คือบางคนได้เงินเดือนเพิ่ม

มากไป บางคนอยู่กับที่ บางคนอาจถูกลด เรื่องอย่างนี้เมื่อเวลาปฏิรูปไม่ว่าจะปฏิรูปอะไรก็ตาม ๑๑ ด้านหรือ ๑๒ ด้านนี้ มันเกิดผลกระทบแน่ๆ เพราะฉะนั้นมันต้องคิดวิธีการเยียวยา และในขณะเดียวกันก็ต้องขอร้องว่า ถ้าเยียวยาแล้วมันยังไม่ได้ก็ต้องอดทน ไม่มีทางอื่น กรุณาใช้ความอดทน อดกลั้น แล้วสักพักมันก็จะต้องผ่านพ้นไป ซึ่งมาตรการเยียวยาบางทีมันก็ยาก คือ ยากที่จะทำให้คนพอใจ เริ่มต้นการปฏิรูปมันก็มาจากความเห็นที่ต่างกัน ด้วยเหตุนี้ผมถึงมีคาถาสำหรับการปฏิรูป ไม่ใช่คาถาที่เอาไว้ทำให้การปฏิรูปสำเร็จ แต่เอาไว้ปลอบใจตัวเอง และเอาไว้ปลง พระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้ในพระธรรมบท ผมไม่ได้แต่งเอง พระพุทธเจ้าตรัสว่า **นานาปฏิญญา เก นานยิสฺสสึ เต** แปลว่า **คนนั้นต้องมีความเห็นแตกต่างกันไม่มีวันจะทำให้ทุกคนคิดเห็นเหมือนกันได้**

หัวข้อที่ให้ผมปาฐกถานี้ “**การปฏิรูประบบกฎหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน**” ตั้งแต่พูดมาผมยังไม่เอ่ยถึงเรื่องนี้เลย ก็ขอพูดครับว่า อย่างที่รัชกาลที่ ๕ ท่านได้ตรัสว่า การปฏิรูปกฎหมายนั้น หรือแม้แต่การปฏิรูประบบราชการนั้นมันเป็นส่วนหนึ่งของคำ **Government Reform** เพราะมันเป็นเครื่องมือไว้สำหรับการแก้ปัญหาทุกอย่าง ถ้ายังปฏิรูป ๒ เรื่องนี้ไม่สำเร็จทำเรื่องอื่นยาก เพราะอีกหน่อยเวลาท่านจะทำเรื่องการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม สาธารณสุข จะติดที่ระเบียบ พัสดุ จัดซื้อ จัดจ้าง จะติดที่ระเบียบกรมบัญชีกลาง จะติดที่อัตราค่าจ้างคนของ ก.พ. จะติดที่โครงสร้างของ ก.พ.ร. สรุปคือ **ระบบราชการ** ทั้งนั้น สรุปคือ **ระเบียบกฎหมาย**ทั้งนั้น ความเข้าใจของข้าราชการทั้งนั้นที่เขาชินกันมาอย่างนี้ ที่เขาทำมาภายใต้อธิบดี ๗ คนก็นึกไม่ออกว่าวันนี้ทำไมเขาจะต้องทำใหม่ ทำไมจะต้องมาบอกให้ต้องทำอีกอย่าง เวลาคนมาขออนุญาต ตอนอนุมัติ ใช้เวลา ๑ เดือนในการขออนุญาตอนุมัติ ทำไมวันนี้จะต้องมาขออนุญาตและจะต้องเสร็จให้ได้ภายใน ๗ วัน ถ้าไม่เสร็จภายใน ๗ วันทำไมต้องมีความผิด เขาไม่เข้าใจ ทุกวันนี้เราไม่ให้ออแล้ว ต้องการทำให้มันรวดเร็ว

คาถา ๓ ตัวสำหรับการทำปฏิรูป

๑. **Cheaper** คือ **ถูกลง** ไม่ว่าต้นทุนของรัฐ หรือว่าต้นทุนของชาวบ้าน ต้องราคาถูกลง

๒. **Faster** คือ ทุกอย่างต้องเร็วขึ้นกว่าเดิม อะไรที่เคยทำ ๑ ปี กรุณาทำให้เหลือสัก ๑ เดือน อะไรที่เคยทำสัก ๑ เดือน ให้เหลือ ๗ วัน และอะไรที่เคยทำ ๗ วันคิดว่าสัก ๑ วันพอได้ไหม

๓. **Easier** คือ ง่ายลง สะดวกลง สะดวก รวดเร็ว ว่องไว ทันใจ

สามคำนี้แหละที่เป็นคาถาที่ใช้ในการปฏิรูปทุกอย่าง และวันนี้เราก็พยายามจะแก้กฎหมาย เพื่อให้มันเกิดสภาพแบบนี้ขึ้น เราจึงออก พ.ร.บ.อำนวยความสะดวก เดียวปลายปีนี้ ก็จะออกพระราชกฤษฎีกามาอีกฉบับเพื่อตั้งศูนย์บริการร่วม แปลว่า ใครจะขออนุญาต อนุมัติอะไรก็ตามขอที่ศูนย์นี้แหละ และศูนย์นี้เขาจะจัดการส่งกระทรวงให้เอง ท่านมายื่นตรงนี้ เสียเงินตรงนี้แล้วกลับไปนอนบ้าน รอ ๓ วัน ๗ วันเขานัดท่านมาเอาไปเลยใบอนุญาต ๑๒ ใบ ได้มาแล้ว ท่านไม่ต้องไปวิ่ง ๑๒ กระทรวง เพราะมีฉะนั้นท่านต้องไปเผชิญกับการจ่ายใต้โต๊ะ ๑๒ ครั้ง มาจ่ายครั้งเดียวที่นี่ แต่ครั้งนี้คือครั้งที่ต้องจ่ายค่าธรรมเนียมจ่ายบนโต๊ะ ออกใบเสร็จทุกอย่างให้เรียบร้อย เราคุมจุดเดียวมันง่ายกว่าคุม ๑๒ จุด แบบนี้ปลายปีก็จะเกิดแล้วละ ซึ่งกว่าจะถึงปลายปีก็มีอย่างอื่นที่ต้องทำไป นี่ละครับคือการขับเคลื่อนในแง่ของกฎหมาย ในแง่ของระเบียบราชการ ระบบราชการ

เรียบเรียงโดย นายคมสันต์ ทองแมน

๓.๘ ประเด็น “เทพการสัมมนา "มหกรรมวิชาการเพื่อการปฏิรูป" เรื่อง การบูรณาการและขับเคลื่อน การปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้างเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ตามข้อเสนอ อบป”

(ออกอากาศเมื่อวันอังคารที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐)

ดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรจน์ (ประธานคณะกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและ โครงสร้าง และกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)

ในช่วงนี้จะขอ นำ เสนอเนื้อหา และข้อมูลเพื่อช่วยกันเติมเต็มความสมบูรณ์ ของเนื้อหาที่ (อบป.) ได้ ดำเนินการไปแล้ว ซึ่งจะเชื่อมโยงกับการเสวนาในช่วงถัดไป ในตอนต้นท่าน วิษณุ เครืองาม ได้กล่าวถึงความ เชื่อมโยงของกระบวนการในการปฏิรูปว่ามี ๒ ส่วนคือ **การปฏิรูปตามรัฐธรรมนูญ และการปฏิรูปตามแนวทาง ของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา** ซึ่งการปฏิรูปตามแนวทางของรัฐบาล แยกออกเป็น คณะกรรมการ เตรียมการปฏิรูปประเทศ (ปยป.) และแยกเป็น ๒ ชุดย่อย คือ (๑) คณะอนุกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อน การปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง (อบป.) (๒) คณะอนุกรรมการ สานพลังเพื่อปฏิรูปพื้นที่และสังคม โดยดร.ศิริพร บัวสาย มีการทำงานต่อเนื่องกับสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) จนมาถึงสภาขับเคลื่อนการปฏิรูป ประเทศ (สปท.) กรอบการทำงานเริ่มเมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐ (อบป.) เลือกดำเนินการอยู่ ๘ เรื่อง ตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ ที่ท่านรองนายกวิษณุ กล่าวไว้ ข้างต้น ๘ เรื่องนี้ต้องตอบโจทย์ลดความเหลื่อมล้ำ การสร้างความเป็นธรรมในสังคม เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ได้นำเสนอ (ปยป.) เพื่อให้ความเห็นชอบ ประเด็นการปฏิรูปที่จะรองรับการปฏิรูปทั้ง ๘ เรื่อง

เมื่อพูดถึงการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง หลายคนมีคำถามในใจว่า หมายถึงอะไรบ้าง *โจทย์ใหญ่ คือ Government Reform* ที่ท่านวิษณุ เครืองาม ได้กล่าวไว้ข้างต้น เมื่อนำมาแยกในเชิงระบบและโครงสร้าง เป็น ๕ เรื่อง ซึ่งคณะทำงานย่อย ๆ ประมาณ ๑๑ คณะ เรื่องการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง ไม่ว่าจะเป็น การบริหารจัดการ เรื่ององค์กร วิธีปฏิบัติ ระบบงบประมาณ กลไกการเงินและ ตัวกลางที่เป็นตัวเชื่อม กับ ๔ ประเด็น และ ประเด็น เกี่ยวข้อง คือ กฎ ระเบียบ และกฎหมาย ท่านอาจารย์วิษณุ ได้เน้นย้ำในเรื่อง Government Reform เครื่องมือการบริหาร เช่น EIA เป็นเครื่องมือเพื่อการบริหารที่สำคัญ การจัดตั้ง ธนาคารที่ดิน เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมใหม่ๆ เรื่องค่าธรรมเนียมการปล่อยมลพิษเป็นต้น แต่ละ เรื่องมีเครื่องมือแตกต่างกันไป เรื่ององค์กรการจัดการทรัพยากรน้ำ มีการ ตัดสินใจให้อยู่ที่สำนักนายกรัฐมนตรี ต่อไปเรื่ององค์กรด้านการจัดการที่ดินของประเทศไทย เรื่องการปฏิบัติของภาครัฐ ในโจทย์เรื่องของการมีส่วนร่วม หลักธรร มมาภิบาลที่ถูกเขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ จะปฏิรูปในเรื่องนี้อย่างไร การทำงานข้ามกรม ข้าม กระทรวง ในเรื่องที่ต้องทำงานเกี่ยวข้องกัน เช่น เรื่องการศึกษา เรื่องของการจัดการทรัพยากรทางทะเล และ ชายฝั่ง เรื่องระบบงบประมาณ การจัดการศึกษาภายใต้การเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการและป้องกันเพื่อการ ลดความเหลื่อมล้ำ การปฏิรูปในมิติเชิงระบบและโครงสร้างเป็นอย่างไร

ประเด็นที่ ๑ การปฏิรูปการบริหารจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม (อบป.) วางกรอบไว้ ๔ เรื่อง ปฏิรูป ระบบการทำรายงาน EIA EHIA เรื่องทะเลชายฝั่ง เรื่องการบริหารที่ดินป่าไม้ และตัวที่เชื่อมโยงคือ ก ฎหมายที่ ต้องปรับปรุงแก้ไข ตัวอย่าง

เรื่องที่ ๑ EIA เป็นเรื่องการเก็บค่าธรรมเนียม การพิจารณาพลังงาน ไม่ใช่จ่ายภาษีของประชาชน ซึ่งเจ้าของโครงการเป็นผู้ได้ประโยชน์ เรื่องนี้อยู่ในพระราชบัญญัติส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งใช้มา ๒๕ ปี ถึงเวลาที่ต้องปรับปรุงแก้ไข เรื่องนี้กฎหมายฉบับนี้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบจะพิจารณาปรับปรุงนำมาเสนอคณะรัฐมนตรีภายใน ๒ เดือนนับจากวันที่มีมติคณะรัฐมนตรี ได้รับทราบ

เรื่องที่ ๒ เรื่องการปฏิรูปทะเลและชายฝั่ง ใช้หลักการบริหารเชิงนิเวศน์ มีทั้งเรื่องการทำแผนแม่บทการทำแผนที่ทางทะเล One Map ทางทะเล ทำงานต่อเนื่องจาก (สปช.) ถึง (สปท.) ข้อเสนอเรื่อง One Marine Map จะแยกการใช้ประโยชน์ทางทะเล เช่น การประมง ท่องเที่ยว พลังงานความมั่นคง ไม่ให้เกิดความขัดแย้ง การกัดเซาะชายฝั่ง การจัดการขยะ ซึ่งเรื่องนี้เป็นประเด็นร้อนทั้งในประเทศไทยและในประชาคมโลก การจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเล มีกรมอุทยานแห่งชาติ กรมประมง และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ทั้ง ๓ หน่วยงาน ต้องทำงานร่วมกัน ในรูปแบบการทำงาน ข้ามกรม ก. กฎหมายมีข้อเสนอเรื่องพระราชบัญญัติผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล อันนี้มาจากฐานงานวิจัยของ สกว. ที่ท่านอาจารย์ประเดิมศักดิ์ได้ทำไว้ มีข้อเสนอที่เป็นร่างจากกฎหมาย (สปท.) อันที่มีตัวหนังสือกำกับว่ามี (สปท.) หมายความว่า มีข้อเสนอที่ทาง (สปท.) บางส่วนต่อเนื่องกับ (สปช.) ด้วย แต่เรื่องมีการกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบ

เรื่องที่ ๓ เรื่องความขัดแย้งที่ดินและป่าไม้ ประชากรประมาณ ๑.๗ ล้านครัวเรือน อาศัยอยู่ในป่าจนเป็นคดีความ คดีดังกล่าวมีให้เห็นอย่างต่อเนื่อง กฎหมายป่าชุมชนเป็นก. กฎหมายที่ให้การเสนอมาเพื่อให้ชุมชนมีการบริหารจัดการป่าร่วมกับภาครัฐ ในเขตพื้นที่อนุรักษ์เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ฉะนั้น กฎกติกาที่ออกมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๓๕ ต้องปรับปรุงให้ทันกับสภาพความเปลี่ยนแปลงความทางสังคม

สรุปในส่วนของการปฏิรูปเรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีข้อเสนอปรับปรุงกฎหมายเก่า และการให้มีกฎหมายใหม่เพื่อรองรับโจทย์เรื่องการปฏิรูป และยุทธศาสตร์ชาติ

เรื่องที่ ๔ กฎหมายที่ต้องปรับปรุงแก้ไข อย่างน้อย ๖ ฉบับ ยกตัวอย่าง ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ การทำประมวลกฎหมายป่าไม้ กฎหมายที่จะปรับปรุงแก้ไข กระบวนการปฏิรูป ที่ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จ จะอยู่ในแผนการปฏิรูป ๕ ปี คือประมวลกฎหมายป่าไม้ ก. กฎหมายที่มีอยู่ ๖ ฉบับ จะได้มาสู่ความเป็นเอกภาพและบูรณาการการทำงานได้ ก. กฎหมายเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีความจำเป็นใน อนาคตเช่นเดียวกัน ได้รับความหลากหลายทางชีวภาพรองรับกับในหลายเรื่องที่จะกล่าวถึงต่อไป

ประเด็นที่ ๒ คือโจทย์การปฏิรูปการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม เป็นความต้องการทางสังคม เป็นปัญหาชัดเจนในสังคม รัฐธรรมนูญเขียนชัดเจน ให้มีการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม ให้มีการตรวจสอบกรรมสิทธิ์การถือครองที่ดินทั้งประเทศ นี่คือนโยบายบ้านชัดเจนในรัฐธรรมนูญ ทั่วโลกที่มีข้อเสนอไว้ ๓ เรื่องเพื่อการปฏิรูป การจัดตั้ง งบประมาณที่ดินเป็นเครื่องมือใหม่ เรื่องกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ ขององค์กร เราเรียกว่านี่คือ supper board ของการจัดการที่ดิน วันนี้ อาจต้องเชื่อมโยงทั้งที่ดิน ป่าไม้ และผังเมือง เรื่องเครื่องมืออีกเรื่องหนึ่ง คือ เครื่องมือทางภาษี ข้อเสนอเรื่องภาษีที่ดินอัตราก้าวหน้ามีมาตั้งแต่ยุคของกรรมการสมัชชาปฏิรูป ที่คุณหมอประเวศ วะ สี เป็นประธาน

ข้อเสนอนี้เป็นหนึ่งในกฎหมายที่เรียกว่า ๔ Laws For Poor เป็นข้อเรียกร้องของสังคมเป็นระยะเวลานาน อยู่ในข้อเสนอเรื่องการจัดการการถือครองที่ดิน กฎหมายที่เกี่ยวข้องก็คือ ตัวกฎหมายเพื่อการจัดตั้งทางที่ดินที่ สปท. นำเสนอมานี้ ตัวพระราชบัญญัติกรรมกรนโยบายที่ดินแห่งชาติ ทางรัฐบาลเป็นผู้เสนอ และข้อเสนอพรบ. ภาษีที่ดินแบบก้าวหน้า มีวงเล็บว่าอยู่ในบัญชีรายการกฎหมายกรรมกรที่ปรึกษาเพื่อกำกับปฏิรูปกฎหมาย นี่คือนักกฎหมายหนึ่ง กรรมการชุดนี้คือกรรมการที่ตั้งขึ้นไปได้โครงสร้าง (ปปป.) ท่านบรรดักดิ์ อูวรรณ โน เป็นประธาน หลายท่านในที่นี้มีส่วนร่วมในกรรมการชุดนี้

เพราะฉะนั้นประเด็นที่เกี่ยวข้องในข้อกฎหมายหลายเรื่อง จะถูกทำงานประสานเชื่อมโยงไปกับชุดการผลักดันปฏิรูปกฎหมายภายใต้งานที่อาจารย์บรรดักดิ์ ดูแลอยู่ แต่ละเรื่องมีข้อกำหนด ธนากรที่ดิน เกือบ ๓ ปีที่ สปท. เสนอ สปท. รับผิดชอบ แต่ส่วนเวียนในการสื่อสารของระบบราชการจากกระทรวงหนึ่งไปอีกกระทรวง คุยกันผ่านเอกสาร วันนี้ต้องมีการตัดสินใจ ภายใน ๑ เดือน นับจากนี้เป็นต้นไป แต่ละเรื่องถูกกำหนดเวลาไว้

ประเด็นที่ ๓ เรื่องการปฏิรูปความมั่นคงทางอาหาร มีข้อเสนอที่จะปฏิรูปในเรื่องนี้ทั้งระบบ ทั้งระบบหมายความว่าตั้งแต่ **ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ** **ต้นน้ำ**คือการอนุรักษ์เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของฐานพันธุ์กรรม ความหลากหลายทางชีวภาพ เรามีกฎหมายดูแลอยู่ แต่เป็นกฎหมายเฉพาะเรื่องพืช คือ พรบ. คุ้มครองพันธุ์พืช ปี ๒๕๔๒ แต่เรื่องสัตว์เรื่องจุลินทรีย์ในประเทศไทยไม่มีกฎหมายดูแล กฎหมายความหลากหลายทางชีวภาพเป็นข้อเสนอที่จะรองรับในเรื่องนี้ **กลางน้ำ** คือการผลิตการผลิตที่จะทำให้เกิดความมั่นคงทางอาหารรองรับกับความเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้มีความมั่นคงทนทานที่เรียกว่า climate resilience system ก็ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน วนเกษตร เกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ นี่คือนวัตกรรมของระบบเกษตรยั่งยืน การส่งเสริมปรับเปลี่ยนไปสู่การผลิตเกษตรกรรมแบบยั่งยืนมีความจำเป็นต่อการปฏิรูประบบเกษตร การจัดทำกฎหมายเกษตรกรรมยั่งยืน **ปลายน้ำ** คือ เมื่ออาหารผลิตออกมาแล้วต้องมีความปลอดภัย อาหารมีปริมาณมากแต่ไม่มีความปลอดภัยไม่ได้เกิดความมั่นคงทางอาหาร การประกาศยกเลิกสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่เป็นอันตราย ๕ ชนิด นี่เป็นโจทย์ที่เป็นข้อเสนอ เรียกร้องจากเครือข่าย เป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ จำได้ว่าท่าน นรม. ได้เป็นผู้เพิ่มเติมความเห็นว่ามีมาตรการเยียวยาในช่วงระยะเปลี่ยนผ่านการยกเลิกสารเคมีเหล่านี้ สารธรรมชาติใดเป็นตัวทดแทนผู้ได้รับผลกระทบ เป็นโจทย์ที่ท่านรองนายกฯ วิษณุ ได้กล่าวถึงในตอนต้นการเยียวยาผู้ที่ suffer จากการปฏิรูป การควบคุมในเรื่องนี้นำมาสู่การปรับปรุงกฎหมาย ๒ ฉบับ พรบ. ความปลอดภัยสารเคมีกำจัดศัตรูพืช สำนักงานกรรมการสุขภาพแห่งชาติ เป็นผู้เสนอมาระทรวงสาธารณสุขให้ความเห็นชอบ ตอนนี้อยู่ ในการหารือร่วมกับ กระทรวงเกษตรฯ รวมทั้งกฎหมายแจ้งเตือนและจัดการสินค้าที่ไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค

สุดท้ายเป็นภาพรวมของยุทธศาสตร์ทั้งระบบ มีการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางอาหาร ดำเนินการโดยคณะกรรมการแห่งชาติ แต่งตั้งขึ้นมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งดำเนินการผลักดันไปสู่การปฏิบัติ

ประเด็นที่ ๔ การปฏิรูปภาษี เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในสังคม เป็นเรื่องที่ถูกกำหนดไว้ในกติการัฐธรรมนูญเช่นเดียวกันอยู่ในด้านเศรษฐกิจ ท่านดูในรัฐธรรมนูญ ตรงนี้ในรัฐธรรมนูญเขียน

ไว้ชัดเจน มีข้อเสนอเบื้องต้นสี่ประการจากคณะทำงาน ที่ ดร.ฉรรต ปิ่นน้อย เป็นประธาน ประเด็นในเรื่องของความเหลื่อมล้ำระหว่างวงเงินค่าลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผู้มีรายได้สูงและผู้มีรายได้น้อย

ส่วนที่สองข้อกำหนดชัดเจนเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำเงินรายได้จากเงินปันผลไปรวมกับ การคิดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีประเด็นว่าควรจะคิดอย่างไร ให้เป็นธรรมมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ เรื่องของการจัดเก็บภาษีธุรกรรมในตลาดหลักทรัพย์ อันนี้เป็น hot issue รายละเอียดต้องมาทำการบ้านให้ชัดเจน และก็มีกำหนดระยะเวลาประมาณ ๓ เดือน เรื่องการที่ต้องกำหนดรายได้ภาษีบางประเภท year mark นำไปใช้จ่ายเพื่อวัตถุประสงค์ เฉพาะในการลดความเหลื่อมล้ำ เช่น ด้านการศึกษา การสาธารณสุข หรือด้านสวัสดิการสังคม ก็เป็นการปฏิรูประบบงบประมาณและ ระบบภาษีเพื่อตอบโจทย์เรื่อง การลดความเหลื่อมล้ำ นำไปสู่การที่ต้องปรับปรุงกฎหมายอย่างน้อย ๒ ฉบับ ที่ปรากฏอยู่ ต้องทำร่วมกันระหว่างคณะทำงาน กับกระทรวงการคลัง กรมสรรพากร ในกรอบระยะเวลา ๓ เดือน และนำมาสู่ข้อเสนอของ ป.ย.ป. ต่อไป

ประเด็นที่ ๕ เรื่องกระบวนการนิติบัญญัติ ต้องมีการปฏิรูปเนื่องจากโจทย์ด้านนี้กว้างมาก ภายใต้ คณะทำงานที่อาจารย์คมสัน โพธิ์คง เป็นประธาน จึงหยิบยก ประเด็นการเข้าซื้อเสนอกฎหมายที่จะตอบโจทย์กับการรองรับสิทธิประชาชน วันนี้ประกาศใช้แล้ว ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง ๑๐,๐๐๐ ชื่อ สามารถเข้าซื้อเสนอกฎหมายได้ กฎหมายฉบับนี้จะทำให้สิทธิสามารถเกิดผลในทางปฏิบัติ โดยมีข้อเสนอหลายประการทั้ง เรื่อง การดูแลค่าใช้จ่าย การสนับสนุนยกเว้นโดยข้อมูลทางวิชาการ ประชาชนจะดำเนินการให้ครบถ้วน กระบวนการได้อย่างไร การตรวจสอบความถูกต้อง ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์รองรับ ซึ่งมีการจัดทำเป็นร่างกฎหมายออกมาแล้ว โดยจะต้องประสานกับทางสำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เพื่อนำเสนอตัวร่างกฎหมายไปสู่การประกาศใช้ กำหนดระยะเวลาไว้ประมาณ ๒ เดือน

ประเด็นที่ ๖ การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม เลือกมา ๒ เรื่องที่เป็นโจทย์คือ *ระบบยุติธรรมชุมชน และการปฏิรูประบบการสอบสวน* โดยปัญหาเรื่องนี้เป็นสิ่งจำเป็นต้องปฏิรูป สิ่งที่สังคมเรียกร้องคือความล่าช้า ในกระบวนการยุติธรรม ความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม จากโจทย์นี้นำมาสู่ข้อเสนอ ซึ่งระบบยุติธรรมชุมชนจะทำให้เกิดกลไก ระงับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ในระดับที่ประชาชนเข้าถึงได้ ตั้งแต่ใน ระดับหมู่บ้าน อำเภอ จังหวัด จะช่วยลดภาระคดีที่จะนำไปสู่ศาลระบบยุติธรรม

ประเด็นที่ ๗ การปฏิรูปการศึกษา มีใน ๒ ข้อเสนอที่สำคัญคือ *การปฏิรูปการศึกษากลุ่มเด็กปฐมวัย และการปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก* โดยข้อเสนอของคณะทำงานมุ่งให้เกิด การปฏิรูปที่โรงเรียนเป็นสำคัญ เพราะโรงเรียนเป็นส่วนสำคัญของการปฏิรูป ส่วน ที่จะนำไปสู่การปฏิรูปตรงนี้ได้ ต้องปรับความสัมพันธ์เชิงอำนาจหน้าที่ ระหว่างกลไกที่อยู่ในระดับ จังหวัด เขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยศึกษานิเทศก์ รวมถึงเรื่องงบประมาณ แผนโรงเรียนต้องมีการปรับกันใหม่ คำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เน้นความเท่าเทียมทางการศึกษาเพื่อตอบโจทย์ความเหลื่อมล้ำ โจทย์ของรัฐธรรมนูญกำหนดชัดเจนว่าต้องทำเรื่องนี้ โดยตรงนี้เป็นความหวังของเวทีที่จัดผ่านมามาก ซึ่งมีความหวังอย่างมากกับองค์กรที่ดูแลพัฒนาในขั้นนี้ ข้อเสนอการปฏิรูป ๓ ส่วน คือ *การปรับโครงสร้าง การปรับการจัดสรรงบประมาณ การพัฒนาระบบฐานข้อมูล*
เรียบเรียงโดย นางสาววราพร โภคา

๓.๙ ประเด็น “เทพการสัมมนา "มหกรรมวิชาการเพื่อการปฏิรูป" เรื่อง ทิศทางและแนวทางการปฏิรูปสู่ความสำเร็จและยั่งยืน”

(ออกอากาศเมื่อวันอังคารที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๐)

โดย คณะอนุกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง ภายใต้คณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศ

การปฏิรูป เวทีของการสัมมนาได้มีการถกแถลงงพูดคุยทิศทางและแนวทางในการปฏิรูปสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืนโดยมีคุณวีระศักดิ์ โควสุรัตน์ ประธานคณะกรรมการปฏิรูประบบบริหารราชการภายใต้คณะอนุกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง มาเป็นผู้ดำเนินรายการบนเวที โดยเปิดฉากกับคำถามแรกให้ทางด้าน ศ.นพ.จรัสสุวรรณเวลาประธานกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา

นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์ : รอบนี้ เราจะพูดถึงคณะกรรมการเหล่านั้น วันนี้ได้รับเกียรติเป็นพิเศษจากผู้ที่เป็นคณะกรรมการในชุดต่างๆ ๓ เรื่อง และเป็นที่น่าสนใจ ๒ คณะ จะมีการทำงานเป็นพิเศษคือไม่อยู่ในกรอบของกติกาเหมือนคณะกรรมการ ต่างๆว่าด้วยเรื่องการศึกษาคณะกรรมการปฏิรูปตำรวจ รวมทั้งคณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและ ที่ดินป่าไม้ ซึ่งทั้ง ๓ เรื่องอยู่ในความสนใจของพี่น้องประชาชน เรื่องตำรวจประชาชนมีส่วนเกี่ยวข้องด้วยอย่างแน่นอน เรื่องของการศึกษาเป็นเรื่องที่ทำให้เกิดความกังวลใจของแผ่นดิน ตั้งแต่ผู้ปกครองจนถึงเด็กนักเรียน เยาวชนคนเรียนต่อไปในเรื่องของ Active ageing กำลังจะต้องไปสู่วัยการศึกษาอาจจะไม่แค่อายุเพียงวัยเด็กและเยาวชนอีกต่อไป ส่วนเรื่องที่ ๓ เรื่องทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและ ที่ดินป่าไม้ ก็เป็นเรื่องที่ใหญ่มาก ถ้าที่ สสามเรื่องนี้สามารถปฏิรูปได้ ในระยะเวลา ๕ ปี คงจะช่วยแบ่งเบาความกังวลใจของแผ่นดินได้บ้าง แต่ต้องแก้ไขเป็นระบบใหญ่หรือโครงสร้าง แต่การปฏิรูปมีภาคีไปข้างหน้าไม่ใช่แค่บอกว่าดีดีมีปัญหาวางอย่างไร ขณะนี้ท่านเป็นคณะกรรมการที่ประชาชนจับตามองอย่างมากและอยากรู้ว่าจะเป็นอย่างไร และอาจจะไม่แพร่ว่าผลนั้น จะเป็นอย่างไรตั้งแต่วันแรก ดังนั้นขอเริ่มจากท่านอาจารย์หมอจรัส สุวรรณเวลา

ว่ากระบวนการหรือ process ในการที่จะทำงานภารกิจอันหนักนี้ มีกระบวนการในการจัดทำและขั้นตอนเอาไว้อย่างไรบ้าง

ศ.นพ.จรัส สุวรรณเวลา .กระบวนการหรือ (Process) เป็นเรื่องสำคัญ แต่มันไม่สำคัญ สำคัญเท่าผลสัมฤทธิ์ ดังนั้นต้องมุ่งว่าเราจะทำอะไรในเรื่องของการศึกษาเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อน กว้างขวางมาก และผลเสียจะมีต่างๆมากมาย เรื่องกระบวนการส่วนใหญ่กลายเป็นปฏิสังขรณ์ มันไม่ออกเป็นปฏิรูป ปัญหาของการศึกษาเป็นปัญหาที่สลับซับซ้อนแม้ใดในรัฐธรรมนูญ มีข้อ กำหนดข้างในไว้ ว่าจะต้องมีการกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา ตั้งโดยนัยยะ ของรัฐธรรมนูญ โดยมีภารกิจตอบสนองความคาดหวังของประชาชน ดังนั้นกระบวนการมุ่งไปสู่เป้าหมาย ขบวนการนำไปสู่อะไร เมื่อหลายปีมาแล้วก็มีการปฏิรูปมาหลายครั้ง เมื่อครั้งใหญ่สุดเมื่อปี ๒๕๔๒ มีการปรับกระบวนการตรากฎหมาย โครงสร้าง โดยมีการเปลี่ยนแปลงต่างๆเกิดขึ้น แต่สิ่งที่เกิดขึ้นจาก ๑๘ ปีให้หลัง เราก็บอกว่าการปฏิรูปครั้งนั้นไม่สำเร็จ เกิดอะไรขึ้นกับประเทศไทยแท้โดยชาติอื่นๆแข่ง นำหน้าไปทั้งที่ประเทศ เรามีความพร้อมในหลายๆด้าน เป็นประเทศที่มีขนาดใหญ่พอสมควร เราอยู่ตรงกลางของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แล้วมีวัฒนธรรม ไม่เคยเป็นเมืองขึ้นใคร แต่ทำไมเราแท้ทำไม่ถึงถูกประเทศอื่นอื่นแข่ง ตั้งแต่เกาหลีเมื่อ ๓๔ ปีก่อนหน้านี้ประเทศเขายังตามหลัง ประเทศเรา ตอนนี้สิงคโปร์ นำหน้าไทยไปเรียบร้อยแล้ว มาเลเซียก็แข่งเราไปชัดเจน เวียดนาม ขณะนี้กำลังจะแข่งต่อไปไม่รู้จักมีประเทศเพื่อนบ้านประเทศใดแข่งได้อีก ปัญหาที่ยกขึ้นมาเป็นคำถามว่ากรรมการอิสระว่ากระบวนการที่จะต้องทำต่อไปนี้ ถ้า

อีก ๑๐ ปีข้างหน้า บอกว่าการปฏิรูปครั้งนี้ไม่สำเร็จอีกแล้ว ประเทศไทยจะเป็นอย่างไร มันแพ้อย่างแน่นอน และอาจจะแพ้อย่างร้ายแรงกว่าเดิมด้วยบางคน เอย์ สโลแกน ออกมาว่า อนาคต ประเทศไทยด้อยบุบ ถ้าปฏิรูป การศึกษาครั้งนี้ไม่สำเร็จ เพราะฉะนั้นกระบวนการจึงกลายเป็น ที่มุ่งไปสู่เป้าหมายนั้น จะทำอย่างไรก็มี ข้อกำหนดต่างๆตามออกมาว่าให้ทำสิ่งต่างๆ ทำให้เรามีคณะกรรมการเกิดขึ้น ถ้าคณะตามกฎหมาย มี อนุกรมเฉพาะกิจเพิ่มขึ้นอีก ๒-๓ คณะ เพราะฉะนั้นตรงนี้ก็เป็นการดำเนินการตามขั้นตอน สิ่งที่จะต้องทำ กระบวนการไม่ให้เป็นการปฏิสังขรณ์ มันอาจจะต้องเลยการปฏิรูป ในความหมายของการเปลี่ยนแปลงรูปหรือ reform หรือ restructure เกือบไปทางก่อนปฏิบัติ ปฏิวัติหรือการเปลี่ยนแนวความคิด การเปลี่ยนหลัก ใน กระบวนการเราก็มีคณะกรรมการต่างๆในแต่ละด้านตั้งคณะทำงาน ผู้ช่วยหาคนมายกสิ่งต่างๆขึ้น แล้วเพื่อ ไม่ให้เกิดการปฏิสังขรณ์จึงยกประเด็นใหญ่ๆ แล้วก็ดูว่าจะเปลี่ยนประเด็นใหญ่ๆอย่างไร แล้วถึงทำให้เกิดการ ปฏิรูปที่แท้จริงของการศึกษา

นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์ : ตั้งโจทย์ใหญ่เดิมพันที่สูงมากว่าถ้าปฏิรูปการศึกษาไม่สำเร็จ ประเทศชาติอนาคตด้อย บุป ซึ่ง เราคนเราทุกคนไม่มีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องนี้เลย การปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมาทั้งใหญ่และเล็ก ก็จะมีการตั้งโจทย์มาแล้วว่าจะให้กระทรวงทำอย่างไร แต่คราวนี้จะเป็นไปได้หรือไม่ว่าจะตั้งโจทย์ให้ใหญ่กว่า นั้น ไม่ติดใจว่าจะต้องใครทำอะไรโดยเป็นเรื่องของประเทศชาติและทุกฝ่ายจะต้องทำอย่างไรบ้าง

ศ.นพ.จรัส สุวรรณเวลา : ชัดเจนครับ เพื่อให้กระบวนการนี้เข้าใจง่ายขึ้น เพราะการปฏิรูปไม่ใช่เรื่องของลอยอยู่ บนฟ้าเป็นจินตนาการ ต้องให้เกิดรูปธรรมได้อย่างจริง ยิ่ง ๑ เลยเราเก็บข้อมูล เรา ต้องเปลี่ยนระบบการศึกษา ให้ไปอยู่ที่โรงเรียน ต้องให้ความศรัทธาเชื่อมั่นกับนักเรียนเด็กของเราต้องให้ความเชื่อมั่นกับครูเอาการะ ทั้งหลายไปอยู่ที่ตรงนั้นข้างบนเป็นตัวสนับสนุนนี่คือตัวการเปลี่ยน โครงสร้าง ใหญ่ๆ ทั้งนี้ นี้จะเกิดตรงนี้ได้ อย่งไร มันก็ชัดเจนว่าต้องมีการกระจายอำนาจ ก็เป็นโรงเรียนนิติบุคคลพูดเรื่องนี้มาประมาณ ๒๐ ถึง ๓๐ ปี แล้ว เขียนอยู่ในกฎหมายด้วยแต่ไม่เคยเกิดได้ แต่ครั้งนี้ต้องให้เกิดให้ได้ มีโรงเรียนจำนวน ๑ พร้อมที่จะเป็น แต่เกิดการติดขัดบางประการ การปฏิรูปครั้งนี้ต้องข้ามสิ่งเหล่านี้ไปได้ มีโรงเรียนจำนวนหนึ่งอาจจะไม่ พร้อมแต่ถ้ารวมกันเป็นกลุ่ม เราก็ให้ความเป็นอิสระในการจัดการศึกษาในการจัดหลักสูตรในการจัดหลัก วิชาการสอน สิ่งที่เกิดจากตรงกลางแล้วก็เหมือนกันทั้งประเทศ พอไปถึงโรงเรียนที่อ้างข้าง เขาได้ไป ไปให้สอน แบบอย่างนี้ มันไม่ตรงกันเลยกับสิ่งที่เขาควรจะต้องทำ เขามีชนเผ่าชนเผ่าพูดภาษาอื่น ไม่ใช่ภาษาไทยแล้วมา สอนภาษาไทยเกิดการใช้เวลาานพอสมควร กว่าคนเหล่านี้จะมาถึงภาษาไทยเมื่อถึงภาษาไทยแล้วปัญหาใน พื้นที่เปลี่ยนตามฤดูกาลพื้นที่นั้น มีคนเผ่าอยู่ ๕ เผ่า นักเรียนของเขาคน พูดคนละภาษา เพราะฉะนั้นการปรับ การสอน ต้องการบอกให้ใช้เนื้อหาสาระ ๘ สาระ เราก็บอกว่าแต่ละสาระใช้เวลาเท่าไรด้วย มันไม่สามารถทำ ได้เลย เมื่อทำไม่ได้แต่ถูกบังคับให้ทำ เขาก็ต้องรายงานว่า ทำไปแล้วเวลาสอบก็ต้องสอบ แล้วก็ อดสอบให้ได้ ด้วย เพราะสอบไม่ได้เด็กของเขาเดือดร้อน ทั้งหมดตรงนี้คือคำตอบ เมื่อ ไปดูในพื้นที่ ที่ค่อนข้างชัด ว่า โรงเรียนทั้งค่าโรงไม่พร้อมในการจัดการเรียนการสอนในการจัดการทั้งหมด แต่ถ้าให้อิสระ ในการจัดการด้วย วิชาการ แล้วก็จัดการสนับสนุนให้ให้มีการบริการอย่า ิ่งอื่น ๕ โรงเรียนรวมกันเป็นกลุ่ม แล้วก็จัดการเรื่อง บุคลากรการเงินเรื่องระบบบัญชีเข้าไปช่วยทั้ง ๕ โรงเรียนก็สามารถ เป็นอิสระได้รับเป็นนิติบุคคลได้ ฉะนั้น ระบบการเป็นโรงเรียนนิติบุคคล ก็ต้องมีความหลากหลาย มีบางแห่งที่ยังไม่พร้อมกระทรวงศึกษาธิการเอกชน ะไรก็แล้วแต่ต้องกำกับเข้าไปช่วย ในที่สุดแล้วปัญหาของระบบการศึกษาคืออะไร

๑. คุณภาพไม่ดีพอ

เรามีโรงเรียนบางโรงที่ไปแข่ง ชนะได้โอลิมปิก แต่มันเป็นส่วนน้อยแต่นักเรียนส่วนใหญ่คุณภาพไม่ดีเท่าที่ควร แล้วก็ขึ้นอยู่กับความเหลื่อมล้ำ ถ้าไม่แก้ไขเรื่องความเหลื่อมล้ำ เป็นไปไม่ได้เลยที่ระบบการศึกษาจะดีขึ้น

ขึ้นอยู่กับความเหลื่อมล้ำคือระบบบริหารจัดการ ที่ขาดประสิทธิภาพ ขาดประสิทธิภาพ ประเด็นสุดท้ายที่สอนอยู่ในนั้นคือความหลากหลาย เราใช้บริหารความเหมือนที่ทุกแห่งอยู่เหมือนกันหมด ซึ่งมันไม่เหมือน ตรงนี้ก็ต้องจัดการ ในเมื่อเป็นอย่างนี้ ก็จะต้องจัดการ ส่วนหนึ่งอาจจะนำไปถึงเรื่องกฎหมาย แต่กฎหมายเท่านั้นไม่เพียงพอ เราต้องตีความออกมาเลยว่ากฎหมาย สิ่งอื่นที่จะต้องเกิดขึ้นคือการปลุกกระดม ให้ทุกฝ่ายตื่นตัว ตื่นขึ้นมาที่จะยอมรับกับความเปลี่ยนแปลง จำเป็นต้องช่วยเหลือกัน ดังนั้นขบวนการทั้งหมด มี ตัวอย่างหนึ่งว่าด้วยเรื่องของทุน ว่าด้วยเรื่องรัฐธรรมนูญให้มีกองทุน อาจจะได้ที่เดียวเพราะเขียนให้มีกองทุนอย่างไร ถ้ามีทุนนิดเดียว มันก็ไม่สามารถทำอะไรเลยเพราะปัญหามันมากมายมหาศาล ตั้ง ๓๓,๐๐๐ โรงเรียน ขณะเดียวกันถึงเขียนกฎหมายอย่างไรก็ตาม ถ้าการปฏิบัติไม่ ดี มันก็ไม่สามารถสำเร็จอยู่ดี ฉะนั้นก็ต้องมีส่วนอย่างอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง ทุกส่วนของสังคม ต้องตื่นขึ้นมา แล้วตระหนักถึงปัญหา เราช่วยกันคนละไม้คนละมือ ช่วยกันให้การปฏิรูป การศึกษารั้งนี้ส่งผลให้ สำเร็จ ไม่ใช่เฉพาะกรรมการปฏิรูปการศึกษาทั้ง ๒๕ คน จะทำได้ สำเร็จ เพราะฉะนั้นทุกคนจะต้องตื่น ขึ้นมาช่วยในการปฏิรูปครั้งนี้ และอีกอย่างหนึ่งคือเรื่องอุดมศึกษา เห็นชัดว่าอุดมศึกษาในครั้งนี้อาจจะดีพอ เราไม่สามารถ สู้อะไรได้เราไปแข่งระดับโลก เอเชียเราก็ยังสู้ไม่ไหวเลย แล้วทุกคนไม่ตื่น หมายความว่าอาจารย์ในอุดมศึกษา ยัง ไม่ตื่นขึ้นมา ดังนั้นการปฏิรูปอุดมศึกษาก็ไม่ใช่เรื่องของกฎหมายอยู่ดีเป็นเรื่องของทุกคนที่จะต้องตื่นขึ้นมาช่วยเหลือกัน และอีกทางเลือกของการวิจัยก็ยังไม่ตื่นตัว ใน การที่จะปฏิรูปต้องอาศัยข้อมูลต้องอาศัยความคิด ความคิดที่มีอยู่ในปัจจุบันมันอาศัยอารมณ์เยอะ มันจะใส่ข้อมูลเท่าที่พอเห็น แต่จำเป็นต้องมีข้อมูลที่มั่นคง ที่หนักแน่นมารองรับถึงจะแก้ได้ เพราะฉะนั้นฝ่ายการวิจัยจะต้อง มาทำวิจัยเพื่อ ให้เกิดการปฏิรูปในครั้งนี้อาจจะมีความหมายยิ่งขึ้น และก็สำเร็จได้ ฉะนั้นตรงนี้ต้องเป็นแผนงานวิจัยและจะต้องมีเป้าของการวิจัย แล้วดึงคนที่อยู่ในวงวิชาการ ตื่นขึ้นมาช่วยกันวิจัยไม่ใช่ปล่อยให้ ใครก็ไม่รู้ที่เป็นกรรมการ อื่นๆทั้งหลายทำการคิดไปโดยที่ไม่มี ฐาน ดังนั้นตรงนี้เป็นหน้าที่ของฝ่ายการวิจัย ดังนั้นถ้าดูprocessจริงๆกระบวนการคือการตื่น ขึ้นมาของทุกๆฝ่าย นักวิชาการมหาวิทยาลัย นักวิจัยทั้งหลาย ต้องตื่นขึ้นมาแล้วช่วยกันถึงจะสำเร็จ คำถามตรงนี้คือถ้าไม่สำเร็จ มันจะเป็นอย่างไร แล้วเราสามารถยอมได้หรือไม่สำเร็จเพราะฉะนั้นทุกคนเป็นหน้าที่ทั้งหมด

.....

เรียบเรียงโดย นายการุณรัฐ จินตามณี

๓.๑๐ ประเด็น “เทปการสัมมนา "มหกรรมวิชาการเพื่อการปฏิรูป" เรื่อง ทิศทางและแนวทางการปฏิรูปสู่ความสำเร็จและยั่งยืน ด้านกระบวนการยุติธรรม”

(ออกอากาศเมื่อวันอังคารที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐)

โดย คณะอนุกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง ภายใต้คณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศ

รายการ **วาระปฏิรูป...วาระประเทศไทย** วันนี้ยังคงนำเทปการสัมมนา **มหกรรมวิชาการเพื่อการปฏิรูป เรื่องการปฏิรูปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน** จัดขึ้น ณ โรงแรม เซ็น ทราศุณย์ราชการและคอนเวนชันเซนเตอร์ ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร โดยคณะอนุกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๐ แต่ก่อนที่จะไปฟังบนเวทีของกา รสัมมนา **เสวนาทิศทางแนวทางในการปฏิรูปสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืน** เราจะมาฟังข่าวสารในเรื่องของการปฏิรูปซึ่งเป็นการทำงานของ คณะทำงานภายใต้อนุกรรมการและการขับเคลื่อน การปฏิรูปเชิงระบบ และโครงสร้าง ซึ่งมีการเผยแพร่ข้อมูลในเว็บไซต์ ของสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติไว้ สำหรับการทำงานของ คณะทำงาน ต่างๆ ภายใต้คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเชิงระบบและโครงสร้าง หลายคณะทำงานได้มีข้อเสนอ การปฏิรูปในเรื่องต่าง โดยจะหยิบยกประเด็นของด้านความมั่นคงทางอาหารมาเล่าสู่กันฟัง ดังนี้

คณะทำงานการปฏิรูป ความมั่นคงทางอาหาร ซึ่งสาระสำคัญของคณะทำงานชุดนี้ ได้วางเอาไว้ก็คือ ทางด้านอนุกรรมการบูรณาการขับเคลื่อนเชิงระบบและโครงสร้าง (อบป.) พบว่าความมั่นคงทางอาหารของ ประเทศมีประเด็นสำคัญที่ต้องขับเคลื่อน ประกอบไปด้วย ระบบเกษตรกรรมที่รองรับ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การส่งเสริมระบบเกษตรกรรมยั่งยืน การเพิ่มฐานความหลากหลายทางชีวภาพ ด้านการเกษตร และระบบนิเวศเกษตร การลดความสูญเสียในกระบวนการผลิต และบริโภค การกระจายการถือครองที่ดิน ระบบกฎหมายซึ่งจะเป็น การปรับปรุงกฎหมายเดิม และพัฒนา กฎหมายใหม่ เพื่อให้ความมั่นคงด้านอาหารนั้นขับเคลื่อนได้ไม่เบียดเบียนกับคณะทำงานอื่นๆ ที่ดำเนินภารกิจอยู่จึงได้มีการเลือกพิจารณาศึกษาในประเด็นระบบอาหารปลอดภัย เรื่องเร่งด่วนให้สอดคล้องกับช่วงเวลาที่จำกัด และเป็นการช่วยขับเคลื่อนร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้มีการขับเคลื่อนในเรื่องนี้มาโดยลำดับ

ในประเด็นเรื่องของระบบเกษตรกรรมยั่งยืน และสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างและปนเปื้อนกับอาหารหรือว่าผลผลิตทางการเกษตรไปจนถึงผู้บริโภค ที่สำคัญการดำเนินงานของรัฐบาลปัจจุบันก็มองว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือกรมวิชาการเกษตรเสนอให้คณะกรรมการวิถุอันตรรายพิจารณากำหนดให้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ได้แก่ พาราควอส โกลโฟเซส ไพริฟอส อยู่ในบัญชีวัตถุอันตราย ที่จะไม่อนุญาตให้ขึ้นทะเบียน

กระทรวงสาธารณสุขกำลังดำเนินการในเรื่องร่างพระราชบัญญัติความป ปลอดภัยจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช เพื่อเสนอเข้าสู่กระบวนการนิติบัญญัติ สำหรับข้อเสนอของการปฏิรูปในเรื่องที่เสนอสู่การตัดสินใจของนโยบาย ของคณะกรรมการเตรียมการปฏิรูป เสนอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๕๑ ยุติการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอันตราย ๕ ชนิด ได้แก่

พาราควอส ไกลโฟเซต คอไพริฟอส คาโบฟูราน เรทนูมิล เพื่อลดความล่าช้า สามารถเกิดผลในทางปฏิบัติ อย่างเป็นรูปธรรม เรื่องที่ต้องดำเนินการในระยะต่อไป ซึ่งข้อเสนอก็มีอยู่ว่า

(๑) ผลักดันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอาหารประกอบไปด้วย ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองความปลอดภัยจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช พ.ศ. ...ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน พ.ศ... ซึ่งร่างกฎหมายทั้งสองฉบับนี้จะส่งผลให้เกิดการปฏิรูปและขับเคลื่อนความมั่นคงทางอาหารของประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความยั่งยืนอีกเรื่องหนึ่งคือ

(๒) ผลักดันยุทธศาสตร์อาหารที่จัดทำโดยคณะกรรมการอาหารแห่งชาติไปสู่การปฏิรูป และให้ปรับเปลี่ยนหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางอาหาร จากเดิมคือสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) เปลี่ยนเป็นสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(๓) ความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญยุทธศาสตร์ระดับชาติก็คือความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ ๑๒ เรื่องของการผลิตการบริโภคที่ยั่งยืน

(๔) ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปียุทธศาสตร์การเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ความมั่นคงก็คือความมั่นคงทางด้านอาหาร

สุดท้ายหลายคนอาจจะสงสัยว่า แล้วประชาชนได้อะไรในการแก้ไข ปัญหาในด้านใดบ้างซึ่งทางคณะทำงาน สรุปออกมาว่าในการดำเนินงานตามกรอบข้อเสนอฉบับเป็นต้นทางของระบบอาหารปลอดภัย นำไปสู่ความมั่นคงทางอาหารเนื่องจากในกระบวนการผลิตอาหารทั้งเพื่อการบริโภค และการพาณิชย์ หากสามารถดูแลการผลิตให้ปลอดภัยจากสารตกค้างอันตรายที่มาจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชตั้งแต่ เริ่มต้นด้วยการยุติการนำเข้าไม่อนุญาตให้ขายและไม่ให้นำไปใช้ในการผลิตตั้งแต่แรกจะช่วยส่งเสริมความปลอดภัย ทางอาหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนได้รับบริโภคอาหารที่มีความปลอดภัย เทียบเท่าระดับสากล เป็นการป้องกันและลดผลกระทบทางสุขภาพของประชาชนจากปัญหาสารเคมีตกค้างที่ใช้ในระบบการผลิต

การดำเนินงานของคณะทำงานการปฏิรูปความมั่นคงทางอาหารซึ่งเป็นข้อเสนอของการปฏิรูประบบความมั่นคงทางอาหารนั่นเองที่หยิบมาฝาก แล้วนำมาเล่าสู่กันฟังให้คุณผู้ฟังได้ฟังกันต่อไป นี่เป็นข่าวสารที่เก็บมาฝากนอกเหนือจากนี้ยังมีอีกหลายคณะทำงานที่ได้สรุป ข้อเสนอต่างๆภายใต้การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อนเพื่อการปฏิรูประบบและโครงสร้าง มีเวลาจะนำข่าวสารต่างๆ และข้อเสนอต่างๆมาเล่าสู่คุณผู้ฟัง

ช่วงหน้ายังคงอยู่กับมหกรรมวิชาการเพื่อการปฏิรูปการพัฒนาที่ยั่งยืนจะมีเรื่องอะไรบนเวทีสำหรับทิศทางและแนวทางปฏิรูปสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืน วาระปฏิรูปวาระประเทศไทย ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญกับประเทศไทยที่หยิบมาฝากกันในวาระปฏิรูป วาระประเทศไทยค่ะ

วันนี้มีโอกาสนำเอาบรรยากาศของการสัมมนาวิชาการเพื่อการปฏิรูปเรื่องการปฏิรูปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนบนเวทีอีกหนึ่งประเด็นที่น่าจับตามอง ซึ่งมีโอกาสได้เชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ จากคณะกรรมการอิสระในด้านต่างๆ มาร่วมพูดคุยกัน ซึ่งเป็นเวทีของการพัฒนาทิศทางและแนวทางในการปฏิรูปสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืนซึ่งมีหลายด้านด้วยกัน ซึ่งมี ด้านการศึกษา ด้านทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และที่ดิน ป่าไม้ รวมไปถึงด้านกระบวนการยุติธรรม ก็คือในเรื่องของตำรวจด้วย โดยมีทางด้าน **คุณวีรศักดิ์ โค้วสุรัตน์ เป็นประธานคณะกรรมการปฏิรูประบบบริหารราชการ** วันนี้เรามีบรรยากาศสำหรับการดำเนินงานของ ทางด้านกระบวนการยุติธรรม ซึ่งทางด้าน**กรรมการปฏิรูปประเทศได้กระบวนการยุติธรรม (ตำรวจ) คุณมนุชย์ วัฒนโกเมน** มาบอกเล่าเก้าสิบว่า ทิศทางและแนวทางในการปฏิรูปสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืนเป็นอย่างไร คุณมนุชย์ วัฒนโกเมน สรุปงานของคณะกรรมการปฏิรูปด้านตำรวจแบ่งงานออกเป็น หลักๆ ๓ ด้าน

(๑) เรื่องของการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงเรื่องการบริหารงานบุคคลซึ่งอันนี้ท่าน พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์ ซึ่งเป็นประธานกรรมการ ก็ลงมาเป็นอนุกรรมการด้วย

(๒) ด้านการสอบสวนสืบสวน ส่วน คดีอาญาเพื่อที่จะให้เป็นหลัก ประกันในเรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชน ในด้านนี้ก็มีอนุกรรมการประธานอนุกรรมการคือ อาจารย์ ธานิต เกตุสวพิทักษ์ ท่านเป็นอดีตรองประธานศาลฎีกาก็ลงมาดูแล

(๓) เรื่องคณะโครงสร้างอำนาจหน้าที่ตำรวจ

ผมก็ได้รับมอบหมายให้เป็นประธาน อนุกรรมการ ในการทำงาน เริ่มต้นว่าทั้ง สามคณะให้ไปตั้งธงประชาชนอยากได้อะไร ปฏิรูปแล้วประชาชนจะได้อะไร ปฏิรูปเสร็จแล้วนั้น ตำรวจได้ทุกอย่าง ยกเว้นประชาชน หนึ่งแรกสำหรับที่เราจะตั้งคือ ประชาชนจะได้ อะไร และประชาชนอยากได้อะไร เริ่มคำตอบง่ายๆ คือ หนึ่งประชาชนอยากได้ความปลอดภัย ชีวิตและทรัพย์สิน ประชาชนอยากได้ตำรวจที่สนใจในการปฏิบัติหน้าที่เอาใจใส่ดูแล ดูแลประชาชน และสังคม ให้มีความสงบเรียบร้อย ประชาชนอยากได้การสืบสวนสอบสวนคดีอาญาอยู่บนพื้นฐานของหลัก กฎหมาย หลักความยุติธรรม ประชาชนอยากได้ข้าราชการตำรวจที่มีความสามารถที่เก่ง สามารถทำงานที่จะป้องกัน ปราบปรามอาชญากรรมได้ เพราะเดี๋ยวนี้อาชญากรรมก้าวหน้าไปเยอะ ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่ประชาชนอยากได้

โครงสร้างใหญ่ของตำรวจแห่งชาติ คณะกรรมการ แห่งชาติพัฒนาตำรวจเรียกว่า กตช. มีท่านนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน กตช. มีหน้าที่กำหนดวางนโยบายการพัฒนางานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมถึงการแต่งตั้งตัว ผบ.ตร. ทางฝ่ายอนุกรรมการบริหารงานบุคคลเขาไปดูแล้วเห็นว่า คสช. นี้ประชุมกันปีละ ๑ ครั้ง หรือประชุมเรื่องใหญ่ๆ ก็คือ มีการประชุม แต่งตั้ง หรือเปลี่ยน ผบ.ตร. ท่านนายกก็จะมาตอนนั้น เรื่องโครงสร้างคณะกรรมการของ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ก็เริ่มมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งรายละเอียดก็ทางด้านอนุกรรมการ บริหารงานบุคคลเขาก็ลงรายละเอียดต่อไป อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตในคณะ อนุบริหารข้าราชการ ส่วนบุคคลถือว่า การยึดหลักคุณธรรมแต่เพียงซึ่ง คุณธรรมนี้ก็จะประกอบไปด้วยหลายอย่าง สิ่งที่จะพูดกันหลักคุณธรรมนี้ มองเป็นเรื่องหลัก อาวุโส หลักอาวุโส กับงานตำรวจมันไม่เหมือนกับ งานศาล งานอัยการ ด้านตำรวจมันจะต้องได้คนที่มีความรู้ความสามารถ มีความฉับไว มีความสำนึก ต่อการเปลี่ยนแปลงของ

อาชญากรรมที่ มันพัฒนาไปตลอดเวลา จึงต้องคนที่มีความ รู้ความสามารถ มี Performance มีผลการปฏิบัติงานที่ดี ตรงนี้เป็นสิ่งที่เขาเอาไปคิดกันว่า จะหาอย่างไร ที่จะได้ทั้งสองด้าน ได้ทั้ง อาวุโส ได้ทั้ง ความสามารถ มีสมรรถนะ ความสามารถเป็นตำรวจสูง

กระบวนการในการสืบสวนสอบสวน ยังไม่ค่อยมีความก้าวหน้า ซึ่งมีระยะเวลา ๙ เดือน (กรกฎาคม ๒๕๖๐ - เมษายน ๒๕๖๑) เพราะรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ แบบนั้น จึงเป็นเรื่องที่ ค่อนข้างยาก แม้กระทั่งงาน เรื่องโครงสร้างที่ผมรับผิดชอบอยู่ ขณะนี้ได้ข้อยุติไปหนึ่ง ซึ่งเป็นข้อสำคัญ ห ลักการก็คือ จัดให้มี *ระบบการกระจายอำนาจ การบริหารงานตำรวจแบบบูรณาการ* คือ กองบัญชาการที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบเรื่อง อาชญากรรม เกี่ยวข้องกับประชาชนในพื้นที่ ได้แก่ กองบัญชาการนครบาล กองบัญชาการตำรวจภูธร ๑-๙ และกองบัญชาการตำรวจตระเวน ชายแดนบวกด้วย จเร ตำรวจ ซึ่ง จเรตำรวจนี้จะอติ บายเพิ่มเติม ทั้งหมดนี้ ๑๒ กองบัญชาการเป็นหน่วยงานที่ เป็นกองบัญชาการที่จะได้รับการกระจายอำนาจบริหารงานตำรวจแบบ บูรณาการนั่นก็คือ กระจายอำนาจตำรวจแบบบูรณาการนั่น คือให้มีอิสระ ในการใช้ดุลยพินิจที่จะบริหาร จัดการกองบัญชาการของตนเอง ที่ตนเองรับผิดชอบ อิสระในการใช้ดุลยพินิจ ไม่ใช่ independent แต่คือ อิสระในการใช้ ดุลยพินิจในการบริหารจัดการ เหตุผลที่ต้องคิดปฏิรูปส่วนนี้คือ

เนื่องจาก โครงสร้างปัจจุบัน ตัว ผบ .ตร. มีขอข่ายการปกครองบังคับบัญชากว้างมาก มี กองบัญชาการที่ ผบ.ตร.จะต้องดูแล ๒๘ กองบัญชาการ และกองบังคับการอีก ๗ กองบังคับการ ๓๕ หน่วยที่ อยู่ภายใต้การบริหารปกครอง ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ จะเห็นได้ว่าขอข่ายมันกว้างเราก็จะพยายามที่จะ ลดให้แคบลง ก็คือดึงออกมา ๑๒ กองบัญชาการ มากระจายอำนาจ แล้วบริหารจัดการได้ การบริหารจัดการได้ กระจายอำนาจ บริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานงบประมาณ งานตำรวจเราให้ถือว่ากองบัญชาการแต่ละ กองบัญชาการทั้ง ๑๒ กองบัญชาการที่ผมได้กราบเรียนมาแล้ว ก็คือ นครบาล ภูธร ตชด . จเร เป็นต้นสังกัด ของข้าราชการตำรวจในกองบัญชาการนั้น ต่อไปเมื่อเราตัดโอนอัตรากำลังเราเรียบร้อยแล้วนั้น คนที่เติบโต อยู่ในกองบัญชาการไหนก็เติบโตอยู่ในกองบัญชาการนั้น การจะย้ายข้ามก็กองบัญชาการก็สามารถทำได้ แต่ ต้องไปเป็นระนาบเดียวกัน เช่นจาก สารวัตร ไปสารวัตร ผกก . ไปเป็น ผกก. ในระนาบเดียวกัน และจะต้อง เป็นไปโดยสมัครใจ แล้วต้องมีคนมาเปลี่ยนทดแทนด้วย เพราะถ้าไม่มีคนมาแทน มันก็จะมีขาดอัตรากำลัง เกิดขึ้น เรามีข้อสังเกตว่า เราไม่มีการย้ายข้ามกองบัญชาการในระดับตำแหน่งที่สูงขึ้น เพราะมันไป กระทบกระเทือน ต่อโอกาสความก้าวหน้าของคนในกองบัญชาการ ที่ไม่ได้รับประโยชน์

อย่างไรก็ตาม มีข้อยกเว้น เช่นมีการแลกเปลี่ยนกันเพราะมีเหตุผลความจำเป็นด้านครอบครัว ด้าน ส่วนตัว หรือหรือมีความจำเป็นอื่นๆที่สำคัญ ก็อาจจะเป็นข้อยกเว้น ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่คณะกรรมการบริหาร ข้าราชการตำรวจ ต้องดูแลให้เป็นไปตามนั้น อันนี้เป็นหลักแรกที่ตกลงกันได้ พิจารณาเรื่องนี้เรื่องการกระจาย อำนาจไปสู่ตำรวจแบบบูรณาการ พิจารณากันมา ๓ ครั้ง จะได้ข้อยุติก็ต้องใช้เวลา ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น กันจนกระทั่งเกิด ความเห็นพ้องต้องกัน ถึงจะกำหนดเป็นมติ เป็นข้อยุติ ในการทำงานของเรา

ขณะนี้เรายังมีอีกหลาย ส่วนที่จะต้องดูแลต่อไปคือ การสร้างจเร ตำรวจ สำนักงานจเรตำรวจ ให้สามารถทำหน้าที่ได้เต็ม อกกับ ที่เรียกว่าหน่วยงานภายใน แบบตำรวจ ประเทศสหรัฐอเมริกา หรือประเทศ อังกฤษ เพื่อให้ประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็น สามารถร้องเรียนมาได้จากการกระทำ แล้วก็ให้หน่วยนี้ออกไป ดูแลอย่างจริงจัง เพราะถ้าจะให้เร ออกไปดูแล สังคมอาจจะไม่ไว้วางใจเพราะ ตำรวจไปดู แลตำรวจ ก็จะมี ระบบกรมการเมือง (Commissioner) มาเพื่อเป็นฝ่ายสนับสนุน ช่วยตัดสินใจ โดยระบบดังกล่าว จะให้เป็น แบบไหนยังต้องดูแนวทางกันต่อไป ต้องวิเคราะห์ เปรียบเทียบ ออกแบบ แต่การเปลี่ยนทั้งหมดนี้ ประชาชน จะได้ประโยชน์จากการที่มีการปฏิรูป เพราะ จะลงไปถึงระดับโรงพัก การบริหารจั ดการโรงพัก ให้สะดวกมาก ยิ่งขึ้น เพราะว่าโรงพักเป็นจุดแตกหัก ระหว่างประชาชน จะได้รับความยุติธรรมหรือได้รับความยุติธรรม ถ้าเข้า หรือไม่ล่าช้า อยู่ที่โรงพักเป็นสำคัญ อำนาจที่ยากที่สุด และยังต้องรองคือเรื่อง การสอบสวนสืบสวนของตำรวจ อันนั้นจะต้องไปต่อกันอีกมาก

นั่นคือบรรยากาศบนเวทีการสัมมนา ซึ่งเป็นช่วงของการเสวนา ทิศทางและแนวทางในการปฏิรูปสู่ ความสำเร็จที่ยั่งยืน ได้รับเกียรติจาก ท่านมนุษย์ วัฒนโกเมน ท่านเป็นกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการ ยุติธรรมตำรวจ

เรียบเรียงโดย นางสาววราพร โภคา

๓.๑๑ ประเด็น “เทปการสัมมนา "มหกรรมวิชาการเพื่อการปฏิรูป" เรื่อง ทิศทางและแนวทางการปฏิรูปสู่ความสำเร็จและยั่งยืน ด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และที่ดิน- ป่าไม้

(ออกอากาศเมื่อวันพุธที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐)

โดย นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์ (ประธานคณะกรรมการปฏิรูประบบบริหารราชการ ภายใต้ ๐๒๒.)

ดร.ธีรภัทร ประยูรสิทธิ (รองประธานกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)

วันนี้เรานำเทปจากการสัมมนามหกรรมวิชาการเพื่อการปฏิรูป เรื่อง **“การปฏิรูปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”** ซึ่งจัดโดยคณะอนุกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง (๐๒๒.) ภายใต้คณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศ ณ โรงแรมเซ็นทาราศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ ถนนแจ้งวัฒนะ ในช่วงการเสวนา เรื่อง **“ทิศทางและแนวทางการปฏิรูปสู่ความสำเร็จและยั่งยืน”** โดยท่านรองประธานกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดร.ธีรภัทร ประยูรสิทธิ มาพูดถึงทิศทางและแนวทางในการปฏิรูปสู่ความสำเร็จและยั่งยืนด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และที่ดินป่าไม้

นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์ : งานทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และที่ดิน ป่าไม้ ตอนนี้อยู่ใน Process ไปถึงไหนแล้ว ประชุมกันบ่อยไหม อะไรคือประเด็นตัดสินใจที่สำคัญ และอะไรที่พอจะตัดสินใจได้โดยเร่งด่วนในเวลานี้

ดร.ธีรภัทร ประยูรสิทธิ : เรียนท่านอาจารย์ และท่านที่เข้าร่วมสัมมนา ตอนนี้อยู่ในช่วงของความเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศและธรรมชาติพร้อมกันไปทุกคนในช่วงเวลานี้ เรื่องของธรรมชาติกับเรื่องของมนุษย์ เมื่อมองทางด้านวิทยาศาสตร์ก็ดูกันมาล้านกว่าปี แต่โลกของเราเกิดมาตั้ง ๔-๕ พันล้านปี เรามาอยู่ในแค่เสี้ยวเดียวของยุคนี้ และก่อนหน้านี้สิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์เกิดขึ้นมาก่อนเราทั้งสิ้น แต่สิ่งที่ทำให้ทั้งหมดตามีผลกระทบกับเรา ทั้งเรื่องของธรรมชาติและเรื่องของมนุษย์ ทำให้เราสามารถเห็นอะไรได้หลายอย่างในช่วงยุคของเราตอนนี้ ขณะที่เรานั่งอยู่ตอนนี้คงได้ยินว่าเมื่อไม่กี่วันมานี้มีพายุเฮอริเคนเกิดขึ้นที่สหรัฐอเมริกา สร้างความเสียหายอย่างมาก และรวมทั้งแผ่นดินไหวที่เกิดขึ้นในหลายภูมิภาค ล่าสุดทางประเทศเม็กซิโก และประเทศไทยของเราก็ประสบกับปัญหาภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในช่วงปี ๒๕๕๔ - ๒๕๕๕ ที่เราประสบกับปัญหาน้ำท่วมใหญ่ ปี ๒๕๕๘ - ๒๕๕๙ ก็ประสบกับปัญหาภัยแล้งสุดๆ และปี ๒๕๖๐ ต่อปี ๒๕๖๑ ก็เป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ธรรมชาติตรงนี้ไม่สามารถคุมได้ แต่เราพยายามคิดหาแนวทางลดผลกระทบได้ อีกส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ คงเป็นเรื่องของการตัดไม้ทำลายป่า เรื่องของการล่าสัตว์ ในยุคก่อนๆ จนมาถึงปัจจุบันในเรื่องของปัญหาสิ่งแวดล้อม ทั้งธรรมชาติและมนุษย์ เป็นสิ่งที่ เราคงจะต้องหาวิธีการและแนวทางจัดการ

จากการที่กระผมได้เกริ่นนำไปแล้วนี้ กระผมเองได้ทำงานในส่วนของการอนุรักษ์ที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และได้ทำงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคน ในส่วนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งทำงานกับภาคเอ็นจีโอ และภาคประชาชน มองว่าในชุดคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ถ้าจะเดินหน้าต่อไปต้องสร้างสมดุลกันระหว่างเรื่องของการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์

การทำงานของคณะกรรมการชุดนี้ ได้ประสานกับทางด้าน ป .ย.ป. โดยมีกรอบการทำงานไว้ว่า เป้าหมายในการปฏิรูปประเทศครั้งนี้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาเรื่องของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น ลดความเหลื่อมล้ำ เพื่อความมั่งคั่ง และยั่งยืนของประเทศ ในช่วง ๓ เดือนเราจะทำให้ได้ตามแผนที่กฎหมายระบุไว้ นำเอาความคิดเห็นของประชาชน ข้อเสนอนโยบายของ สปท. สปช. ป.ย.ป. รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐมาประมวลกัน ในเบื้องต้นได้ประมวลแล้วว่าจะวางกรอบการทำงานอย่างไร เมื่อประมวลตรงนี้ได้แล้วก็จะต้องดูสิ่งที่เป็นข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นที่ผ่านมานั้นจะเป็นเพียงความฝันเหมือนที่ท่านรองนายกรัฐมนตรีได้กล่าวไว้ตอนต้นหรือไม่ เราจะต้องทำความเข้าใจกันให้เกิดขึ้นเป็นจริงให้ได้จากคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปชุดนี้ ในส่วนของการทำงานจะเน้นการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นจริงและไม่ขัดกัน

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หลายท่านคงมองว่าเหมือนกัน เราให้คำจำกัดความของคำว่าทรัพยากรธรรมชาติว่า เป็นสิ่งที่เราเห็นอยู่รอบตัว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของดิน แร่ น้ำ ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า รวมถึงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งด้วย พวกนี้จะเป็นทรัพยากรที่มาเกี่ยวข้องหรือเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความมั่นคงในเรื่องของการบริหารจัดการต่อจากนี้ไป ทั้งทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่มีความกระทบทั้งจากธรรมชาติเอง ทั้งมนุษย์ ทำให้เกิดคุณภาพที่ไม่ดีของสิ่งแวดล้อม เช่น อากาศเสีย น้ำเสีย ปัญหาหมอกควัน รวมทั้งเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

กลไกการทำงานของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เราเรียกว่า **คปร.ทส.** คณะกรรมการตรงนี้มีภารกิจประมวลเรื่องต่างๆไว้พอสมควร สิ่งต่างๆที่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ได้ทำกันมาแล้วตอนนี้ ก็ยังเดินหน้ากันต่อไป และทางคณะกรรมการก็จะติดตามต่อจากส่วนที่ได้ดำเนินการไปแล้ว เพื่อดูว่าทำได้หรือไม่ ทำไม่ได้ เพราะอะไร และจะช่วยผลักดันขับเคลื่อนได้อย่างไร อีกส่วนหนึ่งคือคิดไว้แล้วกับคณะกรรมการชุดก่อนๆ ก็ต้องนำมาปฏิบัติด้วย สิ่งที่เราจะทำในระยะเวลาที่มีอยู่อย่างจำกัด หรือระยะเร่งด่วน ได้มีหน่วยงานต่างๆได้วางแผนไว้แล้วว่าจะทำอย่างไร

สิ่งที่ต้องดำเนินการเร่งด่วน

๑.การพัฒนาคน เรื่องของคน จะมีคนรุ่นใหม่เข้ามาเรื่อยๆ และมีสื่อต่างๆเข้ามาเปลี่ยนภาพของความคิดอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นต้องทำอย่างต่อเนื่องทั้งในส่วนของภาคประชาชนทั่วไป ภาคประชาชนที่มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจริงๆ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่รับผิดชอบโดยตรง

๒.การพัฒนาเชิงพื้นที่ เพราะว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นพื้นที่ที่มีความเชื่อมโยงตั้งแต่ภูเขาสูงลงมาถึงเมือง ลงไปถึงปากแม่น้ำ ออกสู่ท้องทะเล ทุกสิ่งมีความสัมพันธ์กันหมด ต้องทำให้ความเชื่อมโยงตรงนี้เกิดขึ้นให้ได้ การพัฒนาเชิงพื้นที่ควรที่จะมีแผน มีกรอบการทำงาน แผนที่ของ พื้นที่การเกษตรกับพื้นที่ป่าไม้ที่เหลืออยู่จะต้องแบ่งกันให้ชัด เพื่อให้การทำเกษตรไม่ไปกระทบกับพื้นที่ป่า หรือเกิดผลกระทบกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

๓.การทำกฎหมายใหม่ๆ เป็นการนำเอาเรื่องที่สำคัญๆ ไปเริ่มดำเนินการขับเคลื่อนต่อจากนี้ไป

นอกจาก ๓ เรื่องที่ต้องทำในระยะเร่งด่วนแล้ว เรากำลังดำเนินการในเรื่อง

๑.การวางกลไกในการสร้างแรงจูงใจ ในเรื่องการแก้ไขปัญหาระบบราชการธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากธรรมชาติ ก็จะต้องเป็นผู้ที่ช่วยเหลือธรรมชาติด้วย รวมไปถึงผู้ที่กระทำ ให้เกิดผลกระทบต่างๆกับสิ่งแวดล้อม จะต้องเป็นผู้จ่าย โดยกลไกที่จะนำมาใช้คือกลไกทางการเงิน เราจึงได้นำกลไกการเงินเข้ามาช่วยโดยจะมีทั้งผู้ได้รับประโยชน์ กับ ผู้ที่เสียประโยชน์ จึงต้องรับผิดชอบร่วมกัน

๒.การสร้างการรับรู้ และให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงและเกิดการตัดสินใจได้ เช่น ปัจจุบันนี้เรื่อง น้ำ มีข้อจำกัด เนื่องจากพื้นที่ประเทศไทยกว่า ๓๒๐ ล้านไร่ เป็นพื้นที่การเกษตรประมาณ ๑๔๙ ล้านไร่ เป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตชลประทานแค่ ๓๐ ล้านไร่เท่านั้น ที่เหลือเป็นพื้นที่นอกเขตชลประทานหมดเลย ดังนั้นการทำนา ๕ ครั้ง ๒ ปี ในพื้นที่ชลประทานก็ทำไป แต่เราพยายามหาแนวทางเข้าไปเสริม ลดการปรับเปลี่ยนพืช โดยไม่ให้ปลูกข้าวมากเกินไป ลดเรื่องการใช้ปุ๋ย โดยปลูกพืชอื่นแทนที่มีศักยภาพ รวมไปถึงเรื่องของการปรับปรุงบำรุงดิน การปรับเปลี่ยนพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่นั้นๆ ซึ่งข้อมูลข่าวสาร เหล่านี้จะต้องไปสู่พี่น้องประชาชนให้มากขึ้น

นอกจากนั้นแล้วในส่วนส่วนตัวข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ต้องบอกว่าเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นสมบัติของเราทุกคน การเข้าไปแก้ไขปัญหานั้นๆ ต้องเข้าไปแก้ไขปัญหาในหลักการของการสร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ เราต้องทำให้เกิดสิ่งที่เป็นธรรมให้เกิดมากขึ้น เช่น คนบุกรุกพื้นที่ป่า วิธีการเข้าไปจัดการต้องให้เกิดความเป็นธรรม หลายคนบอกว่ายกพื้นที่ที่เขาบุกรุกให้เขาไปเลย แต่รัฐบาลมองว่าถ้าจะให้ ไม่ให้เป็นกรรมสิทธิ์โดยตรงแต่ให้ในรูปแบบของการทำกินในระดับชุมชน หรือเป็นกลุ่มของสหกรณ์ ซึ่งคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติก็ได้เริ่มทำแล้วในหลายพื้นที่ คนที่เข้าไปอยู่ในป่าเวลาจะใช้ประโยชน์อยู่ตรงนั้นจะได้รับสิทธิ์เฉพาะทำมาหากิน แต่ไม่สามารถที่จะขายสิทธิ์ได้

๓.นวัตกรรมและเทคโนโลยี เราจำเป็นต้องนำเอานวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆมาใช้ในการแก้ไขปัญหาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตรงนี้เป็นสิ่งหนึ่งที่เราควรจะต้องดูว่า ทำไม่พื้นที่แห้งแล้งเขาถึงปลูกไม้ทางการเกษตรได้ดี ในเมื่อพื้นที่เกษตรของเรา ๓๐ ล้านไร่เอง ที่เหลือเป็นพื้นที่นอกชลประทาน เราจะปรับปรุงอย่างไร ดูเรื่องของการลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาระบบราชการได้อย่างไร

การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นการนำตัวชีวิตกลับมาฟื้นใหม่ ผู้รับผิดชอบในการดูแลพื้นที่ป่า เมื่อเข้ามารับผิดชอบตอนเริ่มต้นจะต้องทำ MOU หรือดูตัวชีวิตว่าคุณสมบัติพื้นที่ป่าไปเท่าไร ตอนที่เข้ามา และในระหว่างที่ทำได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ และก่อนที่จะจากไปเหลือพื้นที่เท่าไร ทั้งหมดนี้จะต้องได้รับการถ่ายทอดจากผู้บริหารระดับสูงลงมาถึงระดับปฏิบัติ ถ้าไม่ทำแบบนี้ก็ไม่มีใครรับผิดชอบ รวมไปถึงการฟื้นฟูด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆตามที่ ดร.บัณฑิต ได้นำเสนอไปแล้วในเรื่องของ EIA EHIA HEA ตรงนี้ก็อยู่ในกระบวนการที่เราเตรียมการที่จะผลักดันให้เกิดขึ้นจริง

เรียบเรียงโดย นายคมสันต์ ทองมันัน

๓.๑๒ ประเด็น “เทปการสัมมนา "มหกรรมวิชาการเพื่อการปฏิรูป" เรื่อง ทิศทางและแนวทางการปฏิรูปสู่ความสำเร็จและยั่งยืน ด้านการศึกษา และด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และที่ดิน -ป่าไม้

(ออกอากาศเมื่อวันอังคารที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐)

โดย คณะอนุกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง ภายใต้คณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศ

วาระปฏิรูป ... วาระประเทศไทย ก่อนที่เราจะไปฟังบรรยากาศของการสัมมนา มหกรรมวิชาการเพื่อการปฏิรูป เรื่องการปฏิรูปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยคณะอนุกรรมการบูรณาการและ ขับเคลื่อนเพื่อการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง (อบป.) ภายใต้คณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศได้จัดสัมมนาขึ้นในวันพฤหัสบดีที่ ๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งวันนี้เราจะนำบรรยากาศมาฝากกันเป็นการเสวนา ทิศทางและแนวทางในการปฏิรูปสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืน โดยมี ทางด้าน ศ.นพ.จรัส สุวรรณเวลา ประธานกรรมการอิสระ เพื่อการปฏิรูปการศึกษา รวมไปถึง ดร.ธีรพัทธ์ ประยูรสิทธิ รองประธานกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พูดถึงทิศทางและแนวทางในการ ปฏิรูปสู่ความสำเร็จและยั่งยืนรวมถึงตอบคำถามบนเวทีของการสัมมนาในวันนั้นด้วย หัวข้อทิศทางและแนวทางในการปฏิรูปสู่ความสำเร็จกว่าจะได้กัน ก็รวมถึงแนวทางการดำเนินงานของ กรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ จะที่ทิศทางอย่างไร ก่อนอื่นที่เราจะไปฟังกัน เราจะไปฟังกันในข้อสรุปการปฏิรูป ต่างๆ ในขณะทำงานภายใต้คณะอนุ กรรมการบูรณาการและขับเคลื่อนปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง

วันนี้เป็นอีกคณะทำงานสำหรับข้อเสนอ การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งการปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งจะเห็นได้ว่าจากการพยายามในการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมา ได้มีข้อสรุปในหลายเวทีแล้วก็จากการวิจัยว่าเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของการศึกษาไทยและการใช้งบประมาณจำนวนมากในการศึกษาไม่ได้ส่งผลด้านบวกถึงเด็ก กงบประมาณเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สถานศึกษามีสัดส่วนที่ต่ำ ไม่ถึง ๕% การศึกษาเปรียบเทียบขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา พบว่ามาตรการอันดับหนึ่งที่ทุกประเทศเลือกใช้ในการปฏิรูปเพื่อการศึกษาสำเร็จได้ภายใน ๑ ปี คือ การปฏิรูปประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน เนื่องจากส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน ผ่านการส่งเสริมคุณภาพกระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียนระหว่างครูและผู้เรียน และยังช่วยลดช่องว่างทางคุณภาพการเรียนการสอนระหว่างโรงเรียน ซึ่งจะทำให้เด็กและเยาวชนทุกคนในระบบการศึกษาได้มีโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกัน

แนวคิดใหม่ในการปฏิรูปการศึกษาจึงต้องมองเรื่องของการปฏิรูปที่ส่งผลตรงถึงเด็ก นั่นก็คือการปฏิรูปโรงเรียนและกระบวนการเรียนรู้โดยมีเด็กเป็นส่วนกลางเป็นการจัดงบประมาณที่สนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กเนื่องจากว่าโรงเรียนหรือ ว่าจะสถานศึกษาจะเป็นหน่วยการบริหารจัดการศึกษาที่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุดโดยการสร้างโรงเรียนคุณภาพและผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่อยู่ที่อยู่โรงเรียนก็คือผู้บริหารครูและกรรมการสถานศึกษาที่มีความรับผิดชอบต่อผู้เรียน กระทรวงศึกษาและภาคีภายนอกสนับสนุนสถานศึกษาอย่างสมดุลกัน โดยการพัฒนานำก็การประเมินคุณภาพตาม มุ่งตอบโจทย์พัฒนาผลเพื่อการพัฒนาประเทศ

นอกจากนี้การสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยให้ความสำคัญทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ และการศึกษาทางเลือกไปพร้อมกันและได้ มีคำสั่งจากหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๒๘/๒๕๕๙ ให้มีมาตรฐานคุณค่าของราชการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาในช่วง ๓ ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ - ๒๕๖๐ คือที่เห็นได้คือการปรับลดเวลาเรียน เพิ่มเวลาเรียนรู้ โดยลดชั่วโมงเรียนในประถมศึกษาจาก ๘๔๐ ชั่วโมง ต่อปี เป็น อีกจำนวนหนึ่งซึ่งก็เห็นว่ามีกรลดเรื่องของเวลาและการเรียนรู้ สำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการสอนบูรณาการข้ามกลุ่มสาระวิชา ไม่ว่าจะเป็น วิทยาศาสตร์ วิศวกรรม คณิต ทักษะการคิดวิเคราะห์ การประยุกต์ใช้ความรู้บูรณาการ นี้ก็เกิดขึ้นเหมือนกันรวมถึงการผลิต และพัฒนาครูรวมไปถึงการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ดีใกล้บ้าน ดึงดูดนักเรียนในโรงเรียนซึ่งเป็นแม่เหล็กขนาดเล็กเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรครูและคุณภาพในเรื่องของการศึกษา

สิ่งสำคัญ ยุคนี้เป็นยุค ICT เพื่อการบริหารจัดการการศึกษาทางไกลเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาการผลิตและการพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศด้วย ข้อเสนอต่างๆ เราจะมาดูกันว่า แล้วสิ่งที่เป็นข้อเสนอสำหรับการปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานในขนาดกลางและขนาดเล็ก จะสอดคล้องอย่างไรกับยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งการปฏิรูปการเรียนรู้ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ปรับปรุงเรื่องของการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัด และปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวโดยสอดคล้องกับทั้งระดับชาติและระดับพื้นที่เป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านที่สามก็คือด้านการพัฒนาและเสริมสร้างเสถียรภาพคนและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์รวมไปถึง เป้าหมาย คือการสร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม สนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งมี

ผลผลิตก็คือ ได้กลไกสนับสนุนในการศึกษาในพื้นที่ ที่มีประสิทธิภาพเกิดโรงเรียนคุณภาพที่นำไปสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียนได้ครอบคลุม กลุ่มโรงเรียนประเภทต่างๆ นำไปสู่การออกแบบการพัฒนาที่มุ่งเป้าหมายเหมาะกับบริบทผู้เรียนด้านระบบโคเคซและระบบเครือข่ายเพื่อหนุนเสริมการพัฒนาโรงเรียนครู และผู้บริหาร รวมถึงได้ระบบการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ที่ให้ความสำคัญกับการทักษะในเรื่องของการเรียนรู้และทักษะชีวิต ประชาชนได้อะไร แน่แน่นอนว่าโรงเรียนคุณภาพเหมาะสมกับบริบทนำไปสู่การยกระดับศักยภาพผู้เรียนอย่างทั่วถึงรวมถึงได้เด็กที่มีทักษะต่างๆในการเรียนรู้ ทั้งทักษะการมีวินัย มีความรับผิดชอบภูมิใจในชาติและท้องถิ่น นี่คือข้อเสนอต่างๆ ที่ผลสืบเนื่องของข้อเสนอการปฏิรูป การศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กสำหรับการดำเนินงานของคณะทำงานคณะหนึ่งซึ่งอยู่ภายใต้อนุกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง

สำหรับบรรยากาศสมทรวินิจฉัยการเพื่อการปฏิรูปบนเวทีของการสัมมนาเรามาฟังหัวข้อนี้กัน **เสวนาทิศทางและแนวทางในการปฏิรูปสู่ความสำเร็จและยั่งยืน** ได้รับเกียรติจากท่าน วีรศักดิ์ ไคว์สุรัตน์ ประธานคณะทำงานการปฏิรูประบบบริหารราชการ ภายใต้ ๒๐ ปี . ยังมีวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิที่มาตอบคำถามของพี่

น้องที่มาร่วมเข้ารับฟังมหกรรมวิชาการเพื่อการปฏิรูปในวันนั้น เรื่องด้านการศึ
 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและที่ดิน ป่าไม้

กษาและด้าน

งานที่เราเห็นมา ในอดีตในเรื่องการศึกษานั้นดูเหมือนคนไทยสนใจเรื่องใบปริญญามาแล้วเราก็พบว่า
 ปัจจุบันนี้ จบได้ปริญญามาแล้วผู้ว่าจ้างงาน หรือว่าตัวปริญญาเองต่อให้ไม่ไปรับจ้างใครก็ทำอะไรยังไม่ค่อยได้
 มันจะทำอย่างไรครับท่าน ที่จะทำให้การศึกษาของเราก้าวไปสู่การที่ทำให้ เขาทำเป็น

คงเปลี่ยนไปตามธรรมชาติ เพราะว่าในระยะที่แล้มาสิ่งทั้งหลายนี้กำกับไปให้ตัวปริญญาเป็นตัวที่
 เครื่องมือ แม้ว่าเรารู้ว่าปฏิญญานั้นอาจจะไม่ใช่ตัวข้อกำหนดที่แท้จริงแต่ขณะนี้ เริ่มแล้ว เพราะ ว่า สังคม
 เปลี่ยนไปมากพอสมควรเมื่อเป็นอย่างนี้การที่จะต้องใช้สิ่งอื่นเช่นความสามารถจริงๆ เข้ามาในการเข้าทำงาน
 ทั้งหมด ตอนนี้เริ่มมีความหมายตรงนั้นเกิดขึ้น ผมก็ธรรมชาติกำลังเริ่มแก่แล้ว แล้วก็แม้แต่ปริญญาเอง มันก็
 ยังมีบอกว่าจบมาจากที่ไหนด้วย ตรงนี้ยังรู้ สึกว่าไม่ใช่ปัญหาหลัก ปัญหาหลักคือเรื่องของการใช้งานจริงซึ่ง
 ยกตัวอย่างๆ เช่น สมมุติว่า เรื่องเข้าไปทำงานจะเห็นเลยว่า เสียงเรียกร้องจากทางด้าน อุตสาหกรรมก็ดี ธุรกิจ
 ก็ดี จะอยากได้คุณสมบัติพวกนั้น แล้วคุณสมบัติที่สำคัญซึ่งปรากฏตามรัฐธรรมนูญ คือคุณธรรมจริยธรรม
 เพราะฉะนั้นปัญหา ของการศึกษานี้ อ่างคุณธรรมจริยธรรมได้หรือไม่แล้วส่วนนี้เป็นเครื่องที่ทำให้คนนั้นทำงาน
 ได้หรือเปล่าแทนที่จะเป็นเรื่องของแค่ใบปริญญาสภาพการเปลี่ยนแปลงมันเกิดขึ้นแล้วผมรู้สึกตรงนี้มันยังไม่
 เป็นไร ยังแก้ตัวเองได้

เราจะมีส่วนร่วมกับกระบวนการปฏิรูปอิสระทางการศึกษานั้นได้อย่างไรโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็น
 เรื่องของโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลใช้ไหมครับ บังเอิญว่าท่านอาจารย์ได้กรุณาเล่าไว้เบื้องต้นแล้วว่าจะให้
 โรงเรียนมีความเป็นนิติบุคคลมีความเป็นตัวของตัวเองมีอิสระมากขึ้น แต่ไม่ได้พร้อมทุกแห่งที่นี้ถ้าหากว่าเราขอ
 ท่านช่วยอธิบายต่อได้ไหมครับว่า ความพร้อมนี้ไม่เท่ากัน แล้วพร้อมที่มีไม่เท่ากันนั้นมันมีซีกก็ขึ้นไหมครับ
 แล้วทำอย่างไรกับพวกเขาที่ยังไม่พ ร้อมถ้าพร้อม ร้อยเปอร์เซ็นต์ เป็นนิติบุคคลออกไปเลย แต่ถ้าหากว่ายังไม่
 พร้อม ร้อยเปอร์เซ็นต์ หกสิบเปอร์เซ็นต์ สี่สิบเปอร์เซ็นต์ จะให้เป็นอย่างไรครับท่านครับ

พื้นฐานความหลากหลาย แล้วก็หลากหลายของความต้อการ แต่ขณะนี้คำถามคือความหลากหลาย
 เป็นของตัวโรงเรียนเองมีโรงเรียนจำนวนมากเลยที่พร้อมจะออก ได้เลย ส่วนที่ยังเป็นข้อที่ขัดขวางอยู่แล้วทำให้
 ไม่สำเร็จที่แล้มา

(๑) คือเงื่อนไข เงื่อนไขว่าเมื่อไปเป็นอิสระนี้ไม่ใช่ไปเป็นบริษัทที่จะต้องเลี้ยงตัวเองนี้ไม่ใช่ โรงเรียน
 ทั้งหมดเป็นของรัฐ รัฐยังจะต้องดูแล บริการเหล่านี้ให้แก่ประชาชน

(๒) คือไม่ใช่เรื่องของการที่จะกลายเป็นไปหากลาไ ร แต่ว่าเป็นอิสระแล้วผู้ที่มีส่วนได้เสียทั้งหลาย
 นี้อาจจะมาช่วยเพิ่มขึ้นอย่างรัฐเองก็จะได้ ที่นี้อีกส่วนหนึ่งซึ่งเป็นเรื่องสำคัญมาเลยคือเรื่องของบุคคลากรไม่ใช่
 การปรับคนเหล่านี้มีสถานการณ์เป็นอย่างอื่น ถ้าใครเป็นข้าราชการอยู่ แล้วบอกไม่ใช่อย่างนี้ก็เสร็จ แปลว่า
 เปลี่ยนไม่ได้ที่แล้มามันเป็นอย่างนั้น เงื่อนไขมันต้องเป็นเงื่อนไขหลักแล้วก็เมื่อเกิดอย่างนี้จะมีหลายแห่งที่
 พร้อมที่จะออกเลยมีหลายแห่งที่รวมกันเป็นกลุ่มแล้วออกเลย มีหลายแห่งน่ากลัวยังไม่ไหวหรอก แต่ส่วนนี้ทำ
 อย่างไรก็ส่วนที่เป็นส่วนจะเป็นรัฐก็ดีจะเป็นภาคเอกชนก็ดี ภาคทั้งหมยต้องเข้าไปช่วยเขา ให้เขาสามารถที่จะ

มีความมีเสรีภาพมีความเป็นอิสระในการทำให้มันมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นทำให้ผลสำเร็จของเขา คือคุณภาพทางการศึกษาดีขึ้นโดยที่มีความหลากหลายตามพื้นที่ตามปัญหาของเขา

หัวใจสำคัญคือคุณภาพการศึกษา แล้วคุณภาพนี้ต้องอาศัยเสรีภาพในการจัดการ การเรียนการสอน ตรงนี้เป็นเรื่องสำคัญซึ่งเสรีภาพในการจัดการเรียนการสอนก็โยงไปถึงเรื่องเสรีภาพในการบริหารงานบุคคลคือครูก็โยงไปถึงอีกว่าต้องเชื่อมั่นในครู ต้องมีศรัทธาในครู

การจัดการเองที่จำเป็นก็คือผู้บริหาร เพราะฉะนั้นผู้อำนวยการโรงเรียน มีความสำคัญอย่างมากความเป็นผู้นำตรงนั้นความสามารถในการจัดการ ตรงนี้รัฐต้องเข้าไปช่วยต้องไปพัฒนาเขาให้สามารถจะบริหารได้ แล้วก็บริหารได้ถูกต้องส่วนไหนที่มันยุ่งยากมากนัก ก็ต้องเพิ่มการช่วยเหลือลงไป เป็นกลไกหนึ่งของการปฏิรูปที่เป็นได้ทั้งหมด เพื่อนำไปสู่คุณภาพ กิลดความเหลื่อมล้ำ ที่นี้มันมีกลไกอื่นอีกนะครับที่ จะต้องยกกันขึ้นมา อันนี้ยกเรื่องของโรงเรียนนิติบุคคลขึ้นมาเพื่อ เป็นตัวอย่างเท่านั้นเองว่า ปฏิรูปไม่ใช่ความฝันไม่ใช่สิ่งที่อยู่ในกระดาษ แต่ต้องลงของจริงให้ได้ นี่คือนี่ที่กำลังจะเกิดขึ้น

อาชีวะ การศึกษานี้มุ่งไปเพื่อพัฒนาบุคคล พัฒนาในใจของคนพัฒนาความสามารถในการมีชีวิตของคนแต่ละคนเดียวกันส่วนหนึ่งนำไปสู่การมีอาชีพที่ดีขึ้นเพราะ นั้น เรามองเรื่องนี้นั้น เป็นหลายๆ มิติได้

มิติ ๑ มิติเฉพาะ สายอาชีวะก็กลายเป็นคนที่ฝึกทักษะเพื่อใช้ในงานถ้าเรามองแคๆ ก็ เห็นชัดว่าสายอาชีวะนั้นมีส่วนที่จะปรับและพัฒนาได้ส่วนที่จะต้องถึงขั้นปฏิรูปก็ยิ่งว่าได้ ลักษณะหนึ่งนี่ที่มีการกระทำแล้ว แล้วเหมือนจะได้ผล คือเรื่อง ทวิภาคี หมายความว่าภาคที่ใช้งานคนกับภาคการศึกษาไปทำอยู่ร่วมกันอันนี้แบบของเยอรมันกับ สวิตเซอร์แลนด์ ได้ผลแล้ว ทีนี้มาดูเพิ่มเติมนะครับว่า มันก็มีเรื่องของการทำงานที่จัดระบบอื่นๆ มหาลัยทั้งหลายเป็นวิชาชีพทั้งสิ้น มีวิชาชีพใหม่ๆ ที่เพิ่งจะเกิดขึ้นด้วยเช่นการดูแลเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็กเล็กจำนวนหนึ่งอาจจะไปวิชาชีพใหม่ขึ้นมาได้ผู้ดูแลผู้สูงอายุกลายเป็นอาชีพใหม่ขึ้นมา ได้ เพราะ ฉะนั้นทั้งหมดตรงนี้นั้น มีลักษณะของพลวัต ที่ต้องปรับ ระบบจะต้องมีความคล่องตัวด้วยในการจัดการส่วนนี้ด้วย และที่สำคัญมาก คือระบบต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันขณะนี้ระบบของเราไม่ได้ช่วยกัน ยกตัวอย่างนะครับ สมมุติว่า คณะวิศวะของมหาวิทยาลัย ทำไมไม่ร่วมมือ กับราชมณฑล ซึ่งทำหน้าที่ในเรื่องช่าง ทำไมราชมณฑลไม่ช่วยอาชีวะ หากทั้งหมดนี้รวมกันเป็นระบบเดียวที่ต่อเนื่องกันประเทศก็จะได้ประโยชน์อีกเยอะเลยแล้วก็ที่เราอยากจะทำให้ประเทศกลายเป็น มีนวัตกรรม ทั้งทุกระดับก็เป็นนวัตกรรมและทุกระดับก็ช่วยกันได้ถ้าช่วยกันทุกๆ แห่งก็เป็นของรัฐทั้งสิ้นนะ ถ้าช่วยกัน รัฐจะได้ประโยชน์และทุกคนก็ได้ประโยชน์ด้วยอันนี้ กลไก ยังไงต้องเกิดขึ้นกลไกในการชักจูง กลไกที่ปรับ ใครทำแล้วได้ประโยชน์ มันก็กลายเป็นเรื่องของการทำงานแข่งเพื่อให้เกิดการร่วมมือกันมัน ก็เป็นกระบวนการหนึ่งในการที่จะ ปฏิรูปแทน ที่จะต่างคนต่างอยู่แล้วก็แข่งกันด้วยนะ มหาวิทยาลัยทั้งหลายกับราชภัฏ ก็เหมือนกันกับ ร.ร. ต่างๆ ก็เหมือนกันมีตัวอย่างอยู่มากเลยที่ไปช่วยกันแล้วก็ได้ผลดียิ่งขึ้น เช่นเรื่องนี้อย่างโอลิมปิกคณะวิทยาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยไปช่วยโรงเรียนนักเรียนเราก็ไปแข่งโอลิมปิกชนะได้ทั้งหมดเหล่านี้ คือการร่วมมือกัน คือกลไกนี้ยังเป็นกลไกที่ขาดไปจากระบบของเรา ตรงนี้ก็เป็นการปฏิรูปอีกจุดหนึ่งว่าทุกคนคงต้องมองประโยชน์ของประเทศชาติเป็นหลักแทนที่จะมองประโยชน์ของส่วนตัว ของส่วนองค์กร ของส่วนสถาบัน ตัวเอง ปรับแนวความคิดตรงนั้นเสีย แล้วร่วมมือกันผมคิดว่า ส่วนนี้ไม่ใช่กฎหมายบอกได้ กฎหมายอาจจะ ทำกลไกบางอย่างที่ชักจูงได้ แต่ทุกคนต้องตื่นขึ้นมาบอกว่าฉันไม่ได้

ร่วมมือกันไม่ได้แล้วนะ **ถ้ามีฉะนั้นการศึกษา อาจจะปฏิรูปไม่ได้ ไม่สำเร็จ ถ้าจะให้สำเร็จนั้น ต้องลดอัตราตัวเองแล้วลงไปช่วยกัน ตรงนี้คือหัวใจสำคัญอีกด้านหนึ่ง**

กระบวนการปฏิรูปนี้ ในระบบราชการซึ่งผมเป็นประธานคณะกรรมการปฏิรูปนั้น สิ่งที่ผมก็คิดว่า บัดนี้ประเทศไทยประกอบไปด้วย ๑๕๕ กรม และทุกกรมก็มีรั้วสูง ความร่วมมือจึงมีน้อยแล้วก็กลายเป็นว่ากฎหมายที่ออกมาประมาณ ๑,๐๐๐ ฉบับ ที่ใช้กันอยู่ในประเทศไทยนั้น ก็เป็นกฎหมายที่เสนอโดยกรม ไม่ค่อยมีอะไรที่เป็นกฎหมายกลาง สถาบันการศึกษาที่ทำให้คนนอกมาช่วย คนในระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมาช่วย เพื่อจะสร้างความเชี่ยวชาญเป็นระบบ แล้วไม่ต้องแข่งกันมากน่าจะจะเป็นทางออก

กลไกการทำงานด้านการบริหารการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม คุณมีบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไง แล้วควรจะมีใครบ้างที่เข้ามามีบทบาทขับเคลื่อนให้ยั่งยืนปัญหาอุปสรรคในการดำเนินนโยบาย และปฏิบัติ เป็นอย่างไร

สิ่งที่จะทำให้ประสบความสำเร็จที่เป็นกุญแจสำคัญก็คือ **การทำงานในส่วนของบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม** ข้ามกันระหว่างหน่วยงาน ระหว่างขอบเขตจังหวัด ลุ่มน้ำ แล้วก็รวมไปถึงเรื่องของภูมิภาค เพราะฉะนั้น ในส่วนที่ได้เห็นการทำงานในยุคก่อนๆ ก็คือการทำงานในระดับ แท่ง เป็นแท่ง กรมนี้กรมนี้ก็ทำกันไป ยุคหลังที่มีการบูรณาการ กันเริ่มขึ้นมาและล่าสุดที่ ท่านนายกรัฐมนตรี ได้มีการตั้ง แผนงานในเรื่องของการทำงานประสานเชิง ของบูรณาการประมาณเกือบ ๓๐ แผน บูรณาการ ในส่วนของการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนี้ เป็นแผนหนึ่ง จากการบูรณาการกัน ๒ ส่วน (๑) เอาแผนมาปะติดรวมกัน แล้วก็ทำให้ประสบความสำเร็จตามตัว โครงการนั้นแต่มันไปไม่ถึงจุดเป้าหมายที่เราวางไว้ (๒) ต้องช่วยกันคิดช่วยกันทำในการทำงานต่างๆ เหล่านั้นเพื่อที่จะค่อยๆ วางระบบเพื่อที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ อยากเห็นแบบไหนแบบแรก ปฏิบัติต่อกันของแผนเอามา เย็บรวมกัน หรือคุยกันในภาพรวมทั้งระบบ ต่อจากนี้ จะนำเอาความสำเร็จของการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในระดับพื้นที่ ระดับชุมชน รวมไปถึงเรื่องของการบริหารจัดการน้ำในภาพรวมที่ทางรัฐบาลกำลังมองในเรื่องของการยกสำนักงานจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติขึ้นมาเพื่อบูรณาการงานร่วมกันอีกส่วนหนึ่ง

คณะกรรมการการปฏิรูปจะนำเอาแนวคิด เรียกว่า ลานสักโมเดล ที่ อุทัยธานี ซึ่งเป็นพื้นที่ ติดกับป่าห้วยขาแข้ง มรดกโลก ๒๗ ปีที่คุณสืบ นาคะเสถียร ได้ส่งสัญญาณไปเมื่อ ๒๗ ปี ออกผลในเรื่องของการดูแล เรื่องของการป้องกันรักษาป่าและพัฒนาคุณภาพชีวิตของพี่น้องประชาชนในเขตพื้นที่ นที่กันชนรอบนอกของป่าห้วยขาแข้งแล้ว และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ผ่านมาก็เข้ามาช่วย มีการทำเรื่องของเกษตรทฤษฎีใหม่ จัดหาน้ำส่งไปให้มีการพัฒนาเรื่องของการผลิต และการตลาดที่ควบคู่กันไป ตรงนี้ก็จะเป็นส่วนหนึ่งที่จะนำเอา เรื่องที่จะเป็นตัวอย่างความสำเร็จแต่ละพื้นที่ที่ เรื่องของน้ำเรื่องของการป่าไม้ เรื่องของการจัดการขยะยกขึ้นมาแล้วขยายผลต่อ ระยะต่อไปรวมไปถึงเรื่องของการข้อมูลต่างๆที่จะต้องได้เห็นจากนี้ในเชิงการบูรณาการคือ แผนทั้งงบประมาณพวกเราคงสงสัยว่า ๒ ล้านล้านบาท ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีไปลงอยู่ตรงไหนบ้าง ลง เรื่องอะไร ในส่วนของการทำงานด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พยายามถ่ายทอดตัวนั้นออกมาให้เห็นในเรื่อง

ของการบริหารจัดการน้ำเป็นอย่างไรรัน ต่อจากนี้ไป นี้เป็นช่องว่างช่วยกันแก้ไขให้มีสภาพสมบูรณ์ได้อย่างไร เรื่องของการขออนุญาต ในการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่า เรื่องของการทำ เหมืองแร่ เรื่องของการดูแลเรื่อง การจัดการขยะ ตอนนี้กระทรวงมหาดไทยกำลังเป็นบทบาทนำในเรื่องของท้องถิ่นในการช่วยแก้ไข อันนี้คือเชิง ของการบูรณาการที่ต้องปรับ

เรียบเรียงโดย นางสาววราพร โภคา

๓.๑๓ ประเด็น “เทปการสัมมนา "มหกรรมวิชาการเพื่อการปฏิรูป" เรื่อง ทิศทางและแนวทางการปฏิรูปสู่ความสำเร็จและยั่งยืน”

(ออกอากาศเมื่อวันอังคารที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๐)

โดย คณะอนุกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง ภายใต้คณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศ

สัปดาห์สุดท้าย ของการนำเสนอเทปมหกรรมวิชาการ เพื่อการปฏิรูปที่ยั่งยืน จัดขึ้น โดย คณะอนุกรรมการบูรณาการและการขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้างภายใต้คณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศ ได้นำแนวความคิด รวมถึงทิศทางการปฏิรูป ไปสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืนบนทศรูปของการเสวนา การปฏิรูปสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืน ทั้งด้านการศึกษา ด้านการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและที่ดินป่าไม้ รวมถึงด้านกระบวนการยุติธรรม (ตำรวจ) จะเป็นอย่างไรไปติดตามกัน

ท่านวิระศักดิ์ โควสุรัตน์ ผู้ดำเนินรายการ : ส่วนใหญ่จะเห็นด้วยเกี่ยวกับเรื่องการวิจัย นำมาใช้ในเรื่องการปรับปรุงการปฏิรูปด้านการศึกษา จะถามว่าจะทำอย่างไรให้นักวิจัยเข้าถึง แหล่งทุนได้เต็มที่ การร่วมมือจากทุกภาคส่วน จะทำอย่างไร และอีกคำถามถ้าหากโรงเรียนเป็นนิติบุคคล ตัวข้าราชการในโรงเรียนจะเปลี่ยนสถานะหรือไม่ และเรื่องของอัตรากำลัง ในการสอน รวมถึงธุรกิจที่ไม่เกี่ยวกับการสอน ทำให้ตั้งครูออกจากห้องเรียนเป็นจำนวนมากจะมีแนวทางเป็นอย่างไร ซึ่งคำถามทั้งหมดจะเน้นในเรื่องบริบททางสังคม การอาชีวศึกษามีสอนหลายด้านทั้งทวิภาคี แต่ก็ยังไม่เหมาะกับงานบางอาชีพ เช่นอาชีพเกษตรกร ซึ่งต้องเป็นผู้ประกอบการอิสระ ดังนั้นจะทำอย่างไร ให้ดึงเข้าสู่ระบบการศึกษาภาคการเกษตรให้มากเพียงพอ

ศ.นพ.จรัส สุวรรณเวลา: ขอบคุณสำหรับทุกคำถาม จะรับมาพิจารณา ในการที่จะปรับ มีบางอย่างที่จะตอบคำถามได้เลย ถ้าโรงเรียนเป็นนิติบุคคล และบุคลากร จะเป็นอย่างไร ก็อยู่ที่เงื่อนไข ถ้าเงื่อนไขนี้ไม่ตกผลึก ก็ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เพราะว่าผลกระทบจะเกิดขึ้นมากมาย ในการเปลี่ยนแปลงสถานะ แต่ในขณะเดียวกัน จะต้องเห็นประโยชน์ ส่วนรวมเป็นหลัก ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องคอยดูให้ติดกันว่า อย่าให้ทุกคนเดือดร้อน แล้วก็สิ่งที่กระทบจะทำอย่างไร ส่วนระบบที่จะต้องสร้างขึ้น จะต้องไม่มีการเปลี่ยนแปลงสถานะของบุคลากร ตรงนี้ค่อนข้างชัดเจน ส่วนเรื่องของแหล่งทุน แหล่งทุนที่มีอยู่ก็มีจำนวนมาก จะปรับแหล่งทุนเหล่านี้มาใช้ แหล่งทุนที่ขอเพิ่ม ถ้ามีเหตุผลสมควร เช่นสกว . จะต้องวิจัยอย่างเร่งด่วน ก็ต้องไปหาทุน มาให้ได้ทันทีที่ รัฐบาลก็ต้องจัดการเรื่องของแหล่งทุน ส่วนที่อยากจะนำเสนอคือเรื่องของโอกาส โอกาสครั้งนี้ของการปฏิรูป ครั้งที่ผ่านมามีปัญหา ว่าทำอย่างไรมันยากเหลือเกิน แต่ ปัจจุบันโลกกำลังเข้าสู่ยุคดิจิทัล ดิจิทัลนี้เป็นโอกาส ของการที่เราจะข้ามสิ่งเหล่านั้น นำ Digital Learning เข้ามาสู่ ระบบ ก็สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ อะไรหลายอย่าง การขาดแคลนครูก็อาจจะลดลง ด้วยการนำ ดิจิทัลเข้ามาช่วยแก้ไข กลับมาสู่เรื่องของการวิจัย คือจะนำดิจิทัลเข้ามาสู่ระบบการศึกษาไทยได้อย่างไรการนำนวัตกรรม ที่จะต้องเกิดขึ้นมีอะไรบ้าง เด็กในยุคปัจจุบันอ่านภาษาไทยไม่ออก อ่านได้แต่ไม่รู้เรื่อง เปลี่ยนให้อ่านแล้วออกได้อย่างไร ก็ด้วยการนำดิจิทัลเข้ามาเป็นเครื่องมือ ระบบปัจจุบันนี้อย่าไปโทษ political views มาแล้วที่เราจะต้องปรับปรุง จะต้องปฏิรูปให้ได้ เพราะฉะนั้น อยู่กับการปฏิบัติ อยู่ที่ทุกคนต้องช่วยเหลือกัน ทรัพยากร ไปทำการวิจัย เพื่อที่จะได้ เงินจาก

แหล่งทุน แต่ต้องมุ่งมั่นที่จะทำให้เกิด ประโยชน์ ต้องตื่นขึ้นมา อาย่ายอมให้สิ่งที่ไม่ดีเกิดขึ้นในระบบของเรา ต้องทำวิจัยสิ่งใดไม่ดีกว่า ทำ ซึ่งการปฏิรูปในครั้งนี้เป็นเรื่องของคนทุกคน โดยเฉพาะเรื่องการปฏิรูปการศึกษา ไม่มีทางสำเร็จได้ถ้าทุกคนไม่ช่วยกัน

ท่านวิระศักดิ์: Marit System ความสามารถ จะไปอยู่ที่เรื่องคุณ พิณิจ ทำอย่างไรถึงจะให้แน่ใจว่าโดนพิณิจ ในเรื่องของคุณสามารถอะไรที่ว่าเก่งเป็นอย่างไร

ท่านมนุษยวัฒน์โกเมธ: มองว่าที่เกี่ยวข้องกับการใช้คุณพิณิจ การใช้สติปัญญา และระบบการสรรหาบุคคลเข้ามาสู่งานอย่างมีระบบ แสดงว่าบุคคลที่เข้ามาสู่งานนั้นมีความรู้ความสามารถเท่าเทียมกัน ซึ่ง ผ่านระบบการคัดกรองมาแล้ว แต่ ว่าไม่สามารถมาวัดผลการทำงานได้อย่างชัดเจน แต่งานอะไรก็แล้วแต่ ที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับงานบริการ การให้บริการ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับผลการ ปฏิบัติการ Performance ก็ต้องนำหลักนี้มาใช้ ซึ่งพอจะวัดกันได้ ในเชิงธุรกิจสามารถวัดความสำเร็จของงานได้ ออกมาเป็นผล ตอบแทนต่อธุรกิจของเขา คืออยู่ที่ค่าของงานต้องวัดผลสำเร็จนั้นออกมาให้ได้ ข้าราชการต่างกว่า พนักงานเอกชน เพราะว่าพนักงานเอกชนต้องการคนเก่ง คนที่สามารถสร้างโปรไฟล์ให้บริษัทได้ แต่ข้าราชการคนเก่งอย่างเดียวไม่พอต้องเป็นคนดีด้วย เราก็พบมาว่าคนเก่งอย่างเดียว แต่ ไม่เป็นคนดี การที่จะเป็นคนเก่งต้องวัดค่าได้ออกมาเป็น ๒ มิติ เก่งและดี

ท่านวิระศักดิ์ : นี่ก็เป็นตัวชี้วัดที่ทำหายอย่างมาก และทุกคนอยากได้ แต่ เป็นเพียงว่ามันยังไม่มีใครที่สามารถทำออกมา ให้เป็นเครื่องมือชี้วัดที่ทุกคนยอมรับกับมัน

ดร.ธีรภัทร : ภาพรวม สะท้อนความจริงที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ทั้งภาครัฐและภาคประชาชนพยายามที่จะแก้ไขปัญหา คือเป็นที่ไปที่มาที่จะนำสิ่งต่างๆเหล่านี้มาเข้าสู่กระบวนการ ปฏิรูป ในครั้งนี้ ในเรื่องของการทำงานสิ่งหนึ่งที่สำคัญที่สุด เรื่องการพัฒนาบุคคล ก็ไปสู่ที่การศึกษา ที่เราจะต้องทำให้เขามีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้นคิดในเชิงระบบมากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นเนื้อเรื่องใกล้ตัว ที่ทุกคนจะต้องมาช่วยกันดู คือให้ปฏิรูปการศึกษา ใส่ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมลงไปด้วย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเรื่องของกฎหมาย มันเป็นเรื่องสำคัญ สิ่งต่างๆเหล่านี้จึงจะต้องทำความเข้าใจกับพี่น้องประชาชน ถ้าฝ่าฝืนกฎหมายหลังจาก นี้ จะเกิดอะไรขึ้น เพราะไม่เช่นนั้นแล้ว ทุกคนก็จะฝ่าฝืนกฎหมาย แล้วเมื่อฝ่าฝืนไปแล้ว ก็พยายามที่จะเรียกร้อง นำกลุ่มคนที่มีปัญหาคล้ายๆกันฝ่าฝืนเหมือนกัน มาให้ทางรัฐบาลแก้ไข หรือทุกคนต้องมาช่วยกันในเรื่องของการบังคับใช้กฎหมาย กฎหมายก็ไม่ได้จะช่วยในทุกด้าน โดยเฉพาะ เรื่องของการ เหลื่อมล้ำ ที่จะได้้นำสิ่งต่างๆเหล่านี้มาช่วยในการแก้ไขปัญหา การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่า ทั้งเรื่องของป่าชุมชน เรื่องของที่ดินทำกิน เรื่องของทรัพยากรธรรมชาติก็ไปเกี่ยวพันกับเรื่องของการเกษตร ราคาสินค้าเกษตรมันขึ้นกับปัจจัยหลายอย่าง แต่อย่างไรก็ตาม ในส่วนงานเหล่านี้เราก็จะพยายามแก้ไขปัญหาในเรื่อง การนำเอาระบบแปลงใหญ่ การทำเกษตรอินทรีย์ ในเรื่องของการลดต้นทุน เรื่องของการผลผลิตต่อไร่เข้ามาเสริม ในเรื่องของการแก้ไขปัญหาราคา สินค้าเกษตร รายได้ของพี่น้องเกษตรกร ในการทำระบบเกษตรผสมผสาน และการนำการบริหารจัดการน้ำเข้ามาเสริม ในชุดของคณะกรรมการ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เราดูเรื่องนี้ การปฏิรูปที่ดิน ที่เข้า

มาเสริมทั้งในเขตชลประทานและนอกชลประทาน ในส่วนของภาพรวมที่เป็นสิ่งสำคัญที่สุด เราจะต้องมีความหวัง ในการที่จะทำงาน โดยเฉพาะเรื่องของการบูรณาการ ซึ่งเป็นเรื่องที่ยาก และความคิดเห็นของท่านยังเป็นประโยชน์ต่อคณะกรรมการปฏิรูป เปิดช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นผ่านทาง facebook

ท่านมนุษยฯ : ปฏิรูปในกระบวนการยุติธรรม ตั้งคณะกรรมการขึ้นมา ๒ ชุด หนึ่งก็คือ คณะกรรมการปฏิรูปเรื่องกระบวนการยุติธรรมทั่วไป ภาพรวม กับการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ตำรวจ คือการปฏิรูปต้องการความต้องการของประชาชน เป็นที่ตั้ง ในเรื่องของต้องการอะไรจากตำรวจ ต้องการมีการดำรงชีวิตที่มีความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน เราก็มองต่อไปว่าตำรวจจะไปสัมพันธ์กับชุมชนอย่างไร ไปสัมพันธ์กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างไร ก็มองเป็นพื้นฐานว่าต่อไปจะเป็นเรื่องของการกระจายอำนาจ เรื่องงานตำรวจลงไปสู่ท้องถิ่นด้วย ในอนาคต

ท่านจรัสฯ : เรากำลังพิจารณาอีกด้านหนึ่ง เนื่องจากว่าการเมืองมีการเปลี่ยนแปลง จาก ๒๐ ปีที่ผ่านมา มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการศึกษาถึง ๒๓ คน เพราะ ตรงนี้เป็นปัญหาเรื่องความต่อเนื่อง กำลังมองดูว่าโครงสร้างทั้งหมด ควรจะต้องแยกหรือไม่ระหว่างฝ่ายนโยบาย ควรจะต้องไปอยู่ กับส่วนของงานงบประมาณ อีกส่วนหนึ่งที่แยกออกมา คือ Regulator ฝ่ายกำกับดูแล ส่งเสริม แยกออกไปจากฝ่ายปฏิบัติ ถ้าสามารถทำตรงนี้ได้ก็น่าจะ ทำให้โครงสร้างทั้งหมด ของการจัดการศึกษา มีการถ่วงดุลแล้วก็มี ความมั่นคงยั่งยืนยิ่งขึ้น

ท่านวีระศักดิ์ฯ : ภารกิจของทุกท่านนั้นยิ่งใหญ่แต่คำจำกัดความอันหนึ่ง ท่านได้บอกกับเราไว้ว่า ทำคนเดียว ไม่สามารถสำเร็จได้ ต้องอาศัยทุกคนให้เกิดการมีส่วนร่วมการปฏิรูป ครั้งนี้

.....

เรียบเรียงโดย นายการุณรัฐ จินตามณี

๓.๑๔ ประเด็น “การปฏิรูปการพิจารณากฎหมายในระบบรัฐสภา”

(ออกอากาศเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๐)

โดย ผศ.ดร.สมหมาย จันทรเรือง (ประธานคณะกรรมการปฏิรูปการพิจารณากฎหมายในระบบรัฐสภา)

ขอต้อนรับเข้าสู่รายการวาระปฏิรูป ...วาระประเทศไทย ถ้าพูดถึงเรื่องของกฎหมายหลายคนคงนึกถึงกระบวนการนิติบัญญัติ รวมถึงระบบงานของรัฐสภา แต่การพิจารณากฎหมายในระบบงานรัฐสภาที่ทราบกันอยู่แล้ว ทั้งนี้ ในเรื่องของการพิจารณากฎหมาย และระบบงานรัฐสภามีได้ดำเนินการมีเพียงคำว่า “ไม่ว่าหนึ่งส่งให้ไม่ว่าสอง ไม่ว่าสองส่งให้ไม่ว่าสาม แล้วจนจบเพียงเท่านั้น ” คณะทำงานชุดนี้ถึงได้มีการปฏิรูปการพิจารณากฎหมายในระบบรัฐสภา วันนี้จะไปพูดคุยกับ ผศ.ดร.สมหมาย จันทรเรือง (ประธานคณะกรรมการปฏิรูปการพิจารณากฎหมายในระบบรัฐสภา)

๑.การพิจารณากฎหมายในระบบรัฐสภา ทำไมถึงแต่งตั้งคณะทำงานชุดนี้ขึ้นมา

ภาพกว้างของการปฏิรูปทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการ ปฏิรูประบบหรือโครงสร้าง กฎหมายจะเป็นกลไกสำคัญเสมอ จะต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย ช่วงที่ผ่านมาท่านผู้ฟังคงทราบว่า การเสนอกฎหมายต่างๆ หรือว่าการพิจารณากฎหมาย ค่อนข้างจะมีปัญหาอยู่หลายประการ ซึ่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๗๗ รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมาย ที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ โดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นการแก่ประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวก และสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้าน และเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็น และการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกชั้น นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสม กับบริบทต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป รัฐพึงใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการ ในกฎหมายเฉพาะกรณีที่เป็น พึงกำหนดหลักเกณฑ์ การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ ในกฎหมายให้ชัดเจน และพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง

ซึ่งการเสนอกฎหมายใดๆ ก็ตามต้องในประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม นั้นหมายความว่าประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล หรือว่าประชาพิจารณ์ หรือให้แง่คิดต่างๆ เมื่อไหร่ไม่ผ่านพิจารณา จากประชาชนกฎหมายฉบับนั้นก็เข้าสภาไม่ได้ อันนี้คือความสำคัญ

๒. ถ้าเราย้อนไปก่อนหน้านั้นในเรื่องของการพิจารณากฎหมายในระบบรัฐสภามีรัฐธรรมนูญที่คุ้นตากันมาแล้ว ประชาชนก็เป็นส่วนหนึ่งในการที่จะเสนอเข้าไป แต่ก็น้อยที่จะให้กฎหมายที่ประชาชนเป็นผู้เสนอถูกบังคับใช้

เป็นกฎหมาย แล้วก็มี การวิภาค วิचारณกันว่า ทำไมก กฎหมายที่ประชาชนเสนอค่อนข้างที่จะยากนัก คณะทำงานชุดนี้ถึงมาจับในเรื่องของการพิจารณากฎหมายใน ระบบรัฐสภา และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ .ศ. ๒๕๖๐ ก่อนเข้าสู่การพิจารณา ของรัฐสภาตามมาตรา ๗๗ ความสำคัญของประชาชนที่จะเข้ามามีบทบาทมากขึ้น อย่างไรบ้าง

อันนี้ถือเป็นจุดประสงค์สำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้ ว่ากฎหมายทุกอย่างต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม อย่างน้อยก็ได้รับรู้ว่ามีกฎหมายอะไรจะออกมา ในเรื่องการประชาพิจารณ์เป็นเรื่องสำคัญ เท่าที่ผ่านมาถึงแม้ประชาชนจะมีส่วนร่วมช่องทางในการให้เสนอความเห็นตามประชาพิจารณ์ เมื่อดำเนินการ แล้วรูปแบบมันเป็นแค่ระบบหรือกระบวนการเท่านั้น แต่ว่าตามรัฐธรรมนูญใหม่ก็จะต้องการให้เป็นวัตถุประสงค์จากประชาชน ดังนั้นจึงได้ตั้งคณะทำงานชุดนี้ขึ้นมา

๓. ถ้าให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการแล้ว การออกกฎหมายจะช้าเกินไปหรือเปล่า หรือจะทำให้ขั้นตอนมันมีเยอะมากเกินไป ท่านมองอย่างไร

ในส่วนนี้ถือเป็นงานหลักของคณะทำงานชุดนี้ ที่ผ่านมาโดยเฉลี่ยกฎหมายที่เสนอเข้ารัฐสภา แต่ละฉบับจะใช้เวลาประมาณสองปีครึ่ง ภารกิจของคณะทำงานชุดนี้ คือ **ช่วยหาแนวทาง** ทำอย่างไรให้ประชาชนมีส่วนร่วม และดำเนินการได้เร็วสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญด้วย คณะทำงานชุดนี้ได้แยกออกเป็น ๒ ส่วน คือ ๑) การเสนอกฎหมายก่อนเข้ารัฐสภา คือก่อนเข้าสู่รัฐสภาก็คือ ความเห็นจากประชาชน ทำอย่างไรถึงจะถูกต้องและรวดเร็ว ๒) เมื่อเสนอเข้าสู่รัฐสภาแล้ว ทำอย่างไรให้กฎหมายให้ออกมาเร็วขึ้น แล้วก็มีความคุณภาพมาก

๔.ขอเรียนถามว่า วันแรกที่มีการประชุมกันมีหัวข้อการวางแนวทางในการดำเนินงาน ของคณะทำงานในส่วนของการปฏิรูปการพิจารณากฎหมายในระบบรัฐสภาวางแนวทางในเรื่องนี้อย่างไรบ้าง

มีการวางแนวทางไว้ ๒ แนวทางใหญ่ๆ ๑) แนวทางการเสนอกฎหมายก่อนเข้าสู่ระบบรัฐสภา คือการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนตามมาตรา ๗๗ ๒) เมื่อกฎหมายเข้าสู่ระบบรัฐสภา คือเข้าสู่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และ สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) แล้วนั้น ทำอย่างไรให้กฎหมายนั้นผ่านไปด้วยความรวดเร็วแล้วมีความคุณภาพ

๕. การประชุมของคณะทำงานการปฏิรูปการพิจารณากฎหมายในระบบรัฐสภา มีแนวทางหรือองค์ประกอบอย่างไรบ้าง

องค์ประกอบของคณะชุดนี้ จะมาจากอาจารย์จากมหาวิทยาลัย คณะนิติศาสตร์ส่วนหนึ่ง จากผู้แทนจากรัฐสภามีทั้ง ส .ส. และ ส.ว. และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับประชาชนส่วนหนึ่งด้วย ซึ่งการประชุมครั้งแรกได้ระดมความคิดเห็นกัน ๖ แนวทางด้วยกันคือ

แนวทางที่ ๑ จะทำอย่างไรให้กระบวนการพิจารณากฎหมายในระบบรัฐสภาได้มีความรวดเร็วขึ้น

แนวทางที่ ๒ พิจารณารวดเร็วแล้วนั้นเนื้อหากฎหมายต้องมีความคุณภาพ เนื้อหาต้องสนองความต้องการของประชาชน

แนวทางที่ ๓ กฎหมายทุกฉบับต้องมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้นการ ประชาพิจารณ์กฎหมายใดๆ ก็ตามจะต้องออกมาจากความเห็นของประชาชนโดยแท้จริง

แนวทางที่ ๔ นอกจากการเสนอกฎหมายแล้ว การปฏิรูปกฎหมายในระบบรัฐสภา จะพยายาม สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางสังคมด้วย เพื่อนำไปสู่รัฐบาล ๔.๐ และจะมีการเสนอ e-parliament ประชาชนที่สามารถเข้าถึงแนวทางการแก้ไขกฎหมายได้ด้วย ผ่านทางอินเทอร์เน็ตหรือผ่านทางสื่อไอทีต่างๆ

แนวทางที่ ๕ เมื่อกฎหมายออกแล้วไม่ใช่ออกมาก็จบ จะต้องติดตามว่ากฎหมายที่ออกมาบังคับใช้ กฎหมายมีประสิทธิภาพอย่างไร หมายความว่า จะต้องคุ้มค่า ต้องมีองค์กรรองรับเพื่อบังคับใช้กฎหมาย การ บังคับใช้กฎหมายต้องเสียค่าใช้จ่ายมากน้อยเพียงใด

แนวทางที่ ๖ หลังจากดำเนินการครบห้าแนวทางแล้ว คณะทำงานชุดนี้ จะจัดทำข้อเสนอทั้งหมดเพื่อนำเสนอในรัฐบาล รวมทั้งรัฐสภา เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการพิจารณาต่อไป

๖. ในการประชุมครั้งที่ผ่านมาของคณะกรรมการปฏิรูปพิจารณากฎหมายในระบบรัฐสภาที่มีข้อเสนอว่าต้อง ตกลงกันว่าจะทำทั้งหมด ๖ แนวทางด้วยกันตรงนี้ ดำเนินการไปแล้วก็ข้อหรือว่าทำไปแล้วเท่าไร หรือว่ามี การศึกษาในแต่ละข้อที่ตกลงกันไว้อย่างไรบ้าง

ตอนนี้เริ่มศึกษาไปบ้างแล้ว ได้ดำเนินการในส่วนแรกไป คือ ข้อเสนอเกี่ยวกับกฎหมายก่อนเข้าระบบ รัฐสภา ก็คือตามมาตรา ๗๗ ทำอย่างไรให้เกิดประโยชน์ อันนี้เสนอไว้ว่า การรับฟังความเห็นของประชาชน จะต้อง มีหน่วยงานที่รับฟัง การนำเสนอกฎหมาย ไม่ควรทำประชาพิจารณ์ ฉะนั้นคนทำประชาพิจารณ์อาจจะมี กรรมการที่ตั้งขึ้น ต้องเป็นกลางในการทำประชาพิจารณ์เพื่อให้ตรงกับข้อเท็จจริง อาจจะเป็นหน่วยงานทาง รัฐสภา

เรียบเรียงโดย นางสาววราพร โภคา

๓.๑๕ ประเด็น “การปฏิรูปการวางแผนและการผังเมืองของประเทศไทย กรณีศึกษาจังหวัดเพชรบุรี

(ออกอากาศเมื่อวันพุธที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๐)

โดย ศ.ดร. นพนนท์ ตาปนานนท์ (ประธานคณะทำงานปฏิรูปการวางแผนเชิงนโยบายและการผังเมืองเพื่อการบริหารราชการอย่างเป็นระบบ)

วันนี้เราจะไปติดตามการดำเนินงานของคณะทำงานปฏิรูปการวางแผนเชิงนโยบายและการผังเมืองเพื่อการบริหารราชการอย่างเป็นระบบ โดย ศ.ดร. นพนนท์ ตาปนานนท์ ประธานคณะทำงานปฏิรูปการวางแผนเชิงนโยบายและการผังเมืองเพื่อการบริหารราชการอย่างเป็นระบบ

๑. ความสำคัญของการปฏิรูปการวางแผนและการผังเมืองของ ประเทศไทย ขณะนี้คณะทำงานได้ดำเนินการอย่างไรบ้าง

ในเบื้องต้นได้ทบทวนกรอบกฎหมายพร้อมกับการวางแผนประเทศ การถ่ายทอดยุทธศาสตร์ชาติ ไปสู่การวางแผนการปฏิรูป การวางแผนผังเมือง รวมถึงการวางแผนของหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ รวมถึงหน่วยงานส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น จากนั้นศึกษาตัวอย่างจากต่างประเทศ อาทิ ประเทศอังกฤษ ญี่ปุ่น และมาเลเซีย

๒. คณะทำงานชุดนี้และได้มีการศึกษาข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างบ้านเรากับต่างประเทศ มันมีความเหมือนหรือแตกต่างอย่างไร

ในเรื่องการวางแผนของหน่วยงานรัฐจะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ยิ่งประเทศที่มีการปกครองแบบมีการบริหารแบบส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น อย่างเช่นประเทศที่เรานำมาเปรียบเทียบกับก็จะมีวางแผนเหมือนกัน ประเทศที่มีการตั้งยุทธศาสตร์ชาติและมีการถ่ายทอดยุทธศาสตร์ชาติลงมาแบบเป็นระบบ จากยุทธศาสตร์ชาติมาสู่การบริหารส่วนกลาง ลงมา ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น โดยส่วนภูมิภาคส่วนท้องถิ่นจะเป็นพื้นที่การประสานการทำงานในพื้นที่ จังหวัดจะมีหน้าที่ถ่ายทอดนโยบายจากส่วนกลางลงมา ส่วนท้องถิ่นจะเป็นการสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ทั้งหมดก็จะเกิดการบูรณาการในเชิงพื้นที่

๓. สำหรับเรื่องที่ว่า อาจารย์เล่าให้ฟังสำหรับต่างประเทศถือเป็นเรื่องปกติของเขา หรือว่าเขาก็มีการปฏิรูปมาก่อนหน้านี้เหมือนกัน

ตัวอย่างการปฏิรูปในต่างประเทศ ไม่ว่าจะเร็วหรือช้า อย่างในยุโรปมีการปฏิรูประบบนี้มานานแล้ว ส่วนญี่ปุ่น และ อังกฤษ ก็มาทำช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ส่วนมาเลเซีย เพิ่งจะเริ่มทำเมื่อ ค .ศ. ๑๙๙๐ นี้เอง โดยรัฐบาลได้วางยุทธศาสตร์ชาติ ๓๐ ปี มีการวางแผนมีการปรับเปลี่ยนกฎหมายเพื่อให้มีการถ่ายทอดยุทธศาสตร์ลงมาสู่การดำเนินงานในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ

๔. กว่าที่ประเทศเหล่านี้จะประสบความสำเร็จในการยอมรับ ในการวางแผนเชิงนโยบายรวมถึงการวางแผนผังเมืองเพื่อการบริหารราชการอย่างเป็นระบบ เชื่อว่าคงเหมือนประเทศไทยในปัจจุบันคือ กว่าที่จะก้าวผ่านจุดสำคัญไปสู่ความสำเร็จได้ ค่อนข้างจะหาทางออกเยอะพอสมควร ขอเรียนถามว่าจุดความสำคัญที่ทางคณะทำงานได้ศึกษาในการปฏิรูปเรื่องนี้ไปสู่ความสำเร็จ มันอยู่ตรงไหน อย่างไรบ้าง

เป็นเรื่องของการสร้างกลไกในการวางแผน เพื่อให้หน่วยงานต่างๆที่มีอยู่จำนวนมากสามารถที่จะประสานและดำเนินการร่วมกันได้ นอกจากแผนที่ใช้เป็นเครื่องมือในการบริหาร ต้องมีการนำแผนผังการบูรณาการเชิงพื้นที่เข้ามาประสานให้เกิดเป็นรูปธรรม โดยภาพความชัดเจนตรงนี้จะทำให้เกิดการจัดสรรงบประมาณในการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาใช้ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

๕. การที่สิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกลไก ฟันเฟือง หรือเส้นทางไปสู่ความสำเร็จได้ มันเป็นเพียงแค่สิ่งแวดล้อมภายนอกที่เราจะต้องเดินทางควบคู่กันไปให้ได้ แต่อีกหนึ่งปัจจัยนั้นก็คือเรื่องของคน ไม่ว่าจะเป็นจำนวน เรื่องของความคิด ความเชื่อ ความศรัทธา ถือว่าเป็นเรื่องที่หลายคนถูกสั่งสมมาตลอดเวลา อันนี้ถือเป็นการเปลี่ยนแนวคิดที่ค่อนข้างยากใหม่

ถ้าเราสร้างความเข้าใจก็คิดว่าน่าจะเป็นแนวทางที่ทำได้ โดยคณะทำงานได้เลือกใช้จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นเพียงจังหวัดเล็กๆ แต่มีครบถ้วน เป็นจังหวัดซึ่งครอบคลุมลุ่มน้ำ มีความชัดเจนในเรื่องการดำเนินการ ตั้งแต่ต้นน้ำ ลำธาร ป่าไม้ มีเขื่อน มีแก่งกักเก็บน้ำ พื้นที่การเกษตร มีเมือง มีพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ อุตสาหกรรม ปัญหาป่าชายเลน ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเล ปัญหาการขาดแคลนน้ำ คิดว่าน่าจะเป็นจังหวัดต้นแบบได้ ถ้าลองมีการถ่ายทอดยุทธศาสตร์ชาติลงมา จังหวัด การปกครองส่วนท้องถิ่น การปกครองส่วนกลาง จะมีการบูรณาการในเชิงพื้นที่ได้อย่างไร

๖. ถ้าเป็นไปได้สำหรับประเทศไทย มันมีสิ่งแวดล้อมในแต่ละจังหวัดที่แตกต่างกันออกไป แต่ในกรณีของเพชรบุรี ถือว่าเป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่มีองค์ประกอบค่อนข้างครบ ถ้าเราศึกษากรณีจังหวัดเพชรบุรีแล้ว เราสามารถนำไปใช้กับจังหวัดอื่นได้หรือไม่ หรือว่าต้องมีการดัดแปลงในส่วนไหนบ้าง

จังหวัดเพชรบุรีมีองค์ประกอบที่ครบ กรณีการฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ก็สามารถที่จะนำไปใช้กับทางภาคเหนือ ภาคตะวันตกได้ การเกษตรก็จะใช้กับภาคกลาง ชายฝั่งทะเลเล็กก็จะใช้กับภาคตะวันออก ภาคใต้ คือจังหวัดเพชรบุรีนี้เป็นการจำลองประเทศมา ๑ ประเทศ เพราะคุณสมบัติมีครบ

๗. จากการศึกษาของคณะทำงานชุดนี้และได้มีลงพื้นที่ในจังหวัดเพชรบุรีในการปฏิบัติจริง อยากให้อาจารย์เล่าถึงการดำเนินงานของคณะทำงานในส่วนนี้

ตอนนี้เริ่มต้นจากการรวบรวมข้อมูลของจังหวัดเพชรบุรีทั้งหมด เช่นมีพื้นที่ป่าไม้เท่าไร ลดลงเป็นปริมาณเท่าไร มีการปลูกเพิ่ม ทดแทนอย่างไร สิ่งที่มีความจำเป็นต่อการสร้างแหล่งน้ำอย่างไร ตอนนี้เรารวบรวมปริมาณน้ำฝนที่ตกในจังหวัดเพชรบุรี จากการวิเคราะห์มีแนวโน้มลดลง ก็จะมีปัญหาการขาดแคลนน้ำในอนาคต แต่ความต้องการในการใช้น้ำมีปริมาณเพิ่มขึ้น จังหวัดเพชรบุรี จะมีการเพิ่มแหล่งกักเก็บน้ำ มีการบริหารจัดการน้ำ ในเรื่องความเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ ภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม ภาคเมือง ภาคการท่องเที่ยวที่จะต้องใช้ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร

๘. กว่าจะได้กลั่นกรองออกมาถึงการศึกษาเรื่องนี้ว่าเป็นแบบนี้ สิ่งที่เรากลั่นกรองออกมา จะรู้ได้อย่างไรว่าปัญหาที่เราไปศึกษามาตรงกับความต้องการของพี่น้องประชาชน

ได้นำปัญหาทั้งหมดไปประชุมหารือภายในจังหวัด ซึ่งได้เชิญผู้เกี่ยวข้องจากภาคส่วนต่างๆ เข้ามาให้ความเห็นถึงทิศทางอนาคต จากข้อมูลที่บ่งชี้ถึงการเปลี่ยนแปลง จะสามารถนำพาจังหวัดเพชรบุรีให้พัฒนาต่อไปอย่างยั่งยืนได้อย่างไร ทุกคนจะช่วยกันอย่างไร ต้องปลูกป่าเพิ่มเติม ประหยัดน้ำอย่างไร ก็เป็นสิ่งที่ได้พูดคุยกันในพื้นที่

๙. ภายหลังจากนี้คณะทำงานได้ลงไปศึกษา วิเคราะห์ ประเด็นอะไรอีกกว่าจังหวัดเพชรบุรีต้องทำอะไร และแผนหรือนโยบายระดับชาติต้องลงไปอย่างไรบ้าง

ตอนนี้ได้ดูแผนพัฒนาจังหวัด ในระดับท้องถิ่นที่มีการตอบรับกับบริบทการเปลี่ยนแปลงได้อย่างไร ต้องมีการทบทวนว่าสิ่งที่มุ่งหวังไว้ว่าจังหวัดเพชรบุรี จะเป็นจังหวัดที่จะเป็นต้นแบบที่จะถ่ายทอดยุทธศาสตร์ชาติ แผนชาติ ลงมาสู่พื้นที่จังหวัด และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น จะต้องมีการบูรณาการอย่างไรงั้นบ้าง ในส่วนพื้นที่การท่องเที่ยว การเกษตร พื้นที่อุตสาหกรรม จะต้องมีการปรับการวางแผนอย่างไรบ้างเพื่อให้มีการเชื่อมโยงระหว่างแผนกับผังให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

๑๐. ในกรณีการปฏิรูปการวางแผนเชิงนโยบายและการผังเมือง บางทีการวางแผนเพื่อตอบโจทย์จากในระดับบนลงสู่ระดับล่าง แล้วความต้องการจากระดับล่างขึ้นสู่ข้างบน เพื่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในจังหวัดนั้นๆ เป็นไปได้ไหมบางทีการวางแผนนโยบายได้สำเร็จครบถ้วนแล้ว แต่งบประมาณไม่สามารถลงไปได้ และไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ อาจารย์มองในประเด็นนี้อย่างไร

ทั้งหมดต้องมีความสมดุลใน ๓ เรื่อง

๑. นโยบายที่ถ่ายทอดลงมาจากบนลงล่าง ว่ารัฐบาลมีนโยบายอะไรที่ถ่ายทอดลงมา เป็นเรื่องของทางรัฐบาลที่จะสามารถทำได้ตามกำลังและความสามารถ

๒. ความต้องการของประชาชน ต้องมีจำกัดในเรื่องของความสามารถด้านงบประมาณ ต้องดูในกรอบงบประมาณที่เป็นไปได้ว่าจะสามารถพัฒนาภายใต้กรอบงบประมาณ ขอบเขตเรื่องกฎหมาย กำลังบุคลากรอย่างไร

๓. การวางแผนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑๑. คณะทำงานได้ศึกษาหมวดการนำร่อง กรณีศึกษาจังหวัดเพชรบุรี ไปถึงขั้นตอนไหน อย่างไร

ตอนนี้อยู่ในช่วงรวบรวมข้อมูล โดยจะลงสำรวจพื้นที่ประมาณต้นเดือนธันวาคม ตั้งเป้าไว้ประมาณ ๒ เดือน เพื่อที่จะสรุปผล เพื่อเสนอต่ออนุกรรมการ

๑๒. ในกรณีลงไปศึกษาพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี แน่แน่นอนว่าพอวันหนึ่งเราได้คำตอบมาแล้ว สมมุติว่าเป็นไปได้ไหมว่าทางคณะทำงานได้ทำงานให้จังหวัดเพชรบุรี เรารู้ว่าต้นแบบเป็นแบบนี้ แล้วจังหวัดอื่นอยากจะทำตามบ้าง

แต่ด้วยความที่แต่ละจังหวัดแต่ละพื้นที่มีความเกรงกลัวว่าจะทำถูกไหม ทำแบบนี้ได้ไหม ต้องเหมือนเพชรบุรี ที่เขาศึกษาข้อมูลมาใหม่ ทางคณะกรรมการจะมีข้อคัดท้ายไปด้วยใหม่ว่าจะต้องมีการตั้งคณะกรรมการรวมทั้งไปถึง คณะกรรมการเพื่อที่จะให้มีที่ปรึกษาในการทำกรณีแบบนี้ใหม่

ในเบื้องต้นอยากทราบคำตอบว่าสิ่งที่ควรที่จะปรับปรุงในระบบการวางแผน การถ่ายทอดยุทธศาสตร์มาสู่แผนปฏิบัติการของแต่ละภาคส่วน โดยมีตัวอย่างของจังหวัดเพชรบุรีเป็นต้นแบบ ตอนนี้ถ้าจะต้องมีการผลักดันต่อไปอย่างไร คิดว่าทางรัฐบาลต้องเป็นผู้ตัดสินใจว่าสิ่งนี้จะ เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนต่อไปในอนาคต ถ่ายทอดไปสู่การขยายผล อาจจะเป็นเรื่องของ การให้คำปรึกษาต่อเนื่องไป ซึ่งจังหวัดเพชรบุรีเป็น จังหวัดที่มีคุณสมบัติครบถ้วนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับจังหวัดอื่นๆได้ในบริบทที่เกี่ยวข้อง

๑๓. ในกรณีของคณะกรรมการปฏิรูปการวางแผนเชิงนโยบายและผังเมืองเพื่อการบริหารราชการอย่างเป็นระบบ จะต้องมีการศึกษาข้อมูลรวมถึงการลงพื้นที่เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง เพื่อนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป บางที่อาจมีการเปลี่ยนแปลง ท่านมองในส่วนนี้อย่างไร

ผลลัพธ์ของการดำเนินงานคือ การวางแผน ทิศทางที่จะเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับรัฐบาลที่จะเข้ามาบริหาร ซึ่งก็จะถูกถ่ายทอดเข้ามาสู่ระบบการวางแผน และทุกอย่างจะถูกปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการของประชาชน

เรียบเรียงโดย นายคมสันต์ ทองแมน

๓.๑๖ ประเด็น “ข้อเสนอการปฏิรูประบบงานสอบสวน”

(ออกอากาศเมื่อวันอังคารที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๐)

โดย ศ.ดร.บรรเจิด สิงคะเนติ (ประธานคณะกรรมการด้านการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม)

ขอต้อนรับคุณผู้ฟังเข้าสู่รายการวาระปฏิรูป ... วาระประเทศไทย ติดตามกับการปฏิรูประบบงานสอบสวน จะมีข้อเสนออย่างไรที่จะเสนอขึ้นไป รวมไปถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินงานในเรื่องใด วันนี้ได้รับเกียรติจาก ศ.ดร.บรรเจิด สิงคะเนติ ประธานคณะกรรมการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ภายใต้คณะกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง (อปป.)

๑. ทำไมคณะกรรมการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ถึงหยิบเรื่องระบบงานสอบสวนขึ้นมาปฏิรูป หรือว่ามีข้อเสนอต่างๆ ซึ่งเกิดอะไรขึ้นกับระบบงานสอบสวนในประเทศไทย

เรื่องระบบงานสอบสวนถือว่าเป็นปัญหา และเป็นประเด็นที่สำคัญที่สุดในกระบวนการยุติธรรมของไทย เพราะว่ากระบวนการยุติธรรมทางอาญา เริ่มต้นที่งานสืบสวน สอบสวน ไปจนถึงทำสำนวนให้อัยการ ก็จะทำดำเนินการส่งฟ้องร้องไปที่ศาล ฉะนั้นระบบงานสอบสวนถือเป็นต้นทาง (ต้นน้ำ) ของกระบวนการก็จะทำให้ (กลางน้ำ) ซึ่งเป็นอัยการ และ (ปลายน้ำ) ซึ่งเป็นศาลก็จะเป็นปัญหาไปทั้งหมด ขอเรียนว่างานสอบสวนที่ในเรื่องความยุติธรรมทางอาญานั้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนยากคนจนอย่างมาก และประเด็นดังกล่าวสามารถนำไปสู่ฐานแห่งความเหลื่อมล้ำ ความไม่เป็นธรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม นำมาสู่ความขัดแย้งส่วนหนึ่งเกิดจากกระบวนการยุติธรรม ถ้าเป็นคนที่เข้าไม่ถึงกระบวนการยุติธรรม หรือไม่มีฐานะทางสังคม จะทำให้เกิดปัญหาต่อความยุติธรรม ในส่วนนี้ได้หยิบยกประเด็นเรื่องกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เช่น ประเด็นสอบสวนขึ้นมาเพื่อศึกษา และทำข้อเสนอแนะ ขอเรียนว่าเป็นประเด็นที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อคนในวงกว้างมาก

๒. ระบบงานสอบสวน ซึ่งการดำเนินงานของสภาปฏิรูปแห่งชาติได้กล่าวถึงเรื่องระบบงานสอบสวนด้วย หากไม่มีเรื่องการปฏิรูปเข้ามาเกี่ยวข้อง ระบบงานสอบสวนในประเทศไทยถือว่าเป็นปัญหาไปในทางบวก หรือหรือทางลบ ท่านมองอย่างไร

การที่จะปฏิรูปงานสอบสวนให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลเป็นความพยายาม มาอย่างยาวนาน ประมาณ ๔๐-๕๐ ปีแล้ว ผมอยากจะเรียนว่า การแก้ไข การเปลี่ยนแปลงไม่มีที่จะผลักดัน และการขับเคลื่อนในการปฏิรูป ฉะนั้น ผมเห็นว่าพลังของความเปลี่ยนแปลงที่จะทำให้มันเกิดมาตรฐาน ปัจจัยที่ทำให้ฝ่ายการเมืองไม่เข้าไปดำเนินการปฏิรูปเพราะจะอาศัยประโยชน์ทางตำรวจ ในช่วงหลังมีความพยายามที่จะปฏิรูปมาตลอด จนมาถึงรัฐธรรมนูญฉบับที่เขียนไว้ ให้มีการปฏิรูป และเจาะจงให้มีการปฏิรูปตำรวจ และเรื่องสอบสวน เรื่องการปฏิรูปนี้ไม่เคยเขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ มาก่อน ครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่มีการเขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ เพราะการปฏิรูปเกิดขึ้นโดยกระบวนการปกติไม่ได้ ซึ่งการปฏิรูปต้องเป็นเจตจำนงค์ของประชาชน

๓. ทำไมหลายคนให้ความสำคัญในเรื่องของการสอบสวนมากขึ้นกว่าเดิม และเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับระบบงานสอบสวน มีหลายหน่วยงาน สงสัยว่าตกลงงานสอบสวนอยู่ในความรับผิดชอบของใคร นี่ถือว่าเป็นประเด็นใหญ่ที่ประชาชนให้ความสนใจ แล้วทำไมเพิ่งมาตีฆ้องร้องเป่ากันในปัจจุบัน เพราะเหตุใด

การสอบสวนของ ประเทศไทย มีมานานแล้ว แต่ไม่ได้เป็นตามมาตรฐานสากล กระบวนการในการสอบสวนจะต้องคำนึงถึงความโปร่งใสเน้นหลักการตรวจสอบได้ ตรงนี้จะไปเชื่อมโยงสัมพันธ์กับระบบงานของตำรวจ ยิ่งระบบงานของตำรวจอยู่ภายใต้การเมืองมาก เท่าไหร่ ก็ยิ่งจะอันตรายต่อระบบงานสอบสวนมากเท่านั้น เพราะระบบงานสอบสวนต้องการการดำเนินการที่เป็นอิสระ และเป็นกลาง ไม่มีการแทรกแซงทางฝ่ายการเมืองหรือผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ แต่่างานสอบสวนเป็นงานจุดเริ่มต้นของกระบวนการทางอาญาที่จะไปสู่ศาล จึงไม่เหมือนกับป้องกันปราบปรามที่อาศัยการสั่งการมีหลักการบังคับบัญชาเพื่อนำไปสู่การป้องกันและปราบปรามอย่างมีประสิทธิภาพ ผมเรียนว่าเรื่องนี้ไม่ควรแยกระหว่างตำรวจกับอัยการ ทั้ง ๒ ส่วนต้องร่วมกันในการที่จะไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ต้องมองว่าความมุ่งหมายของกระบวนการสอบสวนนี้ มุ่งที่จะสืบสวนข้อเท็จจริงรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อนำไปสู่การพิสูจน์ความผิด ในส่วนที่กล่าวว่าเป็นการแย่งอำนาจกัน เพราะว่ามีผลประโยชน์ ตรงนี้ ถ้ามองในมุมมองของประชาชน จะต้องแยกเป็น ๒ ส่วนในงาน คือ *อัยการ ตำรวจ* ปัจจุบันแยกเป็นสามชั้น *ตำรวจ อัยการ ศาล*

๔. ท่านได้กล่าวถึง หลักกระบวนการหรือระบบงานสอบสวนที่เป็นหลักสากล ปัจจุบันถ้านำมาเปรียบเทียบกับระหว่างประเทศไทย กับหลักสากล จะต้องปรับปรุงอะไรบ้าง

ตอนนี้ตัดเป้าไปที่การนำ ข้อเท็จจริงไป เสนอต่อ ศาล ซึ่งต่าง ประเทศไม่ได้แยกกันระหว่างอัยการกับตำรวจ ถือว่าเป็นกระบวนการเดียวกัน ในการที่จะรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อไปเสนอต่อศาล

๕. ขั้นตอนของการสอบสวนของต่างประเทศ จะมีหน่วยงานกลางหรือจะแยกให้ชัดเจนระหว่าง ตำรวจกับศาล ที่เมื่อสักครู่ท่านได้เล่าให้ฟัง

ยกตัวอย่างในต่างประเทศ เมื่อเกิดเหตุการณ์ก่อการร้าย ขึ้น ผู้ที่ออกมาแถลงข่าวคือ อัยการ เพราะว่าอัยการต้อง ทราบข้อมูล เกี่ยวกับพื้นที่ และรายละเอียดของการกระทำความผิดเพื่อนำเสนอต่อศาล และสามารถพิสูจน์ได้ แต่ของ ประเทศไทย อัยการไม่เคย ทราบ รายละเอียดพื้นที่ ข้อเท็จจริงอะไรต่างๆ เชิงพื้นที่ แสดงว่า ระบบการสอบสวนที่แบบนี้ไม่เอื้อต่อการพิสูจน์ความจริงในชั้นศาล ที่ร้ายไปกว่านั้นคือ ก่อนที่อัยการจะสั่งสำนวนมีเวลาเพียง ๒-๓ วัน ฉะนั้นเราต้องทำให้กระบวนการสอบสวนทั้งตำรวจและอัยการ สามารถที่จะรวบรวมข้อเท็จจริง เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม ในการพิสูจน์ตรวจสอบความผิดทั้งหลาย

๖. สมมุติว่าวันหนึ่ง มีการปฏิรูปเพื่อไม่ให้ทำตามหลักสากลโลกที่ใช้กันอยู่ จะเป็นอย่างไร

ตัวชี้วัดกันว่าคดีที่ไปถึงศาล คือ จำนวนการยกฟ้องเท่าไร การลงโทษเท่าไร ยกตัวอย่าง ประเทศญี่ปุ่น เมื่อมีคดีความ มีการลงโทษร้อยละ ๙๐ แสดงให้เห็นว่าระบบการสอบสวน ระบบรวบรวมข้อเท็จจริงนำไปสู่การพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัย แล้วนำไปสู่การให้ศาลลงโทษได้ อันนั้นคือคุณภาพของระบบงานสอบสวน

เพราะฉะนั้นคนจน เขาไม่ได้มีโอกาสต่อสู้อะไร ถ้าระบบที่เป็นอย่างนี้ คนจนทั้งนั้นที่ติดคุก คนจนไม่มีโอกาสทางที่จะไปดำเนินการอะไร

๗. คณะปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมได้หยิบการปฏิรูประบบงานสอบสวนเข้ามาคุย มีข้อเสนอเป็นอย่างไรบ้าง

จริงๆแล้วผมมี ๒-๓ เรื่องที่สำคัญ คือ

เรื่องทีหนึ่ง คือ กฎหมายอาญาไม่รู้ก็ร้อยฉบับ ทุกฉบับที่มีกฎหมายอาญา ภาระงานทั้งหลายก็ต้องลงไปตำรวจหมด จึงมีการคิดกันว่าหน่วยงานที่มีอำนาจดูแลกฎหมาย และมีโทษทางอาญาให้เขามีอำนาจที่จะสอบสวนได้ด้วย เป็นการกระจายอำนาจสอบสวนที่ไม่ได้จำกัดอยู่ที่ตำรวจเท่านั้น ข้อดี คือ จะทำให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน อีกทางหนึ่งจะช่วยลดภาระของตำรวจ และทำให้กระบวนการยุติธรรมเร็วขึ้น

เรื่องที่สอง คือ การแยกงานสอบสวนกับงานสืบสวนออกจากกัน งานสอบสวน หมายถึง มีการร้องทุกกล่าวโทษแล้ว จากนั้นไปสู่กระบวนการสอบสวน ฉะนั้นจึงไม่เหมือนกัน แต่อาจจะไม่ได้แยกขาดจากกันโดยเด็ดขาด อาจจะมีส่วนที่ไปสัมพันธ์กัน เพราะฉะนั้นข้อยุติว่าจะแยกงานนี้เรื่องอยู่ใน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) อาจจะทำให้กระบวนการสอบสวนดีขึ้น เพราะว่าถ้า ไม่แยกเลยแล้วใช้ ระบบการบังคับบัญชาในแบบเดิมนี้ จะไปกระทบความเป็นอิสระของงานสอบสวนได้

เรื่องที่สาม คือ การปรับระบบงานสอบสวนเป็นสองชั้น คือ ๑. ชั้นตำรวจอัยการ ๒. ชั้นศาล ไม่ได้แยกสามชั้นเหมือนอยู่ในปัจจุบัน การแยกเป็นสองชั้นนี้ เป็นเรื่องที่ทั้ง อัยการซึ่งมีหน้าที่ในการว่าความในชั้นศาลกับตำรวจซึ่งอยู่ใกล้ชิดเหตุการณ์ ๒ ส่วนนี้ต้องร่วมมือกันในการดำเนินการเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิด หากแยกเป็น ๒ ชั้นแบบนี้แล้วงานสอบสวนมีความอิสระ อัยการจะเข้ามาในฐานะเป็นคนที่ต้องไปว่าความในชั้นศาลต้อง ทราบถึงสถานที่เกิด เหตุ และทราบ รายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับการกระทำ ความผิด จะทำให้คุณภาพของงานที่จะขึ้นไปสู่ศาล สามารถพิสูจน์ความจริง แต่ว่าการเข้ามาของอัยการก็ต้องเรียนว่าไม่ได้หมายความว่าเข้ามาทุกคดีอาจจะเป็นเป็นคดีสำคัญ เช่นคดีอุกฉกรรจ์ คดีร้ายแรง คดีที่ประชาชนรู้สึกว่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรม

๘. การปฏิรูปงานสอบสวนจะทำให้ประชาชนเชื่อมั่นในความเป็นอิสระ ความมีประสิทธิภาพ และเป็นมืออาชีพได้หรือไม่

ทิศทางในการดำเนินการมี ๓-๔ ประการอย่างที่ได้อธิบายไปในตอนต้น คือ ๑.การกระจายอำนาจ ๒. การแยกงาน ๓.ทำให้อัยการมีส่วนร่วม อันนี้ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของงานสอบสวน

เรียบเรียงโดย นางสาววราพร โภคา

๓.๑๗ ประเด็น “ การปฏิรูประบบการศึกษาโดยการใช้งานวิจัยเป็นฐาน ”

(ออกอากาศเมื่อวันอังคารที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๖๐)

โดย รศ.ดร.ปัทมาวดี โพชนุกูล (อนุกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง
ประธานคณะกรรมการปฏิรูประบบการศึกษา)

การดำเนินงานในเรื่องของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งปัจจุบันเห็นว่ามี การเรี ยนรู้โดยใช้การวิจัย เป็นฐานนั้น มีผู้ที่เรียกแตกต่างกันออกไป อย่างเช่น การสอนแบบเน้นการวิจัย การเรี ยนการสอนโดยใช้ กระบวนการวิจัย การสอนแบบวิจัย การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน และการจัดกา รเรี ยนรู้แบบใช้การ วิจัยเป็นฐาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ความหมายมันคืออะไร ทำไมต้องมีเรื่องนี้เข้ามาเกี่ยวข้อง

๑. ทำไมคณะกรรมการในเรื่องของการปฏิรูประบบการศึกษา ถึงมีการปฏิรูประบบการศึกษาโดยการใช้งานวิจัย เป็นฐาน มันเกี่ยวข้องยังไงทำไมถึงต้องมีการพูดคุยในที่ประชุมของคณะกรรมการชุดนี้

จริงๆแล้วการกำหนดนโยบายหรือการสร้างการเปลี่ยนแปลงใดๆ น่าจะจำเป็นต้องใช้ข้อมูลหรือชุด ความรู้ในการประกอบการตัดสินใจ ในการที่จะกำหนดทิศทาง การเปลี่ยนแปลงทางด้านนโยบาย เพราะฉะนั้น ส่วนหนึ่งก็คือข้อมูล ซึ่งข้อมูลจากการศึกษาวิจัย น่าจะเป็นชุดความรู้หนึ่งที่ใช้ประกอบ ในการใช้ทำข้อเสนอ เพื่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายได้

๒. คณะทำงานชุดนี้ก็ศึกษา ๒ เรื่องไปพร้อมๆ กันใช่หรือไม่

ทาง สสวท. ก็มีงานศึกษาวิจัย ที่เกี่ ยวกับการใช้งานวิจัยเป็นฐาน ให้ผู้เรียนเองมีการเรี ยนรู้แบบวิจัย เช่น เรื่องการเรียนรู้ของ Soft Touch based Learning และ Soft Touch Based Learning คือ การให้เด็ก มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ แล้วทำให้เกิดการเรียนรู้ สิ่งที่ทำโครงการวิจัย คือการให้เด็กทำไปด้วยและเรี ยนรู้ ไปด้วย ซึ่งจริงๆ ของประเทศไทยก็จะมีหลักสูตรพวกโครงการต่างๆ ทั้งตัวโครงการเป็นลักษณะของ Active Learning ก็คือเด็กลงมือปฏิบัติแล้วก็ได้เรี ยนรู้ สิ่งที่เราพบปัญหาในการสอนวิชาโครงการ คือ บางครั้งครู อาจจะถูกตามคู่มือ แล้วให้เด็กทำตาม แต่เวลากลับมาสู่การอธิบายเหตุ ผลของการทำโครงการแล้วสำเร็จ หรือไม่สำเร็จ ทำโครงการแล้วเกิดผลลัพธ์อย่างไร ซึ่งกระบวนการเรี ยนรู้ตรงนี้ขาดหายไป แต่ถ้าคิดแบบฐาน งานวิจัยก็คือ พยายามหาคำอธิบาย ว่าถ้าเกิดทำโครงการแล้วเกิดปรากฏการณ์แบบนี้ เกิดขึ้นเนื่องจากอะไร มี สาเหตุมาจากอะไร ลักษณะแบบนี้จะเข้าเหมือนการทำโครงการแบบมีการวิจัยเป็นพื้นฐาน ก็คือการเอาบูรณา การความรู้มาแปลงเป็นการทำโครงการ ลงมือปฏิบัติ เด็กจะได้ความรู้จากการปฏิบัติ อันนี้คือสิ่งที่เรากำลัง ทำงานวิจัยอยู่

๓. ในปัจจุบันสภาพสังคมไทยในเรื่องของการศึกษาที่ใช้งานวิจัยเป็นฐานหรือเอาการวิจัยเข้ามาในด้านการ เรี ยนรู้ในระบบการศึกษาบ้านเรา มันมีอย่างน้อยแค่ไหน ประสบความสำเร็จหรือไม่ หรือถ้าเกิดมันน้อยไปเรา จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขอย่างไรบ้าง

คือที่ผ่านมาเรามีวิชาโครงการ ซึ่งอาจจะไม่ใช่วิชาบังคับ แต่ว่า หลายที่ก็จะมิวิชาโครงการ หรือใน ระดับโรงเรียนมาตรฐานสากล ก็จะมีวิชาที่เรียกว่า IS (independent Study) ซึ่งอันนี้จะเป็นลักษณะของการ ใช้งานวิจัยเข้าไป คือมีการศึกษา ค้นคว้า หาคำตอบ ในลักษณะแบบนี้ แต่กระบวนการสอนโครงการฐานวิจัย ให้ได้ผลดี คุณครูที่จะต้องฝึกตั้งแต่การตั้งโจทย์ปัญหา แล้วคุณครูเป็นโค้ชที่ค่อยๆ ให้นักเรียนคลี่คลายการ เรี ยนรู้ ลงมือปฏิบัติ แล้วคอยชี้แนะ แต่สิ่งที่เห็นความสำคัญมากกว่านั้นก็คือ โครงการวิจัยมันไม่ได้แปลว่าต้อง อยู่แต่ในห้องแล็บ ต้องพยายามใส่ในเรื่องของโครงการฐานวิจัยที่ลงไป สู่ชุมชน แปลว่าเด็กสามารถลงไปค้นหา โจทย์กับชุมชน คุยกับชาวบ้าน ยกตัวอย่างเช่น ชาวบ้านที่ทอผ้า เด็กสามารถลงไปคุยกับชาวบ้านที่ทอผ้า ในขณะที่เดียวกันก็อาจจะคุยว่าปัญหาที่เจอในขณะทอผ้า การถักทออะไรต่างๆ เหล่านี้ สามารถหยิบโจทย์ขึ้นมา

คลี่คลายเป็นตัวโครงการ ที่นักเรียนทำด้วยกัน อาจจะมีแจจจจจจจจจ ๑๐ ทีม ทีมและจจจจจจจจ ซึ่งในที่สุดมันจะไปตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องการทอผ้า

๔. การเรียนแบบนี้ มีการใช้การวิจัยเข้ามาเป็นสื่อในการเรียนการสอนอีกรูปแบบหนึ่ง ตรงนี้ถือว่าเป็นสิ่งที่เกิดประโยชน์มากน้อยแค่ไหน

เด็กจะรู้สึกสนุกเพราะเขาได้ มีกิจกรรม ได้ลงไปพื้นที่ เด็กจะมีความรู้สึกผูกพัน ในพื้นที่กับชุมชน ในขณะที่เดียวกันชุมชนไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่ พ่อแม่ที่อยู่ในชุมชน หรือชาวบ้านที่อยู่ในชุมชน ก็จะมีปฏิสัมพันธ์กับโรงเรียน ครูวันนี้ก็มีปัญหาบางอย่างในพื้นที่ของชาวบ้าน สามารถถูกถ่ายทอดเข้ามาให้กับเด็ก แล้วเด็กไปค้นคว้าเพื่อหาคำอธิบายเพิ่มเติมกับภูมิปัญญาที่เกิดขึ้นในชุมชน ฉะนั้นก็จะได้ ๒ ถึง ๓ ประเด็น ตั้งแต่เรื่องการเรียนรู้ของเด็กที่ได้เรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัว ประการที่ ๒ การเรียนรู้แบบนี้ จะต้องมีการบูรณาการจากหลายวิชา เช่น การทอผ้า จะต้องหมอบตั้งแต่ผ้าทอเอามาจากไหน ครามมาจากไหน ก็จะได้การเรียนรู้เรื่องเกษตร การฝึกอาชีพ เรื่องความสำคัญในชุมชน การตลาด เป็นต้น แล้วการที่เด็กจะต้องมีการมานำเสนอก็จะเป็นการฝึกภาษาไทยกับเด็ก เพราะฉะนั้นจะมีครูวิชาต่างๆ ลงไปทำงานวิจัยด้วยกันได้ ก็จะเกิดการบูรณา การเด็กจะรู้สึกว่างานวิจัยเป็นเรื่องไม่ยาก เด็กได้เกิดการหาเหตุผล พ่อแม่ก็พอใจ ชุมชนเองก็พอใจ

๕. กรณีแบบนี้ต้องกำหนดใหม่ว่า ต้องเด็กอายุเท่าไร เพราะวิธีการที่เอาเรื่องของการวิจัย เข้ามามีส่วนของสื่อการเรียนการสอน จะเห็นว่าเด็กๆ พอเริ่มฟังอาจารย์จะเริ่มรู้สึกสนุกแล้ว ได้ไปทำกิจกรรม แต่การที่เขาจะมาเขียนเป็นตัวหนังสือ บอกเล่าเก้าสิบแล้วเอามาเขียนเป็นตัวหนังสือ มันอาจจะยากสำหรับเด็กตัวเล็กๆ แต่ถ้าสำหรับเด็กโต ก็ว่ากันอีกเรื่องหนึ่ง ตรงนี้เราจะต้องแบ่งช่วงสำหรับอายุใหม่คะสำหรับ เรื่องของการเรียนการสอนที่มีสื่อของการวิจัย เข้ามาในการเรียนการสอนนี้

ในต่างประเทศ เด็กมัธยมต้น ประถมปลาย เขาจะพูดคำว่า Research แค่นี้แหละ เป็นคำปกติ คราวนี้ในการทำงานวิจัย ก็จะมีการออกแบบในหลายๆ ระดับ ระดับมัธยมต้นก็จะเป็นการออกแบบในลักษณะที่ไม่ซับซ้อนมาก มัธยมปลายก็อาจจะลงลึกมากขึ้น ในแต่ละวิชา แต่จริงๆ แล้วเราเคยวิจัยในการเอาเด็กระดับประถมต้น มาทำวิจัยอันนั้นยิ่งสนุกใหญ่ เพราะวิธีออกแบบของเราอย่างเช่น เด็กเจอปัญหาว่าดินสอหายไป เด็กก็ต้องหาว่าดินสอหายไป ก็เริ่มต้องเก็บข้อมูลจากเพื่อนๆ ว่าใครดินสอหาย หายกี่แท่ง หายมากน้อยแค่ไหน แล้วว่าทำไมถึงหายไป เด็กๆ ก็จะพยายามช่วยกันหาคำตอบ อันนี้เป็นการฝึกกระบวนการความคิดแบบมีเหตุผล เพราะการวิจัยเป็นการคิดแบบมีเหตุผล เพราะฉะนั้นเรื่องการเรียนรู้แบบฐานการวิจัย เรามักจะนึกถึงการวิจัยที่ต้องใช้สถิติ ที่จริงมันไม่ใช่ การเรียนรู้แบบการวิจัยก็คือการ ที่คิดแบบมีเหตุผล พยายามค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อประกอบความเข้าใจ และลงมือปฏิบัติ ดังนั้นจึงออกแบบได้ในหลายระดับ

๖. ถ้าโครงการไม่ได้เป็นวิชาบังคับ แต่เท่าที่เล่าสู่กันฟังมันจะเป็นความสนุกในการหาคำตอบ หากผลลัพธ์ที่ได้มา แล้วทำไมทางกระทรวงศึกษาธิการหรือว่าบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ปฏิรูปในเรื่องของระบบการศึกษา ให้เป็นวิชาบังคับไปเลย เพื่อให้เด็กจะได้มีส่วนของการเรียนรู้ที่ตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา

ถ้าเป็นวิชาแบบนี้ในต่างประเทศ คือโรงเรียนมาตรฐานสากล เขาจะบังคับเรียนวิชา IS (independent Study) กระทรวงศึกษาคิดว่า ๑ ในเรื่องความเข้าใจของการวิจัย ที่เข้าใจว่าจะต้องไปสัมพันธ์กับเรื่องของสถิติ ซึ่งอาจจะต้องทำความเข้าใจกันก่อนว่าการเรียนรู้แบบงานวิจัยเป็นเรื่องใกล้ตัว เป็นเรื่องของการฝึกการหาเหตุผล ฝึกการค้นคว้า เรื่องแรกถ้าสามารถเปลี่ยนทำความเข้าใจในเรื่องของคำว่าวิจัยได้ ก็ จะทำให้การเรียนรู้ และการที่จะทำให้วิชาโครงการเป็นวิชาพื้นฐานอาจจะง่ายขึ้น แต่ต้องทำความเข้าใจกับคนที่ทำหลักสูตรก่อน

๗. ถ้าเกิดพูดถึงโครงการแล้วถ้าอยากย้อนกลับไปในส่วนของภาพรวมในส่วนของผู้ปกครองเอง โครงการเสียตั้งชื่อแล้ว ส่วนมากจะได้ยินข่าวมาแบบนี้ ซึ่งในเรื่องของความเป็นจริงแล้วถ้าเกิดใครไม่รู้ ว่าเหตุผลจริงๆ แล้ววิชาโครงการมันคือวิชาอะไร เพื่อหาคำตอบและเหตุผลอย่างไร ถ้าเป็นผู้ปกครองส่วนมากก็จะมีคำถามว่าทำไมวิชานี้เสียเงินอีกแล้ว ก็คือจะมีเสียงสะท้อนกันไป นี่คือการเข้าใจแบบผิดคิดใช้ไหมคะ

อันนั้นคือการสอนโครงการแบบต้องทดลองห้องแบบวิทยาศาสตร์อย่างเดียว เด็กก็ต้องไปซื้อเครื่องมือต้องไปซื้ออุปกรณ์ ซึ่งก็เป็นการทำตามคู่มือที่เขาให้ตัวอย่างมา แต่ถ้าคุณครูเข้าใจหลักการของมันจริงๆ แล้วจะสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการเรียนรู้ในชุมชน อะไรต่างๆ ได้ นะคะ มันไม่จำเป็นต้องใช้เงินมาก แต่อย่างไรก็ตามทางโรงเรียนเองจากที่เราทำงานวิจัย พบว่าทางโรงเรียนเองก็อาจจะต้องมึงงบประมาณส่วนหนึ่งเพื่อสนับสนุน ในการที่จะให้เด็กได้ลงไปเรียนรู้กับพื้นที่ต่างๆ ได้จริงๆ อยากจะเล่าถึงอีกส่วนหนึ่งคือเรื่องของเพิ่มเติมศึกษา ที่ตอนนี้มีการพูด ถึงกันมาก แต่สิ่งที่โครงการของเราพยายามทำนั้นคะ คือเรื่องของโครงการเพาะพันธุ์ปัญญา กำลังเสนอเข้าไปในส่วนของคณะกรรมการอิสระ เพื่อที่จะปฏิรูปการเรียนรู้ เราพยายามที่จะไปผนวกกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ก็คือเพิ่มเติมปกติก็จะเป็นหลักของวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี Engineer คณิตศาสตร์ เราจะนำมาบูรณาการกัน แต่การออกแบบจริงๆ แล้ว อยากให้ผสมผสานกับเรื่องของ ecology (อีโคโลจี) เป็นเรื่องของสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ และเรื่องของ economics เป็นเรื่องของเศรษฐกิจชุมชน เศรษฐกิจหมู่บ้าน บูรณาการขึ้นมาเพื่อสร้างโครงการที่เกิดประโยชน์ ไม่ใช่สร้างชิ้นงานตัวนวัตกรรมที่แปลกใหม่ จะต้องเป็นชิ้นงานที่ไปตอบในเรื่องสิ่งแวดล้อมของชุมชน ในเรื่องของเศรษฐกิจชุมชนได้ด้วย ตอนนี้เราก็พยายามเสนอในทีมที่ทำงานวิจัย พี่จะไปบวกกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๘. ถ้าเกิดในปัจจุบันนี้ มันเป็นนวัตกรรมที่จะมีเทคโนโลยีกับสื่อดิจิทัลเข้ามามากยิ่งขึ้น แล้วถ้าเกิดกรณีของคณะทำงานมีข้อเสนอไปสู่คณะกรรมการอิสระ ในเรื่องของการศึกษาแบบนี้ เขาจะหาว่าเราล้ำสมัยไหม เพื่อตอบโจทย์ซึ่งบางทีหลายคนหลายฝ่ายมีความคิดที่แตกต่างกันออกไป แต่จุดหมายของเขาก็คือการจะทำให้เด็กมีการเรียนรู้ที่มากขึ้น ตรงนี้เราจะตอบเขาอย่างไร

เวลาพูดถึงโครงการฐานวิจัย นึกถึงโครงการของพระเจ้าอยู่หัว ว่าโครงการของท่านล้ำสมัยหรือเปล่านั้นใช้วิทยาศาสตร์เพื่อมาออกแบบการบริหารจัดการน้ำ อะไรแบบนี้ นั้นไม่ใช่โครงการล้ำสมัย แต่เป็นการที่ตอบโจทย์พื้นที่ได้จริง เด็กๆ มีศักยภาพที่ ทำแบบนี้ แล้วเราก็ค้นพบว่าเด็กของเราที่ทำงานแบบนี้แล้วนำไปต่อยอด ได้รางวัล เช่น โครงการอนุรักษ์น้ำ สิ่งต่างๆ เหล่านี้สามารถทำได้ โดยส่วนตัวเองอยากให้ทำความเข้าใจกับคำว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเสียใหม่ว่ามันไม่ใช่ เรื่องของความล้ำสมัย พระเจ้าอยู่หัวทรงเป็น นักวิทยาศาสตร์ที่ท่านใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการออกแบบโครงการของท่านเพื่อแก้ปัญหาให้ชาวบ้านเยอะแยะมากมายไปหมด ดิฉันคิดว่าอันนี้คือต้นแบบที่อยู่ในใจตอนที่ทำเรื่องโครงการ ดังนั้นจะไม่ใช้โครงการวิจัยสถิติ โครงการ ๕ บท ที่ใช้สถิติแล้วก็จบไป สถิติสามารถ อธิบายความสัมพันธ์ของระบบนิเวศ กับเรื่องความเป็นอยู่ เรื่องวิทยาศาสตร์ เรื่องเทคโนโลยี ที่ลองทำลองสร้าง นวัตกรรมลงไปกับพื้นที่

๙. การตอบโจทย์ในเรื่องของการปฏิรูปการศึกษา ว่าทำไมเขาถึงนำเอาเรื่องของการเรียนรู้แบบที่เด็กๆ สามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้ เรียนรู้กับตนเองได้ แล้วก็ปฏิรูปไปสู่ความสำเร็จได้ คือตัวจริงๆ ของมันสำหรับงานที่เกิดขึ้นจากการศึกษา

เราพูดถึงทักษะในทศวรรษ ที่ ๒๑ เด็กที่ทำโครงการร่วมกันเค้าจะมีกระบวนการกลุ่ม เพราะฉะนั้นเด็กเองจะมีทักษะของการทำงานร่วมกันกับคนอื่น มีทักษะในการเข้าไปพูดคุยกับชาวบ้าน ทักษะในการค้นคว้า ทักษะในการคิดวิเคราะห์ คือเราจะไม่ใช้ให้เด็กลงไปทำโครงการเลย แต่เราจะเริ่มจากการคิดแบบมีเหตุผล จากสิ่งรอบตัว คือการคิดแบบมีเหตุผล คิดแบบมีระบบ การคิดเชิงระบบ เห็นความสำคัญของสิ่ง

ต่างๆ รอบตัวว่ามันสัมพันธ์เกี่ยวโยงกันอย่างไร อันนี้เป็นสิ่งที่เราปูพื้นฐานเบื้องต้นให้กับคุณครูก่อนเพื่อให้คุณครูสามารถถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้ให้กับเด็กๆ ได้ พอเข้าใจในเบื้องต้นแล้วก็จะสามารถออกแบบนวัตกรรมที่มันจะสัมพันธ์ไปกับโลกที่มีอยู่ในสิ่งที่เขาเห็น

๑๐. อีกข้อหนึ่ง ที่มันจะไปมีความคิดที่แตกต่างกัน ระหว่างสิ่งที่ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องของการศึกษาเสนอมาเป็นแบบนี้ อยากที่จะให้การเรียนการสอนของบ้านเราเป็นแบบนี้ อีกฝ่ายหนึ่งค้ฝ่ายของผู้ปกครองบอกว่า ไม่เอาฉันอยากจะให้ลูกฉันนะท่อง ก-ฮ บวกลบเลขคูณหารได้เหมือนเดิม มันเป็นการบ้าน อีกหนึ่งข้อใหญ่ที่เราจะต้องไปเปลี่ยนแปลงความคิด เรื่องของการเรียนที่ใช้สื่อการเรียนการสอนในงานวิจัยเข้ามาเกี่ยวข้อง ลูกของเราจะได้อะไรบ้าง ผู้ปกครองจะเข้าใจมากน้อยแค่ไหน อันนี้จะต้องโยนไปเป็นภาระหน้าที่ของกระทรวงศึกษาหรือไม่ หรือว่าใครจะต้องเป็นคนตอบโจทย์ในเรื่องนี้

กระบวนการแบบนี้มันมีกระบวนการของสาระวิชา อย่างภาษาไทยเวลานักเรียนนำเสนอแล้วเขียน ก-ฮ เด็กต้องอ่านออกเขียนได้แน่ เพราะมันจะใส่กระบวนการตรงนั้นเข้าไป แต่อันที่ ๑ มันมีตัวอย่างให้เห็น อันที่ ๒ ยังไงก็ต้องมีการศึกษาว่า การทำโครงงานฐานวิจัยแบบนี้ เด็กจะได้อะไรบ้าง ตัว อย่างจริงที่ปรากฏให้เห็น เพราะฉะนั้นการสื่อสารกับสังคมก็เป็นเรื่องที่สำคัญเหมือนกัน ที่จะให้สังคมเกิดความเข้าใจ แล้วจริงๆ เรากลับพบว่าเด็กๆ หลายโรงเรียนก็ได้รางวัลในระดับชาติ ระดับนานาชาติด้วย ซึ่งอันนี้มันก็เป็นข้อดีที่จะการันตี แต่สิ่งที่เราจะเป็นห่วงมากกว่าคือกระบวนการวัดผล เพราะว่าการวัดผลเน้นการสอบ ไม่ใช่เป็นกระบวนการวัดผลที่เน้นการเรียนรู้ อันนี้เป็นอีกจุดหนึ่งที่คณะกรรมการปฏิรูป ต้องมีข้อเสนอเป็น Package เข้าไป ว่านอกจากการเปลี่ยนเรื่องการเรียนการสอน เรื่องการผลิตครู แล้วการประเมินผลก็ถือเป็นหัวใจสำคัญมาก ที่จะไม่ทำให้ทุกอย่างกลับมาที่เรื่องของการสอบเพียงอย่างเดียว ตอนนี้อย่างที่ทดสอบว่าเด็กที่เรียนแบบโครงงานฐานวิจัยจริงๆ เขาสามารถคิดวิเคราะห์ได้ดี ผลการเรียนรู้ในลักษณะพิเศษๆ มันตอบได้ตรง ก็ต้องหนุนเสริมงานวิจัยนี้ ออกมาแล้ว จะต้องสื่อสารอย่างไร ต้องให้ทางกระทรวงศึกษาทบทุนการวัดผลการเรียนรู้ ว่าจะมีกระบวนการวัดผลการเรียนรู้แบบไหนอย่างไรได้บ้าง เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องของการที่จะต้องทำความเข้าใจร่วมกัน ต้องมีงานวิจัยเข้ามาซัพพอร์ตว่าเราไม่ได้คิดขึ้นมาลอยๆ แต่อันนี้มันก็ขึ้นอยู่กับว่าสิ่งที่เราเสนอนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบจะเห็นด้วยกับความคิดเรามากแค่ไหน คงไม่เสนอจุดเดียว แต่คงเสนอว่าถ้าจะทำให้สำเร็จ Package ของการปรับเปลี่ยนมันจะต้องมีจุดไหนอย่างไรบ้าง อันนี้ก็คือการที่เราดึงจากฐานงานวิจัยมาเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายในเรื่องของการปฏิรูปในมุมเรื่องของการเรียนรู้

๑๑. กรณีแบบนี้มีสถานศึกษาที่เขาใช้อยู่แล้ว พูดถึงเรื่องของสื่อการสอนที่ใช้งานวิจัยเป็นฐานแล้วนี่ถึงโรงเรียนนี้เลยมีไหม

หมายถึงโรงเรียนที่เป็นแบบนี้ใช่ไหม ตอนนี้เท่าที่เราทดลองทำ เราทำงานกับ ๘๐ โรงเรียน แล้วดึงโรงเรียนต้นแบบ ใน ๔ ภูมิภาค รวมแล้วตอนนี้โรงเรียนต้นแบบมี ๑๖ โรงเรียน ท่านรองนายกรัฐมนตรี และอีกหลายท่านที่ไปเยี่ยม ก็คือโรงเรียนเสริมงามวิทยาคม และโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย ที่จังหวัดลำปาง อันนี้คือ ๒ โรงเรียน แล้วอีก ๒ อาทิตย์ข้างหน้าเราจะเชิญคณะกรรมการศึกษาเพื่อการปฏิรูป ไปเยี่ยมชมโรงเรียนกรับใหญ่ ที่จังหวัดราชบุรี ซึ่งเราก็มีโรงเรียนต้นแบบ แต่สิ่งที่เราพยายามชี้ให้เห็นคือ โรงเรียนต้นแบบไม่จำเป็นต้องเป็นโรงเรียนระดับ Top ๑๐ แต่โรงเรียนธรรมดาทั่วไปก็สามารถสร้างเด็กให้มีประสิทธิภาพสูง และก็สามารถที่จะมีทักษะในการทำงาน ทักษะในการทำงานเป็นกลุ่มได้ เพราะ ฉะนั้นตอนนี้เราก็จะมีอยู่ ๑๖ โรงเรียน ที่ค่อนข้างพร้อมที่จะให้สังคมเรียนรู้ไปกับเรา และพยายามที่จะเป็นตัวอย่าง ที่จะเอาไปซัพพอร์ตข้อเสนอในเชิงนโยบายในการปฏิรูปการเรียนรู้ของเรา

๑๒. การไม่ได้เป็นโรงเรียน ที่ป ๑๐ แต่เวลาเอ่ยชื่อพูดถึงของลำปาง ๒ โรงเรียนนี้ก็ค่อนข้างที่จะติดอันดับเหมือนกัน นี่ถือเป็นผลพวงของการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ใช้งานวิจัยเป็นฐานเข้าไปมีส่วนด้วยไหม หรือว่ามันควบคู่กันไปทั้งสองส่วน

คือจริงๆ อย่างบุญวาทย์วิทยาลัยโรงเรียนเก่งอยู่แล้วนะคะ แต่การที่โรงเรียนเขารับวิธีการของเราเข้าไปแล้วไปขยายผล นั้นแสดงว่าโรงเรียนเขาต้องเห็นว่ามันมีจุดที่แตกต่างและสามารถไปเสริมความเข้มแข็งของโรงเรียนได้ เพราะหลายครั้งเราพบว่าโรงเรียนที่เขาเก่งอยู่แล้ว เขาก็ไม่สนใจงานวิจัยเป็นฐาน แต่ทางบุญวาทย์วิทยาลัยเขาเห็นและเขาเปิดรับ

๑๓. การใช้สื่อการเรียนการสอนที่ใช้งานวิจัยเป็นฐาน ถือว่าเป็นทางออกของการแก้ไขปัญหาการศึกษาในรูปแบบหนึ่งได้ไหม

จริงๆ แล้วประเด็นที่หนึ่งเป็นเรื่องของคุณภาพ ประเด็นที่ ๒ เป็นเรื่องระหว่างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน มันจะทำให้ชุมชนกับโรงเรียนใกล้ชิดกันมากขึ้น แล้วชุมชนจะเห็นว่าโรงเรียนไม่ได้อยู่ห่างไกล ซึ่งถือเป็นมิติการพัฒนาเชิงพื้นที่ด้วยซ้ำ ถ้าเด็กสามารถลงไปผูกพันกับพื้นที่กับชุมชน เขาก็อยากต่อยอดในสิ่งที่เขาได้เรียนรู้จากชุมชน มันจะทำให้เกิดคนรุ่นใหม่ที่มีการรักถิ่นฐาน โดยใช้โครงงานฐานวิจัยที่เขาเรียนรู้ระหว่างเป็นนักเรียน เพื่อสร้างความผูกพัน ดิฉันคิดว่ามันแก้ปัญหการศึกษาทั้งในส่วนของเรื่องคุณภาพการศึกษา และการที่การศึกษานั้นอยู่กับชุมชน แล้วมันสามารถมองในเรื่องของความทั่วถึง ในเรื่องลดการเหลื่อมล้ำ เพราะลักษณะงานที่เราทำไม่ใช่โครงงานที่จะต้องอยู่ในห้องวิทย์ วิทยาศาสตร์ แล้วต้องใช้งบประมาณสูง ชุมชนสามารถร่วมมือกับโรงเรียนออกแบบงานที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ คิดว่าตรงนี้น่าจะสามารถตอบในเรื่องของการศึกษาได้ในหลายมิติ

๑๔. ตอนนี้ข้อเสนอสำหรับการดำเนินงานการปฏิรูประบบการศึกษา สำหรับเรื่องนี้ความก้าวหน้าที่มีข้อเสนอข้อคัดท้ายไปของคณะกรรมการตอนนี้มันไปอยู่จุดไหนยังไงบ้าง

ประเด็นที่ ๑ คือการทำความเข้าใจเรื่องของการทำโครงงานฐานวิจัยใหม่ว่ามันคืออะไร

ประเด็นที่ ๒ คือเรื่องระบบที่จะดูแลโรงเรียน งานของเราเราก็จะให้ข้อเสนอในที่ว่ามีทางมหาวิทยาลัยจะสามารถเป็นพี่เลี้ยง ในการส่งเสริมโรงเรียนได้

ประเด็นที่ ๓ เราจะกำลังจะให้ทางกระทรวงศึกษาเห็นว่าการศึกษานี้นะจะต้องกลับมา เพราะโรงเรียนนั้นก็ต้องการพี่เลี้ยง และรวมไปถึงการดูแลในเรื่องของคุณภาพเชิงวิชาการ ประเด็นต่อไปคือในเรื่องของการบูรณาการ เราพูดถึงการบูรณาการอยู่เยอะ ว่าจะมีการทำได้จริงอย่างไรบ้าง แล้วเรื่องของการเรียนรู้แบบลดเวลาเรียนเพิ่มการเรียนรู้ การได้บูรณาการวิชาการต่างๆ และเด็กสามารถสร้างการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง บางสถานที่ก็เป็นหลักสูตร บางสถานที่ก็เป็นชมรม เด็กๆ ที่สนุกตรงนี้พอเขาเลิกเรียนเขาก็จะมาที่ชมรม มาช่วยกันนั่งคิดโจทย์ทำโครงงาน ดิฉันคิดว่าข้อเสนอในเรื่องของการใช้ตัวโครงงานตัวนี้เป็นเครื่องมือกระทรวงศึกษาจะต้องปรับ และประเด็นสำคัญคือในเรื่องของการปรับวิธีประเมินผล ที่อาจจะต้องประเมินในลักษณะที่กว้างมากขึ้น และเห็นศักยภาพของเด็กที่ไม่ใช่แค่การตอบข้อสอบ บางที่เราเห็นการเปลี่ยนแปลงของเด็กจากการที่เป็นเด็กที่ไม่ค่อยสนใจการเรียน พอมาทำโครงงานแล้วเขาสนุก เขาสามารถปรับตัวกลายเป็นผู้นำกลุ่มได้ เพราะฉะนั้นข้อเสนอในเรื่องของการเปิดกว้างในการประเมินผล ให้มันสอดคล้องกับทักษะในทศวรรษที่ ๒๑ ก็เป็นข้อเสนอที่เราอยากให้ทางกระทรวงศึกษา ลองพิจารณา

นี่เป็นเรื่องของการปฏิรูปการศึกษาด้วยการใช้งานวิจัยเป็นฐาน ซึ่งเข้ามามีส่วนช่วยให้การจัดการเรียนการสอน หรือการนำเอากระบวนการวิจัยเข้ามาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาคำตอบ การแสวงหาความรู้ เป็นการสื่อระหว่างคุณครู เด็ก แล้วก็ตัวที่มันจะออกมาว่าผลมันจะเป็นอย่างไร นี่คือนำมาที่ทางด้านประธาน

คณะทำงานปฏิรูประบบการศึกษามาเล่าสู่กันฟัง แล้วก็มีตัวอย่างของโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนนำร่องด้วยนะคะ
คุณผู้ฟัง สิ่งต่างๆ เหล่านี้คือสิ่งที่เกิดขึ้นในประเทศไทยแล้วก็อยากให้หาเหตุและผลไม่อยากจะให้โทษใครว่าดี
หรือไม่ดี ไม่อยากจะให้โทษใครว่ามีคุณภาพหรือไม่มีความภาพ แต่นี่คือเรื่องของระบบการศึกษที่บ้านเรา

.....

เรียบเรียงโดย นายการุณรัฐ จินตามณี

๓.๑๘ ประเด็น “การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดิน ป่าไม้”

(ออกอากาศเมื่อวันอังคารที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๐)

โดย ผศ.ดร.อิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์ (ประธานคณะกรรมการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในคณะกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง)

รายการวาระปฏิรูป ... วาระประเทศไทย ได้มีโอกาสได้นำเสนอการดำเนินงานของคณะกรรมการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภาพรวมของการลงไปศึกษาข้อมูลรวมไปถึงมีการปฏิรูป ในครั้งนี้จะไปติดตามความคืบหน้า ก้นต่อ ซึ่งจะนำประเด็นข้อเสนอต่าง ๆ ที่ได้มีบทสรุปสำหรับการดำเนินงานที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอต่อคณะกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบ และโครงสร้างเป็นอย่างไรบ้าง โดยได้รับเกียรติจาก ผศ.ดร.อิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์ (ประธานคณะกรรมการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในคณะกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง)

๑. หลังจากที่ดินคณะกรรมการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ลงไปศึกษาข้อมูล ข้อเสนอที่มีการเสนอต่อคณะกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง ตรงนี้คณะกรรมการมีข้อเสนออะไรบ้าง จากที่ได้ดำเนินการไปแล้ว

เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญที่จะจัดระบบการบริหารจัดการที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ คณะทำงานฯ ได้จัดทำกรรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม และประชาชนในพื้นที่ ต้นแบบ โดยพยายามรวบรวมข้อคิดความเห็นทั้งสภาพปัญหา ประมวล สรุปและจัดทำเป็นข้อเสนอ ซึ่งมีข้อเสนอเชิงนโยบาย ข้อเสนอเชิงการจัดการ รวมทั้งมาตรการต่าง ๆ ที่ประกอบด้านกฎหมาย

๒. บรรยากาศในการลงพื้นที่ของคณะกรรมการเป็นอย่างไร ได้รับความสนใจจากภาคประชาชน ภาครัฐ และภาคประชาสังคม มากน้อยแค่ไหน

มีตัวแทน เช่น มูลนิธิสืบ นาคะเสถียร มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในภาคเหนือ ประชาชนที่จังหวัดน่าน ได้มาให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างมาก ดังนั้นข้อเสนอต่าง ๆ นี้มาจากทั้งภาครัฐ และภาคประชาชนที่มาพูดคุยกัน

๓. หลังจากได้รับฟังความคิดเห็นจากหลายภาคส่วนมาแล้วมีข้อเสนอเป็นอย่างไรบ้าง

หลักการแรกคือในเชิงนโยบายหลักคิด ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ได้โดยรวมตัวกันเป็นชุมชน และมีการจัดการที่ชัดเจน มีการใช้บังคับกฎหมายกับผู้บุกรุกรายใหม่ เพราะฉะนั้นจะแยกการจัดการเชิงนโยบายออกเป็นพื้นที่ป่าสงวน พื้นที่อุทยานในพื้นที่อนุรักษ์ ในพื้นที่ป่าสงวนเองค่อนข้างเปิดกว้างกว่า เพราะเหตุว่า ข้อกฎหมายไม่ค่อยจำกัดในเรื่องของการอนุญาตให้อยู่อาศัยในป่าสงวน โดยแยกพื้นที่อีกว่าเป็นพื้นที่ป่าธรรมชาติเป็นส่วนที่หนึ่ง พวกนี้จะต้องให้เป็นป่าชุมชนโดยให้ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์โดยเก็บพืชผลพืชชั้นล่างในป่าได้ ป่าประเภทที่ ๒ คือป่าเสื่อมโทรมลุ่มน้ำ ๑ ๒ ซึ่งลุ่มน้ำ ชั้น ๑ ๒ จะมีข้อจำกัดคือ ๑ จะเป็นลุ่มน้ำค่อนข้างสำคัญต่อต้นน้ำลำธาร ถ้ามีการครอบครองก็ต้องพยายามเจรจาขอคืนมา แต่ถ้า เป็นประชาชนก็พยายามให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดตั้งป่าชุมชน พื้นที่ส่วนที่ ๓ ป่าสงวนมีพื้นที่

เสื่อมโทรมเป็น ลุ่มน้ำ ชั้น ๓ ๔ ๕ ก็ไปจัดที่ดินได้ กรณีนี้จะไม่มีปัญหาในเรื่องการจัดที่ดินเพราะว่า คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ จะมีนโยบายเกี่ยวกับเรื่อง การจัดที่ดินแปลงรวมโดยไม่ให้กรรมสิทธิ์อยู่ แล้ว ใช้ศาสตร์พระราชานในการจัดการพื้นที่ป่าสามอย่าง ประโยชน์สี่อย่าง

๔. ประชาชนในพื้นที่ป่าธรรมชาติที่แบ่งออกเป็นป่าชุมชน และบางพื้นที่ให้ชุมชนจัดการเอง แต่ถ้าอยู่ในส่วนของเอกลักษณ์ของภาคใด คนใดคนหนึ่งต้องทวงคืน ทางผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบกันอยู่แล้วใช่หรือไม่ว่าแต่ละลุ่มชั้นจัดการหรือว่ามันแบ่งโซนกันอย่างไร

ส่วนใหญ่จะเข้าใจเพราะได้รับการบอกเล่าจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้มาเป็นเวลานาน แต่ไม่มีใครมาตัดสินว่าจะทำอย่างไร เจ้าหน้าที่ที่ต้องทำไปตามกฎหมาย ประชาชนก็พยายามจะหลีกเลี่ยงปัญหาการประทะหรือความขัดแย้ง

๕. กรณีการจัดทำข้อเสนอในพื้นที่ป่าสงวน ตรงนี้ต้องทำความเข้าใจกับประชาชนที่อาศัยอยู่มีการพูดคุยในประเด็นนี้ด้วยหรือไม่

ต้องมีการจัดการตามกลไกการบริหารจัดการด้วย คือจะมีข้อเสนอที่เป็นแผนชุมชนที่เป็นผู้จัดการเสนอขึ้นมา อาจจะเป็น ระดับพื้นที่มีประชาคมของประชาชนเข้าร่วมในการพิจารณา และขึ้นมาถึงระดับอำเภอก็มี คณะกรรมการอำเภอ มีนายอำเภอ จะเป็นประธานคัดกรองปรับปรุงข้อเสนอ ก่อนแล้วถึงขึ้นมาถึงระดับจังหวัด มีคณะกรรมการควบคุมรักษาป่าสงวนแห่งชาติ มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน เพราะฉะนั้น ส่วนนี้จะมีการตรวจสอบกันเป็นระยะๆ และก็เสนอไปยังคณะกรรมการป่าไม้แห่งชาติ ซึ่งนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ ซึ่งเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ตรงนี้มันขึ้นตอนปฏิบัติซึ่งต้องผ่านการคัดกรองรวมทั้งความเห็นขอพร้อมกันตั้งแต่พื้นที่ขึ้นมา ฉะนั้นจึงน่าจะลดปัญหาความขัดแย้งตรงนี้ได้

๖. ข้อเสนอถือว่าใช้หลักการเดียวกันทั้งประเทศหรือไม่

เป็นหลักการเดียวกัน ส่วนรายละเอียดอาจแตกต่างกันบ้างจากสภาพของป่า รวมทั้งสภาพของชุมชน ในส่วนป่าอนุรักษ์จะมีเขตที่เป็นอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า เห็นควรแบ่งพื้นที่ออกเป็น ๒ ส่วน คือส่วนที่เป็นพื้นที่ไม่ล่อแหลมกับพื้นที่ล่อแหลม ล่อแหลมหมายถึงว่า การชะล้างพังทลายสูง หรืออาจจะมีอันตรายต่อสัตว์ พืช และแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ส่วนพื้นที่ไม่ล่อแหลมอาจให้รวมกลุ่มกันทำแผนบริหารจัดการ ชุมชนขึ้นมา ส่งข้อเสนอไปยังอธิบดีอุทยานแห่งชาติ และต้องพิจารณาโดย คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ ส่วนการใช้พื้นที่ก็ต้องอยู่ในหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่กำหนดว่าอธิบดีจะอนุญาตได้เท่าใด แต่ถ้าการใช้ประโยชน์ถ้ามีร่องรอยการใช้หลังวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๗ ซึ่งเป็นการบุกรุกใหม่ และผู้ที่บุกรุกถ้าเป็นนายทุนหรือผู้บุกรุกรายใหญ่ก็อาจจะต้องดำเนินการอีกรูปแบบหนึ่งขึ้นอยู่กับว่ามีการดำเนินคดีหรือยัง แต่จะไม่ให้ผิดแบบเดียวกับคนที่อยู่มาก่อน ส่วนพื้นที่ล่อแหลมเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำ ๑ ๒ พื้นที่สำคัญสำหรับพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ ต้องเจรจาย้ายถ้ามีร่องรอยการใช้ประโยชน์มาก่อน ถึงปี ๒๕๕๕ ก็อาจจะอยู่ได้โดยให้ย้ายไปในพื้นที่ที่เหมาะสมกว่า แต่ถ้าหลังจากปี ๒๕๕๕ ก็คงจะต้องพิจารณาเป็นอย่างอื่น แต่ตรงนี้เป็นเพียงข้อเสนอคงต้องให้ระดับผู้มีอำนาจตัดสินใจอีกครั้ง นอกจากนี้ยังมีการเสนอมาตรการกลไกกลสนับสนุน การ

บริหารจัดการพื้นที่ป่า ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการจัดการพื้นที่แปลงรวม ตรงนี้คงต้องมีเรื่องของการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลผลิตทางการเกษตร ถึงแม้จะให้ที่ดินไปแล้วถ้าเกษตรกรอยู่ไม่ได้ก็ไม่มีประโยชน์อะไร

๗. ในเรื่องของระเบียบต่าง ๆ ที่ต้องมีการปรับปรุงด้วย ตรงนี้ถือเป็นข้อเสนออีกหนึ่งอย่างหรือไม่

ใช่ รวมไปถึงกฎหมายด้วย มีกฎหมายอุทยาน กฎหมายรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ซึ่งเรื่องนี้คณะกรรมการกฤษฎีกากำลังพิจารณา นอกจากนี้ยังมีเรื่องเกี่ยวกับการปรับปรุงแผนที่แนวเขตของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑:๔,๐๐๐ หรือที่เรียกว่า One Map

๘. มาตราส่วน One Map ต้องเข้ากับหลักสากลโลกด้วยหรือไม่

เป็นหลักสากลอยู่แล้วเพียงแต่ว่าสากลหรือมาตราส่วนนี้ขึ้นอยู่กับว่าประเทศไหนกันที่จะใช้มาตราส่วนอะไรเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ แผนที่ของเรามาตราส่วนของเรากคนละมาตราส่วน ทำให้เวลาเอามาต่อเอามาจัดการรวมกันต่อกันไม่ได้ ฉะนั้นถ้าเป็นมาตราส่วนเดียวกันมันสามารถต่อกันได้ทั้งผืนภาพใหญ่เป็น อย่างนั้น ซึ่งถือเป็นเรื่องแนวทางปฏิบัติมากกว่า

๙. กรณีดังกล่าวต้องออกเป็นประกาศ กฎกระทรวงหรือไม่

มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ร่างกฎหมายอยู่ เพียงแต่คณะทำงานฯ สนับสนุน การทำให้เร็วขึ้น นอกจากนั้น เรามีการสนับสนุนเรื่องธนาคารต้นไม้ เพื่อให้เพิ่มพื้นที่ต้นไม้ให้มากขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องเป็นพื้นที่ป่า พื้นที่ที่ประชาชนมีกรรมสิทธิ์ครอบครองก็ได้ ตรงนี้ขึ้นอยู่กับว่าจะมีมาตรการส่งเสริมสนับสนุนอย่างไร มีการจัดลงทะเบียนต้นไม้ E-T (อิเล็กทรอนิกส์) หมายถึงว่า ถ้าประชาชนปลูกเสร็จแล้วสามารถลงทะเบียนต้นไม้ได้ การลงทะเบียนไว้เท่ากับว่าเป็นการทำให้เกิดทะเบียนต้นไม้ของประชาชนปลูกและสามารถติดตามความเจริญเติบโตของต้นไม้ได้ ต้นไม้ที่มีอายุปีมากขึ้นราคาก็จะมากขึ้น ดังนั้นประชาชนก็จะมีทรัพย์สินสะสมไว้ในรูปแบบของธนาคารต้นไม้ นอกจากการแก้ไขหลักการเชิงนโยบายแล้วกฎหมายก็ต้องแก้ไข เช่น พ.ร.บ. อุทยาน พ.ร.บ. สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าก็ดูแลเรื่องหลักๆ เพราะถ้ากฎหมายไม่ชัดเจนข้าราชการไม่สามารถทำงานได้

๑๐. ต้องมีหน่วยงานหลักที่ดูแลและบังคับใช้กฎหมายไหมหรือไม่

ใช่ มีกรมป่าไม้ กรมอุทยาน กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ยังมีแผนงานที่เราคิดไปไกลกว่านั้นก็คือ หลังจากที่เราร่างงานไปอีกระยะหนึ่ง ในระยะถัดไปเราอยากมีประมวลกฎหมายป่าไม้

๑๑. ประมวลกฎหมายป่าไม้ประเทศไทยมีอยู่แล้วหรือไม่

ไม่มี ปัจจุบันมีแต่กฎหมายแยกฉบับเป็น ๕ ฉบับเลย คือ ๑) พ.ร.บ. ป่าไม้ ๒๕๔๔ ๒) พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ ๒๕๐๔ ๓) พ.ร.บ. ป่าสงวน ๒๕๐๗ ๔) พ.ร.บ. สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ๒๕๓๕ ๕) พ.ร.บ. สงวนป่า ๒๕๓๕ ปรากฏว่าเวลาใช้กฎหมายทั้ง ๕ ฉบับ ก็ต้องสลับไปมา และหากใช้กฎหมายฉบับหนึ่ง ก็จะไปติดกฎหมายอีกฉบับหนึ่ง เช่น พ.ร.บ. สงวนป่า ๒๕๓๕ ส่งเสริมให้ราษฎรปลูกป่าทำเป็นธุรกิจ แต่พอปลูกป่าขึ้นมาแล้วเวลาจะตัดจะไปติด พ.ร.บ. ป่าไม้ ในเรื่องของการนำเคลื่อนที่ การแปรรูป เห็นว่ากฎหมายควรสอดคล้องกัน

๑๒. กรณีการจัดทำประมวลกฎหมายจะเอากฎหมายแต่ละฉบับมารวมไว้ในเล่มเดียวกันทั้งฉบับ หรือว่ามี การปรับปรุงที่สามารถเอามาไว้เข้าด้วยกันได้

ประมวลกฎหมายป่าไม้ไม่ได้เอากฎหมายมารวมกัน แต่เป็นการพูดถึงแต่ละหมวด เช่น หลักทั่วไปเป็นอย่างไร การดูแลรักษาป่า การคุ้มครองป่าในแบบต่าง ๆ แล้วก็เริ่มหมวดที่ ๑ ว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ หมวดที่ ๒ ว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ หมวดที่ ๓ ตามลำดับ แล้วมีหมวดว่าด้วย คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ ซึ่งตอนนี้เป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี นำมาใช้ไว้ในที่เดียวกัน บทกำหนดโทษแทนที่จะแยกก็เขียนเรียงใหม่ว่า ถ้าทำผิดแบบรุนแรงกับทรัพยากรโทษจะเป็นอย่างไร โดยไม่ต้องแยกว่าทำกับป่าสงวน ทำกับอุทยาน มันจะเป็นเอกภาพเป็นหนึ่งเดียวเวลาดูคำว่าโทษอยู่ในชั้นไหน ควรจะปรับหรือไม่ควรจะยึด หรือแค่บรรเทาโทษได้

๑๓. อยากทราบว่า จะต้องมีคนหรือหน่วยงาน ที่มาบริหารจัดการติดตามและกำกับดูแลเพื่อประเมินผลว่า ได้ประโยชน์มากน้อยแค่ไหน ตรงนี้ถือว่าเป็นการคิดท้ายของคณะทำงานชุดนี้ด้วยหรือไม่

เมื่อคณะทำงานฯ ชุดนี้สิ้นสุดลง จะมีการแต่งตั้งอนุกรรมการแทน อบป. คืออนุกรรมการปรับปรุงและพัฒนากฎหมายที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการชุดนี้อยู่ภายใต้คณะอนุกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายระยะเร่งด่วน ซึ่งมีท่าน ดร. บวรศักดิ์ อุวรรณโณ เป็นประธาน ต้องดูว่าจะมีการจัดการอย่างไร เพราะว่าการทำงานประมวลกฎหมาย การแก้ไขกฎหมายต่าง ๆ ต้องไปพิจารณาว่าใครเป็นคณะทำงานฯ เพื่อเฝ้าติดตามกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

๑๔. หากการปฏิรูปเรื่องดังกล่าวเสร็จสมบูรณ์จะเกิดประโยชน์อะไรบ้าง และถ้าย้อนกลับไปในประเทศอื่น ๆ ที่มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ประสบความสำเร็จ กระบวนการขั้นตอนเป็นอย่างไร

หลักการและสภาพแวดล้อมแต่ละประเทศไม่เหมือนกัน ประเทศที่เจริญแล้วจะไม่ทำการเกษตรเป็นหลัก ฉะนั้นความต้องการด้านที่ดินจึงมีไม่มาก โดยเน้นไปในด้านอุตสาหกรรมด้านเทคโนโลยี เพราะมีมูลค่าสูงกว่า การบุกรุกป่า การตัดไม้ และไปปลูกพืชมาขายเป็นวัตถุดิบจึงไม่ค่อยปรากฏ กรณีแบบนี้เกิดกับประเทศด้อยพัฒนาหรือประเทศกำลังพัฒนา อยู่ในระหว่างช่วงการเปลี่ยนแปลง การบุกรุกที่ดินมีทุกประเทศ แต่วิธีการจัดการขึ้นอยู่กับว่ามีการบังคับใช้กฎหมายแค่ไหน ประเทศไทยมีการบังคับใช้กฎหมายค่อนข้างหย่อนยาน มีปัจจัยหลายอย่าง เช่น ปัจจัยทางนโยบาย การเมือง สังคม ประชาชนส่วนใหญ่ทำการเกษตรและยากจนจึงต้องเข้าเมืองซึ่งเป็นเรื่องของวัฏจักรการดำรงชีวิต ในอนาคตถ้าเรามีเทคโนโลยีสูงกว่านี้ มีคนที่มีความรู้ในการแปรรูป การจัดการผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ ก็ไม่ต้องการทำอะไรในป่า อยู่ในเมืองหรือในชนบทแต่อาจจะรับซื้อผลผลิตหรือนำเข้าผลผลิตจากประเทศเพื่อนบ้านมาเพิ่มมูลค่า แทนที่จะต้องไปทำเองเสี่ยงต่อการถูกจับกุมและดำเนินคดี อันนั้นคือระยะต่อไปของประเทศ

๑๕. ความขัดแย้งทางด้านที่ดินและป่าไม้ที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาของชาติ แต่ปัญหาดังกล่าวจะหมดไปเพราะหลายฝ่ายกำลังจะแก้ไขปัญหาร่วมกัน แต่จะก้าวข้ามจุดนี้ไปได้อย่างไร

ขึ้นอยู่กับทัศนคติของคนมอง เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องไม่มองประชาชนแบบ เป็นคนที่ต้องเข้าไปจัดการให้เป็นไปตามกฎหมายต้องเคร่งครัด ในขณะที่เดียวกันประชาชนก็ต้องมองเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องอ่อนลงมา อะไรจัดการให้มีความเห็นร่วมกันได้ก็น่าจะเป็นเรื่องที่ดี ในที่สุดก็ออกมาเป็นข้อเสนอ

.....

เรียบเรียงโดย นางสาวศิริพร แสงสัจจา

๓.๑๙ ประเด็น “ความก้าวหน้าการขับเคลื่อนปฏิรูปนโยบายแห่งชาติทางทะเล”

(ออกอากาศเมื่อวันอังคารที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐)

โดย ศ.ดร.เมธิมศักดิ์ จารยะพันธุ์ (ประธานคณะกรรมการปฏิรูปด้านระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง)

รายการวาระปฏิรูป ... วาระประเทศไทย วันนี้พบกับการปฏิรูปในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งวันนี้บทสรุปของการดำเนินงานของคณะกรรมการปฏิรูประบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในเรื่องนี้เป็นอย่างไร ไปติดตามกับ ศ.ดร.เมธิมศักดิ์ จารยะพันธุ์ ประธานคณะกรรมการปฏิรูประบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๑. ความก้าวหน้าการขับเคลื่อนในการปฏิรูปนโยบายแห่งชาติทางทะเลเป็นอย่างไร

การขับเคลื่อนในการปฏิรูปนโยบายแห่งชาติทางทะเล คณะทำงานดำเนินการจัดการประชุมศึกษาหาข้อมูลว่าจะปฏิรูปนโยบายแห่งชาติทางทะเลในรูปแบบใด และจัดงานสัมมนาและเสวนาเป็นเวทีย่อยๆ อีกหนึ่งรูปแบบ แล้วเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมแสดงความคิดเห็นของนโยบายแห่งชาติทางทะเล บทสรุปที่เกิดขึ้นในวันนั้นส่งผลมาถึงคณะทำงานในวันนี้อย่างไรบ้าง ย้อนไปเมื่อวันที่ ๖ ก.ย. ๒๕๖๐ ซึ่งจัดการประชุมครั้งแรกช่วงนั้นได้ประเด็นจากการทำงานก่อนหน้านี้แล้วตัวที่เป็นคล้ายๆ กับข้อสำคัญที่ยังขาดอยู่ในเรื่องของการนำเสนอ ในเรื่องของการจัดการตัวทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งให้ยั่งยืนและเหมาะสมได้ ประเด็นใหญ่คือเรื่องของตัวนโยบายที่เราใช้คำว่า “นโยบายแห่งชาติทางทะเล” เน้นทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องรวมถึงภาคธุรกิจซึ่งมารวมกันทุกภาคส่วนแล้วนำเสนอแนวคิดดังกล่าวเพื่อรับฟังความเห็นในส่วนต่างๆ ทุกภาคส่วนเห็นเหมือนกันว่าความจำเป็นของประเทศจำเป็นต้องมีตัวนโยบายแห่งชาติทางทะเลเป็นสิ่งที่สำคัญ

ขั้นตอนที่สำคัญ คือ เรื่องของการมีข้อมูลทางวิชาการหรือถ้าพูดง่ายๆ ก็คือตัวสถานการณ์การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งในทุกด้าน ถ้าพูดถึงตัวการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ ไม่ใช่แค่ตัวทรัพยากร แต่ตัวทรัพยากรเป็นคล้ายๆ วัตถุประสงค์ หรือกลายเป็นตัวที่ได้รับผลกระทบ เพราะฉะนั้นจึงต้องมองกิจกรรมซึ่งอาจจะมองว่าเป็นแรงกดดันต่อตัวฐานทรัพยากร ฉะนั้นคือสิ่งที่คุยกันอยู่และก็ยังต้องเรียนว่ายังขาดข้อมูลสนับสนุนตรงนั้นอยู่พอสมควร เนื่องจากเรามีจังหวัดชายฝั่งอยู่ ๒๓ - ๒๔ จังหวัด ระบบในการจัดการคงจะต้องอาศัยความร่วมมือจากพื้นที่ด้วย เราไม่สามารถจะทำสถานการณ์ที่คิดเอาเองจากส่วนกลางได้ ซึ่งจากวันนั้นทุกคนก็เห็นเหมือนกันว่าการที่นำมาซึ่งสิ่งที่เรียกว่า เครื่องมือช่วยในการวางแผนนโยบายประกอบด้วย ๒ ส่วนใหญ่ๆ ด้วยกันคือ **ตัวสถานการณ์ของตัวทรัพยากร** กับ **แผนที่** กระบวนการที่จะทำให้เกิดตรงนี้ได้ พื้นที่จะต้องมีส่วนเข้ามาหลังจากตรงนั้นแล้วหลังจากวันที่ ๖ ก.ย. มีการทำ work shop และไฟกักรูป ซึ่งตอนนี้อยู่ในกระบวนการที่ทุกภาคส่วนโดยเฉพาะในพื้นที่เห็นด้วยแล้วก็มีการคุยกันในหลักการว่าจะมีการทำกิจกรรมเชิงปฏิบัติ การเพื่อให้พื้นที่มีความสามารถในการทำงานเกี่ยวกับเรื่องของฐานข้อมูลของสถานการณ์ ในรายพื้นที่หรือรายจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัดเพื่อที่จะใช้เป็นเครื่องมือตามนโยบาย

๒. ความเหมือนและความแตกต่างในแต่ละพื้นที่ ลักษณะความเหมือนหรือแตกต่างมีทั้งระดับ ชุมชน อำเภอ จังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด ข้อมูลลักษณะนี้เป็นข้อมูลที่สำคัญที่ใช้ในการวางแผน คณะทำงานทำอย่างไร

คณะทำงานจะทำงานต่อเนื่อง โดยทางคณะทำงานปฏิรูปและยุทธศาสตร์ชาติอยู่ในขั้นกำลังเตรียมการ แต่ถ้าปล่อยให้กระบวนการตรงนี้ล่าช้าหรือไม่ต่อเนื่อง เกรงว่าจะต้องเริ่มกันใหม่ เพราะฉะนั้นตรงนี้จะเป็นตัวการที่จะทำให้มีความเชื่อมโยงหรือว่าต่อเนื่อง แล้วนำไปสู่สิ่งที่เป็นประโยชน์ กับการบริหารจัดการทรัพยากร การทำงานของการปฏิรูปด้านระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลชายฝั่ง คณะทำงานได้เล็งเห็น ถึงความสำคัญในอีกหลายๆ เรื่อง

๓. คณะทำงานได้มีข้อเสนอต่อคณะเตรียมการปฏิรูปประเทศไปมีบ้างแล้วหรือไม่

การดำเนินการยังไม่เสร็จภายใต้ระยะเวลาของตัวคณะทำงานชุดนี้ แต่ว่าสามารถจะเตรียมการเพื่อส่งต่อและสร้างขบวนการได้ แต่ถ้าประเด็นย่อยที่คุยกันก็มีประเด็นเรื่องของการแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ประเด็นตรงนี้มีข้อค้นพบอันหนึ่งที่เห็นว่าการแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ที่ผ่านมาของประเทศอาจจะยังไม่ได้นำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้โดยตรง ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งยังคงเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาแล้วสาเหตุหลักของตัวปัญหานี้ก็เกิดจากการแก้ปัญหา เพราะฉะนั้นเรามีการประชุมกันหลายเวทีกลุ่มย่อย ตั้งแต่ นักวิชาการด้วยกันเองเพื่อให้ทางนักวิชาการตกลึก ในส่วนหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ประชุมในหมวดของชุมชน แล้วก็เอามารวมกัน ตอนนี้มีแนวคิดอยู่ในเรื่องของการแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง

(๑) ทำอย่างไรไม่ให้เกิดการกัดเซาะอันนี้เป็นแนวคิดระยะยาว ในส่วนที่ยังกระทำไม่ได้หรือการหยุดการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อเรื่องของการกัดเซาะชายฝั่งในอนาคต มีอีกหลายอย่างที่เราไม่ได้ยกขึ้นมา อย่างเช่นการทำลายปะการังหน้าหาด ปัญหาที่เป็นผลกระทบต่อทำให้เกิดการกัดเซาะได้เช่นเดียวกัน

(๒) เรื่องของการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะ ต้องยอมรับว่าแนวทางในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะ ซึ่งมีหน่วยงานหลายหน่วยงานด้วยกันที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการกัดเซาะชายฝั่ง กรมเจ้าท่าของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง หรือกรมโยธาธิการและผังเมือง เป็นต้น เนื่องจากปัจจุบันภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลชายฝั่ง ๒๕๕๘ ของกรมทรัพยากรทางทะเล ได้มี ขึ้นมาแล้ว ฉะนั้นเห็นว่าน่าจะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อจัดการและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งให้เป็นรูปแบบและเป็นรูปธรรมมากขึ้น

ส่วนประเด็นปลีกย่อยที่จะต้องส่งต่อในคณะทำงานที่เป็นด้านกฎหมาย มีบางประเด็นที่มีการกัดเซาะแล้วเจ้าของพื้นที่ไม่สามารถที่จะแสดงควมสามารถหรือว่าแสดงสิทธิครอบครองพื้นที่ดังกล่าวได้ พอมีการแก้ไขแล้วพื้นที่ก็กลับมาอีกครั้ง ตามกฎหมายตอนนี้ที่ที่คิดใหม่จะต้องกลายเป็นที่สาธารณะ ตรงนี้จะต้องมานั่งพิจารณากันใหม่ว่ารูปแบบอย่างนี้จะทำอย่างไร อีกอันหนึ่งที่ชัดเจนก็คือ *รูปแบบการให้งบประมาณ* เนื่องจากเวลาประชุมก็จะมีทางคณะงบประมาณเข้ามาช่วยให้ข้อมูลด้วย ทำอย่างไรจะมีเกณฑ์กลางในการกำหนดรูปแบบหรือการให้งบประมาณการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งที่ตรงกัน เราจะไปเจอปลายทางรูปแบบแก้ไขการกัดเซาะมีทั้งการสร้างโครงสร้างแข็งหรือปัจจุบันมีแนวคิดในเรื่องของการใช้ การเติมทราย สิ่ง

ต่างๆ เหล่านี้บางที่มันมาติดขัดที่การออกแบบการใช้งบประมาณ อันนี้ก็ต้องเป็นสิ่งที่เราจะเสนอต่อ ส่วนประเด็นสุดท้ายในเรื่องของการกีดเซาะ คือในเรื่องของการรื้อโครงสร้างปัจจุบัน ความจริงแล้วภายใต้ พ.ร.บ. มีกำหนดเหมือนกันว่าพื้นที่ใดมีการแก้ไขปัญหาทำให้เกิดปัญหาที่สามารถจะรื้อโครงสร้างได้เป็นในเรื่องของการแก้ไขตรวจสอบ

๔. กรณีของการปฏิรูประบบของการแก้ไขปัญหาการกีดเซาะชายฝั่ง ชื่อมันเหมือนแค่ชายฝั่งแต่จริงๆ เรื่องของปัญหาการกีดเซาะชายฝั่งมันมีทั้งแม่น้ำ ตรงนั้นรวบรวมเข้าไปด้วยกันไหม

ในเรื่องแม่น้ำทางคณะทำงานไม่ได้คุยกันมากนักส่วนใหญ่จะมองในเรื่องชายฝั่ง ชายฝั่งบนเกาะอันนั้นจะเกี่ยวข้องซึ่งเป็นปัญหารุนแรงกว่าการแก้ไขปัญหา แต่ตอนนี้ยังไม่เป็นระบบมากนัก

๕. ถ้าย้อนกลับไปในสภาพก่อนหน้านี้ในเรื่องของปัญหาการกีดเซาะชายฝั่ง บ้านเรามีความรุนแรงถึงขั้นไหน

เท่าที่ผ่านมาจากการที่ได้เชิญนักวิชาการ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องมาเล่าให้ฟัง พบว่ามีการใช้งบประมาณในการแก้ไขปัญหาการกีดเซาะชายฝั่งเสียไปปริมาณที่มากพอสมควร แต่ปัญหาดังกล่าวไม่ได้ลดลงหรือบางส่วนกลับกลายเป็นสร้างปัญหาให้บริเวณอื่น โดยแก้ไขจุดหนึ่งแต่ไปกระทบกับอีกจุดหนึ่ง ซึ่งต้องแก้ไขเฉพาะจุดโดยไม่มองภาพรวมของหาด อีกส่วนหนึ่งที่ชัดเจนก็คือโครงสร้างแข็งกับการใช้โครงสร้างอ่อน อาจจะต้องมีการดำเนินการอย่างเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ที่ไม่เหมือนกัน คือหาจุดที่เป็นปัญหาได้คือสร้างความเข้าใจให้กันและกัน สิ่งที่จะเดินไปพร้อมกันจะต้องเริ่มต้นจากตรงไหนอย่างไรบ้าง ส่วนเรื่องของการปฏิรูปการแก้ไขปัญหา ในเรื่องของงบประมาณในแต่ละปีเราอาจจะถูกใช้จ่ายไปในเรื่องของการแก้ไขปัญหาการกีดเซาะชายฝั่งเยอะมากพอสมควร ถ้ามีระเบียบมีการบูรณาการร่วมกันที่มองทั้งระบบสำหรับการแก้ไขปัญหาการ กีดเซาะชายฝั่งถึงแม้จะใช้เยอะก็ต้องมีการวางแผนเป็นอย่างดี คือต้องทำทั้งเชิงรุกและเชิงรับ ทั้งหมดทั้งปวงต้องอยู่บนฐานความรู้ที่เหมาะสม

๖. เรื่องของการปฏิรูปแก้ไขปัญหาการกีดเซาะชายฝั่งในขณะที่ก่อนหน้านี้เราไม่รู้เลยว่าเรามีความคิดหรือว่ามีแนวทางการดำเนินงานอย่างไร

ตั้งคำถามเหมือนกันว่าปล่อยให้มันเกิดสถานการณ์แบบนี้ได้อย่างไร พอลงไปดูในเชิงลึกก็พอจะเข้าใจว่า เพราะเป็นเรื่องที่ซับซ้อนข้ามหน่วยงาน ตรงนี้เป็นประเด็นสำคัญที่ต้องมีการปฏิรูป ทุกคนก็พร้อมแก้ปัญหาเหมือนกัน ทุกคนมีความหวังดีด้วยกันทั้งนั้น เพียงแต่ ว่าแนวทางไปคาบเกี่ยวกับเรื่องการปฏิรูปจะเชื่อมโยงกับการทำนโยบายและตัวชี้วัดจะไปสอดคล้องกับคณะกรรมการปฏิรูปตามรัฐธรรมนูญ ต่อไปการวางตัวชี้วัด อาจจะไม่ได้ออกว่า ท่านได้สร้างตัวชี้วัดไปเป็นความยาวเท่าไร หรือการเติมทรายซึ่งปกติสำนักงบประมาณจะไม่เห็นด้วย เพราะถึ ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถาวรเมื่อดำเนินการไปแล้ว ทำให้ปัญหาดังกล่าวมันลดลงขนาดไหนการสร้างตัวชี้วัดในลักษณะที่มันเป็นจริงหรือว่าชัดเจนผลกระทบการแก้ไขปัญหามันเหมือนกับว่าเรามองแค่ Input ไป ตรงนี้เป็นสิ่งที่สำคัญ แล้วก็ส่งต่อ ดำเนินการช่วงต่อไปในระยะยาว

๗. การจัดการขยะบริเวณชายฝั่งและเกาะ คณะทำงานดำเนินการอย่างไรบ้างเกี่ยวกับประเด็นนี้

ประเด็นนี้เรื่องจริงเราดำเนินการเรื่องนี้ก่อนที่จะมีข่าวว่าเราเป็นอันดับ ๖ ของโลกเรื่องขยะ ขยะที่เจอบริเวณชายฝั่งและเกาะหรือในทะเลมาจาก ๒ ส่วน (๑) ส่วนใหญ่มาจากกิจกรรมบนแผ่นดิน หรือขยะที่มาจากแม่น้ำ ลำคลอง ที่มาจากการบริหารจัดการไม่ถูก (๒) ขยะที่เกิดจากกิจกรรมหรือว่าการดำเนินงานบริเวณชายฝั่งทะเล และเกาะส่วนใหญ่ก็จะเป็นอีกส่วนหนึ่งแต่ว่าส่วนนี้เป็นส่วนน้อย เพราะฉะนั้นการแก้ไขปัญหาส่วนใหญ่ต้องไปเน้นที่เรื่องของต้นน้ำก็คือต้นทางทั้งหมด ส่วนข้างล่างก็คงต้องทำให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เรื่องนี้คณะทำงานได้มีการประชุมกันอย่างน้อย ๔ ครั้ง ประชุมกลุ่มย่อยจากภาคส่วนต่างๆ ความจริงแล้วอยากจะให้มองตัวขยะก่อนที่จะเป็นขยะ ซึ่งแบ่งเป็น **ส่วนที่ ๑** ก่อนที่จะมาเป็นขยะต้องมีการจัดการที่ถูกต้องและเป็นระบบ เป็นวัสดุที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ โดยเฉพาะพลาสติก กระดาษ หรือซากต่างๆ ที่สามารถนำไปใช้เป็นพลังงานชีวภาพต่างๆ ได้ อยู่ที่การจัดการ แนวคิดที่สำคัญคือทำอย่างไรไม่ให้เป็นขยะแต่เอาสิ่งที่จะเป็นขยะนี้มาเป็นวัสดุในการทำให้เกิดระบบที่ดีขึ้นมา ซึ่งตรงนี้มองว่าแนวคิดนี้โดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นภาคธุรกิจเขาเห็นประเด็น พร้อมทั้งจะรับความร่วมมือในการจัดการตรงนี้ แนวคิดเรื่องขยะเป็นศูนย์โดยเฉพาะทางข้างบนจะมีส่วนเกี่ยวเนื่องมาช่วยบรรเทาภาระของขยะบริเวณชายฝั่งและเกาะเป็นอย่างมาก **ส่วนที่ ๒** ในเรื่องของ การบริหารจัดการชายฝั่งและเกาะประเด็นคล้ายๆ กัน คือ ขยะเกิดขึ้นบนเกาะ แล้วมีความพยายามเอาขยะไปทำลายบนเกาะเป็นความคิดที่ผิดตั้งแต่ต้น บนเกาะเป็นพื้นที่ที่มีค่าและต้องอนุรักษ์ จะทำอย่างไรที่ขยะมาสู่ที่ต่ำแล้วนำไปสู่การบริหารจัดการอย่างถูกต้องมันเป็นระเบียบ อันนี้ก็ต้องคุยกันระหว่าง อบต. ทั้งบนฝั่งและบนเกาะ อันนี้ก็อีกจุดหนึ่ง ผมว่าถ้ามีทางภาคธุรกิจ หรือชุมชน เข้ามาช่วยเสริมตรงนี้นี้ผมว่าจะทำให้กระบวนการ บริหารจัดการสามารถที่จะดำเนินงานได้ คีย์เวิร์ดใหญ่ ของการบริหารจัดการขยะชายฝั่งและเกาะ ถ้ารวมภาพใหญ่ก็คือทำอย่างไรไม่ให้มันเกิดขยะ เอาขยะเป็นวัสดุเป็นวัสดุ มีสซิเนส โมเดล อย่างเป็นรูปธรรม

๘. คณะทำงานได้เขียนคัดท้ายไว้หรือไม่ว่าเรื่องของการจัดการขยะ บริเวณชายฝั่งและเกาะ

ตรงนี้ที่เราเน้นก็คือความจริงในเป้าหมายที่ ๑๗ ของวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ก็คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน ก็คือภาคของราชการภาคธุรกิจและภาคประชาชนจะต้องทำงานร่วมกัน ทำงานอย่างมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ภาคเอกชนมองขยะคือ ต้องลงทุนเพื่อแก้ไขขึ้นมาซึ่งตรงนี้นั้นเป็นประเด็นที่สำคัญ ถ้าร่วมกันจริงๆ ปัญหาขยะก็มีการแบ่งเบาไปได้ แล้วผลกระทบที่ไปสู่ทะเลและชายฝั่ง ก็จะลดลง

๙. ประเด็นสุดท้ายที่มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่วันนี้เราจะคุยกันนั้นก็คือระบบการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและสัตว์ทะเลและสัตว์สงวนที่คุ้มครอง คณะทำงานตรงนี้สรุปได้เป็นไงบ้าง

ความจริงตรงนี้มี ๒ ประเด็นด้วยกัน ก็คือ **ประเด็นที่ ๑** เรื่องของสัตว์ทะเลที่เป็นสัตว์สงวนและเป็นสัตว์คุ้มครอง จะเห็นว่าแต่เดิมนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเรื่องของสัตว์สงวนและสัตว์คุ้มครองและมีกรม

ป่าไม้กับกรมประมง ที่แยกกันก็คือกรมประมงที่มีสัตว์น้ำก็จะอยู่ภายใต้กรมประมง ซึ่งดูในเรื่องของพระราชบัญญัติสัตว์สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าลักษณะนั้น แต่ตรงนี้เป็นเรื่องของที่เกิดขึ้นก่อนหน้าที่จะเกิดตัว พ.ร.บ.ส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๒๕๕๘ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งก็เลยเสนอในเชิงความเห็น ถ้าเป็นสัตว์ทะเลที่เป็นสัตว์สงวนและสัตว์คุ้มครอง หน่วยงานที่น่าจะรับผิดชอบหรือดูแลคือ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อันนี้เป็นข้อเสนอโดยเร็วที่ดำเนินการอยู่แล้วและก็เข้าใจว่าส่งไป อบป. แล้ว คิดว่าคงจะดำเนินการต่อไปในด้านกฎหมาย **ประเด็นที่ ๒** เรื่องของพื้นที่คุ้มครองทางทะเล ความจริงพื้นที่คุ้มครองทางทะเลจะมีปัญหาอยู่พอสมควรทั้งในหน่วยงานปฏิบัติ เพราะว่าเวลาพูดถึงพื้นที่คุ้มครองทางทะเล มีอยู่หลายประเภทด้วยกัน หน่วยงานที่ดูแลอาจจะมีชื่อแบบอื่นก็มี ตั้งแต่สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่วนใหญ่จะประกาศเป็นพื้นที่ คุ้มครองสิ่งแวดล้อม กับเรื่องของการอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ก็คือการประกาศเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ โดยเฉพาะอุทยานแห่งชาติทางทะเล อันนี้พอมาในส่วนของการทรัพยากรทะเลและชายฝั่งก็มีหน้าที่โดยตรงในการดูแลพื้นที่คุ้มครองทางทะเล ใช้คำว่าพื้นที่คุ้มครองทางทะเล

เพราะฉะนั้นจะเห็นว่าสามหน่วยงานนี้ จะเกี่ยวข้องกันอยู่แต่การเกิดขึ้นในเรื่องของทะเลนี้กรมทรัพยากรธรรมชาติและชายฝั่งเกิดขึ้นหลังสุด แต่ว่าประเด็นที่สำคัญตอนนี้ก็คือมีข้อกำหนดจากตัววาระการพัฒนาที่ยั่งยืนว่าให้มีการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเลให้ได้ ๑๐ % ของพื้นที่ทะเลทั้งหมด ซึ่งประเทศไทยก็ได้ไปให้คำมั่นว่าจะต้องทำให้ได้ภายในยุคของตัววาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่นี้พอลงมาดูมันมีประเด็นอยู่ ๒ เรื่องคือ **เรื่องที่ ๑** นิยามของคำว่าพื้นที่คุ้มครองทางทะเลที่เป็นที่ยอมรับ เพราะวันนี้จริงๆ พื้นที่คุ้มครองทางทะเลภายใต้ตัวเลขที่ทางกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งกำหนด ตอนนี้มีอยู่ ๕.๖ % ของพื้นที่ทะเลทั้งหมด มันจะประกอบด้วยพื้นที่อุทยานแห่งชาติทางทะเล เขตห้ามล่าสัตว์ป่า ที่รักษาพันธุ์สัตว์น้ำ ที่กำหนดมาตรการในการทำการประมง พื้นที่คุ้มครองทางโบราณคดี พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม พื้นที่สงวนชีวมณฑล แล้วก็พื้นที่มรดกแห่งอาเซียน อันนี้รวมไปทั้งหมด อยู่ใน ๕.๖ % คำถามคือ นิยามพื้นที่คุ้มครองทางทะเลที่เป็นที่ยอมรับจะนำไปเสนอต่อเวทีโลก ผมเข้าใจว่าอาจจะยังไม่ตรงกันอันนี้คือประเด็นหนึ่งที่คุยกันในเชิงหลักการยังไม่ได้ข้อสรุป แต่คิดว่าคงจะได้ข้อสรุปในช่วงระยะเวลาอันสั้น ภายใต้ พ.ร.บ.ที่มีคณะทำงานเรื่องนี้โดยตรง **เรื่องที่ ๒** เวลาพูดถึง ๑๐ % นั้น คือบริบทของโลก ของประเทศไทยนี้ ๑๐ % มันมากพอหรือมันน้อยไป เพราะยังไม่ได้ดูบริบทของประเทศไทยเลย ถ้า ๑๐ % มันน้อยไปเราก็ยังไม่สามารถที่จะมีความสุขกับการที่ถึง ๑๐ % แล้วถ้ามันมากไปคือ คำถามมันจะดำเนินการเท่าไร มันเป็นอีกจุดหนึ่ง ส่วนใหญ่เวลาเราพูดถึงเอาตัวเลข ๑๐% ไว้ก่อน ตัวเลขสวยๆ ตามเวทีโลกอันนี้ก็ต้องเป็นจุดที่ต้องดำเนินการจัดการ อย่างไรก็ตาม เรื่องนี้ ไม่ว่าจะเป็นในพื้นที่ คุ้มครองรูปแบบไหนก็ตาม เมื่อการมีเจ้าภาพร่วมเราก็ได้เสนอไปชัดเจนว่า กรมทรัพยากรทางทะเลชายฝั่ง น่าจะเป็นเจ้าภาพหลัก ซึ่งการดำเนินการโดยคำนึงถึงเรื่องของการทรัพยากรควบคู่ไปกับการใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืนสูงสุดของประเทศและประชาชน

เรียบเรียงโดย นายคมสันต์ ทองแมน

๓.๒๐ ประเด็น “การปฏิรูปการแก้ไขปัญหการกัดเซาะชายฝั่ง”

(ออกอากาศเมื่อวันอังคารที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๐)

โดย ศ.ดร.เผด็จศักดิ์ จารยะพันธ์ (ประธานคณะกรรมการด้านระบบการบริหารทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง)

ขอต้อนรับคุณผู้ฟังเข้าสู่รายการวาระปฏิรูป ... วาระประเทศไทย วันนี้ไปติดตาม การดำเนินงานของ คณะทำงานปฏิรูปด้านระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งประเด็นที่มีการพูดคุยกันมากที่สุดคือ **การปฏิรูประบบการแก้ไขปัญหการกัดเซาะชายฝั่ง** ปัญหาดังกล่าวต้องมีการเยียวยาอย่างเร่งด่วน เนื่องจากเป็นผลกระทบต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณชายฝั่งกว่า ๑๒ ล้านคน รวมถึงพื้นที่ชายฝั่ง และยังมีแนวโน้มว่าจะรุนแรงมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสภาพภูมิอากาศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แต่หลายพื้นที่อย่าง เกิดผลกระทบจากการกัดเซาะชายฝั่ง ก่อให้เกิดผลกระทบด้านเศรษฐกิจในหลายๆ ด้าน เรื่องการท่องเที่ยว อุตสาหกรรม การเกษตรกรรม การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การประมงชายฝั่ง ซึ่งสามารถสร้างอาชีพและรายได้ต่อชุมชนเป็นอย่างมาก ฉะนั้นผลกระทบที่เกิดขึ้น จะมีการศึกษาอย่างไร และทำไมถึงหยิบยกประเด็นนี้ขึ้นมาพูดคุย ได้รับเกียรติจาก **ศ.ดร.เผด็จศักดิ์ จารยะพันธ์ ประธานคณะกรรมการด้านระบบการบริหารทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง**

๑. ทำไมคณะกรรมการด้าน ระบบการบริหารทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ถึงหยิบเรื่อง การกัดเซาะชายฝั่ง ขึ้นมาเป็นประเด็นในการปฏิรูป

การปฏิรูประบบการแก้ไขปัญหการกัดเซาะชายฝั่ง คือ

ประเด็นที่ ๑ เป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อประชาชนค่อนข้างมาก โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ติดกับทะเล

ประเด็นที่ ๒ มีหลายหน่วยงานเข้ามาเกี่ยวข้องกับทรัพยากรและชายฝั่ง เช่น กรมเจ้าท่า กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และกระทรวงมหาดไทย

ประเด็นที่ ๓ เป็นปัญหาที่รุนแรงที่มาจากมนุษย์ และมาจากสภาพทางธรรมชาติ

ประเด็นที่ ๔ ปัญหาดังกล่าว ถ้าอยู่ในภาวะปกติจะแก้ไขยากมาก

จากการลงพื้นที่ในปี พ.ศ.๒๕๕๙-๒๕๖๐ ที่ผ่านมา ลงพื้นที่ทั้งหมด ๒๔ จังหวัด จำนวน ๒ ครั้ง ประเด็นที่สำคัญอันดับหนึ่ง คือ ประชาชนมีความเดือดร้อน และต้องการให้เข้ามาแก้ไขปัญหโดยเร่งด่วน คือ **ปัญหการกัดเซาะชายฝั่ง**

๒. สภาพปัญหการกัดเซาะชายฝั่ง ในปัจจุบันเป็นอย่างไร

สาเหตุของการกัดเซาะชายฝั่ง โดยปกติชายฝั่งทะเลมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาโดยเฉพาะหาดทราย หรือหาดโคลน สาเหตุหลักของการเปลี่ยนแปลง คือ

๑. การเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวค่อนข้างใช้เวลาบางบริเวณมีวัฏจักร หรือมีการเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาลลมมรสุมที่เปลี่ยนแปลงไป

๒. การพัฒนาชายฝั่งของประเทศในช่วงที่ผ่านมาเกิดขึ้น ในทุกๆ มิติ เช่น การขยายเขตอุตสาหกรรม การพัฒนาบ้านเมือง การก่อสร้างบริเวณริมทะเล บางที่กระบวนการก่อสร้างจะไปขวางกระบวนการธรรมชาติ ที่จะฟื้นฟูตัวเอง และไปเร่งให้เกิดการกัดเซาะขึ้น

๓. สาเหตุเกิด จากวิธีการ หรือแนวทางในแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งเสียเอง ส่วนใหญ่เป็นการแก้ไขปัญหาโดยหลักวิชาการ การนำหลักวิชาการไปใช้อาจจะไม่เหมาะสมกับพื้นที่ หรือบริเวณโดยรวม คือ แก้ปัญหาที่จุดหนึ่งแต่ก็จะไปเกิดกับบริเวณที่ใกล้เคียงอีกจุดหนึ่ง

๓. สถานการณ์ปัจจุบันก่อนที่จะเกิดสาเหตุการกัดเซาะ มักรุนแรง หรือหนักเบาแค่ไหน

ถ้ามองภาพรวมของประเทศไทย ชายฝั่งมีความยาวประมาณ ๓๐๐๐ กิโลเมตร แบ่งเป็นทางฝั่งอ่าวไทยประมาณ ๒๐๐๐ กิโลเมตร ทางฝั่งช่องแคบอันดามันประมาณ ๑๐๐๐ กิโลเมตร โดยมีข้อมูลย้อนหลังไปในช่วงปี ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙ มีพื้นที่ที่มีการกัดเซาะเป็นความยาวชายฝั่งทั้งสิ้น ๘๐๐ กว่ากิโลเมตร ประมาณ ๒๖ - ๒๗ % ของความยาวชายฝั่งทั้งหมดซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ทางฝั่งอ่าวไทย ข้อมูลล่าสุด ในปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐ ลดเหลือประมาณ ๑๔๐ - ๑๕๐ กิโลเมตร จะเห็นว่าพื้นที่ที่มีการกัดเซาะลดลงพอสมควรซึ่งเป็นผลมาจากการดำเนินการในการแก้ไข โดยส่วนใหญ่พื้นที่ที่ถูกกัดเซาะเป็นพื้นที่ใหม่ซึ่งไม่ใช่พื้นที่เดิม ซึ่งจะทำให้มีพื้นที่ในการกัดเซาะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งก็จะไปเชื่อมโยงกับการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะ

สถานการณ์การกัดเซาะชายฝั่งทะเลแบ่งได้ ๓ ประเภทด้วยกัน คือ การกัดเซาะรุนแรง การกัดเซาะปานกลาง และกัดเซาะน้อยหรือยังไม่ได้กัดเซาะเลย

ความจริงแล้วพื้นที่ที่ถูกกัดเซาะไม่เยอะเลย ถ้ามีกระบวนการจัดการที่ถูกต้องปัญหาก็น่าจะหมดไป

๔. ในพื้นที่ที่มีการกัดเซาะถ้าเกิดจากมนุษย์เป็นคนสร้างเราก็จะสามารถยับยั้งและป้องกันได้ แต่ถ้ามันเกิดขึ้นใหม่ซึ่งอาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติเราไม่สามารถไปกำหนดให้มันหยุดแค่นั้นคงเป็นไปได้ ทางคณะกรรมการมองในเรื่องนี้อย่างไร

วิธีการแก้ปัญหาในการกัดเซาะมีหลายรูปแบบด้วยกัน เรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ทิศทางของลม หรือแนวของคลื่นที่เปลี่ยนแปลงไป ต้องประเมินดูว่าจะสามารถปล่อยให้เป็นไปตามธรรมชาติอย่างไรถึงเกิดผลกระทบน้อยที่สุด ส่วนบริเวณสาเหตุที่เกิดจากการพัฒนาอาจจะใช้แนวทางของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง คือ มาตรการกำหนดพื้นที่ถอยร่น หมายความว่าภายในเขต ๕๐ เมตรจากชายฝั่ง อาจจะไม่มีมีการพัฒนาและจากผลกระทบจากมนุษย์ อีกแนวทางคือการปลูกป่า สิ่งสำคัญที่สุดคือการแก้ไขโดยการมองภาพรวมทั้งระบบหาด ซึ่งมีความสมดุลอยู่ในตัวระบบ

๕. สมมุติว่าเราแก้ไขปัญหาการกัดเซาะประมาณ ๔๐ กิโลเมตรที่มีการกัดเซาะอย่างรุนแรง มันจะเพิ่มไปหาส่วนที่ยังไม่ได้กัดเซาะหรือไม่

ประเด็นการปฏิรูปตรงนี้สำคัญ การแก้ปัญหาดตรงนี้จะต้องการันตีว่าจะไม่สามารถไปเกิดกับตรงอื่น อันนี้เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญ ไม่ใช่แค่เพียงว่ามีงบประมาณมาแก้ไขปัญหาดตรงนี้เสร็จ แต่ไม่ได้มองผลกระทบจากตรงอื่น เรื่องการมอง ระบบหาด การมองวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสม แม้กระทั่งในบางพื้นที่อาจจะต้องใช้หลาย

วิธีการในการลงไปแก้ปัญหา ต้องยอมรับว่าหน่วยงานที่ขอบประมาณไปแก้ไขในพื้นที่ แต่ขาดการบูรณาการ ในการมองภาพรวม เป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะจุด ปัญหาจะยิ่งไปเกิดกับอีกจุดหนึ่ง การแก้ไขปัญหา ไม่ใช่ มองแต่ว่าแก้ปัญหาตรงจุด แต่ต้องมองว่าการแก้ปัญหานั้นจะไม่ไปเกิดปัญหาในส่วนอื่นด้วย

๖. จากการแก้ปัญหาในจุดหนึ่ง และไปเกิดกับอีกจุดหนึ่ง ประชาชนไม่เข้าใจก็จะเกิดการเรียกร้องถึงเจ้าหน้าที่รัฐ จุดนี้หรือเปล่าที่เป็นประเด็นในการปฏิรูปที่จะต้องแก้ไขปัญหามาให้ตรงจุด

เวลาเกิดปัญหาขึ้นมาความเดือดร้อนในพื้นที่ก็จะเกิดกับประชาชนโดยตรง หน่วยงานที่รับผิดชอบก็ ต้องพยายามที่จะแก้ไขปัญหามาตรการตรงนี้ต้องทำทั้งเชิงป้องกันและแก้ไขไปด้วย การให้ความรู้ การสื่อสาร ในส่วนต่างๆ โดยเฉพาะประชาชนที่เดือดร้อนโดยตรงให้เข้าใจ แล้วก็ต้องมีทางออกและมีการเยียวยาที่เหมาะสม

๗. จากการทำงานของคณะกรรมการ ข้อมูล ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ทางคณะกรรมการได้ศึกษามาใน ประเด็นเรื่องของการกัดเซาะชายฝั่ง จะดำเนินการอย่างไรต่อไป

การแก้ไขปัญหานี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงอย่างกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พยายามที่ดำเนินการอยู่ ภายใต้ พ.ร.บ.การส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๘ ตอนนี้ได้จัดทำเป็นแผนงานหรือโครงการการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ซึ่งจะใช้เป็น คู่มือในการทำงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการดำเนินการต่างๆ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งคู่มือ ตรงนี้อยู่ระหว่างการนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อเป็นมติให้หน่วยงานที่รับผิดชอบรับไปปฏิบัติ

ส่วนการดำเนินงานของคณะกรรมการ ได้มีการประชุมมาหลายครั้ง ได้มีการเชิญหน่วยงานราชการ และ ผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากการลงพื้นที่สอบถามรวบรวมข้อมูลจากภาคประชาชน ทางด้านวิชาการคณะกรรมการเน้น มากพอสมควรซึ่งต้องอาศัยข้อมูลพื้นฐานที่ตรงกัน และหาทางแก้ไขที่เป็นภาพรวมให้ได้ จากการดำเนินงานที่ ผ่านมาได้ข้อสรุปว่า (๑) การป้องกันการเกิดการกัดเซาะชายฝั่ง ซึ่งการป้องกันปัญหาคือการการประกาศให้มี เขตถอยร่นในบริเวณที่ดำเนินการได้ ซึ่งไม่ไปกระทบกับสภาพบริเวณนั้น (๒) การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายหาด (๓) หยุดการกระทำใดๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการกัดเซาะชายฝั่งในอนาคต ทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ ทั้งที่เห็นและไม่ เห็น ซึ่งต้องใช้ความเข้าใจในตรงนี้

การแก้ไขคือต้องจัดโครงสร้างเพื่อให้ดำเนินไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมดในทุกภาคส่วน ผลสัมฤทธิ์ผล ที่เกิดจากการแก้ไขคืออะไรซึ่งต้องกำหนดตัวชี้วัดในการแก้ไขปัญหานี้ ซึ่งกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็น หน่วยงานหลักที่จะประสานในการแก้ไขปัญหานี้ รวมถึงเรื่องการกำหนดงบประมาณ รูปแบบในการแก้ไข เพื่อให้เป็นแนวปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน

เรียบเรียงโดย นางสาววราพร โภคา

๓.๒๑ ประเด็น “การจัดการขยะบริเวณชายฝั่งและเกาะ”

(ออกอากาศเมื่อวันพุธที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๐)

โดย ศ.ดร.เผด็จศักดิ์ จารยะพันธุ์ (ประธานคณะกรรมการทำงานปฏิรูปด้านระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง)

รายการวาระปฏิรูป ... วาระประเทศไทย หากพูดถึงขยะหลายคนมองว่าเป็นสิ่งที่ผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคนไทย รวมไปถึงเป็นผลกระทบทำให้เศรษฐกิจของประเทศแย่ลง จริงหรือไม่ว่าอย่างใด การกล่าวโทษแบบนี้เกิดขึ้นจากอะไร วันนี้จะมาคุยเรื่องการจัดการที่มีความสำคัญต่อด้านเศรษฐกิจด้านท่องเที่ยวเช่นเดียวกัน คือการจัดการขยะบริเวณชายฝั่งและเกาะ ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ วันนี้ได้รับเกียรติจาก ศ.ดร.เผด็จศักดิ์ จารยะพันธุ์ ประธานคณะกรรมการทำงานปฏิรูปด้านระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๑. เหตุใดทุกฝ่ายต้องมีการหารือกันเกี่ยวกับปัญหาเรื่องขยะ

ประเด็นปัญหาเรื่องขยะบริเวณชายฝั่งและเกาะ ถ้ากล่าวถึงในระดับโลกก็มีปรากฏอยู่ในวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ปัญหาในเรื่องขยะโดยเฉพาะในเป้าประสงค์ที่ ๑๔.๑ จุดประสงค์ต้องการลดมลพิษทางทะเล ดังนั้นประเด็นปัญหาขยะในทะเลถือว่าเป็นวาระระดับโลก ในส่วนประเทศไทยผู้นำของประเทศตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ พยายามรณรงค์ปัญหาขยะ ไม่ว่าจะเป็นกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมควบคุมมลพิษ กรมอุทยานและชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมเจ้าท่า เมื่อปีที่แล้วคณะกรรมการและทีมงานได้ลงพื้นที่ ๒๔ จังหวัดชายฝั่งทะเล จำนวน ๒ ครั้ง ประเด็นปัญหาที่ติด ๑ ใน ๒ ในปัญหาเร่งด่วนที่ส่งผลกระทบต่อจังหวัดชายฝั่งทะเลอย่าง รุนแรง และมีแนวโน้มที่จะมากขึ้นคือปัญหาเรื่องขยะทะเล จึงเป็นปัญหาระดับโลก ระดับประเทศ และระดับพื้นที่

๒. ระหว่างขยะทั่วไปที่เป็นวาระแห่งชาติ กับขยะที่มีการจัดการบริเวณชายฝั่งและเกาะสามารถวัดความสมดุลกันได้หรือไม่

มีตัวเลขจากกรมควบคุมมลพิษรายงานเมื่อปี ๒๕๑๙ ขยะที่เกิดทั่วประเทศมีประมาณ ๒๗.๐๖ ล้านตัน หรือคำนวณปริมาณขยะต่อวันประมาณ ๗๔,๐๐๐ กว่าตัน อัตราการเกิดขยะมูลฝอยต่อคนในปี ๒๕๑๘ ปริมาณ ๑.๑๓ กิโลกรัม คน/วัน และในปี ๒๕๑๙ อยู่ที่ ๑.๑๔ กิโลกรัม คน/วัน ส่วนนี้คือภาพใหญ่ของประเทศ หากมองเฉพาะ ๒๓ จังหวัดชายฝั่งทะเล จะมีปริมาณขยะ ๑๐ ล้านตัน มีจำนวน ๒.๘๓ ล้านตัน ที่ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้อง ซึ่งมีโอกาสเป็นขยะทะเลได้ แต่ถ้าย้อนไป ๒๗.๐๖ ล้านตัน เป็นขยะที่กำจัดแบบเอาไปใช้ประโยชน์ ๒๒% กำจัดแบบถูกต้อง ๓๕% อีก ๔๓% กำจัดไม่ถูกต้องอยู่ประมาณ ๙.๙๖ ล้านตัน คือส่วนที่มีโอกาสลงสู่ทะเลได้ และมีการสะสมอยู่ในพื้นที่ที่มีการเก็บขยะได้

๓. สถานการณ์ความรุนแรงเกี่ยวกับขยะในประเทศไทยถึงขั้นวิกฤตแล้วหรือยัง

หากมองเฉพาะพื้นที่ชายฝั่งทะเลและเกาะ ความสามารถในการจัดการขยะเฉลี่ยของประเทศอยู่ในเกณฑ์ดีกว่าทั้งขยะที่มาจากการท่องเที่ยวและขยะตกค้างในที่ต่าง ๆ แต่ปัญหาขยะลงทะเลเยอะส่วนหนึ่งเป็นปัญหาที่แก้ไขไม่ได้จากบนบกทำให้เกิดผลสะสมในทะเลที่ค่อนข้างรุนแรง ส่วนใหญ่ขยะทะเลยังไม่ได้รับการเก็บอย่างถูกต้องเป็น ระบบเป็นการคาดการณ์ แต่ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ชัดเจน ในแต่ละปีมีสัตว์ทะเลหายากตายเป็นจำนวนมาก เช่น โลมา ตายประมาณปีละ ๕๐ เต่าทะเล ตายประมาณปีละ ๓๐๐ กว่าตัว เมื่อผ่าพิสูจน์จะพบขยะอยู่ในท้อง ประมาณ ๒-๓% หรือบางตัวมีเชือกอวนพัน ๒๐-๔๐% และคาดว่าจะมีปริมาณการตาย

เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้นหากถามปริมาณขยะมากน้อยแค่ไหน ตัวเลขที่แน่นอนอาจจะไม่ทราบ แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นสามารถเห็นได้ชัดเจน

๔. สาเหตุของการเกิดขึ้นของขยะทะเลมาจากไหน

ส่วนใหญ่เป็นขยะที่เราผลิตขึ้นเอง โดยเฉพาะขยะพลาสติกและมีบางส่วนที่ลอยมาจากที่อื่น ขยะที่เกิดจากกิจกรรมการขนส่งระหว่างประเทศตามท่าเรือที่มีการจัดการขยะที่ไม่ดี แต่อย่างไรขยะที่มาจากต้นทางเป็นปริมาณที่ค่อนข้างสูง

๕. วิฤตความรุนแรงของปัญหาขยะปัจจุบันอยู่ระดับไหน

มิติความรุนแรงมีทั้งปัญหาปัจจุบันและอนาคต การที่สิ่งมีชีวิตในทะเลได้รับผลกระทบ จากขยะปัจจุบันขยะที่พุดกันมากคือ พลาสติกไมโครพลาสติกซึ่งต้องมีการศึกษาติดตามว่าปริมาณที่เข้าไปอยู่ในส่วนต่าง ๆ เป็นอย่างไรบ้าง แม้แต่ในเกลือทะเล สัตว์ท้องถิ่น หอยหลายชนิด ถ้ามีไมโครพลาสติกปรากฏอยู่ในกระเพาะเรามีโอกาสบริโภคเข้าไป ถ้ามองความรุนแรงของปัญหามีโอกาสทั้งในปัจจุบันและอนาคตที่รุนแรงมากขึ้น

๖. ความแปรผันของปัญหาขยะหรือทิศทางของขยะสามารถลงสู่ทะเลและเกาะได้เหมือนกันหรือไม่

ขยะมีพัฒนาการเปลี่ยนไปตามการใช้ของคนที่เกิดขึ้นจากระบบการผลิต บรรจุภัณฑ์ การเลือกบริโภคของผู้บริโภค เมื่อเข้าไปอยู่ในพื้นที่ที่มีการทิ้งขยะและจัดการไม่ถูกต้องและสืบเนื่องกันหมด ดังนั้นการมองปัญหาจึงควรย้อนมองในภาพใหญ่และดูว่าอะไรควรแก้ไขอย่างไร การแก้ไขที่ต้นทางจึงง่ายและมีนัยสำคัญมากกว่า

๗. ประสิทธิภาพในการจัดการขยะของประเทศไทยอยู่ในระดับไหน

ถ้าพิจารณาจากตัวเลข และการจัดการ ตอนนี้มีสถานกำจัดขยะ ข้อมูลจากกรมควบคุมมลพิษ ปี ๒๕๖๕ มีจำนวน ๒,๘๑๐ แห่งทั่วประเทศ เป็นสถานที่กำจัดขยะถูกต้องเพียง ๑๑.๗% อีก ๘๘.๓% เป็นสถานที่กำจัดขยะแบบไม่ถูกต้อง ถ้ามองถึงประสิทธิภาพของการกำจัดขยะถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ การนำขยะหลังจากการคัดแยกมาใช้ประโยชน์ภายหลังการจัดการแล้วอยู่ในสัดส่วนที่สูง

๘. ทำไมการรณรงค์ให้นำขยะกลับมาใช้ใหม่จึงไม่ประสบความสำเร็จ

การนำขยะกลับมาใช้ใหม่ในส่วนของรีไซเคิล หรือกำจัดขยะที่ถูกต้องมีเพียง ๑๑.๗% เท่านั้นเอง เพราะฉะนั้นจึงมีปริมาณอีกมากที่เราไม่ได้นำกลับมาใช้ใหม่ เพราะฉะนั้นจึงอยู่ที่ประสิทธิภาพของการดำเนินการต้นทางของขยะ

๙. ปี ๒๕๕๙ ประเทศไทยถูกจัดให้เป็นประเทศที่มีขยะทะเลมากเป็นอันดับที่ ๖ ของโลก สาเหตุเกิดจากอะไร

ปัญหาขยะเป็นปัญหาที่ทั่วโลกจับตามองโดยเฉพาะขยะพลาสติก พอลงไปในทะเลแล้วไม่ย่อยสลายก็ไปกองกันอยู่จึงเห็นผลกระทบชัดเจน การรายงานตัวเลขของความสามารถในการกำจัดขยะ เนื่องจากมีขยะอยู่ในทะเล จำนวน ๕ ล้านตัน/ปี จึงทำให้อยู่ในอันดับที่ ๖ ของโลก แต่ตัวเลขต่างๆ ไม่สำคัญเท่าข้อเท็จจริงที่เราเห็น

๑๐. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบได้เข้าไปจัดการอย่างไรบ้าง

การบริหารจัดการได้ดำเนินการอย่างเต็มที่แต่ปริมาณขยะและกระบวนการในการจัดการไม่สอดคล้องกับปริมาณขยะที่ได้รับการผลิตหรือการส่งเสริม เพราะในช่วงที่ผ่านมาได้มีการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว ซึ่งนำมาซึ่งการผลิตขยะแม้จะมีความพยายามบริหารจัดการด้วยดีก็ตาม เรื่องการแก้ไขปัญหาขยะจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง

๑๑. ภาคเอกชนมีบทบาทสำคัญในการจัดการขยะได้ทะเลและบนเกาะอย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหน

ความพยายามในภาคธุรกิจได้ดำเนินการเป็นระยะเวลานานพอสมควร ระบบการผลิตของภาคธุรกิจมีการประหยัดพลังงาน โดยนำเอาพลังงานจากขยะมาใช้ประโยชน์ในระดับหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งคือการไปร่วมมือกับภาคประชาชนในการแก้ไขปัญหา มีกิจกรรมการกำจัดขยะ เช่น กลุ่มปิโตรเลียม แต่ก็ยังเป็นการจัดการในวงจำกัดการตั้งภาคเอกชน เข้ามาจะทำให้ได้บทเรียนที่ประสบความสำเร็จ เป็นการทำงานในเชิงรุก เป็นการขยายผลจากบทเรียน

๑๒. ประเทศไทยมีความร่วมมือกับภาคเอเชียหรือสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องการจัดการขยะพลาสติกในมหาสมุทร องค์กรที่เข้ามามีส่วนร่วมการจัดการขยะบริเวณชายฝั่งและเกาะทำให้เราตื่นตัวและมีผลอย่างไรกับประเทศไทยบ้าง

ผู้นำประเทศและภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะในภาคราชการในระดับสูง เห็นว่าประเด็นนี้มีความสำคัญ และเกิดผลกระทบอย่างเป็นวงกว้าง และต้องมีการดำเนินการจัดการ มีแนวทางในเชิงของการบริหารจัดการของผู้บริหารระดับสูง และส่งนโยบายมายัง กรม กอง ต่าง ๆ เป็นผู้ปฏิบัติ ปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้เกิดความตระหนักทุกภาคส่วน การจัดการจึงมองแนวทางเชิงป้องกันตั้งแต่ต้นทาง

๑๓. ภาพรวมของการจัดการเราจัดการถูกวิธีแล้วหรือยังหรือต้องเริ่มต้นกันใหม่

หากมองการกำจัดขยะบริเวณชายทะเลหรือเกาะถ้าเทียบกับปริมาณที่ผลิต ทำได้ ดีและมีความพยายาม เพียงแต่การนำขยะขึ้นไปกำจัดบนเกาะ อาจต้องหาวิธีการหรือทางเลือกอย่างอื่น ปกติพื้นที่เกาะมีบริเวณแคบ การรีไซเคิล ฝังกลบ จึงเป็นรูปแบบที่ไม่เหมาะกับการกำจัดขยะ แนวทางที่สำคัญการจำกัดขยะทะเลแต่ประเด็นกลายเป็นขยะของประเทศ เพราะขยะข้างบนลงไปสู่ทะเลถ้าไม่แก้ไขปัญหาด้านทางก็จะลำบาก เคยให้ข้อสังเกตว่าเวลาพูดถึงขยะเรามองที่ปลายทางแล้ว ถ้าเรามองว่าสิ่งต่าง ๆ เป็นวัตถุดิบเราสามารถนำไปใช้ประโยชน์และบริหารจัดการที่ถูกก่อนที่จะเป็นขยะ แนวคิดนี้คือ แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน

เรียบเรียงโดย นางสาวศิริพร แสงสัจจา

รายนามคณะผู้จัดทำ

ผู้ควบคุมการดำเนินงานและที่ปรึกษา

นางสาวหิรัญญา บุญจรรย์

รองเลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
รักษาราชการแทนเลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผู้ดำเนินงาน

นางสาวภัทรี เปรมโยธิน (ผู้ควบคุมการดำเนินงาน)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ผู้อำนวยการกลุ่มงานประชาสัมพันธ์

ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์และสารสนเทศ

นางสาวศิริพร แสงสว่าง (ผู้เรียบเรียง)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

นางสาวสุนันทา แยมฉวก (ผู้เรียบเรียงและรวมเล่ม)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

นายคมสันต์ ทองมั่น (ผู้เรียบเรียง)

พนักงานวิเคราะห์นโยบายและแผน

นางสาววราพร โภคา (ผู้เรียบเรียง)

พนักงานวิเคราะห์นโยบายและแผน

นายการุณรัฐ จินดามณี (ผู้เรียบเรียง)

พนักงานวิเคราะห์นโยบายและแผน